
MudgalapurAna Khanda 4 Gajananacharitam

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౪ గజాననచరితమ్

Document Information

Text title : Mudgala Purana Khanda 4 Gajananacharitam

File name : mudgalapurANam4.itx

Category : purana, ganesha

Location : doc_purana

Proofread by : Yash Khasbage

Latest update : September 18-19, 2023 Ganeshachaturthi

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 18, 2023

sanskritdocuments.org

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౪ గజాననచరితమ్

॥ ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౪ ॥

॥ అథ శ్రీముద్గలపురాణే చతుర్థః ఖణ్డః ప్రారభ్యతే ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧ పాన ౧)

౪.౧ చతుర్థీతపోవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

త్వయా సూత మహాప్రాజ్ఞ మహోదరచరిత్రకమ్ ।

కథితం శాన్తిదం మోహనాశకం సంశ్రుతం మయా ॥ ౧ ॥

తథా తృప్తిం న యామ్యేవ పాయం పాయం సుధామివ ।

నానేన సదృశం కింఞ్చిచ్ఛాన్తిదం విద్యతే ద్విజ ॥ ౨ ॥

అతో గజాననస్యాపి చరిత్రం వద విస్తరాత్ ।

సర్వజ్ఞస్త్యం మహాభాగ మతోఽస్మాభిర్న సంశయః ॥ ౩ ॥

ముద్గలస్య చ దక్షస్య సంవాదం వద మానద ।

కిం పృష్టం బ్రహ్మపుత్రేణ దక్షేణాగ్రే సుబుద్ధినా ॥ ౪ ॥

సూత ఉవాచ ।

శృణు భార్గవ విప్రేన్ద్ర మహాజ్ఞానకరం ప్రభో ।

గజాననస్య మాహాత్మ్యం కథయామి యథా శ్రుతమ్ ॥ ౫ ॥

శ్రుత్వా మహోదరాఖ్యానం నానాఖ్యానసమన్వితమ్ ।

మోహనాశకరం దక్షో హర్షితో హ్యభవన్ మునే ॥ ౬ ॥

ముద్గలం పునరప్యాహ యోగీన్ద్రం వేదపారగమ్ ।

వినయేన సమాయుక్తో గణేశజ్ఞానలాలసః ॥ ౭ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

మహోదరస్య మాహాత్మ్యం శ్రుతం భక్తియుతేన భోః ।
 తేనాఽఽనన్దసమాయుక్తః కృతోఽహం యోగినా త్వయా ॥ ౮ ॥
 అధునా వద విప్రేశ గజాననచరిత్రకమ్ ।
 కీదృశోఽవతరదేవః కీదృశం బ్రహ్మ తత్ర చ ॥ ౯ ॥
 కిమర్థం దేహధారీ స బభూవ మునిసత్తమ ।
 కిం కర్మా కిం గుణజ్ఞశ్చ వద సర్వం మహామతే ॥ ౧౦ ॥
 పూర్వపుణ్యప్రభావేణ సజ్జతిస్తే ప్రజాయతే ।
 ధన్యోఽహం సర్వభావేన శృణోమి చ కథాం శుభామ్ ॥ ౧౧ ॥
 సూత ఉవాచ ।
 దక్షిణైవం మహాయోగీ స పృష్టో బుద్ధిశాలినా ।
 తం ప్రత్యువాచ భావజ్ఞో గాణపత్యపరాయణః ॥ ౧౨ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 శృణు దక్ష మహాభాగ ధన్యోఽస్యత్ర న సంశయః ।
 కథాం వర్ధయసి ప్రాజ్ఞ గాణేశీం యోగదాం పరామ్ ॥ ౧౩ ॥
 తవ భావేన సన్తుష్టో వదామి సకలం ప్రభో ।
 గజాననస్య మాహాత్మ్యం యోగశాస్త్రిపదప్రదమ్ ॥ ౧౪ ॥
 సాఙ్ఖ్యం బ్రహ్మ విదేహాఖ్యం కథితం యోగిభిః పరమ్ ।
 తదేవ గజవక్త్రం వై జానీహి త్వం ప్రజాపతే ॥ ౧౫ ॥
 బిన్దుబ్రహ్మాత్మకో దేహః సోఽహం వక్త్రం ప్రకీర్తితమ్ ।
 తయోరభేదకో బోధో బభావేవ స దేహవాన్ ॥ ౧౬ ॥
 త్రివిధేషు స్థితో దేవో తథాపి తద్వివర్జితః ।
 విదేహో గజవక్త్రశ్చ శోభత సాఙ్ఖ్యధారకః ॥ ౧౭ ॥
 బోధత్యాగే మహాభాగ కః సజ్ఞ్యాం కురుతే వద ।
 బ్రహ్మణాం తేన సాఙ్ఖ్యం తద్బ్రహ్మ వేదే ప్రకాశితమ్ ॥ ౧౮ ॥
 లోభాసురవినాశాయ ప్రకటోఽభూద్గజాననః ।
 దేవైర్విప్రైః ప్రజానాథ ప్రార్థితో భక్తిలాలసః ॥ ౧౯ ॥
 చతుర్థ్యాం మధ్యగే భానౌ దేహధారీ సమాగతః ।
 సా తిథిః పరమా తస్య ప్రీతిదా సమృభూవ వై ॥ ౨౦ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచో రమ్యం దక్షో హృష్టమనా మునే ।
జగాద ముద్గలం విప్రం చతుర్థీజ్ఞానసిద్ధయే ॥ ౨౧॥

దక్ష ఉవాచ ।

కా చతుర్థీ తిథిః ప్రోక్తా శుక్లా కృష్ణా వద ప్రభో ।
గణనాథప్రియాఽత్యంతం బభూవ కథమేవ సా ॥ ౨౨॥

పునః పునస్త్యయా బ్రహ్మన్ కథితం తద్ వ్రతం శుభమ్ ।
అతో బ్రూహి చతుర్థ్యాత్వం మాహాత్మ్యం సకలం పరమ్ ॥ ౨౩॥

దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తో మహామునిః ।
ముద్గలస్తమథోవాచ చతుర్థీసమ్భవాం కథామ్ ॥ ౨౪॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧ పాన ౨)

ముద్గల ఉవాచ ।

సంజ్ఞేపేణ ప్రవక్ష్యామి చతుర్థ్యాశ్చ చరిత్రకమ్ ।
గణనాథప్రియం పూర్ణం జ్ఞాస్యసి త్వం ప్రజాపతే ॥ ౨౫॥

పురా సృష్టిం స సృష్ట్యా వై బ్రహ్మ లోకపితామహాః ।
స్థితానాం తత్ర జన్తూనాం కాలార్థం స దధే మనః ॥ ౨౬॥

నానాకార్యప్రసిద్ధ్యర్థం సఞ్చిచ్ఛ్చ్య గణపం హృది ।
అభవద్ధ్యానమాస్థాయ సంస్థితశ్చింతయాన్వితః ॥ ౨౭॥

తతస్తస్య శరీరాద్వై నిఃసృతా ప్రకృతిః పరా ।
మహామాయా తిథీనాం సా జననీ కామరూపిణీ ॥ ౨౮॥

చతుష్పదాం తథా దక్ష చతుర్వస్తాం సుశోభనామ్ ।
చతుర్ముఖయుతాం వీక్ష్య హర్షితోఽభూత్ ప్రజాపతిః ॥ ౨౯॥

తతః సా తం నమస్కృత్య తుష్టావ జగదీశ్వరమ్ ।
నానాస్తోత్రైః ప్రసాద్వై నమువాచ ఘననిఃస్వనా ॥ ౩౦॥

ప్రకృతిరువాచ ।

తమాఙ్గనిఃసృతాం మాం త్వం విద్ధి బ్రహ్మణ్ణనాయక ।
ఆజ్ఞాం కురు పితర్మాం చ కుర్వేఽహం భావయన్ప్రతా ॥ ౩౧॥

స్థానం దేహి తథా భక్యం నానాభోగాదికం ప్రభో ।
 మహ్యం దేవ దయాసిన్ధో నమస్తే పరమేశ్వర ॥ ౩౨॥

తస్మాస్తద్వచనం శ్రుత్వా తాం జగదా ప్రజాపతిః ।
 సృష్టిం గణేశం సశ్చైత్య విచిత్రాం కురు మానదే ॥ ౩౩॥

స తస్యై గణనాథస్య దదౌ మస్త్రం షడక్షరమ్ ।
 సవిధిం సా నమస్కృత్య యయౌ తం వనమాదరాత్ ॥ ౩౪॥

తతాప తప ఉగ్రం సా నాసాగ్రనయనా సతీ ।
 గణేశం హృది సన్ధ్యాయ జజాప మస్త్రముత్తమమ్ ॥ ౩౫॥

ప్రజాపతే గతే వర్షసహస్రే తు గజాననః ।
 ఆయయా తాం మహాభాగామగదద్భక్తవత్సలః ॥ ౩౬॥

గణేశ ఉవాచ ।
 వరాన్ వృణు మహాభాగే బహూన్ మనసి వాఙ్మితాన్ ।
 నిరాహారేణ సస్తుష్టో దదామి తపసా చ తే ॥ ౩౭॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షితా ప్రణనామ తమ్ ।
 గజాననం ప్రసమ్పూజ్య తుష్టావ చ కృతాఙ్గాలిః ॥ ౩౮॥

ప్రకృతిరువాచ ।
 నమస్తే విఘ్ననాథాయ గణేశాయ పరాత్మానే ।
 అనాథాయ విశేషేణ సర్వనాథాయ తే నమః ॥ ౩౯॥

నమో మూషకవాహాయ మూషకధ్వజినే నమః ।
 స్వానందపతయే తుభ్యం గణానాం పతయే నమః ॥ ౪౦॥

సిద్ధిబుద్ధిప్రదాత్రే చ సిద్ధిబుద్ధివిహారిణే ।
 యోగేశాయ సదా శాన్తిప్రదాత్రే యోగినే నమః ॥ ౪౧॥

సర్వాదయే సదా సర్వపూజ్యాయ భక్తపాలకా ।
 జ్యేష్ఠరాజాయ జ్యేష్ఠానాం పతయే తే నమో నమః ॥ ౪౨॥

బ్రహ్మణే బ్రహ్మదాత్రే వై బ్రహ్మణాం పతయే నమః ।
 సిద్ధేశ్వరాయ దేవానాం దైత్యానాం పతయే నమః ॥ ౪౩॥

చతుర్భుజాయ హేరమ్భ పరశోర్ధారకాయ తే ।
 అఙ్కుశస్థారిణే తుభ్యం నిరఙ్కుశ నమో నమః ॥ ౪౪॥

రజసా సృష్టికర్త్రే తే పాలనే సాత్వికాయ తే ।
తామసాయ మహాహస్త్రే గుణేశాయ నమో నమః ॥ ౪౫॥

స్థావరాయ చరాచైవ చరాచరమయాయ తే ।
చరాచరవిహీనాయ బోధాయ చ నమో నమః ॥ ౪౬॥

చతుర్విధస్వరూపాయ చతుర్విధసుఖప్రద ।
చతుఃసుఖస్వరూపాయ స్వసంవేద్యాయ తే నమః ॥ ౪౭॥

వినాయకాయ సర్వేషాం నాయకాయ నమో నమః ।
గజాననాయ దేవాయ దేవదేవేశ తే నమః ॥ ౪౮॥

కిం స్తౌమి త్వాం గణాధ్యక్ష బ్రహ్మణస్పతిరూపిణమ్ ।
యం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ యోగినో వేదముఖ్యాః ॥ ౪౯॥

తవదర్శనబోధేన తథాపి సంస్తుతో మయా ।
తేన తుష్టో భవ స్వామిన్ భక్తిం దేహి దృఢాం త్వయి ॥ ౫౦॥

ఇతి స్తుత్వా గణేశానం దణ్డవత్ ప్రణనామ తమ్ ।
తాముత్థాప్య గణాధీశ ఉవాచ వ్రతమాతరమ్ ॥ ౫౧॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨ పాన 3)

గణేశ ఉవాచ ।

వరం వృణు మహాభాగే యం యమిచ్ఛసి శోభనే ।
తం తం దాస్యామి సుప్రీతో భక్త్యా స్తోత్రేణ తోషితః ॥ ౫౨॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధిప్రదం భవేత్ ।
యః పఠేచ్ఛృణుయాద్దేవి ఈస్పితం లభతే నరః ॥ ౫౩॥

ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం లభతే సదా ।
అవ్రతీ వ్రతసాఫల్యం పఠనాన్నాత్ర సంశయః ॥ ౫౪॥

బ్రువన్తం గణనాథం సోవాచ గమ్భీరనిఃస్వనా ।
దేవీ ప్రణమ్య భావేన సాశ్రునేత్రా ప్రజాపతే ॥ ౫౫॥

దేవ్యువాచ ।
వరదోఽసి గణాధీశ తదా దేహి త్వయి స్థిరామ్ ।
భక్తిం మే చ తథా కార్యే సామర్థ్యం కరుణానిధే ॥ ౫౬॥

సృష్టిసర్జనసామర్థ్యం దేహి నాథ నమోఽస్తు తే ।
సదా తవ ప్రియత్వం మే వియోగో న చ తే భవేత్ ॥ ౫౭॥

ఓమిత్వక్వా గణాధీశో జగాద వదతాం వరః ।
చతుర్విధప్రదా దేవి ప్రియా మమ భవిష్యసి ॥ ౫౮॥

తిథీనాం మాతృభావేన చతుర్థీ సంజ్ఞితా భవ ।
వామభాగే సదా కృష్ణా శుక్లా దక్షిణభాగకే ॥ ౫౯॥

మమ జన్మతిథిస్త్యం వై భవిష్యసి న సంశయః ।
సదా తవ వ్రతే సంస్థాన్ పాలయామి విశేషతః ॥ ౬౦॥

మదీయవ్రతజా పుణ్యా తిథిస్త్యం చ భవిష్యసి ।
వ్రతేషు త్వత్సమం నైవ దాయకం కుత్ర వర్తతే ॥ ౬౧॥

ఏవముక్త్వా గణేశానోఽతర్ధానం ప్రచకార హ ।
వ్రతమాతా ప్రజానాథాఽభవత్ప్రవ సంస్థితా ॥ ౬౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే చతుర్థితపోవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౪.౧

౪.౨ శుక్లకృష్ణచతుర్థీవరదానవర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
తతో దేవీ గణాధ్యక్షం స్మృత్వా స్తప్తం మనో దధే ।
తతోఽకస్మాద్ ద్విధా సాఽభూద్వామదక్షిణభాగతః ॥ ౧॥

వామభాగం కృష్ణవర్ణం దక్షిణాం తథా బభౌ ।
శుక్లవర్ణం మహాభాగ తతః సా విస్మితాఽభవత్ ॥ ౨॥

పునర్గణపతిం ధ్యాత్వా స్తప్తం తతోపచక్రమే ।
తతస్తస్యా ముఖామ్భోజాత్ ప్రతిపన్నిఃసృతా తిథిః ॥ ౩॥

నాసికాయాం ద్వితీయా వై వక్షసశ్చ తృతీయికా ।
అఙ్గలీభ్యస్తథా దక్ష పఞ్చమీ చాభవత్తిథిః ॥ ౪॥

ఉత్పన్నా హృదయాత్ షష్ఠీ చక్షుషోః సప్తమీ బభౌ ।
అష్టమీ బాహుదేశాచ్చ సముత్పన్నా మహాతిథిః ॥ ౫॥

నవమీ తిథిరుత్పన్నా ఉదరాచ్చ ప్రజాపతే ।

దశమీ కర్ణదేశాద్వై కణ్ఠాచ్చైకాదశీ మతా ॥ ౬॥

ద్వాదశీ పాదయోస్తస్యాః సముత్పన్నా తథా విభో ।

స్తనాత్ త్రయోదశీ తస్యా అహఙ్కారాచ్చతుర్దశీ ॥ ౭॥

మనసః పూర్ణిమా జాతా అమావాస్యా తథాఽభవత్ ।

జిహ్వోయాః సర్వభావేన తిథయో భిన్నతాం దధుః ॥ ౮॥

కృష్ణా చతుర్థీ ప్రోక్తా యా తస్యాః కృష్ణాః ప్రకీర్తితాః ।

తిథయోః దశపంచాఖ్యా జ్ఞాతవ్యా విబుధైః కిల ॥ ౯॥

శుక్లాః శుక్లచతుర్థీ దేహాచ్చతుర్దశ వై మతాః ।

తిథయో విధివత్ సర్వా బభుః స్వస్వగుణాన్వితాః ॥ ౧౦॥

దినాంశాః పురుషా జాతా రాత్రయః స్త్రీస్వరూపకాః ।

స్వస్వభావవిహారజ్ఞా బభూవుశ్చ హితే రతాః ॥ ౧౧॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨ పాన ౪)

తిథిభిః సహితా దేవీ చతుర్థీ తపసి స్థితా ।

గణేశమభజన్నిత్యం మన్తధ్యానపరాయణా ॥ ౧౨॥

వర్షేణైకేన విఘ్నేశస్తాం యయౌ భక్తవత్సలః ।

శుక్లాం మధ్యాహ్నాసమయే కృష్ణాం చంద్రోదయే తథా ॥ ౧౩॥

వరం బ్రూహి గణేశానస్తామువాచ విశేషతః ।

ప్రణమ్య విఘ్నం పూజయిత్వా స్తుత్వా జగద సా ॥ ౧౪॥

చతుర్థ్యువాచ ।

త్వదేకనిలయాం దేవ మాం కురుష్వ గజానన ।

నాన్యం యాచే వరం స్వామిన్ భక్తిమిచ్ఛామి శాశ్వతీమ్ ॥ ౧౫॥

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా తాం జగద గజాననః ।

ప్రాప్తం చతుర్థి మధ్యాహ్నా మదీయం దర్శనం త్వయా ॥ ౧౬॥

అతో మధ్యాహ్నకాలేఽన్యే మాం భజన్తే శివాదయః ।

చతుర్థ్యాం శుక్లపక్షస్య స్థితాయాం సర్వదా జనాః ॥ ౧౭॥

మదీయవ్రతముఖ్యత్వే భవ త్వం సర్వభావతః ।

నిరాహారేణ మాం తత్ర త్వద్యుక్తం పర్యుపాసతే ॥ ౧౮॥

చతుర్విధం ప్రదాస్యామి నానాభావనియన్త్రితమ్ ।
 సఞ్చితం నాస్తి చేద్దేవి తథాప్యత్ర న సంశయః ॥ ౧౯ ॥
 సఞ్చితం చాస్తి చేద్వాపి దదాసి త్వం మహామతే ।
 అతస్తే నామ విఖ్యాతం వరదేతి భవిష్యతి ॥ ౨౦ ॥
 త్వాం పూజయన్తి యే నైవ మద్యుక్తాం వ్రతభావతః ।
 తేషాం వ్రతాని సర్వాణి నిష్ఫలాని భవన్తు వై ॥ ౨౧ ॥
 ఏవముక్త్యాంఽతర్థధేఽసౌ గణేశో దేవనాయకః ।
 తదాది సా తిథిః ఖ్యాతా వరదా చ ప్రజాపతే ॥ ౨౨ ॥
 గణేశస్య ప్రియాఽత్యన్తమితి జన్మతిథిః స్మృతా ।
 తస్యాముపోషణం కార్యం నరైరాత్మహితేషుభిః ॥ ౨౩ ॥
 పఞ్చమ్యాం పారణం దక్ష కర్తవ్యం ద్విజసాక్షికమ్ ।
 చతుర్విధం ఫలం తైశ్చ సమ్ప్రాప్తం నాత్ర సంశయః ॥ ౨౪ ॥
 యద్యదిచ్ఛతి తత్తత్ స లభతే వ్రతకారకః ।
 అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా సాయుజ్యం బ్రహ్మణస్తథా ॥ ౨౫ ॥
 తత్ర వ్రతే నరాః పాపా అన్నం భక్షన్తి చేత్ ప్రియమ్ ।
 నారకాస్తే భవిష్యన్తి హీనా అస్మైః పునర్జనౌ ॥ ౨౬ ॥
 ఏవం వరం చతుర్థై స దదౌ విఘ్నవిదారణః ।
 సా తిథిః సర్వమాన్యా చ బభూవ వ్రతమూలగా ॥ ౨౭ ॥
 తతః కృష్ణాం చతుర్థీం స జగాద గణనాయకః ।
 వరం వృణు మహాభాగే దాస్యామి మనసీప్సితమ్ ॥ ౨౮ ॥
 శ్రుత్వా సా తం ప్రణమ్యాఽఽదౌ పూజయిత్వా గజాననమ్ ।
 స్తుత్వా జగాద వాక్యం వై హర్షేణ మహతా యుతా ॥ ౨౯ ॥
 కృష్ణచతుర్థ్యువాచ ।
 యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।
 తదా భక్తిం దృఢాం దేహి త్వదీయాం మే మహోదర ॥ ౩౦ ॥
 త్వత్ప్రియత్వం సదా నాథ వియోగో న భవేచ్ఛ మే ।
 సర్వమాన్యాం కురుష్వ త్వదేకనిష్ఠస్వభావతః ॥ ౩౧ ॥

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా తాం జగాద గజాననః ।
 సదా మమ ప్రియాఽత్యంతం భవిష్యసి మహాతిథీ ॥ ౩౨॥
 చన్ద్రోదయే త్వయాఽహం వై ప్రాప్తస్యేన చతుర్థికే ।
 తత్ కాలే చ వ్రతం ముఖ్యం త్వద్విక్రం భవతు ప్రియమ్ ॥ ౩౩॥
 న వియోగో భవేద్భక్తాః ప్రియేఽన్నజలవర్జితాః ।
 ఉపాసతే చ తేషాం త్వం సజ్కష్టహరణం కురు ॥ ౩౪॥
 ప్రహరాన్ పంచ మద్భక్తాః ప్రియేఽన్నజలవర్జితాః ।
 ఉపాసతే చ తేషాం త్వం సజ్కష్టహరణం కురు ॥ ౩౫॥
 చతుర్విధం స్వసజ్కష్టం జన్మ మృత్యుశ్చ కర్మజమ్ ।
 వ్రతినాం తత్ఫలం కర్మ విద్యతే న కదాచన ॥ ౩౬॥
 ఇత్యాది వివిధం దేవి విశేషేణ చతుర్విధమ్ ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨ పాస X)
 సజ్కష్టదం హర త్వం వై మత్ప్రసాదాచ్ఛతుర్థికే ॥ ౩౭॥
 న సజ్కష్టం కదాచిద్వై వ్రతకారి నరస్య చ ।
 భవేన్ మే భక్తియుక్తస్య పునస్త్యద్విక్రనేవినః ॥ ౩౮॥
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానస్తే స్వానన్దమాప్పుయాత్ ।
 సజ్కష్టహరణీ నామ భవేత్తవ చతుర్థికే ॥ ౩౯॥
 న కరోతి చతుర్థీం చేన్నరో మద్భక్తికారకః ।
 నిష్ఫలం సకలం తస్య భజనం వై భవిష్యతి ॥ ౪౦॥
 త్వాం త్యక్త్వా యే నరాః పాపా వ్రతమన్యచ్చ కుర్వతే ।
 వ్రతాదికం నిష్ఫలకం తేషాం సర్వం భవిష్యతి ॥ ౪౧॥
 వర్ణాశ్రమస్థకో భూత్వా చతుర్థీం న కరోతి చేత్ ।
 తస్య సర్వం స్వధర్మస్థం కర్మ యన్నిష్ఫలం భవేత్ ॥ ౪౨॥
 యతీ రాత్రౌ నిరాహారయుక్తః సన్ వ్రతమాచరేత్ ।
 సజ్కష్టహరణం దేవి స్వానన్దార్థం న సంశయః ॥ ౪౩॥
 అన్యైశ్చ ద్విజసంయుక్తైర్భోజనం ద్విజసాక్షికమ్ ।
 రాత్రౌ కర్తవ్యమేతస్మిన్ మాం ప్రపూజ్య వరాననే ॥ ౪౪॥
 శ్రావణే లడ్డుకాన్ భక్షేత్ భాద్రకే దధిభోజనమ్ ।

నిర్జలం త్వాశ్వినే ప్రోక్తం దుగ్ధపానం చ కార్తికే ॥ ౪౫॥
 మార్గశీరే జలాహారః పాషే గోమూత్రభక్షణమ్ ।
 మాఘే మాసి తిలాన్ శుక్లాన్ ఫాల్గునే ఘృతశర్కరామ్ ॥ ౪౬॥
 పశ్చాగవ్యం మధా మాసే వైశాఖే పద్మబీజకమ్ ।
 జ్యేష్ఠే ఘృతం గవాం భిక్ష్యమాషాఢే మధుభోజనమ్ ॥ ౪౭॥
 యతీనాం సర్వదా హ్యేతత్ వ్రతం యుక్తం ప్రకీర్తితమ్ ।
 ఆన్యేషాం భోజనే నైవానేన వా వ్రతకం స్మృతమ్ ॥ ౪౮॥
 యామమాత్రాఽవశిష్టాయాం రాత్రావుత్థాయ సత్వరమ్ ।
 ప్రాతఃకృత్యం సుసజ్జేపాత్ కర్తవ్యం తన్నరేణ వై ॥ ౪౯॥
 తథా మాధ్యాహ్నికం కర్మ కర్తవ్యం ప్రాతరేవ చ ।
 చతుర్థటికరాత్రౌ సూర్యోదయః స ప్రకీర్తితః ॥ ౫౦॥
 ఏవం కర్మాదికం కృత్వా మాం సమ్పూజ్యాల్పమస్త్రతః ।
 ప్రత్యక్షోదయకాలే వై సూర్యోపస్థానమాచరేత్ ॥ ౫౧॥
 చన్ద్రోదయస్య పర్వస్తం శమీమూలే జపం జపేత్ ।
 మదీయం మౌనిభావేన పశ్చాత్ స్నానం సమాచరేత్ ॥ ౫౨॥
 సాయాహ్నాకాలజం కర్మ తత్ర కుర్యాన్నరోత్తమః ।
 విధినా పూజ్య మాం పశ్చాదర్ఘ్యదానం సమాచరేత్ ॥ ౫౩॥
 ఆదౌ తేఽర్ఘ్యప్రదానం చ తతో మేఽర్ఘ్యనివేదనమ్ ।
 తతః సప్తార్ఘ్యదానం వ్రతీ చన్ద్రాయ సమాచరేత్ ॥ ౫౪॥
 బ్రాహ్మణైః పూజితైర్దేవి నరః కుర్యాచ్చ భోజనమ్ ।
 మోదకాపూపలడ్డూకపాయసాదిభిరాదరాత్ ॥ ౫౫॥
 రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాన్ మదీయకథయాన్వితః ।
 పశ్చామ్యాముపచారైః సమ్పూజయన్ మాం ప్రయత్నతః ॥ ౫౬॥
 ఏవం వ్రతం నరః కుర్యాత్ స వై సర్వార్థసిద్ధిభాక్ ।
 భవిష్యత్సమైర్మాన్యోఽతే బ్రహ్మణి లయం వ్రజేత్ ॥ ౫౭॥
 యథాఽహం దేవతాదీనాం పూజ్యః సర్వాద్యభావతః ।
 తథా త్వం వ్రతజాతీనామాదిపూజ్యా భవిష్యసి ॥ ౫౮॥

శుక్లాం కృష్ణాం చతుర్థీం యే కరిష్యన్త్యమరాదయః ।
సర్వవ్రతాది భావేషు తేషాం సిద్ధిర్భవిష్యతి ॥ ౫౯॥

ఏవముక్త్యాన్తర్దధేఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
చతుర్థీ భక్తిసంయుక్తాభవత్తత్రైవ సంస్థితా ॥ ౬౦॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శుక్లకృష్ణచతుర్థీవరదానవర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥
౪.౨

౪.3 ప్రతిపదాదివ్రతవర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
తతో గణపతిర్దక్ష యయా సర్వతిథీః ప్రతి ।
ఉవాచ వృణుత ప్రాజ్ఞా వరం యం మనసీప్పితమ్ ॥ ౧॥

శ్రుత్వా గణపతేర్వాక్యం ప్రణమ్య గణనాయకమ్ ।
పూజయిత్వా చ తం స్తుత్వా జగదుస్తిథయః పరాః ॥ ౨॥

ప్రతిపదాద్యా ఉచుః ।
యది విఘ్నేశ్వర స్వామిన్ వరదోఽసి గజానన ।
కిం కర్తవ్యం దయాసిన్తో అస్మాభిర్వద సామప్రతమ్ ॥ 3॥

స్వస్వవ్యాపారజం దేవం సామర్థ్యం దేహి చాద్భుతమ్ ।
భక్తిం త్వదీయపాదాబ్జే సర్వం మాన్యం త్వయా ప్రభో ॥ ౪॥

తాసాం వచనమాకర్ణ్య జగాద గణనాయకః ।
తాః శృణు త్వం ప్రజానాథ సర్వేషాం హితకారకమ్ ॥ ౫॥

గణేశ ఉవాచ ।
మదీయా భక్తిరత్యంతం భవిష్యతి న సంశయః ।
భవతీనాం మహాభాగాస్తిథయః పుణ్యభాగికాః ॥ ౬॥

మత్కలాంశసముద్భూతా దేవాస్తాన్ ప్రీణయన్తు వై ।
భవతిభిర్మతా దేవా నరాణాం ప్రీతిదాఽస్తు చ ॥ ౭॥

సదా వహ్నిం ప్రతిపది పూజయిష్యన్తి యే నరాః ।

హుతద్రవ్యైశ్చ హుత్వా తం దుగ్ధాహారా వ్రతే రతాః ॥ ౮॥

ఉపోషణం కరిష్యన్తి తైశ్చ దేవాః సహేశ్వరాః ।
తోషితాస్తే సదా తేభ్యో దాస్యన్తి మనసీప్పితమ్ ॥ ౯॥

తే మృతాః సజ్జమిష్యన్త్యగ్నిలోకే భోగకారకాః ।
అగ్నితుల్యప్రకాశేన విమానేన విహాయసా ॥ ౧౦॥

చరిష్యన్తి న సన్దేహాః ప్రతిపద్యతకారకాః ।
బ్రహ్మార్పణస్వభావేన గమిష్యన్తి మదాత్మని ॥ ౧౧॥

ద్వితీయాయాం నరో యస్తు పూజయేదశ్వినౌ శుభౌ ।
పత్రాహారసమాయుక్తో రూపవాన్ జాయతే కిల ॥ ౧౨॥

ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానన్తే తల్లోకమాప్నుయాత్ ।
ద్వితీయావ్రతకారీ స దేవమాన్యో భవిష్యతి ॥ ౧౩॥

బ్రహ్మార్పణస్వభావేన ద్వితీయావ్రతమాచరేత్ ।
స స్వానన్దే మదీయే వై లీనశ్చైవ భవిష్యతి ॥ ౧౪॥

తృతీయాయాం మహాశక్తిం పూజయేద్భక్తిసంయుతః ।
సర్వైః సౌభాగ్యదైర్ఘ్యైర్లవణాహారవర్జితః ॥ ౧౫॥

స శక్తిలోకగో భూత్వా భోగయుక్తో భవిష్యతి ।
బ్రహ్మార్పణతయా సోఽపి మల్లోకే చాగమిష్యతి ॥ ౧౬॥

పంచమ్యాం నాగముఖ్యాంశ్చ దుగ్ధేన స్నాపయేన్నరః ।
పూజయేత్తాన్ ప్రయత్నేన నిరష్టాహారకారకః ॥ ౧౭॥

స నాగలోకగో భూత్వా భోగయుక్తశ్చరిష్యతి ।
నిష్కామేన మదీయే వై లోకేఽతే ఆగమిష్యతి ॥ ౧౮॥

షష్ఠ్యాం స్కన్ధం ఫలాహారః పూజయేద్భక్తిసంయుతః ।
స్కన్ధలోకే చరేత్ సోఽపి మహాభోగపరాయణః ॥ ౧౯॥

నిష్కామభావయుక్తశ్చేత్ స్వానన్దేఽతే గమిష్యతి ।
శుక్లగత్యాః క్రమేణైవ సర్వభావనియన్త్రితః ॥ ౨౦॥

సప్తమ్యమర్చయేత్ సూర్యముపోషణపరాయణః ।
స సూర్యలోకమాశ్రిత్య ప్రచరేద్భోగసంయుతః ॥ ౨౧॥

నిష్కామవ్రతకారీ చేన్ మహాలయసముత్థితే ।
 స్వానన్దే మే సదేహో వై బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి ॥ ౨౨॥
 అష్టమ్యాం మాతృకానాం యః పూజకో భావసంయుతః ।
 బిల్వాహారసమాయుక్తో మాతృకాలోకగో భవేత్ ॥ ౨౩॥
 మదర్పణస్వభావేన సదా వ్రతపరాయణః ।
 అష్టమ్యాం సోఽపి మల్లోకే గచ్ఛేత్ క్రమవినిశ్చితే ॥ ౨౪॥
 నవమ్యామేవ దుర్గాయాః పూజనం యః సమాచరేత్ ।
 పిష్టాశీ భోగసంయుక్తోఽతే తల్లోకమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౫॥
 (Page ఖం. ౪ అ. ౩ పాన ౭)
 బ్రహ్మార్పణతయా సోఽపి నిజలోకే గమిష్యతి ।
 శుక్లగత్యా మహాభాగో బ్రహ్మభూతో న సంశయః ॥ ౨౬॥
 దశమ్యాం వ్రతసంస్థో యో దధిభక్షణసంయుతః ।
 దిశాం దిగీశకానాం వై పూజకస్తత్ప్రియో భవేత్ ॥ ౨౭॥
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాత్ భోగానన్దే తల్లోకమాప్నుయాత్ ।
 నిష్కామవ్రతభావేన బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి ॥ ౨౮॥
 ఏకాదశ్యాం నరో భక్షేద్వహ్నిపక్వవివరితమ్ ।
 ధనపం పూజయేచ్చైవ భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౨౯॥
 స వై తస్య వసేల్లోకే నానాభోగకరః సదా ।
 బ్రహ్మార్పణతయా తద్వద్వ్రతం కృత్వా సుఖీ భవేత్ ॥ ౩౦॥
 విష్ణుం సమ్పూజయేద్యో వై ద్వాదశ్యాం ఘృతభోజనః ।
 స విశుణ్ణే వసేన్నిత్యం నానాభోగపరాయణః ॥ ౩౧॥
 బ్రహ్మార్పణవిధానేన వ్రతం కుర్యాద్యదా నరః ।
 మహాలయే మదీయే స లోకే బ్రహ్మమయో భవేత్ ॥ ౩౨॥
 ధర్మం త్రయోదశిసంస్థం పూజయేత్ క్షీరభోజనః ।
 స ధర్మలోకగో భూత్వా భుజ్జీత వివిధం సుఖమ్ ॥ ౩౩॥
 బ్రహ్మార్పణతయా యేన సాధితా చేత్ త్రయోదశీ ।
 స స్వానన్దే సమాగమ్య బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి ॥ ౩౪॥

చతుర్థశ్యాం శివం యశ్చ పూజయేద్భక్తిసంయుతః ।
 ఉపోషణసమాయుక్తో గోధూమాన్నేన పారణమ్ ॥ ౩౫ ॥
 కరిష్యతి చ కైలాసే వాసస్తస్య భవిష్యతి ।
 నిష్కామశ్చేత్తదస్తే స మల్లోకే మన్మయో భవేత్ ॥ ౩౬ ॥
 పూర్ణిమాయాం దేవగణాన్ దేవాంశ్చద్రమసం తథా ।
 పూజయేద్భక్తిభావేన చన్ద్రలోకం స ఆప్పుయాత్ ॥ ౩౭ ॥
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానస్తే దేవాన్ గమిష్యతి ।
 నిష్కామనో మదీయే స లోకే బ్రహ్మమయో భవేత్ ॥ ౩౮ ॥
 ఉపోషణసమాయుక్తోఽర్హదానం యః కరిష్యతి ।
 చన్ద్రాయ నిశిభుగ్ వాఽపి సర్వదేవపరాయణః ॥ ౩౯ ॥
 సర్వదేవమయీ రమ్యా పూర్ణిమా పరికీర్తితా ।
 చాస్త్రీ వైవ తథా జ్ఞేయా తిథిః పుణ్యప్రదా మతా ॥ ౪౦ ॥
 అమాయాం తర్పయేద్యో వై పితౄన్ పితృపరాయణః ।
 ఉపోషణం వా కురీత స సర్వార్థమవాపుయాత్ ॥ ౪౧ ॥
 అస్తే పితృమయే లోకే వసతిస్తస్య సమృవేత్ ।
 ఆగమిష్యతి నిష్కామశ్చేత్ స్వాననే స తల్లయే ॥ ౪౨ ॥
 కృష్ణాః శుక్లాః సదా పూజ్యాస్తిథయో వ్రతకారిణా ।
 ఏవం భావయతేనైవ స సర్వార్థమవాపుయాత్ ॥ ౪౩ ॥
 మత్ప్రియాస్తిథయః సర్వా భవిష్యథ న సంశయః ।
 మత్కలాంశయుతైర్దేవైః సంయుక్తాః ప్రభవేత వై ॥ ౪౪ ॥
 చతుర్థిం యే న కుర్వన్తి తేషాం సర్వం నిరర్థకమ్ ।
 భవదీయవ్రతే సంస్థం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౪౫ ॥
 అతశ్చతుర్థిసంయుక్తాః సదా భవత మానదాః ।
 తిథయః కాలమానేన సర్వపూజ్యా భవిష్యథ ॥ ౪౬ ॥
 ఏవముక్త్వాంఽతర్థధేఽసౌ గణేశో గణవల్లభః ।
 తథా జాతం ప్రజానాథ తిథీయుక్తవ్రతం సదా ॥ ౪౭ ॥
 చతుర్థీజం చ మాహాత్యం తిథీనాం యద్విశేషతః ।

శృణుయాద్యః పఠేద్వాఽపి స సర్వార్థమవాప్నుయాత్ || ౪౮ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే ప్రతిపదాదివ్రతవర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః || ౪.3

(Page ఖం. ౪ అ. ౪ పాన ౮)

౪.౪ దశరథవ్రతోపదేశో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

అధునా శృణు దక్ష త్వం సంవాదం తం పురాతనమ్ |

దశరథస్య రాజర్షేర్వసిష్ఠస్య మహాత్మనః || ౧ ||

యేన త్వం తిథిముఖ్యాయాశ్చతుర్థ్యా వ్రతజే పఠే |

మహిమ్ని నిపుణోఽత్యంతం సమృభవేర్బ్రహ్మపుత్రక || ౨ ||

మహాయశా దశరథో వన్ద్యదోషభయార్దితః |

వసిష్ఠం శరణం గత్వా నత్వా పప్రచ్ఛ తం మునిమ్ || 3 ||

దశరథ ఉవాచ |

పుత్రప్రాప్త్యర్థమేవం భో వదోపాయం మహామునే |

శిష్యం మాం శాధి భావజ్ఞ తారయస్వ భవార్ణవాత్ || ౪ ||

తతస్తం మునిశార్దూల ఉవాచ నృపముత్తమమ్ |

కులదేవం గణేశం తే భజస్వ వ్రతసంయుతః || ౫ ||

వసిష్ఠస్య వచః శ్రుత్వా పునస్తం వ్రణనామ హ |

పప్రచ్ఛ వినయేనైవ సంయుతః స నృపోత్తమః || ౬ ||

కీదృశం తద్వృతం విప్ర గణేశస్య మహాత్మనః |

కృతం కేన వ్రతం తత్ర భవేత్ సిద్ధిశ్చ కీదృశీ || ౭ ||

కస్మిన్ కాలే వ్రతం కార్యం పూజనం కీదృశం మునే |

వద సర్వం విశేషేణ కరిష్యామి త్వదాజ్ఞయా || ౮ ||

వసిష్ఠ ఉవాచ |

చతుర్థీ గణనాథస్య ప్రియాఽత్యంతం నృపోత్తమ |

శుక్లా కృష్ణా సమాఖ్యాతా సర్వసిద్ధిప్రదా భవేత్ || ౯ ||

చన్ద్రోదయే యదా ప్రాప్తా కృష్ణా సైవ చతుర్థికా ।
 సా సజ్కష్టహరా ప్రోక్తా చతుర్విధఫలప్రదా ॥ ౧౦ ॥
 చతుర్విధం జగత్ సర్వం జానీహి త్వం నృపాత్మజ ।
 సజ్కష్టం తత్ సమాఖ్యాతం బన్ధనేన విశేషతః ॥ ౧౧ ॥
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగాన్ సజ్కష్టికరణాన్నృప ।
 సర్వసజ్కృటహీనః స స్వానన్దే ప్రగమిష్యతి ॥ ౧౨ ॥
 యదా చన్ద్రోదయే భూప చతుర్థీ సైవ లభ్యతే ।
 ప్రదోషవ్యాపినీ గ్రాహ్యో సర్వసజ్కృటముక్తయే ॥ ౧౩ ॥
 ఉభయే చన్ద్రసంయుక్తా ప్రాప్తా సా వ్రతధారిణీ ।
 తదా స్వేచ్ఛావిహారేణ కర్తవ్యో చన్ద్రవ్యాపినీ ॥ ౧౪ ॥
 తృతీయాయాం ప్రదోషాచ్ఛ చన్ద్రస్కోదయగా భవేత్ ।
 తదా సైవ సదా గ్రాహ్యో పరాం త్యక్త్వా విశేషతః ॥ ౧౫ ॥
 శుక్లా సా వరదా ప్రోక్తా చతుర్ణాం నాత్ర సంశయః ।
 సఞ్చితాఽసఞ్చితానాం వై వ్రతకారిజనాయ చ ॥ ౧౬ ॥
 ధర్మార్థకామమోక్షాద్యాశ్చత్వారో యే పదార్థకాః ।
 తాన్ దదాతి గణేశస్య ప్రితిదా సా చతుర్థికా ॥ ౧౭ ॥
 మధ్యాహ్నవ్యాపినీ గ్రాహ్యో సదా శుక్లచతుర్థికా ।
 ఉభయత్ర యదా నాప్తా పూర్వవిధా మతా తిథిః ॥ ౧౮ ॥
 ఉభయత్ర యదా ప్రాప్తా భవేత్ ప్రహరభానుగా ।
 తృతీయా చేత్తదా సాఽపి పూర్వవిధా మతా తిథిః ॥ ౧౯ ॥
 ప్రహరాదూర్ధ్వగా భూప తృతీయా సూర్యసంయుతా ।
 తదా పూర్వా పరా వాఽపి కార్యా సైవ చతుర్థికా ॥ ౨౦ ॥
 చతుర్థీవ్రతహీనస్య ఫలహీనాని భూమిప ।
 వ్రతాని సర్వకాలేష్యాద్యా కార్యా సా తతః ప్రభో ॥ ౨౧ ॥
 ఏతద్వ్రతం మహాభాగ బ్రహ్మణాఽఽచరితం పురా ।
 వ్రతస్యైవ ప్రభావేణ నిర్మమే సకలం జగత్ ॥ ౨౨ ॥
 విష్ణునా శక్యరేణైవ కృతం వ్రతమనుత్తమమ్ ।

పాలనే హరణే దేవౌ సమర్థౌ తౌ బభూవతుః ॥ ౨౩॥

యోగిభిః శుకముఖ్యైశ్చ కశ్యపాదిమునీశ్వరైః ।
మునిభిశ్చ కృతం పూర్వం స్వస్వకార్యార్థసిద్ధయే ॥ ౨౪॥

ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానస్తే స్వానన్దగా బభుః ।
నానేన సదృశం విద్ధి చతుర్థాం సాధకం నృప ॥ ౨౫॥

అన్వైర్నానావిధైరేతత్ కృతం వర్ణాశ్రమస్థితైః ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౫ పాన ౯)

తే సర్వే బ్రహ్మభూతా వై యయుః స్వానన్దకే పురే ॥ ౨౬॥

ఏతద్ వ్రతం మహీపాల కురు త్వం భావసంయుతః ।
భవితాఽసి సపుత్రశ్చ తథా స్వానన్దగో భవేః ॥ ౨౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే దశరథవ్రతోపదేశో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౪.౪

౪.౫ చతుర్థీవివేకవర్ణనం నామ పంచమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

బ్రహ్మాదిభిః కథం విప్ర చతుర్థీగం వ్రతం కృతమ్ ।
గణనాథప్రియం పూర్ణం వద సర్వం ప్రవిస్తరాత్ ॥ ౧॥

దక్ష ఉవాచ ।

వద ముద్గల మాహాత్మ్యం చతుర్థ్యాస్త్యం ప్రవిస్తరాత్ ।
శ్రుత్వా కథాం మహారమ్యాం న తృప్యామి మునీశ్వర ॥ ౨॥

దక్షస్య భక్తిసంయుక్తం వాక్యం శ్రుత్వా మహామునిః ।
జగాద తం విశేషజ్ఞో ముద్గలః శృణు శౌనక ॥ ౩॥

వచనం నృపవర్యస్య శ్రుత్వా దశరథస్య చ ।
జగాద తం మునిశ్రేష్ఠో వసిష్ఠః సర్వవిత్ ప్రభుః ॥ ౪॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

కదాచిత్ ప్రలయే వృత్తే నష్టం స్థావరజ్జమమ్ ।
పంచాభూతమయం సర్వం వ్యవస్థాసంయుతం పురా ॥ ౫॥

శూన్యవత్ సర్వభావైస్తద్ధీనం బ్రహ్మమయం బభౌ |
 యోగనిద్రా గణేశస్య వైవ వేదే ప్రకథ్యతే || ౬ ||
 పునః స కస్మింశ్చిత్కాలే వేదవాగ్భిః ప్రబోధితః |
 గణేశో నిర్మమే సర్వం తత్త్వైస్తత్త్వప్రధారకః || ౭ ||
 త్రిగుణేశభ్యః సముత్పన్నా దేవాః పఞ్చ నృపేశ్వర |
 బ్రహ్మో విష్ణుః శివః శక్తిః సూర్యః సర్వధరా బభుః || ౮ ||
 తైస్తపశ్చరితం ఘోరమేకాక్షరవిధానతః |
 తపసా గణనాథస్తు ప్రసన్నః ప్రబభూవ హ || ౯ ||
 హృదయే దర్శయామాస స్వాత్మానం సర్వదం పరమ్ |
 తేన జ్ఞానయుతా జాతా దేవాః పఞ్చ నరేశ్వర || ౧౦ ||
 తైశ్చ సమ్ప్రార్థితో యోగీ భృశుణ్ణీ సర్వపారగః |
 తేన సమ్ప్రేషితా దేవా ఆయయుర్నగరే నిజే || ౧౧ ||
 కర్మభూమౌ గణేశస్య క్షేత్రం స్వానన్దవాచకమ్ |
 వేదైః సన్దర్శితం స్థాపయామాసుస్తత్ర విఘ్నపమ్ || ౧౨ ||
 యస్మిన్ కాలే చ దేవేభైః స్థాపితా మూర్తిరాదరాత్ |
 తస్మిన్ కాలే చతుర్థీ సా భాద్రీ శుక్లా బభూవ హ || ౧౩ ||
 మధ్యాహ్నాసమయే సంస్థా సా ముఖ్యా ప్రబభూవ హ |
 తత ఆరాధితస్తైః స గణరాజో విశేషతః || ౧౪ ||
 మాఘమాసే సితే పక్షే చతుర్థ్యాం రాజసత్తమ |
 ప్రకటోఽభూత్ పురస్తేషాం వరదాతా గజాననః || ౧౫ ||
 వరప్రసాదేన తస్య నిర్మితం సకలం జగత్ |
 దేవేభైః సా తిథిర్ముఖ్యా బభూవ వరదాయినీ || ౧౬ ||
 బ్రహ్మాదిభిశ్చ సర్వేభ్య ఉపదిష్టా చతుర్థికా |
 ఆదౌ కాలే తథా తత్ర జ్యేష్ఠీ ముఖ్యా బభూవ సా || ౧౭ ||
 జ్యేష్ఠశుద్ధచతుర్థ్యాం తద్వృతదానం కృతం పురా |
 తస్మిన్ కాలే ధృతా సర్వైః సద్యః సా వరదాయినీ || ౧౮ ||
 అతో ముఖ్యత్వమాపన్నా జ్యేష్ఠీ మాఘీ చ భాద్రికా |

చతుర్థీ నృపశార్దూల శుక్లపక్షేషు సర్వదా ॥ ౧౯ ॥

తత్ర భాద్రపదే మాసే చతుర్థీ యా మహామతే ।

శుక్లా సాఽత్యన్తభావేన ముఖ్యా జాతాఽద్య భావతః ॥ ౨౦ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౫ పాన ౧౦)

చతుర్థీ సమభావేన న కింశ్చిద్వర్తతే వ్రతమ్ ।

అతః కిం వర్జనీయం వై తదౌపమ్యం తదేవ చ ॥ ౨౧ ॥

భాద్రే చతుర్థీ యా శుక్లా సాధితా సా నరేణ చేత్ ।

స ద్వాదశచతుర్థీసంభవం పుణ్యం సమాప్పుయాత్ ॥ ౨౨ ॥

అఙ్గారకయుతా భూప సా నరేణ కృతా భవేత్ ।

చతుర్థీ షోడశభవం పుణ్యం ప్రాప్తం న సంశయః ॥ ౨౩ ॥

నరేణ ధీమతా సా చేద్యది చన్ద్రయుతా కృతా ।

చతుర్థీ వింశతిభవం ఫలం ప్రాప్తం మహామతే ॥ ౨౪ ॥

యది స్వాతియుతా భూప చన్ద్రవారేణ చేత్కృతా ।

ప్రాప్తం చతుర్వింశతిచతుర్థీజం కీల పుణ్యకమ్ ॥ ౨౫ ॥

మాఘే శుక్లచతుర్థీ సా కృతా చేన్నాత్ర సంశయః ।

అష్టానాం చ చతుర్థీనాం ఫలం ప్రాప్తం నరేణ తత్ ॥ ౨౬ ॥

అఙ్గారకయుతా చేద్వై సాధితా సా నరేణ చ ।

ద్వాదశానాం చతుర్థీనాం పుణ్యం ప్రాప్తం వ్రతోద్భవమ్ ॥ ౨౭ ॥

జ్యేష్ఠే శుక్లచతుర్థీం యః కరోతి వ్రతధారకః ।

చతుశ్చతుర్థీజం పుణ్యం లభతే స నరాధిప ॥ ౨౮ ॥

అఙ్గారకయుతా చేద్ ద్వాదశభిః సమతాం వ్రజేత్ ।

నరేణ సా ప్రయత్నేన కర్తవ్యా సర్వదాయికా ॥ ౨౯ ॥

అన్యేషు శ్రావణాద్యేషు చతుర్థీ వరదా కృతా ।

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాత్రీ శాస్త్రేషు సమ్మతమ్ ॥ ౩౦ ॥

తత్ర శ్రావణమాసే యా చతుర్థీ వరదా మతా ।

ద్విచతుర్థీభవం పుణ్యం దదాతి వ్రతకారణే ॥ ౩౧ ॥

చతుర్థ్యా మహిమాఽనన్తోఽశక్యో వర్జయితుం భవేత్ ।

చతుఃపదప్రదా ప్రోక్తా సా కథం వర్ణ్యతే మయా ॥ ౩౨॥

అధునా శృణు రాజేన్ద్ర కృష్ణపక్షే సమాగతామ్ ।
చతుర్థీం సర్వదాం పుణ్యాం సజ్కష్టహరిణీం శుభామ్ ॥ ౩౩॥

చతుర్విధం చ సజ్కష్టం ప్రాప్తం సర్వైర్నరాధిప ।
జన్మమృత్యువ్యవస్థాఖ్యం చతుర్థం కర్మజం ఫలమ్ ॥ ౩౪॥

ఇత్యాదిబహవో భేదాః కథనం నైవ శక్యతే ।
చతుర్విధం జగత్ సర్వం పంచమం బ్రహ్మ ఉచ్యతే ॥ ౩౫॥

చతుర్విధం సుసజ్కష్టం వ్రతమాత్రేణ హన్తి యా ।
సజ్కష్టహరిణీ ప్రోక్తా చతుర్థీ కృష్ణపక్షగా ॥ ౩౬॥

తస్యాపి మహిమానం కః క్షమో వర్ణయితుం భవేత్ ।
సర్వసిద్ధిప్రదాయాస్తు వ్రతాచరణమాత్రతః ॥ ౩౭॥

మాఘమాసే కృతాఽఽదౌ చ బ్రహ్మణా విశ్వయోనినా ।
అతః సా ముఖ్యతాం ప్రాప్తాఽష్టచతుర్థీవ్రతైః సమా ॥ ౩౮॥

అఙ్గారకయుతా తత్ర వింశత్యా సమతాం వ్రజేత్ ।
సాధితా వ్రతభావేన చేన్నరేణ నరాధిప ॥ ౩౯॥

శ్రావణే యా సమాఖ్యాతా చతుర్థీ కృష్ణపక్షగా ।
చతుశ్చతుర్థీతుల్యా సా భవత్యత్ర న సంశయః ॥ ౪౦॥

బ్రహ్మణా చోపదిష్టా వై శ్రావణే సా తతోఽధికా ।
ఆదౌ దేవమునీన్ద్రేభ్యః సర్వసజ్కష్టహారిణీ ॥ ౪౧॥

భాద్రమాసే నరాధీశ చతుర్థీ కృష్ణపక్షగా ।
చతుశ్చతుర్థీతుల్యా సా శృణు కారణమత్ర వై ॥ ౪౨॥

దేవానాం గణనాథశ్చ వరదః సమ్భుభూవ హా ।
వ్రతమాత్రేణ తస్మాత్ సా ముఖ్యా జాతా న సంశయః ॥ ౪౩॥

అఙ్గారకయుతా కుత్ర సమ్ప్రాప్తా చేత్ సుసిద్ధిదా ।
ద్వాదశవ్రతజం పుణ్యం దదాతి వ్రతకారిణీ ॥ ౪౪॥

శుక్లా కృష్ణా సదా కార్యా చతుఃపదసుసిద్ధయే ।
అన్యథా సిద్ధిహీనాని ప్రభవన్తి వ్రతాని చ ॥ ౪౫॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే చతుర్థీవివేకవర్ణనం నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౪.౫
(Page ఖం. ౪ అ. ౬ పాస ౧౧)

౪.౬ చన్ద్రదర్శనదోషహరణచరితవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

అజ్గరకయుతా స్వామిన్ కథం శ్రేష్ఠా బభూవ సా ।
తస్మై బ్రూహి విశేషేణ సంశయోఽత్ర మహోశ్చ మే ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

భరద్వాజాత్ సముత్పన్నః పృథ్వాస్యం భౌమో మహామతిః ।
గణానాం త్వేతిమన్త్రేణ పూజయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౨॥

తతాప స తపో రమ్యం ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।
పారినేరాచ్చ నగరాత్ పశ్చిమే వనసంస్థితః ॥ ౩॥

శతవర్షైర్గణాధ్యక్షః ప్రసన్నస్తం యయౌ నృప ।
వరం బ్రూహి మహాభాగ భూమిపుత్రేతి సోఽబ్రవీత్ ॥ ౪॥

తతో భౌమో గణాధీశం పూజయన్ భక్తిభావతః ।
స్తుత్వా తం స జగదేతి వరం సర్వసుఖప్రదమ్ ॥ ౫॥

నరదేహేన యుక్తోఽహం తథాపి గణనాయక ।
ఇచ్ఛామి చామృతం పాతుం గ్రహం మాం కురు మానద ॥ ౬॥

తవ భక్త్యైకనిలయం నామ్నా మజ్గలసంజ్ఞకమ్ ।
ఋణహర్తారమేవం మాం ప్రభో కురు ధనప్రదమ్ ॥ ౭॥

మాఘకృష్ణచతుర్థ్యాం యద్దర్శనం తే మయా కృతమ్ ।
మయా యుక్తా తతో దేవీ మహాపుణ్యప్రదాఽస్తు సా ॥ ౮॥

తథేతి గణనాథేన కృతం సర్వం నరాధిప ।
అతోఽగారయుతా పుణ్యా చతుర్థీ ముఖ్యతాం గతా ॥ ౯॥

అధునా చేతిహాసం తే కథయామి విశేషతః ।
భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం వై న ద్రష్టవ్యో నిశాకరః ॥ ౧౦॥

తత్ర తే కారణం సర్వం కథయామి సవిస్తరమ్ |
 యేన దోషవిహీనస్త్వం గణేశం భజనే నృప || ౧౦ ||
 ఏకదా దేవసంయుక్తైర్మునిభిశ్చైవ నిశ్చితమ్ |
 గణేశాంశసముద్భూతాః పశ్చా దేవా న సంశయః || ౧౧ ||
 తే గణేశస్వరూపాద్వై కదా భిన్నా భవంతి న |
 తేషాం స్మరణమాత్రేణ సస్తుష్టో గణనాయకః || ౧౨ ||
 భవిష్యతి న సన్దేహస్తస్మాదాదౌ మునీశ్వరాః |
 శివాదీన్ పూజయత చ తేన సిద్ధిమవాప్స్యథ || ౧౩ ||
 ఏవం జ్ఞానబలేనాజ్ఞైః కృతం దేవైః సహర్షిభిః |
 పశ్చాభిర్విష్ణుముఖ్యైస్తత్తథేతి ప్రతిపాదితమ్ || ౧౪ ||
 తతః సర్వే మునిగణాశ్చక్రుస్తే తాదృశీం క్రియామ్ |
 తయా సిద్ధివిహీనాస్తే భ్రాంతాః సర్వే బభూవిరే || ౧౫ ||
 సమాగతా దేవగణైః బ్రహ్మణం తుష్టవుర్నృప |
 వృత్తాంతం కథయామాసుః సోఽపి చింతాతురోఽభవత్ || ౧౬ ||
 సస్మార శివముఖ్యాంశ్చ బ్రహ్మణం తే సమాయయః |
 విష్ణుః శివోఽర్యమా శక్తిస్తేఽపి శ్రుత్వా సువిస్మితాః || ౧౭ ||
 ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర శబ్దః సర్వభయఙ్కరః |
 బభూవ తీవ్రఘోషేణ యుక్తః ప్రలయసూచకః || ౧౮ ||
 శబ్దం శ్రుత్వా భయోద్విగ్నా బభూవుః శమ్భుముఖ్యకాః |
 తతోఽకస్మాన్ మహాభీమః పురుషః ప్రకటోఽభవత్ || ౧౯ ||
 ఏకరాలం చ తం దృష్ట్వా ముమూర్సుః శక్కురాదయః |
 మునయో దేవతాః కేఽపి పలాయంత చ మూర్చ్ఛితాః || ౨౦ ||
 ముహూర్తమాత్రకాలే వై గతే బ్రహ్మాదయః సురాః |
 సావధానా బభూవుస్తం దదృశుః పురతః స్థితమ్ || ౨౧ ||
 తతోఽతిభయసంయుక్తాస్తుష్టవుర్గణనాయకమ్ |
 ధ్యాత్వా హృది మహాద్రూపం గజవక్త్రాదిచిహ్నితమ్ || ౨౨ ||
 బ్రహ్మాద్యాః ఊచుః |
 నమస్తే గణనాథాయ విఘ్నానాం పతయే నమః |

అనాథానాం సునాథాయ నమో విఘ్ననివారణ ॥ ౨౪॥

భక్తేభ్యః సర్వదాత్రే తే నిరాకారాయ సాక్షిణే ।

అమేయాయాప్రతర్కాయ హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౨౫॥

గజాననాయ దేవాయ శూర్పకర్ణాయ తే నమః ।

మహోదరాయ సర్వేషామాదిపూజ్యాయ వై నమః ॥ ౨౬॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౬ పాన ౧౨)

సర్వాదయే మహాదాత్రే సర్వపూజ్యాయ వై నమః ।

సర్వభావస్థితాయైవ ఢుణ్ణిరాజాయ తే నమః ॥ ౨౭॥

స్వానన్దవాసినే తుభ్యం యోగశాన్తిమయాయ చ ।

యోగిభ్యో యోగదాత్రే వై యోగానాం పతయే నమః ॥ ౨౮॥

సృష్టికర్త్రే చ పాత్రే తే సృష్టిహర్త్రే నమో నమః ।

గణేశాయ గుణానాం వై చాలకాయ నమో నమః ॥ ౨౯॥

ఆత్మనేనాత్మనే వైవ కారణానాం ప్రకాశినే ।

బ్రహ్మేశాయ సదానాథ దేవపాలకరూపిణే ॥ ౩౦॥

నివారయ మహావిఘ్నం సహసా సముపస్థితమ్ ।

గ్రసిష్యతి న చేదణ్ణమస్మాన్ వై నాత్ర సంశయః ॥ ౩౧॥

త్వదీయపాదపద్మస్య వయం దాసా గజానన ।

మరిష్యామో యదా నాథ యశస్తవ గతం తదా ॥ ౩౨॥

అధునా రక్ష దేవేశ న వయం ద్రష్టుముగ్రకమ్ ।

క్షమా గచ్ఛన్తి నః ప్రాణా రక్ష విఘ్నేశ రక్ష భోః ॥ ౩౩॥

ఏవం సంస్తువతాం తేషాం పురః సోఽపి మహాపుమాన్ ।

గణేశాకారరూపేణ బభూవ నృపసత్తమ ॥ ౩౪॥

తతస్తే తం ప్రణేముశ్చ పూజయామాసురాదరాత్ ।

మానసీం స్వసుతాం తస్మై దదుః సర్వే శివాదయః ॥ ౩౫॥

సరస్వతీం దదౌ బ్రహ్మో విష్ణుః పుష్టిం చ మానసీమ్ ।

యోగినీం శక్కర్తవైవ మోహినీం జగదమ్బికా ॥ ౩౬॥

సంజ్ఞీవసీం దదౌ తస్మై భానుః సర్వప్రియక్కురః ।

ఏవం సమ్పూజ్య విఘ్నేశం ప్రణతాస్తే మహీపతే ॥ ౩౭॥

ఉవాచ తాన్ స ఉత్థాప్య విఘ్నేశో భక్తిభావతః ।

విష్ణుముఖ్యాన మహేశాంశ్చ మేఘగమ్భీరనిఃస్వనః ॥ ౩౮ ॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

శమ్భుముఖ్యాః శృణుత చ దేవేన్ద్రా మునిముఖ్యకాః ।

మదీయాంశా భవంతోఽపి గర్వం మా కురుత ప్రియాః ॥ ౩౯ ॥

చరాచరం మదీయాంశం మద్రహితం న కిఞ్చన ।

తేభ్యః సిద్ధిప్రదానార్థం దేహధారీ భవామ్యహమ్ ॥ ౪౦ ॥

యది జ్ఞానేన మాం త్యక్త్వా పూజయేత్ తృణరూపకమ్ ।

తేనాఽహం కిం మహాదేవాః పూజితో వదత ప్రియాః ॥ ౪౧ ॥

తత్రాంశో వర్తతే కిఞ్చిన్ మదీయస్తత్ సమా చ మే ।

తృప్తిర్జాతా న సన్దేహాః పూర్ణస్తుప్తో భవామి న ॥ ౪౨ ॥

భవంతోఽపి తథా విప్రైః కలాంశాః పూజితా యది ।

కలాంశరూపా మే తృప్తిస్సేన జాతా గుణాత్మికా ॥ ౪౩ ॥

బ్రహ్మణ్ణే పూజితే పూర్ణే న తృప్తోఽహం భవామి చ ।

అనన్తాని మదీయేషు బ్రహ్మణ్ణాని స్వలోమసు ॥ ౪౪ ॥

గజవక్త్రాదిచిహ్నేన చిహ్నితోఽహం మహేశ్వరః ।

జగద్బ్రహ్మమయస్తత్ర తిష్ఠామి యోగశాన్తిదః ॥ ౪౫ ॥

తస్య పూజనమాత్రేణ జగద్బ్రహ్మ సుపూజితమ్ ।

అహం తయోశ్చ యోగే వై పూర్ణః సమ్పూజితో మతః ॥ ౪౬ ॥

మాం త్యక్త్వా జ్ఞానమోహేన మోహితా మునిదేవతాః ।

భవతాం పూజనం చక్రుః సర్వాదౌ విఘ్నసంయుతాః ॥ ౪౭ ॥

తత్రాపి మదసంయుక్తా భవంతస్తాదృశాత్మకాః ।

సిద్ధిహీనాస్తతో జాతాః పునర్మా కురుత త్విదమ్ ॥ ౪౮ ॥

పూర్వస్మింశ్చ భవద్భిర్వై సేవితో భక్తిసంయుతైః ।

అతఃసహామి దేవేశా దత్తం వో దర్శనం మయా ॥ ౪౯ ॥

కలాంశమాత్రేణ యది సన్తుష్టోఽహం భవామి చేత్ ।

తదా దేహధరః కస్మాత్ స్థాస్యామి వదత ప్రియాః ॥ ౫౦ ॥

ఏవముక్త్యా గణాధీశో విరరామ మహీపతే ।
 తేఽపి ప్రణమ్య విఘ్నేశం స్వదోషం ప్రక్షమాపయన్ ॥ ౫౧ ॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర చన్ద్రః శక్కురభాలగః ।
 జహాన విపృత్తైర్దన్తైర్గణేశం రూపగర్వితః ॥ ౫౨ ॥
 ఉవాచ మోహితోఽత్యన్తం ప్రణమ్య గణనాయకమ్ ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౬ పాన ౧౩)
 గజవక్త్రయుతం రూపం కిం ధృతం వికటం ప్రభో ॥ ౫౩ ॥
 పునః పునరువాచేదం వాక్యం హాస్యపరాయణః ।
 తతన్తం కుపితో దేవః శశాప శశలాఞ్చనమ్ ॥ ౫౪ ॥
 యే త్వాం విలోకయన్తే వై చన్ద్ర తే పాపినః సదా ।
 భవన్తు విఘ్నసంయుక్తా మద్వాక్యాన్నాత్త సంశయః ॥ ౫౫ ॥
 ఏవముక్త్యాన్తర్దధేఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
 భార్యాభిః సహితో భూప చన్ద్రశ్చ మలినోఽభవత్ ॥ ౫౬ ॥
 అహఙ్కారవిహీనాస్తే జాతాః శమ్భ్వాదయః సురాః ।
 తదారభ్య మహాభాగ గాణపత్యా విశేషతః ॥ ౫౭ ॥
 వేదజ్ఞాఽహఙ్కుతిః పూర్ణా బ్రహ్మణో హృది సంస్థితా ।
 తయా మదయుతో బ్రహ్మ భవత్యేవం పునః పునః ॥ ౫౮ ॥
 సరస్వతి సా దత్తా వై గణేశాయ మహాత్మనే ।
 తయా యుక్తః సదా రేమే బ్రహ్మణో హృది విఘ్నపః ॥ ౫౯ ॥
 హృది స్థితే గణేశే స కథం మోహయుతో భవేత్ ।
 సదా తం భజతే భక్త్యా గాణపత్యస్వభావతః ॥ ౬౦ ॥
 సర్వపోషణతా తద్వద్విష్టోర్బుది సమాస్థితా ।
 తత్ సామర్థ్యవిమోహేన గర్వం గచ్ఛతి కేశవః ॥ ౬౧ ॥
 తాం దదౌ విఘ్నరాజాయ పుష్టిం విశ్వస్య పోషణీమ్ ।
 తయా యుక్తో గణేశానో రేమే విష్టోః సదా హృది ॥ ౬౨ ॥
 సోఽపి తం భజతే నిత్యం గాణపత్యవిచారవిత్ ।
 హృదిన్ధే స కథం మోహం ప్రాప్నోతి నృప విఘ్నపే ॥ ౬౩ ॥

యోగేన మోహహీనత్వం సదా శమోర్భర్షదీ ప్రభో ।
తేనాహఙ్కారభావేన మన్యతే కిం న శఙ్కరః ॥ ౬౪ ॥
తామేవ యోగినీం దేవీం హృదిస్థాం ప్రదదౌ శివః ।
గణేశస్తు తయా యుక్తో రేమే శమోర్భర్షదీ స్థితః ॥ ౬౫ ॥
గణేశే హృది సంస్థే స మోహం నైవ ప్రపద్యతే ।
సదా గాణేశకో భూత్వా భజతే గణనాయకమ్ ॥ ౬౬ ॥
వృష్ణ్యా దానప్రదానే వై కరోతి స దివాకరః ।
సర్వేషాం జీవనం తేన ధృతం కర్మమయం నృప ॥ ౬౭ ॥
తదేవ హృదయే తస్య వర్తతే హంస్వభావతః ।
తాం సజ్జీవనికాం సూర్యో దదౌ విఘ్నేశ్వరాయ చ ॥ ౬౮ ॥
తయా యుక్తో గణాధీశః సదా హృది స ఖేలతి ।
భానోస్తేన రవిస్తం స భజతే నన్యచేతసా ॥ ౬౯ ॥
శక్తిర్బృదయగాం దేవీం మోహినీం సర్వమోహినీమ్ ।
దదౌ విఘ్నేశ్వరాయైవ శక్తిభావసమన్వితామ్ ॥ ౭౦ ॥
తయా యుక్తో గణేశానస్తస్యా హృది విశేషతః ।
తేన ఖేలతి సా దేవీ భజతే గణనాయకమ్ ॥ ౭౧ ॥
ఇత్యహఙ్కారనిర్ముక్తా దేవేన్ద్రాస్తే బభూవిరే ।
గాణపత్యప్రియా జాతా భజన్తే విఘ్ననాయకమ్ ॥ ౭౨ ॥
చిత్రే చింతామణిః స్థిత్యా ప్రకృత్యా ఖేలతి ప్రభుః ।
మిథ్యాహఙ్కారభావేన బన్ధనం ప్రతిపద్యతే ॥ ౭౩ ॥
కర్తా కారయితా దేవో గణేశో నాత్ర సంశయః ।
హృదిస్థం తం సమర్పియైవ స్వాత్మానం సుఖినో భవన్ ॥ ౭౪ ॥
ముద్గల ఉవాచ ।
శ్రుత్వా దశరథో రాజా జగద మునిసత్తమమ్ ।
చన్ద్రస్య కా గతిర్జాతా తాం మే వద మహామునే ॥ ౭౫ ॥
వసిష్ఠ ఉవాచ ।
గణేశాపసంయుక్తశ్చన్ద్రః స స్వగృహే గతః ।
ఏకాన్తే దుఃఖసంయుక్తో విచారమకరోద్ధృది ॥ ౭౬ ॥

సమ్ప్రజ్ఞాతస్వరూపశ్చ దేహో గణపతేః స్మృతః ।
 అసమ్ప్రజ్ఞాతరూపం వై శిరస్తస్య మహాత్మనః ॥ ౭౭ ॥
 తయోర్లోకే గణేశోఽయం భక్తానుగ్రహకారణాత్ ।
 దేహధారీ స్వయం సాక్షాద్భూభూవాత్ర న సంశయః ॥ ౭౮ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౬ పాన ౧౪)

వేదేషు కథితం తే యద్రూపం పరమయోగదమ్ ।
 తన్న జ్ఞాతం మయా దేవ మోహేనైవ గజానన ॥ ౭౯ ॥
 అపరాధం దయాసిన్ధో క్షమ త్వం చిత్తగం ప్రభో ।
 ఏవం క్షమాప్య విఘ్నేశం ధ్యాత్వా లీనో బభూవ హ ॥ ౮౦ ॥
 గజాతీరే సమాగమ్య తతాప తప ఉత్తమమ్ ।
 అష్టాదశాక్షరేణైవ తోషయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౮౧ ॥
 చన్ద్రే లీనే జగత్ సర్వం దుఃఖయుక్తం బభూవ హ ।
 సూర్యస్య తేజసా దగ్ధం రసహీనం చరాచరమ్ ॥ ౮౨ ॥
 తతో దేవగణైః సర్వైర్భయభీతైః సమన్తతః ।
 శమ్భువిష్ణుముఖాస్తత్ర తపస్తేషుః సహేశ్వరాః ॥ ౮౩ ॥
 షడక్షరవిధానేన ధ్యాత్వా హృది గజాననమ్ ।
 భక్తియుక్తా నృపశ్రేష్ఠ తోషయామాసురాదరాత్ ॥ ౮౪ ॥
 వర్షాణాం శతకే తత్ర గతే చన్ద్రం గణాధిపః ।
 ఆయయా వరదానార్థం తపో బద్ధో నృపోత్తమ ॥ ౮౫ ॥
 వర్షేణైకేన దేవేశాన్ యయా విఘ్నాధిపో విభుః ।
 సమకాలే చ దేవేశాశ్చన్ద్రస్తం తుష్టువుర్విభుమ్ ॥ ౮౬ ॥
 అధర్వశిరసా డుణ్ణిం తోషయామాసురాదరాత్ ।
 సన్తుష్టస్తానువాచేదం గణేశో బ్రహ్మనాయకః ॥ ౮౭ ॥
 శ్రీగణేశ ఉవాచ ।
 వరం వృణుత దేవేశాః సన్తుష్టోఽహం దదామి తమ్ ।
 యం యమిచ్ఛథ తం తం వై సఫలం వః కరోమ్యహమ్ ॥ ౮౮ ॥
 గణేశవచనం శ్రుత్వా దేవాస్తం ప్రణిపత్య తే ।

కృత్వా కరపుటం సర్వే జగుః పరమహర్షితాః ॥ ౮౯ ॥

దేవా ఊచుః ।

యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।

తదా చన్ద్రం సునిర్దోషం కురు నాథ నమోఽస్తు తే ॥ ౯౦ ॥

స తానువాచ సర్వాత్మా భక్త్యా సన్తోషితః ప్రభుః ।

భారతశుక్లవతుర్ధ్యాం వై న ద్రష్టవ్యః సుధాకరః ॥ ౯౧ ॥

హాస్యం కృతం మదీయం వై తద్ దినే తేన దేవపాః ।

దోషయుక్తో విధుస్తస్మాన్నాన్యథా మే వచో భవేత్ ॥ ౯౨ ॥

తతోఽతిహర్షితా దేవాస్తథేతి ప్రతిపాద్య తే ।

యయుశ్చన్ద్రం తు సన్ద్రష్టుం గణేశేంఽత్వర్హితే నృప ॥ ౯౩ ॥

చన్ద్రో గణపతిం దృష్ట్వా ననామ దణ్ణవత్ ఊతౌ ।

పూజయామాస తం దేవం తుష్టావ స కృతాఙ్జులిః ॥ ౯౪ ॥

చన్ద్ర ఉవాచ ।

నమస్తే విఘ్నపాలాయ గణేశాయ పరాత్మనే ।

బ్రహ్మశాయ స్వభక్తేభ్యో బ్రహ్మభూయప్రదాయ తే ॥ ౯౫ ॥

అనామయాయ సర్వాదిపూజ్యాయ తు నమో నమః ।

శివాత్మజాయ దేవాయ విష్ణుపుత్రాయ తే నమః ॥ ౯౬ ॥

బ్రహ్మపుత్రాయ సూర్యస్య పుత్ర తే విఘ్నహారిణే ।

శక్తిపుత్రాయ శేషస్య పుత్రాయ చ నమో నమః ॥ ౯౭ ॥

సర్వపుత్రాయ సర్వేషాం మాత్రే పిత్రే నమో నమః ।

సర్వేశాయ పరేశాయ పరాత్పరతరాయ తే ॥ ౯౮ ॥

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం సిద్ధిబుద్ధిప్రచాలక ।

హేరమ్భాయ మహేశానాం మహేశాయ నమో నమః ॥ ౯౯ ॥

స్త్రష్టే పాత్రే చ సంహర్త్రే పరమాత్మస్వరూపిణే ।

సర్వేభ్యో వరదాత్రే తేనాదిసిద్ధాయ భో నమః ॥ ౧౦౦ ॥

క్షమాపరాధం దేవేశ త్వస్మాయామోహధారిణః ।

శరణం తే ప్రసన్నస్య రక్ష మాం మహతో భయాత్ ॥ ౧౦౧ ॥

మాం దృష్ట్వా హర్షసమృన్నా అభవన్ దేవతాదయః ।

అధునా మాం నిరీక్ష్యైవ దోషయుక్తా భయాతురాః ॥ ౧౦౨॥

అతో మాం వైవ పశ్యన్తి పాపినాం పాపరూపిణమ్ ।

నిర్దోషం కురు విఘ్నేశ కరుణాలయ తే నమః ॥ ౧౦౩॥

సర్వదా దర్శనం తే వై మమాస్తాం విఘ్నవారణ ।

తేనాఽహం కృతకృత్యశ్చ భవేయం యోగిసమ్మతః ॥ ౧౦౪॥

తతోఽతిభక్తిసంయుక్తం నృత్యన్తం దేవసన్నిధౌ ।

రోమాఞ్చాశ్రుసమాయుక్తం దృష్ట్వా ఘణ్డిర్రగాద తమ్ ॥ ౧౦౫॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ ।

అపరాధాననన్తాంశ్చ సహే తేఽనేన నిశ్చిత్తమ్ ॥ ౧౦౬॥

సర్వసిద్ధిప్రదం పూర్ణం భవిష్యతి విశేషతః ।

పఠతాం శృణ్వతాం వైవ నానాసుఖకారకం భవేత్ ॥ ౧౦౭॥

యథాపూర్వం స్థితశ్చన్ద్ర తాదృశో భవ నిత్యదా ।

యస్మిన్ దినే కృతం హాస్యం తత్ర దోషయుతో భవేః ॥ ౧౦౮॥

లలాటే భూషణం మే త్వం భవ సేవాపరాయణః ।

చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షస్య వ్రతే తే పూజనం భవేత్ ॥ ౧౦౯॥

మాం పూజయిత్వా తారేశ అర్ఘ్యం యస్తే ప్రదాస్యతి ।

తస్య సిద్ధిర్భవేత్ పూర్ణా వ్రతజా నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౧౧౦॥

ద్వితీయాయాం చ సాయాహ్నే త్వయా ప్రాప్తోఽహమాదరాత్ ।

అతః శుక్లద్వితీయాయాం నమస్యో మానవైర్భవ ॥ ౧౧౧॥

ద్వితీయాయాం ప్రయత్నేన త్వాం నమస్యన్తి మానవాః ।

మాసగం దుఃఖముత్స్పృజ్య క్వచిత్ తిష్ఠతి నాన్యథా ॥ ౧౧౨॥

ఏవముక్త్యాంఽతర్థధేఽసౌ గణేశశ్చన్ద్రపూజితః ।

తస్మిన్ కాలే చ దేవేశా దేవాస్తత్ర సమాయయః ॥ ౧౧౩॥

మానయామాస సమ్పూజ్య చన్ద్రస్తాంస్తైః సమన్వితః ।

గణేశం బ్రాహ్మణైః సార్థం సంస్థాప్యోపూజయత్ ప్రభుమ్ ॥ ౧౧౪॥

గణేశభాలసంస్థానం ప్రాప్తం చన్ద్రేణ యత్ర వై ।

భాలచన్ద్రం గణేశానం వదన్తి తత్ర సంస్థితమ్ || ౧౧౫ ||

దేవైః సమ్పూజితస్తత్ర బ్రాహ్మణైర్గణనాయకః |

ప్రగృహ్య చన్ద్రం నిర్దోషం తతః స్వర్గం యయుః సురాః || ౧౧౬ ||

చన్ద్రః స్వాంశస్వరూపేణ స్వర్గే తిష్ఠతి భూమిప |

పూర్ణరూపేణ విఘ్నేశం సేవతే నిత్యమాదరాత్ || ౧౧౭ ||

గణ్గాతీరే నివాసం స చకరాత్రిసముద్భవః |

విధుశ్చ భాలచన్ద్రం తం సేవతే భక్తితత్పరః || ౧౧౮ ||

అథ కస్మింశ్చ సమయే దేవైః సమ్పూర్ణితో హరిః |

యాదవేషు సముత్పన్నో వాసుదేవో బభూవ హ || ౧౧౯ ||

అజ్ఞానేన విధోస్తేన దర్శనం ప్రకృతం నృప |

భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం తు సదోషః స బభూవ హ || ౧౨౦ ||

అన్తరానం గతం తస్య నరతుల్యో బభూవ సః |

తథాపి విఘ్నసంయుక్తో హరిస్తచ్చృణు భూమిప || ౧౨౧ ||

సత్రాజిన్నామ రాజర్షిర్యాదవేషు బభూవ వై |

తేన సూర్యతపస్తప్తం దారుణం శతవత్సరమ్ || ౧౨౨ ||

సూర్యేణ స్వగలే సంస్థో మణిర్దత్తః స్యమన్తకః |

సత్రాజితే స తద్రత్నం గలే భక్త్యా బబన్ధ హ || ౧౨౩ ||

నిత్యం సువర్ణభారాణామష్టౌ స్రవతి సన్మణిః |

సూర్యతేజఃసమానశ్చాఽశోభయద్యదున్దనమ్ || ౧౨౪ ||

ద్వారకాయాం స్థితం తం స సూర్యభక్తిపరాయణమ్ |

శుభిభావేన రత్నం సోఽపూజయత్తాన్నరన్తరమ్ || ౧౨౫ ||

తతో బహుగతే కాలే కృష్ణో దోషయుతోఽభవత్ |

తస్య బుద్ధిః సముత్పన్నా మణేః సజ్గహణే నృప || ౧౨౬ ||

సభాయాం సంస్థితః కృష్ణః స సత్రాజితమాహ్వాయత్ |

ఆగతం తమువాచాఽసౌ వినయేన సమన్వితః || ౧౨౭ ||

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ |

ఉగ్రసేనశ్చ సర్వేషాం యాదవానాం మహామతే |

రాజాఽస్మాభిః కృతస్తం తే యాదవాః పూజయన్తి భోః ॥ ౧౨౮ ॥

అస్మాభిర్దిగ్గయే ప్రాప్తముగ్రసేనాయ యాదవ ।

దత్తం శ్రేష్ఠం తథా త్వం తం మణిం దేహి స్యమన్తకమ్ ॥ ౧౨౯ ॥

సువర్ణం మణిసమ్భూతం గృహాణ త్వం తు నిత్యదా ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౬ పాన ౧౬)

శోభార్థం కణ్ఠగం తాత మణిం కురు నృపస్య తమ్ ॥ ౧౩౦ ॥

ఏవముక్తః స సత్రాజితమువాచ సమన్యనా ।

ప్రసేనాయ మయా దత్తః స మే వైవ దదాతి తమ్ ॥ ౧౩౧ ॥

ఏవముక్తాః గృహం గత్వా స్వానుజాయ దదౌ మణిమ్ ।

ప్రసేనాయ స్వవృత్తాన్తం కథయామాస విస్తరాత్ ॥ ౧౩౨ ॥

తతః కదాచిత్ కృష్ణేన సహితా యదునన్దనాః ।

మృగయార్థం వనే రాజన్ జగ్ముర్వర్షసమన్వితాః ॥ ౧౩౩ ॥

తత్రాశుచిస్వభావేన ప్రసేనస్తం మణిం పరమ్ ।

బబన్ధ స్వగలే సోఽపి తైః సహ ప్రయయా వనమ్ ॥ ౧౩౪ ॥

అశుచిత్వస్య దోషేణ సింహకస్తం ప్రసేనకమ్ ।

సాశ్వం హత్వాఽఽగృహ్య మణిం యయా స్థానం స్వకం మహాన్ ॥ ౧౩౫ ॥

తతస్తం జామ్బవాన్ హత్వా గృహ్య సింహం మణిం యయా ।

స్థానం పుత్ర్యా మణిం హస్తే తం దదౌ స మహాబలః ॥ ౧౩౬ ॥

తవ భర్తా సుతే యో వై భవిష్యతి మణిం పరమ్ ।

త్స్మై దాస్యామి భావేన త్వదీయోఽయం మణిః స్మృతః ॥ ౧౩౭ ॥

సాయాహ్నో యాదవాః సర్వే ఆగతాః స్వస్వమన్దిరే ।

ప్రసేనేన విహీనాస్తే సత్రాజిత్ క్రోధమాదధే ॥ ౧౩౮ ॥

అహో కృష్ణేన మే భ్రాతా సంహతో నాత్ర సంశయః ।

మణిలోభవశేనాఽపి పాపినా పాపచేతసా ॥ ౧౩౯ ॥

తతో లోకాః పురే సంస్థాః సత్యమామానయంస్తు తే ।

ఉగ్రసేనాదయః సర్వే కృష్ణం న్యభర్త్యయన్నృప ॥ ౧౪౦ ॥

తతః కృష్ణశ్చ దుఃఖార్తః స ధ్యాసేనావలోకయన్ ।

నరవన్న బుబోధాఽపి స దోషో వసుదేవజః ॥ ౧౪౧ ॥

తతోఽతిదుఃఖితో భూత్వా విచారం దేవకీసుతః ।
 చకరాస్తరజం జ్ఞానం క్వ గతం మమ సామ్ప్రతమ్ ॥ ౧౪౨॥
 నరతుల్యః కథం జాతః కారణం నాత్ర వేద్మి వై ।
 దేహత్యాగం కరిష్యామి వృథా లాఙ్ఘనకారణాత్ ॥ ౧౪౩॥
 తతః సభాం సమాగమ్యాఽఽగృహ్య యాదవముఖ్యకాన్ ।
 వనం యయౌ ప్రసేనస్య నిశ్చయార్థం మహాద్యుతిః ॥ ౧౪౪॥
 పాదమార్గం ప్రసేనస్య తే సజ్జుహ్య మహావనే ।
 గతాస్తత్ర మృతం సాశ్వం ప్రసేనం దదృశుర్నరాః ॥ ౧౪౫॥
 సింహాన సంహతం దృష్ట్వా మణిహీనం తు యాదవాః ।
 పురతస్తే యయుః సర్వే సింహమార్గప్రధారిణః ॥ ౧౪౬॥
 తతో మహావనే సింహమృక్షేణ ప్రహతం పునః ।
 దదృశుర్న మణిం తత్ర లేభిరే భయసజ్కులాః ॥ ౧౪౭॥
 ఋక్షపాదం తథాఽఽగృహ్య యయుర్యాదవముఖ్యకాః ।
 మహావనే బిలే ఘోరే గతమృక్షమలోకయన్ ॥ ౧౪౮॥
 తతస్తాంస్తత్ర సంస్థాప్య కృష్ణః పరపురజ్ఞాయః ।
 బిలే సమ్ప్రవివేశాఽథ లాఙ్ఘనస్యాపనోదనాత్ ॥ ౧౪౯॥
 బిలే యోజనమాత్రం స గత్వా తత్ర దదర్శ హ ।
 ప్రకాశయుక్తం సంస్థానం శోభమానం సువిస్తరమ్ ॥ ౧౫౦॥
 దోలాయాం సంస్థితం వీక్ష్య మణిం కృష్ణో జహర్ష చ ।
 తత్ర సుప్తం శిశుం దృష్ట్వా శనైరాగాత్ స యాదవః ॥ ౧౫౧॥
 తతోఽకస్మాజ్జామ్భవతో బహిః పుత్రీ సమాయయౌ ।
 అపూర్వం పురుషం దృష్ట్వా చుక్రోశ భయసజ్కులా ॥ ౧౫౨॥
 తతో జామ్భవతా రాజన్ శ్రుతం పుత్ర్యాః ప్రరోదనమ్ ।
 ఆయయౌ చ స తం దృష్ట్వా యుయుధే విష్ణునా స్వయమ్ ॥ ౧౫౩॥
 గతాస్తయోరేకవింశతిఘస్రాస్తు ప్రయుధ్యతోః ।
 యాదవా జగ్మిరే సర్వే బహిఃస్థా అప్టమే దినే ॥ ౧౫౪॥
 ద్వారకాయాం స్వవృత్తాంతం కథయన్తి స్మ విహ్వలాః ।

దివసాః సప్త తత్రైవ కిలాస్మాకం గతా బహిః || ౧౫౫ ||

(Page ౪౦. ౪ అ. ౬ పాస ౧౭)

తథాపి వివరాత్ కృష్ణో న బహిశ్చ సమాగతః |

మృతో వా జీవితో వా స జ్ఞాయతే కిం న యాదవః || ౧౫౬ ||

వసుదేవాదయః శ్రుత్వా సస్త్రికా నృప దుఃఖితాః |

ఉగ్రసేనాదయః సర్వే రురుదుర్దుఃఖకర్మితాః || ౧౫౭ ||

పరేఽస్మాకం విశేషేణ శత్రవః సంస్థితా అహో |

జరాసన్ధాదయశ్చాన్యే కిం భవిష్యతి యాదవాః || ౧౫౮ ||

హీనాః కృష్ణేన సజ్ఞాతా అధునా నాత్ర సంశయః |

ద్విషద్భిః సంహతాః సర్వే మరిష్యామః సపక్షకాః || ౧౫౯ ||

తతో రామేణ తే సర్వే సాన్వితా బహులోక్తిభిః |

నిఃశ్వస్య సంస్థితా భూప దుఃఖయుక్తా భయాఽఽతురాః || ౧౬౦ ||

సత్రాజితం నినిస్తస్తే వ్యర్థలాఙ్ఘనదం తదా |

సోఽపి దుఃఖసమాయుక్తో బభూవ భయసంక్కులః || ౧౬౧ ||

అథ తం జామ్బవాన్ కృష్ణమువాచ ఘననిఃస్వనః |

కస్తస్యం వీర మహాతేజా యోధయన్నసి మాం వద || ౧౬౨ ||

తతస్తం ప్రత్యువాచేదం కృష్ణో వచనముత్తమమ్ |

యదువంశభవం కృష్ణం మాం జానీహి మహామతే || ౧౬౩ ||

శ్రుత్వా ఖేదసమాయుక్తో జామ్బవాంస్తం ననామ వై |

రామేణోక్తం వచో రమ్యం స త్వం విష్ణుః సమాగతః || ౧౬౪ ||

అహం దాసస్త్యదీయో వై క్షమస్య కరుణానిధే |

అజ్ఞానాచ్ఛక్తిగర్వేణాపరాధం యుద్ధజం చ మే || ౧౬౫ ||

స్తుతః సమ్ప్రాజితస్తేన కృష్ణో వృత్తాస్తమాదరాత్ |

అగదత్తం తతః శ్రుత్వా కన్యాయుక్తం మణిం దదౌ || ౧౬౬ ||

గృహీత్వా సస్త్రియం కృష్ణో ద్వారకాయాం సమాగతః |

ఆగతం కృష్ణమాలోక్య హర్షయుక్తా బభూవిరే || ౧౬౭ ||

యాదవైశ్చ తతః కృష్ణః సమానాయ్య మహామణిమ్ |

సత్రాజితే దదౌ తత్ర సర్వేషాం పశ్యతాం నృప || ౧౬౮ ||

సత్రాజిన్ మనసాఽత్యస్తం నిస్తయామాస తాం తనుమ్ |
 భయభీతః స కృష్ణస్య విరోధేన మహాయశాః || ౧౬౯ ||
 సత్యభామాం దదౌ తస్మై మణియుక్తాం మహాత్మనే |
 కృష్ణాయ స ఉవాచేదం శ్వశురో వినయాన్వితః || ౧౭౦ ||
 సూర్యభక్తియుతస్త్వం వై మణిం రక్ష మహామతే |
 దౌహిత్రాస్తే భవిష్యన్తి గ్రహీష్యన్తి మణిం చ తే || ౧౭౧ ||
 తథేతి యాదవేనైవ కృతం సత్రాజితా నృప |
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర వృత్తాన్తో యాదవైః శ్రుతః || ౧౭౨ ||
 లాక్షాగృహేషు సన్దగ్ధః కున్త్యా యుక్తాశ్చ పాణ్డవాః |
 పురోచనేన తక్ష్ణాత్వా రురుదుర్యాదవా బహు || ౧౭౩ ||
 రామేణ హస్తినాపుర్యాం కృష్ణః సద్యో జగామ హ |
 ధృతరాష్ట్రాదిభిః సోఽపి రురోద శోకసంకూలః || ౧౭౪ ||
 శతధన్వా తతోఽన్త్రారః కృతవర్మా చ యాదవః |
 మిలితాః క్రోధసంయుక్తా విచారం చక్రురాదరాత్ || ౧౭౫ ||
 సత్రాజితా వయం సర్వే కన్యార్థం సంవృతాః పురా |
 అస్మాన్ సన్త్యజ్య కృష్ణాయ దదౌ కన్యాం సురూపిణీమ్ || ౧౭౬ ||
 కృష్ణః పాణ్డవశోకార్తోఽభవత్ తత్రైవ సంస్థితః |
 స రామో నిశ్యతః కార్యం కర్తవ్యం తత్ త్రిభిః కిల || ౧౭౭ ||
 హత్వా సత్రాజితం సుప్తం మణిర్గ్రాహ్యో న సంశయః |
 ఏవం నిశ్చిత్స్య రాత్రౌ తం శతధన్వా జగామ హ || ౧౭౮ ||
 సత్రాజితం స హత్వా వై మణిం జగ్రాహ దారుణః |
 సంస్థాప్య తైలద్రోణ్యాం తం కృష్ణం సత్యాయయో తతః || ౧౭౯ ||
 శ్వశురం స హతం శ్రుత్వా రామేణ సహసా గతమ్ |
 కృష్ణం జ్ఞాత్వా రోషితం శతధన్వాఽన్త్రారమాయయౌ || ౧౮౦ ||
 (Page ౪౦. ౪ అ. ౬ పాస ౧౮)
 అన్త్రారేణ సమాత్యక్తః కృతవర్మాణమాయయౌ |
 తేనాపి న ధృతః పక్షః పునః సోఽన్త్రారమాయయౌ || ౧౮౧ ||

మణిం తత్రైవ నిక్షిప్య పపాల భయసంకూలః ।
 శతయోజనగాఽశ్విన్యాం సమారుహ్య నృపాత్మజ ॥ ౧౮౨॥
 పలాయమానం విజ్ఞాయ కృష్ణః సంకర్షణాన్వితః ।
 రథమారుహ్య వేగేన తమను ప్రయయౌ తదా ॥ ౧౮౩॥
 యోజనానాం శతం గత్వా మమార హ పురోఽశ్వినీ ।
 శతధన్వా భయైర్ముక్తః పలాయత పదా తతః ॥ ౧౮౪॥
 పదాతినం చ తం జ్ఞాత్వా కృష్ణోఽధావత్ సుసత్వరః ।
 పదాతిర్బలభద్రే స రథం త్యక్త్వా మహాద్యుతిః ॥ ౧౮౫॥
 తతశ్చక్రేణ కృష్ణేన హతస్తత్ర పపాత హ ।
 శతధన్వా తేన తస్మిన్ న దృష్టో మణిరుత్తమః ॥ ౧౮౬॥
 తతః శోకసమాయుక్తో బలభద్రమువాచ హ ।
 శతధన్వా హతో హీనో మణినా తత్ర మానద ॥ ౧౮౭॥
 ఉవాచ కోపయుక్తస్థం స తతో రోహిణీసుతః ।
 మణిస్త్వయా సుసంకృష్టో మిథ్యా వాక్ త్వం మహాఖల ॥ ౧౮౮॥
 అగ్రజాయ ప్రదాతవ్యస్తదర్థం మణిరాదరాత్ ।
 కృతం త్వయా మహాలోభిన్ కర్మ సాధు జగుప్పితమ్ ॥ ౧౮౯॥
 తతస్తం వినయేనైవ సాన్త్వయామాస కేశవః ।
 ద్విజదేవగవాం తే మే శపథో న కృతం మయా ॥ ౧౯౦॥
 తం తిరస్కృత్య వేగేన త్యక్త్వా రామో జగామ హ ।
 విదర్భ రాజసీతిజ్ఞం స్వమిత్రం నృపతిం తదా ॥ ౧౯౧॥
 తతోఽతిదుఃఖసంయుక్తః కృష్ణః పరమదారుణమ్ ।
 రురోద బలభద్రం స స్మృత్వా స్మృత్వా విశేషతః ॥ ౧౯౨॥
 జ్ఞానదృష్ట్యా స కృష్ణేన మణిర్నాప్తో మహీపతే ।
 తతోఽతిదుఃఖితో భూత్వా రురోద చ పునః పునః ॥ ౧౯౩॥
 అహో జ్ఞానం మదీయం యద్గతం కుత్ర విశేషతః ।
 నరతుల్యః కృతః కేన ధిజ్ మే జీవితకం కిల ॥ ౧౯౪॥
 రథసంస్థః సమాయాతో ద్వారకాయాం మహాయశాః ।
 లోకవృత్తాంతముగ్రం స కథయామాస విస్తరాత్ ॥ ౧౯౫॥

తతో యాదవముఖ్యైః స భర్త్యితోఽతివిశేషతః ।
 కృష్ణః సత్రాజితః కర్మ చకారోత్తరకం నృప ॥ ౧౯౬ ॥
 దేశే దేశే నృపాద్యాశ్చ జనాః కృష్ణం విశేషతః ।
 నినిన్దుః కర్మ కృష్ణేన కిం కృతం దుష్టబుద్ధినా ॥ ౧౯౭ ॥
 సమర్థం బలభద్రం యోఽత్యజజ్ఞేష్టం సుదుర్మతిః ।
 మణిలోభీ మహాపాపీ విశ్వాస్యో వైవ కేనచిత్ ॥ ౧౯౮ ॥
 ద్వారకాయాం జనాః సర్వే తం కృష్ణం న ప్రమేనిరే ।
 త్యక్తః సర్వైస్తథా కృష్ణః శుశోచ పరమవ్యథః ॥ ౧౯౯ ॥
 ఆస్థిత్యచాసమాయుక్తం సదా స్వగృహసంస్థితమ్ ।
 నారదస్తం సమాలోచ్యాయయౌ దృష్ట్వా సువిస్మితః ॥ ౨౦౦ ॥
 తం ప్రణమ్య మహాత్మానం కృష్ణః పరమదుఃఖితః ।
 ఉవాచ భావభక్త్యా వై కృతాజ్ఞులిపుటః శనైః ॥ ౨౦౧ ॥
 శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।
 సర్వైః సన్త్రాజితో దుఃఖీ గృహే నిత్యం వసామ్యహమ్ ।
 తత్ర తే దర్శనం స్వామిన్నభవత్ భాగ్యయోగతః ॥ ౨౦౨ ॥
 తతస్తం నారదః ప్రాహ కిమర్థం త్యజ్యసే వద ।
 ఏవం పృష్టః పునః ప్రాహ వృత్తాంతం సర్వమజ్ఞసా ॥ ౨౦౩ ॥
 శ్రుత్వా వృత్తాంతముగ్రం వై ధ్యానేనాలోక్య నారదః ।
 దేహత్యాగే సముద్యోగం కుర్వంతం తమువాచ హ ॥ ౨౦౪ ॥
 నారద ఉవాచ ।
 భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం చ త్వయా చంద్రో విలోకితః ।
 శస్త్రోఽసౌ విఘ్నరాజేన తేన సన్దుఃఖితో భవాన్ ॥ ౨౦౫ ॥
 (Page ఖం. ౪ అ. ౬ పాస ౧౯)
 దేహత్యాగం మహాబుద్ధే మా కురుష్వ విశేషతః ।
 గణేశం భజ భావేన సజ్కష్టివ్రతసంయుతమ్ ॥ ౨౦౬ ॥
 మిథ్యాఽపవాదశూన్యస్త్యం భవిష్యసి న చాన్యథా ।
 సజ్జానశ్చ సమర్థేశస్తస్మాత్ తం శరణం వ్రజ ॥ ౨౦౭ ॥

ఏవముక్త్యా మహాయోగీ నారదః ప్రయయౌ తతః ।
 గణేశగానసంయుక్తో వీణావాదనలాలసః ॥ ౨౦౮ ॥
 తతః కృష్ణః ప్రహర్షేణ యుక్తో విఘ్నేశమాదరాత్ ।
 అభజద్ ధ్యానమార్గజ్ఞో ధ్యానేనోగ్రేణ భూమిప ॥ ౨౦౯ ॥
 ఏకాక్షరేణ మస్త్రేణాపూజయన్నిత్యమేవ తమ్ ।
 వ్రతం చకార స తతః సజ్కష్టీసంజ్ఞముత్తమమ్ ॥ ౨౧౦ ॥
 రాత్రావేకాంతసంస్థం తం ధ్యాననిష్ఠం జనార్దనమ్ ।
 నిచ్ఛలం గణరాజః స యయౌ భక్తం సుఖప్రదః ॥ ౨౧౧ ॥
 బోధయామాస తం కృష్ణం గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
 తముత్థాయ ననామాఽసౌ పూజయామాస చాదరాత్ ॥ ౨౧౨ ॥
 పునః ప్రణమ్య తుష్టావ విఘ్నేశం సామగేన సః ।
 స్తోత్రేణాష్టకసంజ్ఞేన నామ్నా తం ప్రననర్త హ ॥ ౨౧౩ ॥
 సరోమాఞ్చుం గణేశానః కృష్ణం దృష్ట్వా జగాద హ ।
 వరం వరయ మత్తస్త్వం దాస్యామి హృది వాఞ్ఛితమ్ ॥ ౨౧౪ ॥
 గణేశవచనం శ్రుత్వా తం జగాద మహాయశాః ।
 కృష్ణో భక్త్యా సమాయుక్తో వచనం ఖేదసంయుతః ॥ ౨౧౫ ॥
 శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।
 యది తుష్టోఽసి విఘ్నేశ వరదోఽసి విశేషతః ।
 తదా తే భక్తిముగ్రాం మే దేహి హ్యవ్యభిచారిణీమ్ ॥ ౨౧౬ ॥
 భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం యే చన్ద్రం పశ్యతి విఘ్నప ।
 తే శాపదుఃఖహీనా వై భవన్తు కృపయా చ తే ॥ ౨౧౭ ॥
 అహం చాసన్నమరణజనవజ్ఞానవర్జితః ।
 ప్రకృతోఽన్యస్య కా వార్తా ప్రార్థయామి తతః ప్రభో ॥ ౨౧౮ ॥
 జగాద గణనాథః స తతస్త్వం భక్తిమోహితః ।
 మమ భక్తిర్పథా కృష్ణ భవిష్యతి చ తేఽనఘ ॥ ౨౧౯ ॥
 స్యమన్తకస్య మాహాత్మ్యం త్వదీయం లాఞ్చనప్రదమ్ ।
 వరదానం మదీయం చ యః శృణోతి జనార్దన ॥ ౨౨౦ ॥

పరేత్తు భావయుక్తశ్చేన్ మాం ధృత్వా హృదయే హరే ।
 స ఏవ దోషసంహీనో భవత్స్వత్ర న సంశయః ॥ ౨౨౧॥
 ఏవముక్త్యా గణేశానః కృష్ణం భక్తిపరాయణమ్ ।
 అస్తధానం చకారాఽసౌ కృష్ణస్తత్ర సమాస్థితః ॥ ౨౨౨॥
 సమూర్ధం జాగరం కృత్వా పంచమ్యాం నియతః ప్రభుః ।
 పూజయిత్వా గణేశానం దదౌ దానం విశేషతః ॥ ౨౨౩॥
 గణేశకృపయా తస్యాంఽతర్జునం సమృభూవ హ ।
 గ్రహణం చ మణేస్తేన జ్ఞాతమక్రూరకారితమ్ ॥ ౨౨౪॥
 సభాయాం స సమాగమ్యాక్రూరం తత్రాజహావ చ ।
 తం ప్రణమ్య మహాభాగమువాచ హాస్యసంయుతః ॥ ౨౨౫॥
 మణిశ్చ తాత సస్త్వక్తో గేహ తే శతధన్వనా ।
 బలభద్రార్థమద్య త్వం మణిం దర్శయ మానద ॥ ౨౨౬॥
 తతోఽక్రూరేణ చాసితో మణిస్తత్ర సుసంసది ।
 దృష్ట్వాగ్రసేనముఖ్యాస్తే ప్రశశంసుర్జనార్దనమ్ ॥ ౨౨౭॥
 ఆక్రూరశ్చ విదర్భం తం గత్వా హలధరం ప్రభుమ్ ।
 మణిం దత్త్వా సమాసీయ సభాయాం సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౨౨౮॥
 సమాగతం మహావీరమనమత్ కేశవః పునః ।
 సర్వే హర్షయుతా జాతా ద్వారకావాసినస్తతః ॥ ౨౨౯॥
 నిర్దోషం వాసుదేవం తే మానయామాసురాదరాత్ ।
 రాజానః సుహృదః సర్వే నానాదేశనివాసినః ॥ ౨౩౦॥
 (Page ఖం. ౪ అ. ౭ పాన ౨౦)
 సర్వేషాం హృది సంస్థోఽయం గణేశో బుద్ధినాయకః ।
 తస్యైవ కృపయా రాజన్ భవేత్ కిం కిం సుదుర్లభమ్ ॥ ౨౩౧॥
 అతో భాద్రచతుర్థ్యాం వై న ద్రష్టవ్యః కదాచన ।
 చన్ద్రః కదాచిత్ దృష్టశ్చేదిదం శ్రోతవ్యమాదరాత్ ॥ ౨౩౨॥
 తేన దోషవిహీనశ్చ జాయతే నాత్ర సంశయః ।
 అన్యథా భ్రష్టభావేన నారకీ స నరో భవేత్ ॥ ౨౩౩॥

స్యమన్తకమణేశ్చిత్రం చరితం కథితం పరమ్ ।

చన్ద్రదర్శనజం దోషం హరతి శ్రవణేన చ ॥ ౨౩౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే భాద్రశుక్లచతుర్థీ

చన్ద్రదర్శనదోషహరణచరితవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౪.౬

౪.౭ భాద్రపదశుక్లచతుర్థీవ్రతవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

శ్రుతం మయా మహాఖ్యానం త్వత్తో వేదవిదాంవర ।

చతుర్థ్యోరుభయోః సారం మాహాత్మ్యేన సమన్వితమ్ ॥ ౧॥

తథాపి వద మే బ్రహ్మాన్ పృథక్ వ్రతసముద్భవమ్ ।

చరిత్రం విస్తరేణైవ కేన కేన కృతం పురా ॥ ౨॥

కీదృశీ చాఽభవత్ సిద్ధిః కేన ప్రాప్తో గజాననః ।

శ్రుత్వా వ్రతస్య మాహాత్మ్యం యామి నో తృప్తిమాదరాత్ ॥ ౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ వసిష్ఠః పరమార్థవిత్ ।

జగాద తం ప్రజానాథ శ్శృణు తత్ సుఖదం పరమ్ ॥ ౪॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఆదౌ శమాఖ్యదిభిశ్చైతత్ కృతం వ్రతమనుత్తమమ్ ।

కృష్ణశుక్లచతుర్థ్యాం యదుపోషణపరాయణైః ॥ ౫॥

తతః స్వాయముభువాద్యైశ్చ కృతం సర్వార్థసిద్ధిదమ్ ।

తతో మునిగణైః సర్వైరన్యైర్వర్ణసజన్తుభిః ॥ ౬॥

అధునాఽహం పృథక్త్యేన కథయామి వ్రతోద్భవమ్ ।

మాహాత్మ్యం సర్వదం పుణ్యం సజ్జీవేణ శ్శృణుష్వ తత్ ॥ ౭॥

పురా దౌష్యన్తికో నామ భరతః సమ్భూభూవ హ ।

తేజస్వీ వీరముఖ్యేశః శస్త్రాస్త్రజ్ఞః ప్రతాపవాన్ ॥ ౮॥

జిత్యా భూమణ్డలం సర్వం సార్వభౌమో బభూవ హ ।

సప్తద్వీపవతీం పృథ్వీమపాలద్ధర్మసంయుతః ॥ ౯ ॥

తద్దేశే దైవయోగేన హ్యనావృష్టిః సుదారుణా ।
బభూవ సర్వలోకాస్తే భయభీతా బభూవిరే ॥ ౧౦ ॥

చరాచరం వ్యథాయుక్తం దృష్ట్వా రాజా మహాయశాః ।
కణ్వం మునివరం శాన్తం యయౌ శరణమాదరాత్ ॥ ౧౧ ॥

తం ప్రణమ్య మహాత్మానం పూజయామాస భక్తితః ।
కృత్వా కరపుటం తస్యాఽగ్రే స్థితో భరతోఽభవత్ ॥ ౧౨ ॥

తమువాచ మహాయోగీ గాణపత్యప్రియః సదా ।
కణ్వో వేదార్థసన్నిష్ఠో భరతం రాజసత్తమమ్ ॥ ౧౩ ॥

కణ్వ ఉవాచ ।
కిమర్థమాగతో రాజన్ కుశలం తే మహామతే ।
అస్తి దేశాదిభావేషు తిష్ఠ త్వం చాసనోత్తమే ॥ ౧౪ ॥

కణ్వస్య వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తో మహీపతిః ।
మునిదత్తే వివేశాసావాసనే స కృతాఙ్ఘ్రిలిః ॥ ౧౫ ॥

ఉవాచ తం మహాత్మానం కణ్వం వేదవిదాం వరమ్ ।
భరతో రాజనీతిఙ్ఘో భక్తియుక్తో విశేషతః ॥ ౧౬ ॥

భరత ఉవాచ ।
త్వత్ప్రసాదేన యోగీన్ద్ర కుశలం మే ప్రవర్తతే ।
దైవయోగేన తదపి దుఃఖితోఽహం సమాగతః ॥ ౧౭ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౭ పాన ౨౧)

నిత్యం స్వధర్మయుక్తేన మయా సమ్పాలితా మహీ ।
దేవవ్రతాతిథిప్రాఙ్ఘ్రిత్యర్థం యోగీసత్తమ ॥ ౧౮ ॥

వర్ణాశ్రమాచారయుతా జనాః సర్వే భవన్తి చ ।
తథాపి పాపజం దుఃఖం సమ్ప్రాప్తం తన్న వేద్యహమ్ ॥ ౧౯ ॥

అనావృష్టిశ్చ సమ్భూతా ప్రభో సర్వత్ర దుఃఖదా ।
చరాచరం భయోద్విగ్నం బభూవ రసహీనతః ॥ ౨౦ ॥

తదర్థం త్వాం మహాయోగీన్నాగతోఽహం విశేషతః ।
త్వద్ధర్మసజపుణ్యేన సఫలో మే భవోఽభవత్ ॥ ౨౧ ॥

అధునా బ్రూహి పాపస్య స్వరూపం తన్నిహన్యహమ్ |
 యేన వృష్టిర్భవేత్ పూర్ణా తథా కురుష్య మానద || ౨౨||
 తతస్తం నృపశార్దూలమువాచ మునిసత్తమః |
 కణ్వః శ్రుత్వా చ వృత్తాంతం దయాయుక్తః స్వభావతః || ౨౩||
 కణ్వ ఉవాచ |
 శృణు రాజన్ మహాత్ పాపం తవ రాజ్యే ప్రవర్తితమ్ |
 తేనాఽవృష్టిభవం దుఃఖం ప్రాదుర్భూతం న సంశయః || ౨౪||
 చతుఃపదవిహీనం తే రాజ్యం భవతి నిశ్చితమ్ |
 జన్తైః సర్వైః సుశీలైశ్చ పాపం ఘోరం కృతం మహాత్ || ౨౫||
 త్వం పాపశీలభావేన వర్తసే జనవత్సల |
 ధర్మార్థకామమోక్షైశ్చ హీనోఽసి పురుషాధమ || ౨౬||
 చతుర్థీసమ్భవం తాత వ్రతం సర్వార్థసిద్ధిదమ్ |
 కార్ణం శౌక్లం సువిఖ్యాతం భ్రష్టం రాజ్యేఽభవన్నృప || ౨౭||
 చతుర్విధం జగత్సర్వం స్థూలసూక్ష్మాదిభేదతః |
 సజ్కష్టం యత్తదేవ త్వం జానీహి నృపనాయక || ౨౮||
 చతుర్విధం చ సజ్కష్టం హరతి వ్రతకారిణః |
 సా సజ్కష్టచతుర్థీవై కృష్ణా తే కథితా మయా || ౨౯||
 చతుర్విధం యా దదాతి సా శుక్లా వరదా మతా |
 సశ్చౌతం నాస్తి చేద్రాజన్ వ్రతకారిజనాయ వై || ౩౦||
 చతుర్థీజం స మాహాత్మ్యం కథయామాస విస్తరాత్ |
 కణ్వస్తద్భరతాయైవ స్వశిష్యాయ విశేషతః || ౩౧||
 వ్రతాని వై నిష్ఫలాని చతుర్థీహీనకాని చేత్ |
 జ్ఞాత్వా ప్రణమ్య తం రాజోవాచ హర్షసమన్వితః || ౩౨||
 భరత ఉవాచ |
 స్వామిన్ వద గణేశస్య మాహాత్మ్యం సర్వసిద్ధిదమ్ |
 ఏతాదృశం వ్రతం యస్య తం భజిష్యామి నిత్యదా || ౩౩||
 కణ్వ ఉవాచ |
 శృణు రాజన్ గణేశస్య మాహాత్మ్యం సర్వదం పరమ్ |

క్రతునా కథితం మే యద్బ్రహ్మపుత్రేణ ధీమతా ॥ ౩౪॥

ఏకదా౨హం తపోయుక్తస్త్రిష్టామి స్వాశ్రమే పురా ।
వాయుమాత్రాశనో భూత్వా తపామి స్మ తపో మహత్ ॥ ౩౫॥

మదీయతపసా సర్వం వ్యాప్తమాసీన్నరాధిప ।
తథాపి యోగమాస్థాయ సంస్థితో౨హం విశేషతః ॥ ౩౬॥

తతః ప్రజాపతిః సాక్షాదాశ్రమే మే సమాగతః ।
క్రతురోగ్రీన్ద్రవన్ద్యో యో గాణపత్యో మహాయశాః ॥ ౩౭॥

తం ప్రణమ్య మహాత్మానం పూజయిత్వా పురః స్థితమ్ ।
కృతాజ్ఞులిం మామువాచ స తథా భక్తవత్సలః ॥ ౩౮॥

క్రతురువాచ ।
వత్స తిష్ఠస్వ మే దత్త ఆసనే కిం మహామతే ।
ఇచ్ఛా తే వద మాం తాత కరిష్యామి హి తం చ తే ॥ ౩౯॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షితో౨హం నరాధిప ।
ఆసనే సముపావేశ్యావదత్తం వినయాన్వితః ॥ ౪౦॥

కణ్వ ఉవాచ ।
తవ దర్శనమాత్రేణ కృతకృత్యో౨స్మి సాంప్రతమ్ ।
తథాపి శాన్తిదం యోగం వద పూర్ణం దయానిధే ॥ ౪౧॥

క్రతురువాచ ।
సమ్యక్ పృష్టం త్వయా వత్స శ్రేష్ఠాచ్ఛ్రేష్ఠతమం మహత్ ।
కథయామి మహాభాగ బ్రహ్మణః సంశ్రుతం మయా ॥ ౪౨॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౭ పాన ౨౨)
తపస్త్వక్ష్వా పురా తాత యోగమార్గపరాయణః ।
న శాన్తిం ప్రలభే తత్ర యోగభూమిం ప్రసాధయన్ ॥ ౪౩॥

తతో౨హం పితరం గత్వా బ్రహ్మణం సర్వవేదినమ్ ।
వన్ద్యం తం యోగశాన్త్యర్థమప్రచ్ఛం వినయాన్వితః ॥ ౪౪॥

స్వామిన్ శాన్తిప్రదం బ్రహ్మ కీదృశం వద మే ప్రభో ।
కేన యోగేన లభ్యం తత్ ప్రభవేత్ కృపయాన్వితః ॥ ౪౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

యోగశాస్త్రిప్రదం బ్రహ్మ గాణేశం విద్ధి పుత్రక ।
 మనోవాణీమయం సర్వం త్యజ యోగస్య నేవయా ॥ ౪౬ ॥
 మనోవాణీవిహీనం యదేవ తత్తాదృశం మతమ్ ।
 గణేశోఽహం న భిన్నశ్చ బ్రహ్మణాం నాయకః స్మృతః ॥ ౪౭ ॥
 మనోవాణీమయః ప్రోక్తో గకారో వేదవాదతః ।
 మనోవాణీవిహీనశ్చ ణకారః సర్వసమ్మతః ॥ ౪౮ ॥
 తయోః స్వామీ గణేశానో నామ్నా గణపతీర్యదా ।
 గకారస్య ణకారస్య యోగో వేదప్రమాణతః ॥ ౪౯ ॥
 సమాధినా లభ్యతే యచ్ఛిత్రేన చ మహామతే ।
 గకారాక్షరగం జ్ఞానం జ్ఞాతవ్యం వేదవాదతః ॥ ౫౦ ॥
 చిత్రేన యన్న లభ్యేత ణకారం విద్ధి మానద ।
 జ్ఞానాజ్ఞానమయం చిత్తం త్యక్త్వా శాస్త్రిమవాప్స్యసి ॥ ౫౧ ॥
 ఏతదేవ పరం గుహ్యం శాస్త్రిదం కథితం మయా ।
 తదర్థం గణరాజం త్వం భజస్వ భావసంయుతః ॥ ౫౨ ॥
 ఏకాక్షరం మహామన్తం గృహాణ త్వం మహామతే ।
 ధ్యానయోగేన విఘ్నేశం ప్రాప్స్యసి త్వం న సంశయః ॥ ౫౩ ॥
 ఏవముక్త్వా మహామన్తం దదౌ మహ్యం విధానతః ।
 తం ప్రణమ్య వనే తాత గతోఽహం యోగకారణాత్ ॥ ౫౪ ॥
 క్రమేణ చిత్తభూషినాం యోగం త్యక్త్వా మయా పరమ్ ।
 చిత్తం చింతామణౌ పుత్ర క్షిప్తం తద్రూపభావతః ॥ ౫౫ ॥
 తతో యోగీన్ద్రవన్ద్యోఽహం జాతస్తదపి నిత్యదా ।
 గణేశధ్యానసంయుక్తోఽభవం తదృక్తికామ్యయా ॥ ౫౬ ॥
 తతో విఘ్నపతిః సాక్షాద్ధర్మనం మే దదౌ మయా ।
 స్తుతః సమ్పూజితః సోఽపి దదౌ స్వభక్తిముత్తమామ్ ॥ ౫౭ ॥
 తదాదిగాణపత్యోఽహం జాతః సర్వైశ్చ వన్దితః ।
 భజస్వ గణరాజం తమతస్త్వం యోగకామ్యయా ॥ ౫౮ ॥
 కణ్వ ఉవాచ ।
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ మహ్యం మన్తం దదౌ తతః ।

ఏకాక్షరం యథాన్యాయమస్తర్ధానం చకార హా || ౫౯ ||

అహం తథా గణేశానం సాధయిత్వా విశేషతః |

శాన్తిం ప్రాప్తస్తం తథాపి భజామ్యనన్యచేతసా || ౬౦ ||

అతస్త్యమపి రాజేన్ద్ర భజ విఘ్నపతిం సదా |

చతుర్థీవ్రతసంయుక్తో బ్రహ్మభూతో భవిష్యసి || ౬౧ ||

తత ఏకాక్షరం మస్త్రం దదౌ తస్మై మహామునిః |

కణ్వం ప్రణమ్య రాజ్షిర్యయౌ స్వనగరే తదా || ౬౨ ||

తస్మిన్ కాలే చతుర్థీ సా శుక్లా భార్త్రీ సమాగతా |

కృతా తేన సుభక్త్యా వై నగరస్థజవైః సహ || ౬౩ ||

తతః సర్వత్ర సఙ్గోషః కృతస్తేన మహీభృతా |

శుక్లాం కృష్ణాం చతుర్థీం యే నా౭౭చరిష్యన్తి నిత్యదా || ౬౪ ||

తే దక్షిణః పీఠనీయా వై తతః సర్వే౭భవన్ జనాః |

వ్రతకారిణ ఏతస్మాత్ పుణ్యాత్ వృష్టిర్బభూవ హా || ౬౫ ||

హృష్టపుష్టజనాః సర్వే తయా జాతా నృపాత్మజ |

రోగాదిదోషహినాస్తే భజంస్తం గణనాయకమ్ || ౬౬ ||

భరతః స్మ మహారాజో౭భజత్సో౭నన్య చేతసా |

గణేశం భక్తిసంయుక్తో గాణపత్యప్రియో౭భవత్ || ౬౭ ||

స పుత్రే రాజ్యముగ్రం తన్నిక్షిప్య వనగో౭భవత్ |

(Page ఖం. ౪ అ. ౮ పాన ౨౩)

అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హా || ౬౮ ||

క్రమేణ భూమిసంస్థా యే౭భవన్ స్వానన్దగా జనాః |

చతుర్థీ పుణ్యయోగేన యథా యోగపరాయణాః || ౬౯ ||

స్పర్శేన భరతవ్యైవ జనాః కీటాదికా నృప |

పుణ్యరూపా బభూవుస్తే౭థాన్తే స్వానన్దగామినః || ౭౦ ||

ఏతాదృశేన భూపేన పుణ్యశాలిజనాః కృతాః |

యజ్ఞైః సర్వా ధరా యేన చిత్రితా పుణ్యకారిణా || ౭౧ ||

భరతేన సమో రాజన్ న కశ్చిత్ ప్రబభూవ హా |

జ్ఞానేన స్వబలేనాఽపి యశసా ధర్మశాలినా || ౭౨ ||
 భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాస్తు మహిమా కథితో మయా |
 చతుర్వర్గఫలైర్మ్యక్తో బ్రహ్మభూయపదప్రదః || ౭౩ ||
 భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం తు మాహాత్మ్యం యః శృణోతి చేత్ |
 పఠేద్వా తస్య రాజేన్ద్ర సర్వదం ప్రభవేద్ ద్రువమ్ || ౭౪ ||
 భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం వై శక్జరస్య హృది ప్రభుః |
 ప్రాదుర్బ్రహ్మవ మధ్యాహ్నో ధ్యానజః స సుతోఽభవత్ || ౭౫ ||
 తదాది సా తిథిర్ముఖ్యా బభూవ జన్మధారిణీ |
 గణేశస్య న సన్దేహో బ్రహ్మభూయపదప్రదా || ౭౬ ||
 సృష్ట్యాదౌ పంచ దేవేజైః స్థాపితా మూర్తిరుత్తమా |
 మయూరే గణనాథస్య మధ్యాహ్నో భాద్రగే తిథౌ || ౭౭ ||
 మయూరేశావతారో భాద్రపదేయో బభూవ సః |
 మధ్యాహ్నో శక్జరగృహే చతుర్థ్యాం శుక్లపక్షకే || ౭౮ ||
 తస్యాం యే మృన్మయాం మూర్తిం పూజయన్తి నరాదయః |
 దేవాః శక్జరముఖ్యాశ్చ మహోత్సవపరాయణాః || ౭౯ ||
 తే సర్వే విఘ్నహీనాశ్చ భవన్తి సుఖభోగినః |
 అన్తే స్వానందగా భూప బ్రహ్మభూతా భవన్తి చ || ౮౦ ||
 మధ్యాహ్నో పూజనం ప్రోక్తం గణేశస్య విశేషతః |
 ఉపోషణసమాయుక్తైశ్చతుర్థ్యాం వ్రతకారిభిః || ౮౧ ||
 పంచమ్యాం పారణం కృత్వా ద్విజైః సహ మహామతే |
 మూర్తిం తాం మృన్మయాం పూజ్యాం విస్మయన్తి నినయేజ్జలమ్ || ౮౨ ||
 చతుర్థ్యాం మృన్మయాం మూర్తిం భాద్రే యే నార్చయన్తి చేత్ |
 తేషాం నిష్ఫలరూపం వై కర్మ సర్వం భవిష్యతి || ౮౩ ||
 న తేషాం దర్శనం కార్యం నరైరాత్మహితేప్పుభిః |
 పతితాస్తే మతాః శాస్త్రే నారకాశ్చ భవన్త్యతః || ౮౪ ||
 ఇహ విఘ్నసమాయుక్తా నానారోగప్రపీడితాః |
 దారిద్ర్యాదిసమాయుక్తా మహాపాపా మతా నృప || ౮౫ ||

చతుర్థ్యాం సర్వవర్ణైర్భాద్రే పూజ్యో గజాననః ।
 మృన్మయో విఘ్నేహినాస్తే భవంతి సఫలక్రియాః ॥ ౮౬ ॥
 ఇయం భాద్రపదే మాసి చతుర్థీ శుక్లరూపిణీ ।
 తస్యాశ్చరితమాద్యం తే కథితం స్వల్పభావతః ॥ ౮౭ ॥
 ఆత్ర తే వర్ణయిష్యేఽహం ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।
 తచ్చృణుష్య మహాభాగ చతుర్థీవ్రతజం మహత్ ॥ ౮౮ ॥
 ద్రావిడే నగరే రాజంశ్చాణ్డాలః కోఽపి పాపకృత్ ।
 కుష్ఠరోగయుతః పూర్ణః పరస్త్రిలమ్పటోఽభవత్ ॥ ౮౯ ॥
 చతుర్థ్యాం భాద్రమాసే స జ్వరయుక్తో బభూవ హా ।
 జ్వరస్య పీడయాఽత్యంతం పీడితో రాజసత్తమ ॥ ౯౦ ॥
 అన్నేన స జలేనాఽపి హీనోఽభూదైవయోగతః ।
 పశ్చిమ్యాం మరణే ప్రాప్తే విమానేన జగామ హా ॥ ౯౧ ॥
 తస్యాఙ్గస్పర్శతో వాయుర్శమలోకే జగామ హా ।
 తేన స్పృష్టా నరాస్తత్ర నరకస్థాః సమన్తతః ॥ ౯౨ ॥
 తే సర్వే యానగా భూత్వా గతాః స్వానన్దకే పురే ।
 దృష్ట్వా గణపతిం త్రైః స బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ॥ ౯౩ ॥
 వ్రతమజ్ఞానతశ్చైవం ఫలప్రదమిదం మతమ్ ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౮ పాన ౨౪)
 యథావిధి కృతం యేన తత్ర చిత్రం కిమప్యహో ॥ ౯౪ ॥
 చతుర్థ్యా మహిమాఽయం కథయితుం న ప్రశక్యతే ।
 పురుషార్థాశ్చ చత్వారః ప్రాప్యన్తే వ్రతమాత్రతః ॥ ౯౫ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 వసిష్ఠవచనం శ్రుత్వా దశరథస్తమబ్రవీత్ ।
 శ్శృణు దక్ష మహాభాగ తాం కథాం పావసీం ప్రభో ॥ ౯౬ ॥
 దశరథ ఉవాచ ।
 చాణ్డాలో గణనాథస్య పుపూజ స న మృన్మయీమ్ ।
 మూర్తిం దోషీ కథం స్వామిన్ బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ॥ ౯౭ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

సమ్యక్ పృష్టం త్వయా రాజన్ శృణు సంశయనాశనమ్ ।

జ్ఞానం తే కథయిష్యామి భవేత్లోకోపకారదమ్ ॥ ౯౮॥

చాణ్డాలస్య చతుర్థ్యాస్తు జ్ఞానం నాఽభూద్ దురాత్మనః ।

పూజనం చ తథా తస్యోల్లజ్ఞనం న తతోఽభవత్ ॥ ౯౯॥

అతోఽయం దోషహీనశ్చ స్వానందస్థో బభూవ హ ।

పూజనోల్లజ్ఞనాభ్యాం స వర్జితో జ్ఞానభావతః ॥ ౧౦౦॥

ఏవం నానాజనాశ్చేహ భుక్త్వా తు వివిధం సుఖమ్ ।

అన్తే స్వానందగా రాజన్ బభూవుర్వృతమాత్రతః ॥ ౧౦౧॥

తత్రైకం కథితం ప్రోక్తుం నాలం వర్షాయుతైరపి ।

పూర్ణం భవతి మాహాత్మ్యం సజ్జేపేణ నిరూపితమ్ ॥ ౧౦౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే భాద్రపదశుక్లచతుర్థీవ్రతవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౪.౭

౪.౮ వ్రతవర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఆశ్వినే వరదాశ్రీ యా చతుర్థీ శుక్లపక్షగా ।

తాం శృణుష్వ మహాభాగ సవ్రతాం సర్వదాయినీమ్ ॥ ౧॥

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి పురాతనభవం నృప ।

వ్రతసంయుక్తమాహాత్మ్యం భవేత్ సర్వార్థసాధకమ్ ॥ ౨॥

రైవతాస్తరగో రాజా కీర్తిమాంశ్చ బభూవ హ ।

మతో నామ్నా ధర్మధరః పూర్ణశస్త్రాస్త్రపారగః ॥ ౩॥

దేవవిప్రాతిథిప్రేప్పుః పశ్చయజ్ఞపరాయణః ।

సీతిజ్ఞః పుత్రవల్లోకాన్ పాలయన్ స్వహితే రతః ॥ ౪॥

భార్యా తస్యాఽభవత్ సాఽపి పాతివ్రత్యగుణాన్వితా ।

సర్వలక్షణసంయుక్తా విప్రదేవాతిథిప్రియా ॥ ౫॥

గజానాం చ హయానాం వై పదాతీనాం మహిపతేః ।

రథానాం వైవ సజ్ఞ్యైఃస్తి ధానుష్కాణాం విశేషతః ॥ ౬ ॥

సప్తద్వీపవతీం పృథ్వీం పాలయన్ స నరాధిపః ।

దేవాదీనాం చ సజ్ఞామే హ్యజ్ఞేయః పరవీరహా ॥ ౭ ॥

తస్య వన్ద్యత్వదోషేణ నృప పుత్రో బభూవ నో ।

నానాయత్నపరో రాజా పుత్రార్థే ప్రబభూవ హా ॥ ౮ ॥

తీర్థయాత్రాదికం సర్వం చకార విధివన్మృపః ।

అనుష్ఠానవ్రతాదీని దేవానాం పూజనం తథా ॥ ౯ ॥

ఏవం నానావిధైః పుణ్యైర్న బభూవ సుతస్తతః ।

రాజ్యం త్యక్త్వా వనే రాజా సస్త్రికః స జగామ హా ॥ ౧౦ ॥

తత్ర భ్రమణయుక్తః స దదర్శ హా మహావనమ్ ।

సింహవ్యాలాదిసంయుక్తం భయదం సర్వజన్మినామ్ ॥ ౧౧ ॥

దుఃఖయుక్తః స రాజరిః ప్రవేశం స చకార హా ।

వనే తత్ర మునిశ్రేష్ఠం సౌభరిం సన్దదర్శ చ ॥ ౧౨ ॥

తం ప్రణమ్య మహాభాగః సస్త్రికః పురతో మునేః ।

కృతాఙ్గులిపుటో భూత్వా తస్మై స నృపసమ్ముఖః ॥ ౧౩ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౮ పాన ౨౫)

తతః సౌభరిణా సోఽపి సత్కృతో వచనేన చ ।

నిషసాదాసనే తత్ర మునినా దర్శితే నృపః ॥ ౧౪ ॥

తమువాచ మహాభాగం రాజానం మునిసత్తమః ।

కోఽసి త్వం వన ఉగ్రే మేఽత్ర కిమర్థం సమాగతః ॥ ౧౫ ॥

ఇతి పృష్టో మహీపాలస్తమువాచ సుహర్షితః ।

కీర్తిమాన్ సర్వధర్మజ్ఞః కృత్వా కరపుటం వచః ॥ ౧౬ ॥

కీర్తిమానువాచ ।

ద్రావిడే వసతిర్మేఽస్తి నగరే సురసత్తమే ।

రాజ్యం కరోమి తత్రాఽహం సార్యభౌమో మహామునే ॥ ౧౭ ॥

అపుత్రో దైవయోగేన జాతోఽహం మునిసత్తమ ।

పుత్రార్థే వ్రతతీర్థాదీన్ నానాధర్మాన్ కరోమి వై ॥ ౧౮ ॥

రాజ్యం త్యక్త్వా వనే యోగిన్నాగతః పుత్రకామ్యయా ।

తత్ర తే దర్శనం ప్రాప్తం సర్వసిద్ధిప్రదం ప్రభో ॥ ౧౯ ॥
 తవ దర్శనమాత్రేణ సఫలో మే భవో భవేత్ ।
 మాతృపిత్రాదికం సర్వం ధన్యం జాతం న సంశయః ॥ ౨౦ ॥
 అధునా బ్రూహి మే నాథ పుత్రప్రాప్త్యర్థమాదరాత్ ।
 ఉపాయం తం చరిష్యామి త్వదాజ్ఞావశగో మునే ॥ ౨౧ ॥
 ఇహ జన్మని భో విప్ర న కృతం పాపముల్బణమ్ ।
 మయా రాజ్యం కృతం భూమేర్భయయుక్తేన చేతసా ॥ ౨౨ ॥
 తథాపి వన్ధ్యజో దోషో మయా ప్రాప్తో మహామునే ।
 పూర్వజన్మకృతం పాపం జ్ఞాయతే నైవ చేతసా ॥ ౨౩ ॥
 కథయస్వ మహోగ్రం మే పాపం సర్వవిదాం వర ।
 యోగీన్ద్రోఽసి మహాతేజాః సాక్షాద్భ్రూహ్మతనోర్ధరః ॥ ౨౪ ॥
 వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 ఏవం వినయయుక్తేన రాజ్ఞా పృష్టో మహామునిః ।
 సౌభరిస్తం జగదేదం వచనం గణపప్రియః ॥ ౨౫ ॥
 సౌభరిరువాచ ।
 కృతం త్వయా మహత్పాపం మహారాజ విశేషతః ।
 పూర్వజన్మకృతం నైవ పాపం తే విద్యతేఽధమ ॥ ౨౬ ॥
 తవ రాజ్యే మహామూర్ఖ చతుర్థీవ్రతముత్తమమ్ ।
 లయం ప్రాప్తం విశేషేణ వ్రతాదౌ ఫలదం మతమ్ ॥ ౨౭ ॥
 చతుర్థీవ్రతమాద్యం యన్మానవేన నరాధమ ।
 న కృతం చేద్వ్యతానీహ నిష్ఫలాని భవన్తి చ ॥ ౨౮ ॥
 విశేషతస్త్వయా కర్మ నానాపుణ్యాదికం కృతమ్ ।
 చతుర్థీహినభావేన నిష్ఫలం తద్భూవ హ ॥ ౨౯ ॥
 చతుర్విధపదార్థానాం డాత్రీ సా వరదా మతా ।
 చతుర్విధం తు సఙ్కష్టం హరన్తి సఙ్కటీ మతా ॥ ౩౦ ॥
 భునక్తి రాజా పాపం రాష్ట్రకృతం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।
 జనానాం వ్రతహీనానాం పాపభాగీ భవాన్ మతః ॥ ౩౧ ॥

అతః పాపమయీ మూర్తిస్త్వమేవాత్ర న సంశయః ।

తేన వన్ధ్యత్వమాపన్నో నరాధమ న బుద్ధ్యసే ॥ ౩౨॥

సౌభరేర్వచనం శ్రుత్వా కీర్తిమాంస్తం జగాద హా ।

వినయేన సమాయుక్తో భయభీతశ్చ పారివః ॥ ౩౩॥

కీర్తిమానువాచ ।

అజ్ఞానేన కృతం కర్మ మయా స్వామిన్ సుపాపినా ।

కీదృశం తద్యతం విప్ర మహ్యం వద విధానతః ॥ ౩౪॥

పుత్రప్రాప్త్యర్థమేవం మే వదోపాయం మహామతే ।

యేన పాపవిహీనోఽహం భవామి పుత్రవాన్ సుఖీ ॥ ౩౫॥

సౌభరిరువాచ ।

చతుర్థీవ్రతమాద్యం త్వం కురుష్వ నృప నిత్యదా ।

జన్వైః సర్వైస్తదా సర్వపాపహీనో భవిష్యసి ॥ ౩౬॥

అజ్ఞానేన కరోషి స్మ పాపం జ్ఞాత్వాఽనుతాపవాన్ ।

వ్రతాచరణమాత్రేణ నిష్పాపః పుణ్యభాగ్ భవేః ॥ ౩౭॥

ఇత్యుక్త్వా వ్రతమాహాత్మ్యం కథయామాస విస్తరాత్ ।

తతః సోఽపి మహాబుద్ధిః పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౩౮॥

కీర్తిమానువాచ ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౮ పాన ౨౬)

కీదృశోఽయం గణాధీశో వ్రతం యస్య చతుఃపదమ్ ।

బ్రహ్మభూయకరం ప్రోక్తం భజిష్యామి విశేషతః ॥ ౩౯॥

తతస్తం మునిశార్దూలః సౌభరిః పునరబ్రవీత్ ।

మాహాత్మ్యం గణనాథస్య శాన్తియోగపదప్రదమ్ ॥ ౪౦॥

సౌభరిరువాచ ।

పురాఽహం తపసా యుక్తో నానాచన్దపరాయణః ।

అభవం తత్ర దేవా వై భయభీతా బభూవిరే ॥ ౪౧॥

అహో తపఃప్రభావేణ జిత్వా సర్వం ద్విజోత్తమః ।

కిమిచ్ఛతి పదం శ్రేష్ఠం జ్ఞాయతేఽస్మాభిరేవ న ॥ ౪౨॥

ప్రేషయామాస సస్త్రీకం తతః కామం సురాధిపః ।

తపోభక్తార్థమేవ మే కామస్తత్ర సమాగతః ॥ ౪౩॥

ఉర్వశినహితాభిశ్చాప్సరోభిర్మధునా తథా ।

ఆత్తబాణః స్వయం కామః పీడయామాస మాం శరైః ॥ ౪౪॥

అహం తపఃప్రభావేణ జిత్వా కామం సహ స్త్రియా ।

మోహహీనస్తపస్తత్రాఽతపం సుదృఢనిశ్చయః ॥ ౪౫॥

తతో మే తపసోగ్రేణ దాహాయుక్తో బభూవ హా ।

కామః పలాయ్య సర్వైస్తం మఘవస్తం జగాద సః ॥ ౪౬॥

తతోఽహం యోగమార్గేణాంఽత్సర్విష్టశ్చాభవన్నృప ।

జడోన్మత్తాదిమార్గేషు సంస్థితో యోగకారణాత్ ॥ ౪౭॥

తతః శుకో మహాయోగీ గాణపత్యః సమాగతః ।

మమాశ్రమే స మాం దృష్ట్వా జగదేచ్ఛసి కిం మునే ॥ ౪౮॥

తతస్తం ప్రణతో భూత్వా కృతాఙ్ఘలిః పురః ప్రభోః ।

స్థిత్యాఽవదం సుమాక్యం తచ్ఛృణు రాజన్ సుసిద్ధిదమ్ ॥ ౪౯॥

మమ శ్రేష్ఠేన భాగ్యేన త్వం ప్రాప్తోఽసి మహాయశాః ।

శాన్తిం వద మహాయోగిన్ యయా శాన్తో భవామ్యహమ్ ॥ ౫౦॥

శ్రీశుక ఉవాచ ।

చిత్తం పఞ్చావిధం త్యక్త్వా చిత్తం కృత్వా చ తన్మయమ్ ।

నిరోధేనైవ భూమీనాం శాన్తిం ప్రాప్స్యసి నిశ్చితమ్ ॥ ౫౧॥

చిన్తామణిం భజస్వ త్వం మన్త్రేణైకాక్షరేణ చ ।

తేన చిన్తామణౌ విప్ర సఞ్చిత్తః సుభవిష్యసి ॥ ౫౨॥

త్యక్త్వా జడాదికం మార్గం శమదమపరాయణః ।

గణనాథం మహాభాగ భజ యత్సేన నిత్యదా ॥ ౫౩॥

ఏవముక్త్వా శుకో యోగీ యయా స్వేచ్ఛాపరాయణః ।

గణేశనామ సక్షీర్త్య జపంఽశ్రైవ విశేషతః ॥ ౫౪॥

అహం గణపతిం భక్త్యాఽభజం సమృద్ధీసంయుతః ।

ఏకాక్షరవిధానేనాఽఽస్థాప్య మూర్తిం పురో నృప ॥ ౫౫॥

తతః స్వల్పేన కాలేన శాన్తిం ప్రాప్తోఽహమాదరాత్ ।

తథాపి పూజనే సక్తోఽభజం తం గణనాయకమ్ ॥ ౫౬॥

దశవర్షే గతే కాలే విఘ్నేశో మాం సమాగతః ।
 మయా సమ్పూజితో రాజన్ స్తుతశ్చ వివిధైః స్తుతైః ॥ ౫౭ ॥
 గాణపత్యపదం దత్త్వా గతః స్వానన్దకే పురే ।
 తదాది గాణపత్యోఽహం భజామి బ్రహ్మనాయకమ్ ॥ ౫౮ ॥
 ఏవముక్త్వా స రాజానం దదౌ మన్త్రం విధానతః ।
 షడక్షరం స రాజర్షిస్తం ప్రణమ్య యయౌ పురమ్ ॥ ౫౯ ॥
 స ఆశ్విన్యాం ద్వితీయాయాం శుక్లాయాం తు గృహే గతః ।
 తస్మిన్ మానే చతుర్థ్యాం చ శుక్లాయాం వ్రతమారభత్ ॥ ౬౦ ॥
 జనైః సర్వైః సమాయుక్త ఉపోషణపరాయణః ।
 మధ్యాహ్నే గణపం తత్ర ప్రపూజ్య విధివన్పృపః ॥ ౬౧ ॥
 రాత్రౌ జాగరణం చక్రే బాలవృద్ధసమన్వితః ।
 నరైః స్త్రీభిస్తద్వృతం చ కృతం సర్వైర్యథాతథమ్ ॥ ౬౨ ॥
 శుక్లాం కృష్ణాం చతుర్థీం యే న కుర్వన్తి నరాధమాః ।
 తాడసీయాః ప్రయత్నేన పృథివ్యాం యత్ర తత్ర సః ॥ ౬౩ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౯ పాన ౨౭)

హేషేణ హేషయామాస తతః సర్వే తథాఽభవన్ ।
 వ్రతం తతో వై బభూవ ప్రశస్తం భూమిమణ్డలే ॥ ౬౪ ॥
 ఏవం భూమణ్డలే రాజ్యం కృత్వా పుత్రే నివేద్య సః ।
 వనే గత్వా గణేశానం సస్త్రికో నృప ఆభజన్ ॥ ౬౫ ॥
 అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ।
 తస్య రాజ్యే స్థితా లోకాః సర్వే స్వానన్దగా బభుః ॥ ౬౬ ॥
 ఏవమన్యం దశరథ శృణుష్వ త్వం వ్రతోద్భవమ్ ।
 ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి చాశ్విన్యాం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౬౭ ॥
 భీమో నామ మహావ్యాధః పాపకర్మపరాయణః ।
 మార్గే జనాన్ నిహత్వాఽగృహ్య ధనం స తుతోష హ ॥ ౬౮ ॥
 ఏకదా వనమధ్యే స బ్రాహ్మణం హస్తుముద్యతః ।
 పలాయత ద్విజస్తత్ర వనే భయసమాకులః ॥ ౬౯ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్రాశ్వగః శస్త్రధరః పుమాన్ |
 ధావంశ్చ బ్రాహ్మణం దృష్ట్వా భీమం ధృత్వా గతః పురే || ౭౦||
 తతో ద్విజః సుఖేనైవ స్వాశ్రమం ప్రజగామ హ |
 పురుషో భీమవ్యాధం తం రాజ్ఞే దుష్టం న్యవేదయత్ || ౭౧||
 తత్ర సోఽపి క్షుధావిప్రో వ్యాధః సంస్థాపితోఽభవత్ |
 రాజ్ఞాఽఽశ్విన్యాం చతుర్థ్యాం వై శుక్లాయాం దైవయోగతః || ౭౨||
 పశ్చిమ్యాం తం జఘనైవ తతో వ్యాధం గజాననః |
 చతుర్థ్యాం క్షుధితత్వాత్ స బ్రహ్మభూతం చకార హ || ౭౩||
 ఏవం నానాజనా రాజన్ చతుర్థీవ్రతయోగతః |
 స్వానన్దస్థా భవస్తీహ మయా వక్తుం న శక్యతే || ౭౪||
 చతుర్థీజమిదం చిత్రం చరితం కథితం మయా |
 శుక్లాఽఽశ్విన్యాం సముద్భూతం శ్రవణాత్ సర్వసిద్ధిదమ్ || ౭౫||
 శృణుయాద్యః పఠేద్వాఽపి భుక్తిం ముక్తిం లభేన్నరః |
 పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తః సుహృద్భిర్నుపసత్తమ్ || ౭౬||
 || ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శుక్లాఽఽశ్వినీ చతుర్థీ
 వ్రతవర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః || ౪.౮

౪.౯ కార్తికశుక్లచతుర్థీవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 వసిష్ఠ ఉవాచ |
 కార్తికే మాసి శుక్లా యా చతుర్థీ సర్వసిద్ధిదా |
 తాం శృణుష్వ మహాభాగ ఇతిహాససమన్వితామ్ || ౧||
 సూర్యవంశోద్భవో రాజా సుధన్వా నీతిసంయుతః |
 శస్త్రాస్త్రబలసంయుక్తో బభూవ పరమద్యుతిః || ౨||
 ధర్మశీలో వదాన్యశ్చ సత్యవాక్ సాధుసమ్మతః |
 దేవవిప్రాతిథిప్రాజ్ఞపశ్చాయజ్ఞపరాయణః || ౩||
 భార్యా కలావతీ తస్య బభూవే రూపశాలినీ |

పతివ్రతా మహోదారా ధర్మశీలా విశేషతః ॥ ౪ ॥

జిత్యా భూమణ్డలం సర్వం రాజా తేజస్వినాం వరః ।
పాలయామాస పృథీవీం స నిత్యం ధర్మపరాయణః ॥ ౫ ॥

సామంతా వశగా యస్య సైన్యం స్మ గణనాతిగమ్ ।
సమ్పచ్చ ధనదేవైవ తుల్యా సర్వత్ర సమ్భభౌ ॥ ౬ ॥

అర్ధాయుషా సమాయుక్తో బభూవ నృపసత్తమః ।
అకస్మాత్ కుష్ఠసంయుక్తః కీటైః సమ్ప్రీడితోఽభవత్ ॥ ౭ ॥

పూయశోణితఘ్రౌమైర్వాస్తో దుర్గన్ధిసంయుతః ।
న చాఽలభత్ సుఖం కిఞ్చిచ్ఛూలప్రోతో యథా నరః ॥ ౮ ॥

ఔషధాని విశేషేణ సిషేవే యత్నసంయుతః ।
నానామస్త్రప్రయోగాది కారయామాస మానవైః ॥ ౯ ॥

అనుష్ఠానం ద్విజైః సోఽపి వేదమన్తైః సుఖప్రదైః ।
అకారయత్తథా తేభ్యో న ఫలం చాఽభవత్ కదా ॥ ౧౦ ॥

తతస్తీర్థాని బభ్రామ స్నానదానపరాయణః ।
తథాపి రోగసంయుక్తోఽధికం రాజా బభూవ హ ॥ ౧౧ ॥

తతో నివృత్తిమాపన్నో జగాద సచివాన్పుపః ।
రాజ్యం మే పరిపాల్యం వై యావదాగమనం పునః ॥ ౧౨ ॥

సాన్వయిత్వా స సస్త్రీకః సుహృదః సర్వనాగరాన్ ।
వనం యయా నృపశ్రేష్ఠో బభ్రామ యత్ర తత్ర చ ॥ ౧౩ ॥

తతో గణపతిం రాజా సస్మార దుఃఖసంయుతః ।
విఘ్నహీనార్థమేవం స తత్ర చిత్రం బభూవ హ ॥ ౧౪ ॥

అకస్మాన్ మునిశార్దూలః పులస్త్యస్తత్ర చాయయా ।
తం దృష్ట్వా హర్షసంయుక్తో ననామ ప్రియయా సహ ॥ ౧౫ ॥

కృత్వా కరపుటం రాజోవాచ తం మునినాయకమ్ ।
కిం పుణ్యం మే పురా చీర్ణం యేన దృష్టో భవాన్ మునే ॥ ౧౬ ॥

ధన్యం జన్మ తథా జ్ఞానం జనకో జననీ చ మే ।
తపో ధర్మాదికం సర్వం త్వదఙ్ఘ్రియుగదర్శనాత్ ॥ ౧౭ ॥

ఏవం వివదమానం తం జగాద మునిసత్తమః ।
 కిమర్థం రాజనీతిజ్ఞ వనే త్వం చ సమాగతః ॥ ౧౮॥
 ఏవం పృష్ట్యా స రాజానం వృక్షచ్ఛాయాసమాశ్రితః ।
 పులస్త్య ఉపవిశ్యాథ తముపావేశ్య సమ్భభౌ ॥ ౧౯॥
 తతో రాజ్ఞా స్వకీయో వై వృత్తాన్తః కథితోఽభవత్ ।
 జగాద ప్రణనామైవం పునస్తం హర్షసంయుతః ॥ ౨౦॥
 సుధన్వోవాచ ।
 దయాకరాశ్చ యోగీన్ద్రాః పురాణేషు వదన్తి యత్ ।
 తదేవ సత్యమభవత్ త్వాం దృష్ట్వా దయయా యుతమ్ ॥ ౨౧॥
 దుఃఖితం మాం విదిత్వా త్వం సంస్థితో మునిసత్తమ ।
 సాక్షాత్ ప్రజాపతిః ప్రోక్తః పులస్త్యో బ్రహ్మణః సుతః ॥ ౨౨॥
 సర్వజ్ఞస్త్వం మహాయోగిన్ న్యాయం మే వద మానద ।
 ధర్మయుక్తతయా రాజ్యం కరోమి స్మ నిరన్తరమ్ ॥ ౨౩॥
 పూర్వజన్మకృతం మే కిం మహాపాపం సమాగతమ్ ।
 యేనాఽహం కుష్టసంయుక్తోఽభవం పశ్య దయాయుతః ॥ ౨౪॥
 వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 సుధన్వనో వచః శ్రుత్వా తమువాచ మహామునిః ।
 అత్యన్తం వీడితం దృష్ట్వా కరుణాయుతచేతసా ॥ ౨౫॥
 పులస్త్య ఉవాచ ।
 ఇహజన్మకృతం పాపం బుద్ధ్యనే న నరాధమ ।
 తేన కుష్టయుతో జాతః శ్శ్రుణు తత్తే వదామ్యహమ్ ॥ ౨౬॥
 తవ రాజ్యే నృపశ్రేష్ఠ వ్రతం గాణేశ్వరం మహత్ ।
 నష్టం చతుర్థీసంజ్ఞం యత్ సర్వసిద్ధిప్రదం పరమ్ ॥ ౨౭॥
 చతుర్థాం పురుషార్థానాం సాధనం సర్వసమ్మతమ్ ।
 తేన ప్రోక్తా చతుర్థీ సా వరదా సజ్గుటా మతా ॥ ౨౮॥
 సర్వాదౌ న కృతం చేద్వై భవేత్ సర్వం సునిష్ఫలమ్ ।
 కృతం కర్మ నరేణాఽపి చతుర్వర్గవిహీనకమ్ ॥ ౨౯॥
 వర్జైః సర్వైః కృతం పాపం రాజానముపతిష్ఠతి ।

తేన త్వం కుష్టసంయుక్తోఽధునా జాతో నరాధమ ॥ 30 ॥

మరిష్యసి యదా రాజంస్తదా తే నరకే గతిః ।
భవిష్యతి న సన్దేహశ్చతుర్వర్గవిహీనతా ॥ 3౧ ॥

పులస్త్యవచనం శ్రుత్వా దుఃఖయుక్తో మహీపతిః ।
ఉవాచ తం మహాప్రాజ్ఞం కృతాజ్ఞులిపుటోఽభవత్ ॥ 3౨ ॥

సుధన్వోవాచ ।
భగవన్ సర్వతత్త్వజ్ఞ త్వయా యత్ కథితం వచః ।
తదేవ సత్యరూపం వై మయా జ్ఞాతం న సంశయః ॥ 33 ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౯ పాన ౨౯)

అధునా తద్వ్రాతం బ్రూహి కీదృశం కస్య పూజనమ్ ।
కస్మిన్ కాలే ప్రకర్తవ్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ 3౪ ॥

కుష్టనాశార్థమేవం మే వదోపాయం మహాప్రభో ।
ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామి వ్రతలోపప్రదోషహృత్ ॥ 3౫ ॥

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ పులస్త్యో హర్షసంయుతః ।
తం జగాద గణేశాయ నమ ఇత్యుపసంస్మరన్ ॥ 3౬ ॥

పులస్త్య ఉవాచ ।
అజ్ఞానేన కృతం దోషం ప్రాయశ్చిత్తేన హన్తి తమ్ ।
నరస్తస్మాత్త్వమేవాశు వ్రతం కురు జనైః సహ ॥ 3౭ ॥

తేన కుష్టవిహీనస్త్యం సురూపః ప్రభవిష్యసి ।
అనుతాపాచ్చ తే రాజన్ పాపం నష్టం న సంశయః ॥ 3౮ ॥

ఇత్యుక్త్వా తం తతో యోగీ జగాద వ్రతసమ్భవామ్ ।
కథాం సర్వాం స సంశ్రుత్య హర్షయుక్తో నృపోఽభవత్ ॥ 3౯ ॥

ఉవాచ తం మునిశ్రేష్ఠం ప్రణమ్య చ పునః పునః ।
ధన్యం మే జన్మ భో నాథ శ్రుతం యేన మహద్వ్రాతమ్ ॥ ౪౦ ॥

నానేన సదృశం కింశ్చిన్ మయా జ్ఞాతం మహామతే ।
త్వత్తో వద మహాప్రాజ్ఞ గణేశస్య స్వరూపకమ్ ॥ ౪౧ ॥

తజ్జ్ఞాత్వా సర్వభావేన భజిష్యామి మహామునే ।
నిత్యం భక్తిసమాయుక్తో దేవదేవేశమాదరాత్ ॥ ౪౨ ॥

ఏవం పృష్టః స రాజానం వచనం ప్రజగాద హా ।
 పులస్త్యః సర్వభావజ్ఞో గాణపత్యో మహాయశాః ॥ ౪౩॥
 పులస్త్య ఉవాచ ।
 సుధన్వశ్చుణు మే వాక్యం గణేశజ్ఞానకారకమ్ ।
 బ్రహ్మభూయమయం పూర్ణం యోగాకారం విశేషతః ॥ ౪౪॥
 పురాఽహం యోగశాస్త్యర్థం నానాయోగపరాయణః ।
 అసాధయశ్చమేనైవ దమేన మనసో జయాత్ ॥ ౪౫॥
 తథాపి శాన్తిహీనోఽహం శరణం శక్కురం గతః ।
 తం ప్రణమ్య మహాత్మానమపుచ్చం యోగముత్తమమ్ ॥ ౪౬॥
 తతస్తేన సమాఖ్యాతం తచ్చుణుష్య నరాధిప ।
 యేన త్వం గాణపత్యశ్చ సాధనేన భవిష్యసి ॥ ౪౭॥
 శ్రీశివ ఉవాచ ।
 యోగశాన్తిమయం విద్ధి గణేశం భజ భావతః ।
 మనోవాణీవిహీనం తం మనోవాణీమయం న చ ॥ ౪౮॥
 మనోవాణీమయం సర్వం సమ్ప్రజ్ఞాతసముద్భవమ్ ।
 గకారాక్షరగం విద్ధి పశ్య వేదే మహామతే ॥ ౪౯॥
 మనోవాణీవిహీనం యదసమ్ప్రజ్ఞాతగం మతమ్ ।
 ణకారాక్షరసమ్భూతం నామ్నో గణపతేర్యధి ॥ ౫౦॥
 తయోః స్వామీ గణేశానః శాన్త్యా యోగేన లభ్యతే ।
 చిత్తభూమినిరోధేన తం భజస్య వినాయకమ్ ॥ ౫౧॥
 ఏవముక్త్యా మహాదేవో విరరామ విశేషచిత్ ।
 తం ప్రణమ్య వనం గత్వాఽసాధయం తం సుయత్పతః ॥ ౫౨॥
 అష్టాక్షరేణ మస్త్రేణ ధ్యాత్వా గణపతిం నృప ।
 అతోషయం విశేషేణ చిత్తనిగ్రహభావతః ॥ ౫౩॥
 తతః స్వల్పేన కాలేన శాన్తిం ప్రాప్తోఽహమాత్మని ।
 తథాపి మస్త్రరాజం తమజపం పూజనే రతః ॥ ౫౪॥
 ఏకవింశతివరేషు గతేషు స వినాయకః ।
 ఆయయౌ మే వరం దాతుం భక్తానుగ్రహకారకః ॥ ౫౫॥

తం దృష్ట్వా ప్రణతో భూత్వాఽపూజయం తు యథావిధి ।
 స్త్రామి నామాష్టకేన స్మ కౌఠుమేన మహాప్రభుమ్ ॥ ౫౬ ॥
 గాణపత్యం స మాం కృత్వా యయా స్వానస్తకే పురే ।
 తదారభ్యాహమత్యన్తం భజామి గణనాయకమ్ ॥ ౫౭ ॥
 ఏవముక్త్యా మహీపాలం తథా దశరథ స్వయమ్ ।
 మస్త్రమష్టాక్షరం తస్మై దదౌ విధిసమన్వితమ్ ॥ ౫౮ ॥
 తేన స్తుతో మహాయోగీ పులస్త్యోఽతర్దధే ప్రభుః ।
 రాజా స్వనగరే గత్వా కార్తికే హర్షితోఽభవత్ ॥ ౫౯ ॥
 జనైః సర్వైర్మహాభాగశ్చకార వ్రతముత్తమమ్ ।
 కార్తికే శుక్లపక్షస్య చతుర్థ్యాం గణపం స్మరన్ ॥ ౬౦ ॥
 పశ్చుమ్యాం పారణం చక్రే రాజాఽసౌ జనసంయుతః ।
 బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ దానం సర్వాన్ అన్నైస్త్యతోషయత్ ॥ ౬౧ ॥
 తతః కుష్ఠవిహీనశ్చ బభూవ స జనాధిపః ।
 సురూపః కామదేవేన సమః శోభాధరో బభౌ ॥ ౬౨ ॥
 లోకా వన్ధ్యత్వదోషేణ రోగాదిభిః ప్రపీడితాః ।
 తే సర్వే దుఃఖహీనాశ్చ బభూవుర్వ్రతసేవనాత్ ॥ ౬౩ ॥
 తతస్తేన నృపేణాఽథ సర్వత్ర భూమిమణ్డలే ।
 ప్రకాశితం ప్రయత్నేన వ్రతం గాణేశ్వరం నృప ॥ ౬౪ ॥
 తతః శుక్లాం తథా కృష్ణాం చతుర్థీం చక్రీరే జనాః ।
 తేనాఽఽనన్దసమాయుక్తా బుభుజుర్వివిధం సుఖమ్ ॥ ౬౫ ॥
 తతః సుధన్వా స్థాప్య స్వం పుత్రం రాజ్యే మహామతిః ।
 ఏకాన్తే సంస్థితో భూత్వాఽభజత్తం గణపం సదా ॥ ౬౬ ॥
 అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ।
 తథా జనాశ్చ సర్వే తే స్వానన్దస్థా బభూవిరే ॥ ౬౭ ॥
 ఏవం తే కథితం రాజన్నథో శ్శృణు మహామతే ।
 మహిమానం వ్రతస్యైవ సర్వసిద్ధికరస్య హా ॥ ౬౮ ॥
 మాహిష్మత్యాం చ చాణ్డాలో వసన్ కః పాపకారకః ।

ప్రాప్య కార్తికగాం శుక్లాం చతుర్థీం స వనే గతః ॥ ౬౯ ॥

తత్ర వ్యాఘ్రేణ సన్ధృష్టః పలాయన్ వృక్షమారుహత్ ।
వ్యాఘ్రో వృక్షతలే తత్ర సంస్థితస్తం ప్రతిక్షయన్ ॥ ౭౦ ॥

తత్ర రాత్రిర్గతా తస్య చాణ్డాలస్య ప్రజాగరః ।
సమూర్ధ్వశ్చాభవద్భూప పునశ్చిత్రం బభూవ హ ॥ ౭౧ ॥

సమాగతో మహాసర్వో వనస్థో వృక్షమారుహత్ ।
పపాత భయభీతః స తం దృష్ట్వా కమప్రవేగతః ॥ ౭౨ ॥

వ్యాఘ్రేణ సఙ్కృహీతః స పఞ్చమ్యాం భక్షితోఽభవత్ ।
స విమానం సమారుహ్య యయౌ స్వాననకం పురమ్ ॥ ౭౩ ॥

అజ్ఞాతవ్రతజేనైవ పుణ్యేన గణపం గతః ।
దృష్ట్వా యోగపరో భూత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ సః ॥ ౭౪ ॥

ఏవం నృప అపారా వై చతుర్వర్గఫలైర్యుతాః ।
బ్రహ్మభూతాశ్చ సజ్ఞాతాశ్చతుర్థీవ్రతకారకాః ॥ ౭౫ ॥

కార్తికే శుక్లపక్షస్య చతుర్థ్యా మహిమా మయా ।
కథితో లేశతో భూప శ్రోతుమిచ్ఛసి కిం పునః ॥ ౭౬ ॥

శృణుయాద్యః పఠేద్వాఽపి స వై సర్వార్థసిద్ధిభాక్ ।
పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తః ప్రభవేద్గణపప్రియః ॥ ౭౭ ॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే కార్తికశుక్లచతుర్థీవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౪.౯

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౦ పాన ౩౧)

౪.౧౦ మార్గశీర్షశుక్లచతుర్థీవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

గణేశస్య కథాం శ్రుత్వా హర్షశ్చేతసి జాయతే ।
మార్గశీర్షే చ యా శుక్లా తాం మే వద మునే యతః ॥ ౧ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

అత్ర తే వర్ణయిష్యేఽహమితిహాసం పురాతనమ్ ।

మార్గశీర్షే చతుర్థ్యాం యః శుక్లాయామభవన్నృప ॥ ౨॥

కాశీపతిః పురా రాజా పుణ్యకీర్తిర్భూవ హా ।

అజాతశత్రుకో నామ సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩॥

దేవద్విజాతిథిప్రేపున్నానాధర్మపరాయణః ।

ప్రజానాం పాలనే సక్తో యథాశాస్త్రేణ మానదః ॥ ౪॥

తత్రైవ నారదోఽకస్మాన్నృపం ద్రష్టుం సమాగతః ।

తం ప్రణమ్య మహాత్మానం పూజయామాస భక్తితః ॥ ౫॥

స్వయం పాదస్య సంవాహం చకార నృపసత్తమః ।

ఉవాచ తం ప్రహర్షేణ నారదం సర్వగం పరమ్ ॥ ౬॥

అజాతశత్రురువాచ ।

ధన్యం మే జన్మ పుత్రాది రాజ్యం నిహతకణ్ఠకమ్ ।

ధన్యో చ జనకౌ జ్ఞానం త్వదఙ్ఘ్రియుగదర్శనాత్ ॥ ౭॥

సర్వసారం వదస్య త్వం యోగశాన్తిప్రదాయకమ్ ।

యేన సంసారదుఃఖేభ్యో ముచ్యతే మానవః క్షణాత్ ॥ ౮॥

తతస్తం నారదో యోగీ గాణపత్యాగ్రణీర్నృప ।

జగాద హర్షసంయుక్తో వాక్యం సారమయం హసన్ ॥ ౯॥

నారద ఉవాచ ।

సమ్యక్ పృష్టం త్వయా రాజన్ సర్వేభ్యో బ్రహ్మదం పరమ్ ।

శ్శ్రీణు తే కథయిష్యామి యోగం శాన్తిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౦॥

బ్రహ్మ నానావిధం వేదే వర్ణితం పాత్రభేదతః ।

న ముఖ్యం బ్రహ్మభూతత్వం తదేవ భవతి ప్రభో ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మణస్పృతినామానం గణేశం భజ భావతః ।

చిత్తవృత్తినిరోధేన చిన్తామణిర్భవిష్యసి ॥ ౧౨॥

గణేశోఽహం న సన్దేహో మమ తత్ర కథం భవేత్ ।

సంయోగాయోగకం రాజన్ తేన శాన్తిమవాప్స్యసి ॥ ౧౩॥

తస్య వ్రతం మహాభాగ చతుర్థీసంజ్ఞకం మహత్ ।

రాజ్యే నష్టే చ తేన త్వం నారకీ ప్రభవిష్యసి ॥ ౧౪॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం ప్రదం పూర్ణం ప్రకీర్తితమ్ ।

చతుర్థీసంజ్ఞకం రాజన్ వరదం సజ్కటం మతమ్ || ౧౫||

నానాకర్మాణి కుర్వన్తి నరాః సర్వార్థసిద్ధయే |

చతుర్థీవ్రతహీనాశ్చేన్నిష్ఫలాః ప్రభవన్తి తే || ౧౬||

ఇత్యుక్త్వా తం మహాయోగీ నారదః కరుణాయుతః |

మాహాత్యం కథయామాస చతుర్థీసమ్భవం నృప || ౧౭||

తతస్తం నృపవర్యః స ప్రణమ్య భావసంయుతః |

పప్రచ్ఛ సర్వమార్గజ్ఞం గణేశోపాసనం పునః || ౧౮||

అజాతశత్రురువాచ |

బ్రహ్మణస్పృతిమాహాత్యం శ్రుతం మయా మహామతే |

తస్యోపాసనమార్గం మే వద సర్వజ్ఞ తే నమః || ౧౯||

నారద ఉవాచ |

ఏకాక్షరవిధానేన భజ ధుణ్ణిం వినాయకమ్ |

తేన సాధ్యో గణేశస్తే ప్రత్యక్షశ్చ భవిష్యతి || ౨౦||

తస్మై స విధినా సర్వం గణేశోపాసనం దదౌ |

మన్త్రమేకాక్షరం సాంఘం తతశ్చాన్వర్హితోఽభవత్ || ౨౧||

తత్రాఽఽదౌ మార్గశీర్షస్థా సమ్ప్రాప్తా శుక్లగా నృప |

చతుర్థీ సా కృతా తేనోషోషణేన యథావిధి || ౨౨||

జ్ఞనైః సర్వైస్తథా రాజన్ కృతా సర్వప్రదాయినీ |

తతస్తేన చ సర్వత్ర ప్రశస్తా సుకృతాఽభవత్ || ౨౩||

శుక్లాం కృష్ణాం చతుర్థీం యే న కుర్వన్తి నరాధమాః |

స్త్రియశ్చేత్తాడనీయాస్తే మహాపాపిన ఏవ చ || ౨౪||

ధుణ్ణిరాజం నృపాధ్యక్షో నిత్యం సమ్పూజ్య యత్నతః |

భక్త్యాఽభజత్ సమ్పభూవ యోగీన్ద్రో యోగిసమ్మతః || ౨౫||

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౦ పాస ౩౨)

తతో బహుగతే కాలే ప్రత్యక్షః స గజాననః |

బభూవ తస్య భూపస్య వరం బ్రూహి తమబ్రవీత్ || ౨౬||

స్తుతః సమ్పూజితస్తేన ధుణ్ణిరాజస్తుతోష హ |

గాణపత్యం చకారాఽసౌ నృపం చాజాతశత్రుకమ్ || ౨౭||

ఈస్పితం తం వరం దత్త్వా తత్రైవాస్తరధీయత |
 ధుణీరాజం తమభజత్ రాజేన్ద్రోఽనన్యచేతసా || ౨౮ ||
 అన్తే నాగరసంయుక్తో జగామ గణపం నృపః |
 సర్వైర్బ్రహ్మవ చ బ్రహ్మభూతో వై యోగిసమ్మతః || ౨౯ ||
 ఏవం శుక్లచతుర్థ్యాం తే మార్గశీర్షిరేఽభవన్ మహత్ |
 మాహాత్మ్యం కథితం రాజన్ సజ్జేపేణ న సంశయః || ౩౦ ||
 అన్యత్ కథాన్తరం భూప శ్శృణు సర్వభయాపహమ్ |
 వేశ్యాయా వ్రతసంయోగాద్బ్రహ్మభూయకరం మహత్ || ౩౧ ||
 మిథిలాయాం కదాచిత్ కా వేశ్యా నరవిమోహిణీ |
 ఆగతా తాం నిరీక్ష్యైవ మోహితాః సకలా నరాః || ౩౨ ||
 రాజ్ఞా సమ్మానితాఽత్యంతం తత్ర వాసమరోచయత్ |
 కదాచిత్తీర్థగా సా వై సన్న్యష్టా రక్షసా పురః || ౩౩ ||
 తాం సజ్గుహ్యా యయౌ రక్షః స్వవాసం హర్షసంయుతః |
 సా తం దృష్ట్వా భయోద్విగ్నా విలలాప భృశాతురా || ౩౪ ||
 రక్షసా సాన్వితా తత్ర న శోకం సాఽత్యజత్ కదా |
 తస్మిన్ కాలే చతుర్థీ వై శుక్లా మార్గే సమాగతా || ౩౫ ||
 అతిశోకతయా రాజన్న బభక్ష జలాదికమ్ |
 పఞ్చమ్యాం సా మృతా తత్ర భయయుక్తేన చేతసా || ౩౬ ||
 తతో గణేశదూతేన సీతా స్వానన్దకే పురే |
 బ్రహ్మభూతా చ సా జాతా వ్రతపుణ్యప్రభావతః || ౩౭ ||
 ఆజ్ఞానేన కృతం చైతత్ వరదాఖ్యం వ్రతం మహత్ |
 బ్రహ్మసాయుజ్యదం ప్రోక్తం కిం పునరానభావతః || ౩౮ ||
 మార్గశీర్షగతాయాశ్చ శుక్లాయాః కురుతే నరః |
 చతుర్థ్యా లభతే సోఽపి సర్వార్థం సంశృణోతి యః || ౩౯ ||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే మార్గశీర్షశుక్లచతుర్థీవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః || ౪.౧౦

౪.౧౧ పౌషశుక్లచతుర్థీమాహాత్యవర్జనం నామైకాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

శ్రుతం యన్ మార్గశుక్లస్థచతుర్థీ సంజ్ఞితం మయా ।

వ్రతం తేన మహాభాగ సన్న్వప్తో గురుసత్తమ ॥ ౧॥

అధునా పౌషమాసే యా చతుర్థీ వరదాయినీ ।

తస్యా మాహాత్యమేవం మే బ్రూహి త్వం మునిసత్తమ ॥ ౨॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

శృణు రాజంశ్చ మాహాత్యం సజ్జీవేణ వదామ్యహమ్ ।

విస్తరేణ తు కో వక్తుం సమర్థః ప్రభవేద్భువి ॥ ౩॥

అవస్తినగరీమధ్యేఽవసత్తు బ్రాహ్మణోత్తమః ।

సుదన్త ఇతి విఖ్యాతః సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౪॥

రాజ్ఞః పురోహితః శ్రేష్ఠః సదా నీతిపరాయణః ।

ధర్మాశాస్త్రానుసారేణ రాజానమప్యబోధయత్ ॥ ౫॥

రాజా బృహద్రథో నామ తదాజ్ఞావశగోఽభవత్ ।

పాలయామాస భూమిం స నానాధర్మకరః పరః ॥ ౬॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౧ పాన 33)

సుదన్తస్యాఽభవద్భార్యా నామ్నా ఖ్యాతా విలాసినీ ।

బభూవ కర్మదోషేణ వన్ధ్యా సా వై పతివ్రతా ॥ ౭॥

అపత్యం సుషువే సా యజ్ఞాతమాత్రం మృతం భవేత్ ।

తదర్థం వ్రతదానాదిధర్మం చక్రే చ స ద్విజః ॥ ౮॥

నాఽభవత్తస్య తదపి పుత్రః పరమసౌఖ్యదః ।

విప్రోఽతిదుఃఖితః సస్త్రీకో జగామ వనం తతః ॥ ౯॥

బభ్రామ భ్రాన్తచిత్తోఽసౌ యత్ర తత్ర మహామతిః ।

మరణే నిశ్చయం కృత్వా తపోయుక్తో బభూవ హ ॥ ౧౦॥

తత్రాఽఽజగామ యోగీన్ద్రో వామదేవః ప్రతాపవాన్ ।

యదృచ్ఛాచ్ఛాచరన్తేన దృష్టః సన్నమితోఽభవత్ ॥ ౧౧॥

పూజయిత్వా మహాత్మానం వామదేవం కృతాజ్ఞులిః ।
జగాద ఖేదసంయుక్తః సుదన్తో యోగిసత్తమమ్ ॥ ౧౨॥

సుదన్త ఉవాచ ।

వామదేవ చ మే ధన్యం దుఃఖితస్య తపో వయః ।
జ్ఞానాదికం విశేషేణ త్వత్పాదపద్మదర్శనాత్ ॥ ౧౩॥

వన్ధ్యోఽహం మునిశార్దూల కా గతిర్మే భవిష్యతి ।
మృతస్య స్వర్గహీనస్య వద యోగీన్ద్రసత్తమ ॥ ౧౪॥

వామదేవ ఉవాచ ।

శుణు ద్విజ మహాభాగ త్వం సదా ధర్మసంయుతః ।
తథాపి పాపచారీ త్వం యేన జాతః శ్శృణుష్య తత్ ॥ ౧౫॥

అవన్తిపురపాలస్య ఆదరాత్త్వం పురోహితః ।
రాజ్ఞా కృతం మహత్పాపం యత్తదేవ త్వయా కృతమ్ ॥ ౧౬॥

చతుర్థీవ్రతలోపశ్చ బభూవే భూమిమణ్డలే ।
చతుర్వర్గఫల్వైర్హినా జాతా భూవాసినో జనాః ॥ ౧౭॥

ధర్మస్యాఽఽచరణం పూర్ణం కృతం రాజ్ఞా తథా త్వయా ।
నిష్ఫలం వ్రతలోపేన తేన త్వం దుఃఖితోఽధునా ॥ ౧౮॥

ఏవం శ్రుత్వా వచో రమ్యం వామదేవస్య ధీమతః ।
విస్మితస్తం సుదన్తోఽసౌ జగాద వినయాన్వితః ॥ ౧౯॥

సుదన్త ఉవాచ ।

కీదృశం తద్వ్యతం తాత వద మే హితకారకమ్ ।
చతుర్ణాం పురుషార్థానాం సాధకం కథమాభవత్ ॥ ౨౦॥

తేన హీనో నరో యస్తు స కథం ఫలహీనకః ।
కర్మణస్తత్ సమాచక్ష్య దయాసాగర మానద ॥ ౨౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ తజ్జగద సవిస్తరమ్ ।
మాహాత్మ్యం సకలం తస్మై స శ్రుత్వా విస్మితోఽభవత్ ॥ ౨౨॥

పునః పప్రచ్ఛ తం విప్రో హర్షయుక్తేన చేతసా ।
గణేశజ్ఞానబోధార్థం గాణపత్యం మహామునిమ్ ॥ ౨౩॥

సుదన్త ఉవాచ ।

కీదృశోఽయం గణాధీశో వద తస్య స్వరూపకమ్ ।
జ్ఞాత్వా తం ప్రభజిష్యామి నిత్యం భక్తిసమన్వితః ॥ ౨౪॥

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ వామదేవస్తమబ్రవీత్ ।
గణేశబోధదానే స కుశలః సర్వపారగః ॥ ౨౫॥

వామదేవ ఉవాచ ।

సుదన్త శృణు విప్రర్షే గాణేశం జ్ఞానముత్తమమ్ ।
గాణపతోః యేన భక్తిభావితో భవితాఽసి భోః ॥ ౨౬॥

అహం పురా తపోనిష్ఠస్త్యభవం యత్నసంయుతః ।
తపసా మే మహాభాగ వ్యాప్తం సర్వం చరాచరమ్ ॥ ౨౭॥

తతో మయా తపస్త్యక్తం యోగార్థం బ్రాహ్మణోత్తమ ।
శమే దమే పరేణాన్తర్నిష్ఠేన మనసో జయాత్ ॥ ౨౮॥

యోగభూమిక్రమేణాఽహం కాలేన మహతా ద్విజ ।
సహజే సంస్థితో భూత్వా యత్ర తత్రాఽచరం తు చ ॥ ౨౯॥

సహజం మోహహీనం యత్ స్వాధీనత్వసమాయుతమ్ ।
దృష్ట్వా శాన్త్యర్థమత్యంతం తత్ త్యక్తం చ మయా తతః ॥ ౩౦॥

సన్మృతం మనసి బ్రహ్మ మనోవాణీవివర్ణితమ్ ।
కథం స్వాధీనతా తత్ర నిర్మోహశ్చ ప్రవర్తతే ॥ ౩౧॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౧ పాస ౩౪)

అధునా కిం మయా కార్యం విచార్య శరణం గతః ।
శక్యం యోగివన్ద్యం తం శైవోఽహం ప్రణతోఽభవమ్ ॥ ౩౨॥

శైవమార్గే రతం నిత్యం దృష్ట్వా హర్షసమన్వితః ।
శమ్భుః ప్రోవాచ మాం విప్ర స్థీయతాం మునిసత్తమ ॥ ౩౩॥

కిమర్థమాగతస్తాత వామదేవ మహామతే ।
వద మే సకలం వృత్తం కరిష్యామి ప్రియం చ తే ॥ ౩౪॥

శివస్య వచనం శ్రుత్వా సంస్థితోఽహం కృతాజ్ఞులిః ।
అవదం తం మహాదేవం భక్తవాఙ్మాసురద్రుమమ్ ॥ ౩౫॥

సహజం యత్పరం బ్రహ్మ శైవం స్వేచ్ఛామయం ప్రభో ।

తస్మాత్ పరం న విద్యేత తథాపి నుద సంశయమ్ || 3౬ ||

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతస్య స్వేచ్ఛా తత్ర కుతో భవేత్ |
స్వాధీనతా దోషయుక్తం సహజం న పరం మతమ్ || 3౭ ||

అతః శాస్త్యర్థమేవ త్వామహం ప్రప్టుం సమాగతః |
యోగశాన్తిప్రదం పూర్ణం వద మాం కరుణానిధే || 3౮ ||

వసిష్ఠ ఉవాచ |
వామదేవవచః శ్రుత్వా హర్షితః శక్కురోఽబ్రవీత్ |
తం పునః సర్వయోగజ్ఞో గాణపత్యస్వభావవాన్ || 3౯ ||

శ్రీశివ ఉవాచ |
యోగశాన్తిప్రదం పూర్ణం గణేశం విద్ధి భో మునే |
జానీహి న పరం బ్రహ్మ సహజం యోగసేవయా || ౪౦ ||

స్వానన్దాద్యత్ సముత్పన్నమసత్యం సత్యరూపకమ్ |
సమం చ సహజం విద్ధి చతుర్థాఽసౌ విభజ్యతే || ౪౧ ||
చతుర్థామత్ర సంయోగే స్వానన్దః పరికీర్తితః |
అయోగే నైవ సంయోగః కేషాఞ్చిద్బ్రహ్మణాం భవేత్ || ౪౨ ||

గకారాక్షరగం జ్ఞానం విద్ధి తన్నిజబోధతః |
ణకారాక్షరగం జ్ఞానం నివృత్యా లభ్యతే జనైః || ౪౩ ||

తయోః స్వామీ గణేశానో యోగరూపః ప్రకీర్తితః |
శాన్త్యాఽసౌ లభ్యతే విప్ర శాన్తిభ్యః శాన్తిదాయకః || ౪౪ ||

చిత్తం పఞ్చవిధం విద్ధి బుద్ధిరూపం న సంశయః |
చిత్తే మోహాత్మికా సిద్ధిర్మాయే తే పరికీర్తితే || ౪౫ ||

తయోర్భిబం గణేశశ్చ బిమ్బిభావం త్యజ ప్రభో |
అధునా గణనాథస్త్యం భవిష్యసి న సంశయః || ౪౬ ||

ఏవముక్త్యా మహాదేవస్తస్మై మన్తం దదౌ పునః |
ఏకాక్షరం గణేశస్య సవిధిం కరుణాయుతః || ౪౭ ||

తం ప్రణమ్య మహేశానం వనే యాతోఽహమాదరాత్ |
తత్రైవ గణనాథం తమభజం భక్తిసంయుతః || ౪౮ ||

ఏకాక్షరవిధానేన సస్తుష్టో గణనాయకః ।
 యోగశాస్త్రం దదౌ పూర్ణాం భక్తవాత్సల్యకారణాత్ ॥ ౪౯॥
 తతోఽహం యోగివన్ద్యశ్చ జాతః సర్వత్ర సమ్మతః ।
 తథాపి విఘ్నదహనమభజం నిత్యమాదరాత్ ॥ ౫౦॥
 గతేషు దశవర్షేషు గణాధీశః సమాయయౌ ।
 మమాశ్రమం వరం దాతుమువాచ ఘననిఃస్వనః ॥ ౫౧॥
 గణేశ ఉవాచ ।
 వామదేవ మహాభాగ వరం వృణు హృదీప్సితమ్ ।
 తవ దాస్యామి భక్త్యాఽహం సస్తుష్టో యోగిసత్తమ ॥ ౫౨॥
 గణేశస్య వచః శ్రుత్వా త్యక్త్వా ధ్యానం సముత్థితః ।
 ప్రణమ్య తం గణేశం సమూపజ్య స్తోతుం ప్రచక్రమే ॥ ౫౩॥
 వామదేవ ఉవాచ ।
 గణేశాయ నమస్తుభ్యం సదా స్వానందవాసినే ।
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౫౪॥
 మూషకారూఢ హేరమ్బు భక్తవాఙ్ఘోషప్రపూరక ।
 ధుణ్ణీరాజాయ తే దేవ రక్ష మాం తే నమో నమః ॥ ౫౫॥
 ఆదిమధ్యాంతహీనాయ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే ।
 ఆదిమధ్యాంతరూపాయ శక్కురప్రియసూనవే ॥ ౫౬॥
 నానామాయాధరాయైవ మాయిభ్యో మోహదాయినే ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౧౧ పాస ౩౫)
 మాయామాయికభేదైస్త్యం క్రీడనే తే నమో నమః ॥ ౫౭॥
 విష్ణుపుత్రాయ శేషస్య పుత్రాయ బ్రాహ్మణాయ తే ।
 బ్రహ్మపుత్రాయ సర్వేశ సర్వపుత్రాయ తే నమః ॥ ౫౮॥
 సర్వేషాం చైవ పిత్రే తే మాత్రే సర్వాత్మకాయ తే ।
 మహోదరాయ దేవేన్ద్రపాయ జ్యేష్ఠాయ వై నమః ॥ ౫౯॥
 మహోగ్రాయ మహేశాయ విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే ।
 అమృతాయ తు సూర్యాయ నానాశక్తిస్వరూపిణే ॥ ౬౦॥
 పురుషాయ ప్రకృతయే గుణేశాయ గుణాత్మనే ।

ఏకానేకాత్మకాయైవ విఘ్నకర్త్రే నమో నమః ॥ ౬౧॥
 భక్తేభ్యః సర్వదాత్రే తే బ్రహ్మణాం పతయే నమః ।
 యోగాయ యోగనాథాయ యోగినాం పతయే నమః ॥ ౬౨॥
 స్తామి కిం త్వాం గణేశాన మనోవాణీవిహీనకమ్ ।
 మనోవాణీమయం నైవాతస్తే దేవ నమోఽస్తు తే ॥ ౬౩॥
 సహసైవం సంస్తువతస్తస్య భక్తిరసేన చ ।
 రోమోద్గమః ప్రాదురాసీత్ కణ్ఠరోధో బభూవ హ ॥ ౬౪॥
 ఉవాచ వామదేవం స నృత్యస్తం విఘ్ననాయకః ।
 వరం వృణు మహాభాగ యత్తే చిత్తే స్థితం పరమ్ ॥ ౬౫॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధికరం పరమ్ ।
 శృణోతి యః పఠతి చేత్తస్మై యోగప్రదం తథా ॥ ౬౬॥
 భక్తిదం భక్తియుక్తేభ్యః పుత్రపౌత్రాదికప్రదమ్ ।
 ధనధాన్యప్రదం ప్రోక్తం మయి ప్రీతివివర్ధనమ్ ॥ ౬౭॥
 గణేశవచనం శ్రుత్వా తం జగాద మహామునిః ।
 వామదేవః ప్రసన్నాత్మా బ్రహ్మేశం బ్రహ్మభావితః ॥ ౬౮॥
 భక్తిం దేహి గణాధీశ గాణపత్యాం విశేషతః ।
 నాన్యం యాచే వరం దేవ యది తుష్టోఽసి విఘ్నప ॥ ౬౯॥
 తథేతి తమువాలైవ గణేశోఽతర్దధే స్వయమ్ ।
 వామదేవః ప్రసన్నాత్మా గాణపత్యో బభూవ హ ॥ ౭౦॥
 తదాది శాన్తిమాపన్నస్త్యహం విప్ర మహామతే ।
 అతస్త్యం గణరాజం తం భజ శాన్తిమవాప్స్యసి ॥ ౭౧॥
 ఏకాక్షరం మహామన్త్రం సుదన్తాయ దదౌ తతః ।
 సవిధిం వామదేవః సోఽతర్ధానమకరోన్ మునిః ॥ ౭౨॥
 సుదన్తో విస్మితో భూత్వా యయా స్వస్థానముత్తమమ్ ।
 రాజ్ఞా సమ్మానితః సోఽప్యభజత్తం గణనాయకమ్ ॥ ౭౩॥
 బృహద్రథాయ వృత్తాన్తం కథయామాస భో నృప ।
 తదాజ్ఞయా నృపః సద్యో హేషయామాస తద్వృతమ్ ॥ ౭౪॥

తత్రాదౌ పౌషమాసే యా చతుర్థీ శుక్లగాఽఽగతా ।
 తాం చకార ద్విజః సద్యో జనై రాజ్ఞా పురః స్థితైః ॥ ౭౫ ॥
 వ్రతాచరణమాత్రేణ గర్భయుక్తా బభూవ హా ।
 మునివత్సీ సుతం లేభే జ్ఞానయుక్తం చిరాయుషమ్ ॥ ౭౬ ॥
 తతో భూమితలే సర్వే చక్రర్ష్యతమనుత్తమమ్ ।
 శౌక్లం కార్ణం విశేషేణ చతుర్థీసంజ్ఞితం నృప ॥ ౭౭ ॥
 సర్వే రోగాదిభిర్హీనా జాతాః పుత్రాదిసంయుతాః ।
 ధనధాన్యాదిభిర్భుక్తా అన్తే స్వానన్దగా బభుః ॥ ౭౮ ॥
 సుదన్తో యోగివన్ద్యశ్చ బభూవే యోగసేవయా ।
 రాజాఽపి జ్ఞానసంయుక్తో గాణపత్యో బభూవ హా ॥ ౭౯ ॥
 పౌషశుక్లచతుర్థీజమేతత్రై కథితం వ్రతమ్ ।
 రాజన్ సర్వార్థదం పూర్ణం పునస్త్యం శృణు మానద ॥ ౮౦ ॥
 వైశ్యో మార్గే స్థితః సోఽపి శ్రమయుక్తో ధనప్రియః ।
 తత్ర చోరైః సమాయాతైర్లుణ్ణితం తైర్ధనం మహత్ ॥ ౮౧ ॥
 తేషాం శస్త్రాభిఘాతేన పపాత ధరణీతలే ।
 వైశ్యో వనే దుఃఖితశ్చ విలలాప భృశాతురః ॥ ౮౨ ॥
 దైవయోగేన సా దేవీ చతుర్థీ శుక్లగా గతా ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౧౨ పాన 3౬)
 పౌషీ తస్యాం జలద్వైశ్చ హీనస్తత్ర బభూవ సః ॥ ౮౩ ॥
 రాత్రౌ జాగరణం తస్య సజ్ఞాతం వీడయా తదా ।
 పఞ్చమ్యాం స మృతః పౌషీ ధనలుభ్యో మహామతే ॥ ౮౪ ॥
 ఆజ్ఞాతవ్రతజ్ఞైవ మహిమ్నా సోఽపి భూపతే ।
 స్వానన్దే గణపం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ॥ ౮౫ ॥
 ఏవం జనా వ్రతేనైవ ముక్తాః సంసారసాగరాత్ ।
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగాన్ వర్జితం తన్న శక్యతే ॥ ౮౬ ॥
 ఇదం పౌషచతుర్థ్యాస్తు మాహాత్మ్యం యః శృణోతి చేత్ ।
 పరేద్వై తస్య భో రాజన్ సర్వదం ప్రభవిష్యతి ॥ ౮౭ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే పాషశుక్లచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥
౪.౧౧

౪.౧౨ మాఘశుక్లచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

చతుర్థ్యా మహిమానం చ శ్రుత్వా హర్షః ప్రవర్ధతే ।
న తృప్యామి మహాయోగిన్నమృతాదధికం మతమ్ ॥ ౧॥

మాఘే శుక్లచతుర్థీ యా తస్యా మాహాత్యముత్తమమ్ ।
వద యేన జనాః సర్వే భవన్తి సుఖభోగినః ॥ ౨॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

మాఘే శుక్లా చతుర్థీ యా తస్యాం జాతో వినాయకః ।
కశ్యపస్య గృహే సాక్షాదఙ్గారకయుతా నృప ॥ ౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా వసిష్ఠస్తం వినాయకచరిత్రకమ్ ।
కథయామాస భో దక్ష దేవాన్తకవధాశ్రితమ్ ॥ ౪॥

శ్రుత్వా సోఽపి ముదా యుక్తో బభూవాజస్య నన్దనః ।
పునస్తం ప్రేరయామాస వ్రతార్థం మునిమాదరాత ॥ ౫॥

తస్యాదరం స విజ్ఞాయ వసిష్ఠస్తమువాచ హ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తో గాణపత్యేన్ద్రసత్తమః ॥ ౬॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

అత్ర తే వర్ణయిష్యేఽహమితిహాసం పురాతనమ్ ।
శ్రుతశ్చేత్ సర్వదః పూర్ణో భవిష్యతి నరోత్తమ ॥ ౭॥

కర్ణాటే భానుపుర్యాం చ రాజా పరమధార్మికః ।

దేవవిప్రాతిథిప్రేస్పూర్ణీత్యా రాజ్యం చకార సః ॥ ౮॥

శస్త్రాస్త్రజ్ఞో విశేషేణ నామ్నా సోమశ్చ పీర్యవాన్ ।

జిత్వా భూమణ్డలం సర్వం చక్రే సౌరాజ్యముత్తమమ్ ॥ ౯॥

భార్య యశోవతీ తస్య నామ్నా పూర్ణపతివ్రతా ।
ధర్మశీలా రతా దానే బభూవే రూపశాలినీ ॥ ౧౦॥

తస్యాఽపి దీర్ఘకాలేన కుర్వతో రాజ్యముత్తమమ్ ।
అనావృష్టిభవం దుఃఖం ప్రాప్తం పరమదారుణమ్ ॥ ౧౧॥

స తు శౌనకనామానం మునిం సర్వార్థకోవిదమ్ ।
యయా దుఃఖనివృత్త్యర్థం గాణపత్యం వనే పురాత్ ॥ ౧౨॥

మహావనం సమాసాద్య తం ననామ మహామునిమ్ ।
సాష్టాఙ్గం చ పురస్తస్య కృతాఙ్జలిపుటోఽభవత్ ॥ ౧౩॥

ఉవాచ తం మునిశ్రేష్ఠం సోమో వినయసంయుతః ।
ధన్యం మే జన్మ కర్మాద్యం యేన దృష్టో భవాన్ మునే ॥ ౧౪॥

వదన్తమేవం రాజానమువాచ శౌనకో మునిః ।
సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో న్యస్తస్యపరవిభ్రమః ॥ ౧౫॥

శౌనక ఉవాచ ।

పురా రాజన్ మహాభాగ వద మాం సకలం తవ ।
చేష్ఠితం యద్వనే కస్మాదాగతో దుర్గమే చ మే ॥ ౧౬॥

ఏవం పృష్టో మునీన్ద్రేణ సోమస్తం ప్రత్యువాచ హ ।
హర్షయుక్తేన చిత్తేన మునిం వేదజ్ఞముత్తమమ్ ॥ ౧౭॥

సోమ ఉవాచ ।

కర్ణాబే భానుపుర్యాం మే వసతిర్ధర్మమిచ్ఛతః ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౨ పాన 3౭)

అనావృష్టిభవం దుఃఖం ప్రాప్తం తత్ర మహామునే ॥ ౧౮॥

ధర్మేణ నీతియుక్తేన మయా రాజ్యం ప్రపాలితమ్ ।
తథాపి పాపయోగేన దుఃఖం ప్రాప్తం జనైః సహ ॥ ౧౯॥

తత్రోపాయం వదస్య త్వం సాక్షాద్యోగీశ్వరో భవాన్ ।
రాజ్యం త్యక్త్వా వనే తేఽద్య శరణం చాగతో నృపః ॥ ౨౦॥

శ్రుత్వా తస్య వచో రమ్యం తం జగాద మహీపతిమ్ ।
శౌనకో మునిశార్థూలో వినయేన సమన్వితమ్ ॥ ౨౧॥

శౌనక ఉవాచ ।

శృణు రాజన్ మహాత్ పాపం తవ రాజ్యే బభూవ హా ।

తేన రోగయుతా లోకా వన్ధ్యతాదోషసంయుతాః ॥ ౨౨॥

తత్రాపి యన్ మహద్ దుఃఖమనావృష్టినముద్భవమ్ ।

సమ్ప్రాప్తం కారణం తత్ర వదామి త్వాం నృపాధమ ॥ ౨౩॥

చతుర్థీసంజ్ఞకం రాజన్ వ్రతం నష్టం విశేషతః ।

శౌక్లం కార్ణం తదర్థం త్వం యత్నయుక్తో భవాధునా ॥ ౨౪॥

నో చేద్వర్షసహస్రైస్త్యం సుఖం న లభసే కదా ।

అతః సర్వత్ర విఖ్యాతం తద్వృతం కురు మానద ॥ ౨౫॥

ఇత్యుక్త్యా వ్రతమాహాత్మ్యం కథయామాస విస్తరాత్ ।

నృపాయ సోఽపి సంశ్రుత్య విస్మితో మానసేఽభవత్ ॥ ౨౬॥

పునః పప్రచ్ఛ భావేన శౌనకం మునిసత్తమమ్ ।

వద బ్రహ్మన్ గణేశస్య స్వరూపం శాన్తిదం పరమ్ ॥ ౨౭॥

శౌనక ఉవాచ ।

పురాఽహం తపసా యుక్తో నృపాఽతిష్ఠం స్వాశ్రమే ।

ఆన్తర్నిష్ఠస్వభావేన బ్రహ్మచిన్తనతత్పరః ॥ ౨౮॥

తతోఽకస్మాన్ మహాయోగీ భృగురస్మాకమేవ సః ।

బీజభూతః సమాయాత ఆశ్రమేఽనుగ్రహాయ మే ॥ ౨౯॥

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ ప్రణతోఽహం మహామునిమ్ ।

ఆసనే సముపావేశ్యాఽపూజయం చ స్వభక్తితః ॥ ౩౦॥

కృతాజ్ఞాలిపుటం నమ్రం పురస్తస్య మహాత్మనః ।

సంస్థితం మాం తతో దృష్ట్వా సువినీతమువాచ సః ॥ ౩౧॥

భృగురువాచ ।

తాత కిం యోగనిష్ఠస్త్యం శాన్తిం ప్రాప్తో వదస్య మామ్ ।

కిమిచ్ఛసి మహాభాగ వద తేఽహం దదామి తత్ ॥ ౩౨॥

అస్మత్కులే మహాభాగ భవాన్ సాధుగుణాన్వితః ।

తేనాఽహం తృప్తిమాయాతః పూరయిష్యామి వాఙ్ఘోతమ్ ॥ ౩౩॥

ఏవం బ్రువన్తమాద్యం తం మునిమానమ్య శౌనకః ।

జగాద హర్షసంయుక్తో భృగుం యోగతపోనిధిమ్ ॥ ౩౪॥

శౌనక ఉవాచ ।

యోగశాస్త్రిప్రదం పూర్ణం బ్రూహి యోగం మహామునే ।
తేనాఽహం తృప్తిమత్స్యంతం యాస్యామి త్వదనుగ్రహాత్ ॥ 3౫॥

భృగురువాచ ।

యోగశాస్త్రిమయం విద్ధి గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ ।
తం భజస్వ విధానేన తేన శాన్తో భవిష్యసి ॥ 3౬॥

చిత్తం పంచువిధం తాత తత్ర చిన్తామణిః స్థితః ।
తం జ్ఞాత్వా బ్రహ్మభూతాశ్చాఽభవన్ బ్రహ్మాదయః సుత ॥ 3౭॥

చిత్తేన జ్ఞాయతే యద్వై తత్ర మోహః ప్రవర్తతే ।
మోహం చిత్తం పరిత్యజ్య భవ చిన్తామణిః స్వయమ్ ॥ 3౮॥

మనోవాణీమయం చిత్తం మనోవాణీవివరితమ్ ।
చిత్తం జాసిహి పుత్ర త్వం తత్స్యక్త్యా చ సుఖీ భవ ॥ 3౯॥

ఏవముక్త్యా గణేశస్య గణానాం త్వా మనుం దదౌ ।
శౌనకాయ మహాయోగీ భృగుశ్చాన్తర్హితోఽభవత్ ॥ ౪౦॥

శౌనక ఉవాచ ।

భృగుణైవమహం రాజన్ ఉపదిష్టోఽభజం పరమ్ ।
గణేశం యోగభావేన చిత్తనిగ్రహణే రతః ॥ ౪౧॥

క్రమేణ యోగివన్ద్యోఽహం జాతస్తస్య మహాత్మనః ।
కృపయా గణరాజస్య తథాపి స్మ భజామి తమ్ ॥ ౪౨॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౨ పాన 3౮)

తతో మే వరదో జాతో గణేశో భక్తవత్సలః ।
గాణపత్యం చకరాఽసౌ తదహాత్ గణపోఽభవమ్ ॥ ౪3॥

ఏవముక్త్యా స రాజేన్ద్రం గణానాం త్వా మనుం దదౌ ।
శౌనకో మునిశార్దూలో విధియుక్తం విధానవిత్ ॥ ౪౪॥

శౌనకం ప్రణనామాఽఽజ్ఞాం గృహీత్వా రాజసత్తమః ।
ఆయయౌ స్వగృహే తత్ర ప్రధానైరభినందితః ॥ ౪౫॥

నాగరైః సహ సోమశ్చ మాఘే శుక్లవతుర్ధికా ।
సమ్ప్రాప్తా సాఽఽదికాలే స చకార వ్రతముత్తమమ్ ॥ ౪౬॥

తతస్సేన ప్రవిఖ్యాతం కృతం భూమితలే నృప ।
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం వ్రతం చక్రుర్జనా భువి ॥ ౪౭॥
 వ్రతాచరణపుణ్యేన వృష్టిస్తత్ర బభూవ చ ।
 సర్వే హర్షాయుతా లోకా గణేశభజనే రతాః ॥ ౪౮॥
 గణేశభజనం సోమశ్చకార ప్రేమసంయుతః ।
 గణేశప్రీతయే తత్రాకరోద్దేవాలయం తథా ॥ ౪౯॥
 మహామాల్యం నృపాధ్యక్షః స్థాపయామాస విఘ్నపమ్ ।
 గణేశం వరదాఖ్యం సోఽపూజయన్నిత్యమాదరాత్ ॥ ౫౦॥
 పుత్రపౌత్రయుతో రాజా స చక్రే రాజ్యముత్తమమ్ ।
 లోకాః సర్వే సుఖే మగ్నా రోగవన్ధ్యత్వవర్జితాః ॥ ౫౧॥
 స్వధర్మనిరతా నిత్యమభజన్ గణనాయకమ్ ।
 న గణేశసమం కిఞ్చిద్ధారయామాసురాదరాత్ ॥ ౫౨॥
 సోమశ్చాస్త్రే గణేశానం యయౌ లోకసమన్వితః ।
 స్వానన్దే తం ప్రణమ్యాఽసౌ బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౫౩॥
 ఏతత్తే కథితం భూప తథాఽన్యచ్ఛృణు సున్దరమ్ ।
 చరిత్రం వ్రతసమ్భూతం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥ ౫౪॥
 కోఽప్యన్యజో విదర్భే వై కౌణ్డినేశ్య నగరేఽవసత్ ।
 భానునామా మహాపాపీ దుష్టకర్మపరాయణః ॥ ౫౫॥
 పరస్మైలమ్పటోఽత్యంతం మద్యద్యూతరతః సదా ।
 మార్గే జనాన్ జఘానాఽసౌ ద్రవ్యలోభీ విశేషతః ॥ ౫౬॥
 జీవం దృష్ట్వా దుష్టకర్మా జఘాన స చ భూమిప ।
 కార్యహీనతయా పాపీ బ్రాహ్మణానాం వధే రతః ॥ ౫౭॥
 ఇత్యాదిదోషబాహుల్యయుక్తః పరమదారుణః ।
 కదాచిద్దేవయోగేన వనే బభ్రామ సోఽత్యజః ॥ ౫౮॥
 తస్మిన్ దినే సమాయాతా మాఘీ శౌక్లీ చతుర్థికా ।
 తత్రాన్నజలహీనోఽయం పర్వతాన్తరగోఽభవత్ ॥ ౫౯॥
 న ప్రాప్తవాన్ వనే కిఞ్చిద్ దుష్టస్తేన సుదుఃఖితః ।

క్షుధార్హస్త్వప్లయాయుక్తసత్త్వైవ నిశి సంస్థితః ॥ ౬౦॥

ప్రభాతే విమలే నద్యః సముత్థాయ గృహాగతః ।
తృప్తః స జలం తత్ర పపావత్సన్నమాదరాత్ ॥ ౬౧॥

తతోఽకస్మాత్ సుదుఃఖేన వమిత్వా తజ్జలం నృప ।
మమార తం గృహీత్వా తే గాణేశా గణపం యయుః ॥ ౬౨॥

గణేశదర్శనేనైవ నిష్పాపో జ్ఞానసంయుతః ।
సాయుజ్యం గణనాథస్య లేభే వై తత్ప్రభావతః ॥ ౬౩॥

అజ్ఞానవ్రతజేనైవ పుణ్యేనాన్త్యజజాతిజః ।
బ్రహ్మభూతో మహాపాపీ బభూవే సూర్యవంశజ ॥ ౬౪॥

ఏతాద్ృశీ మహాపుణ్యా చతుర్థీ శుక్లగా మతా ।
మాఘే తస్యాశ్చ మాహాత్మ్యం కథితుం న క్షమో భవేత్ ॥ ౬౫॥

ఏవం నానా జనా భూప బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ।
కథితుం న ప్రశక్యం యచ్ఛ్చరిత్రం తత్సముద్భవమ్ ॥ ౬౬॥

మాఘే శుక్లవతుర్థ్యాం యో మహిమానం శ్చణోతి చేత్ ।
పరేద్వా తస్య భో రాజన్ సిద్ధిదం సుభవిష్యతి ॥ ౬౭॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే మాఘశుక్లవతుర్థీమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః
॥ ౪.౧౨

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౩ పాన ౩౯)

౪.౧౩ ఫాల్గునశుక్లవతుర్థీచరిత్రవర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।
అధునా బ్రూహి మే విప్ర మాహాత్మ్యం ఫాల్గునోద్భవమ్ ।
పుణ్యం శుక్లవతుర్థీజం న తృప్యామి కథామృతాత్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
ఫాల్గునే శుక్లపక్షే యా చతుర్థీ వరదా భవేత్ ।
తస్యా మాహాత్మ్యమాద్యం తే సజ్జేపేణ బ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౨॥

మాలవే నగరం ఖ్యాతం సర్వశోభాసమన్వితమ్ ।
 భారకం సర్వధర్మజ్ఞైరోక్తైస్తత్ సజ్కులం బభౌ ॥ ౩॥
 తత్ర హేమాఙ్గదో రాజా చకార రాజ్యముత్తమమ్ ।
 జిత్వా భూమణ్డలం సర్వం శస్త్రాస్త్రజ్ఞో విచక్షణః ॥ ౪॥
 ప్రధానై రాజభిః సర్వైర్మాన్యోఽభూత్ సర్వసమ్మతః ।
 పుత్రైస్తేజోయుతైర్ముక్తైర్ద్యుజదేవాతిథిప్రియః ॥ ౫॥
 తతోఽకస్మాత్ స రాజర్షిః శూలయుక్తో బభూవ హా ।
 ఉదరే శస్త్రసమ్మాతైరివ యుక్తో రురోద హా ॥ ౬॥
 నానాయత్నాః కృతాః సర్వైః శూలనాశార్థమాదరాత్ ।
 మస్త్రైశ్చైషధిభిః శూలం పిపీడాతితరాం నృపమ్ ॥ ౭॥
 తీర్థదేవాదికం సోఽపి బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ।
 ఆసేవత తతస్తస్య శూలముగ్రం బభూవ వై ॥ ౮॥
 తతః శూలేన రాజాఽతిపీడితో దారుణేన వై ।
 విషాదిభిర్మృతిం చక్రే దేహత్యాగే విశేషతః ॥ ౯॥
 తతోఽకస్మాన్ మహాయోగీ పర్వతః సహసాఽఽగతః ।
 తస్య గేహే తం ననామ స రాజా దుఃఖసంయుతః ॥ ౧౦॥
 బ్రాహ్మణైః పూజయామాస తం సర్వజ్ఞం విశేషతః ।
 ఉవాచ దుఃఖసంయుక్తః శూలపీడాం నియమ్య సః ॥ ౧౧॥
 హేమాఙ్గద ఉవాచ ।
 ధన్యం మే జన్మ దానాది పితా మాతా కులాదికమ్ ।
 స్వధర్మపుత్రదారాది త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ॥ ౧౨॥
 తతోఽతిపీడయా యుక్తః పపాత ధరణీతలే ।
 రురోద దారుణం రాజా తత్ దృష్ట్వా విస్మితో ద్విజః ॥ ౧౩॥
 పప్రచ్ఛ సచివాన్ విప్రో ముసీనాం పర్వతో వరః ।
 కిమిదం దుఃఖముగ్రం వై రాజ్ఞా ప్రాప్తం ప్రకథ్యతామ్ ॥ ౧౪॥
 సచివా ఉచుః ।
 శూలముగ్రం బభూవాస్యానివార్యం త్వాషధాదిభిః ।
 తీర్థమన్తప్రయోగైశ్చ నానాయత్నైర్మృహామునే ॥ ౧౫॥

శ్రుత్వా తేషాం వచః క్రూరం పర్వతో ధ్యానమాస్థితః |
జ్ఞాత్వా పాపం మహాయోగీ రాజ్ఞః సర్వానువాచ హ || ౧౬ ||

పర్వత ఉవాచ |

శృణు రాజంస్త్వదీయే యద్రాజ్యే పాపం సుదారుణమ్ |
వర్తతే త్వం తతః పూర్ణశూలయుక్తోఽసి సామృతమ్ || ౧౭ ||

చతుర్థ్యాస్తే వ్రతం ముఖ్యం రాజ్యే నష్టం విశేషతః |
తేన దోషసమూహేన సజనస్త్వం సుదుఃఖితః || ౧౮ ||

పర్వతస్య వచః శ్రుత్వా రాజా తం హరితోఽవదత్ |
కృత్వా కరపుటం భూప వినయావనతో వచః || ౧౯ ||

హేమాఙ్గద ఉవాచ |

కీదృశం తద్యుతం స్వామిన్ కేన సఙ్కరితం పురా |
కస్యైవ పూజనం తత్ర వద మే సర్వమజ్ఞానా || ౨౦ ||

పర్వత ఉవాచ |

సర్వసిద్ధికరం రాజన్ వ్రతం గాణేశ్వరం పరమ్ |
చతుర్థాం పురుషార్థానాం సాధనం సర్వసమ్మతమ్ || ౨౧ ||

తతశ్చతుర్థీమాహాత్యం కథయామాస విస్తరాత్ |
తేన సంహర్షితో రాజా శ్రుత్వా తం పునరబ్రవీత్ || ౨౨ ||

కీదృశోఽయం గణాధీశో వద తస్య స్వరూపకమ్ |
జ్ఞాత్వా తం దేవదేవేశం భజిష్యామి విశేషతః || ౨౩ ||

పర్వత ఉవాచ |

పురా వృత్తం గణేశస్య చరిత్రం యన్మయా శ్రుతమ్ |
తదేవ కథయిష్యామి నిదాఘాత్ సర్వదం పరమ్ || ౨౪ ||

అహం తపసి సన్నిష్ఠన్నానాయత్నపరాయణః |

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౩ పాన ౪౦)

సంవ్యాప్తం తపసా సర్వం మదీయేన మహామతే || ౨౫ ||

ఇన్ద్రః ప్రక్షుభితోఽత్యంతం కామమప్పరసా యుతమ్ |
ప్రేషయామాస విఘ్నార్థం తపసో మే మదాన్వితః || ౨౬ ||

తతః సోఽపి భయోద్విగ్నః కామో దాహసమన్వితః |

తపసస్తేజసా సత్యం పలాయత స సైనికః ॥ ౨౭ ॥

తతోఽహం తపసా యుక్తోఽతర్నిష్ఠశ్చాఽభవం నృప ।

తపస్త్యక్త్వా మహాబాహో శమదమపరాయణః ॥ ౨౮ ॥

నానాభూమిపరో జాతస్తతోఽతిభాగ్య గౌరవాత్ ।

నిదాఘః సహసా తత్రాఽఽగతోఽవధూతమార్గవిత్ ॥ ౨౯ ॥

దృష్ట్వా తం యోగీనం పూర్ణం ప్రణతోఽహం విశేషతః ।

అపూజయం విధానేన తతస్తం స్మ వదామి వై ॥ ౩౦ ॥

ధన్యో మే జనకో మాతా తపో ధన్యం జనుస్తథా ।

బ్రహ్మభూయప్రదస్యాఽపి పాదపద్మస్య దర్శనాత్ ॥ ౩౧ ॥

అధునా వద మే నాథ యోగం శాన్తిప్రదాయకమ్ ।

యేనాఽహం యోగీవన్ద్యశ్చ భవేయం సాధనాన్ మునే ॥ ౩౨ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఇతి పృష్ఠో మహాతేజా నిదాఘస్తమువాచ హ ।

పర్వతం తపసా శుద్ధం ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మనా ॥ ౩౩ ॥

నిదాఘ ఉవాచ ।

శృణు వృత్తం మదీయం తే కథయామి పురాతనమ్ ।

యేన యోగీన్ద్రో వన్ద్యశ్చ జాతోఽహం యోగనేవయా ॥ ౩౪ ॥

అహం యోగార్థమత్సన్తం యోగభూమిపరాయణః ।

అసాధయం మహాయోగం బ్రహ్మభూయకరం పరమ్ ॥ ౩౫ ॥

తతోఽతేఽహం సదానన్దే సమః స్వానన్దకేఽభవమ్ ।

సంస్థితస్తత్ర భో రాజన్ దృష్టమానన్దరూపకమ్ ॥ ౩౬ ॥

ద్వన్ద్యైః సర్వత్ర సంవ్యాప్తం ద్వన్ద్యే తద్ యోగరూపి చ ।

తేన శాన్తిర్గతా మేఽభూత్తతో విష్ణుం గతోఽభవమ్ ॥ ౩౭ ॥

తం ప్రణమ్య మహాత్మానమవదం వద శాన్తిదమ్ ।

యోగం విష్ణో మహాయోగీన్ యేన శాన్తో భవామ్యహమ్ ॥ ౩౮ ॥

విష్ణురువాచ ।

యోగశాన్తిప్రదం తాత గణేశం విద్ధి మానద ।

తం జ్ఞాత్వా శాన్తిమాపన్నా వయం సర్వే చ యోగినః ॥ ౩౯ ॥

మనోవాణీమయం విద్ధి గకారం చ తయోః పరమ్ |
 మనోవాణీవిహీనం తం ణకారం యోగిసమ్మతమ్ || ౪౦||
 తయోః స్వామీ గణాధీశస్తం భజస్వ విధానతః |
 తతః శాన్తిం మహాభాగ లభనే నాఽత్ర సంశయః || ౪౧||
 ఏవముక్త్యా మహావిష్ణుర్విరరామ స్వయం తతః |
 తం ప్రణమ్య వనే గత్వా యోగాభ్యాసపరోఽభవమ్ || ౪౨||
 ఏకాక్షరస్య మస్త్రస్య సన్తుష్టోఽభూద్గజాననః |
 గతేషు దశ వర్షేషు జపేన సహసాఽఽగతః || ౪౩||
 ధ్యానస్థం మాం సమాలోక్య జగాద వృణు వాఞ్శ్చతమ్ |
 తతోఽహం తం ప్రణమ్యైవాపూజ్య స్తోతుం ప్రచక్రమే || ౪౪||
 స్తోత్రం యత్ సామవేదోక్తం తచ్చుత్వా తుష్టిమాగతః |
 యోగశాన్తిం గణేశానో దత్త్వా మే ప్రజగామ హ || ౪౫||
 తదాది గాణపత్యోఽహం జాతస్తం ప్రభజామి వై |
 భజస్వ గణరాజం త్వమతస్తం శాన్తిదం పరమ్ || ౪౬||
 ఏవముక్త్యా నిదాఘః సం దదౌ తస్మై మహామనుమ్ |
 ఏకాక్షరం విధానేన తతః సోఽత్వర్హితోఽభవత్ || ౪౭||
 పర్వత ఉవాచ |
 భజామి గణనాథం స్మ తతోఽహం నిత్యమాదరాత్ |
 తేనోక్తవిధినా రాజన్ శాన్తిం ప్రాప్తో విశేషతః || ౪౮||
 అపూజయం హి గణపం తతో నిత్యం తపోన్వితః |
 తతో మాం దర్శయామాస రూపం యోగమయం ప్రభుః || ౪౯||
 స్తుతః సమ్పూజితో మే స భక్తిం దత్త్వా మహామతే |
 స్వానన్దే స గతో రాజన్ భక్తానన్దవివర్ధనః || ౫౦||
 (Page ఖం. ౪ అ. ౧౩ పాన ౪౧)
 ఏవముక్త్యా పర్వతస్తం దదౌ మస్త్రం దశాక్షరమ్ |
 గణేశస్య మహారాజ తతశ్చాన్తర్హితోఽభవత్ || ౫౧||
 రాజా సర్వజనైరాదౌ వ్రతం చక్రే స హర్షితః |

ఘోలునే భూప శుక్లస్థవతుర్థీసంజ్ఞకం పరమ్ || ౫౨ ||
 తతో రాజ్ఞాఽపి సర్వత్ర కృతో ఘోషో జనైర్నృపః |
 శౌక్లం కార్ణం వ్రతం భూమౌ క్రియతాం భావసంయుతైః || ౫౩ ||
 తతః శులవ్యథాహీనో బభూవే రాజసత్తమః |
 దుఃఖహీనా జనాః సర్వే జాతా వ్రతప్రభావతః || ౫౪ ||
 పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తా రోగాద్యభివివర్జితాః |
 ధనధాన్యాదిభిః సర్వే ముముదుర్భూమిమణ్డలే || ౫౫ ||
 తతో హేమాఙ్గదో రాజా భక్త్యా విఘ్నేశముత్తమైః |
 ఉపచారైః ప్రపూజ్యాఽపి సిషేవే నిత్యమాదరాత్ || ౫౬ ||
 పుత్రం రాజ్యే నిధాయాఽసౌ సస్త్రీకః శాన్తిసంయుతః |
 గణేశం సర్వభావేనాన్తే చ తన్మయతామయాత్ || ౫౭ ||
 క్రమేణ భూమిసంస్థా యే నరాః స్వానన్దగా బభుః |
 భుక్త్వా భోగాన్ విశేషేణ వ్రతపుణ్యప్రభావతః || ౫౮ ||
 అధునా శృణు చాన్యత్త్వం మాహాత్మ్యం వ్రతసంశ్రితమ్ |
 భాకరో నగరే విప్రో వసద్వై జాతిదూషణః || ౫౯ ||
 బాల్యాత్ప్రభృతి తేనైవ కృతం కర్మ సుదుఃఖదమ్ |
 హింసాదిసంయుతం రాజన్ చౌర్యం క్లేశవివర్ధనమ్ || ౬౦ ||
 పరస్త్రీలమృతో నిత్యం యౌవనే సోఽతిదారుణః |
 పతివ్రతా హలేనైవ వ్రతభ్రష్టాశ్చకార హ || ౬౧ ||
 శస్త్రధారీ వనే గత్వా జన్తూన్ జఘ్నే స నిత్యశః |
 ద్విజాదీన్ ద్రవ్యలుబ్ధశ్చ మానవాన్ మనుజప్రియ || ౬౨ ||
 ఏవం పాపసమాచారో వనే కస్మిన్ దినే స్థితః |
 వైశ్యం దృష్ట్వా చ తం హస్తుమథావత్ స వధప్రియః || ౬౩ ||
 పలతా వైశ్యపుత్రేణ నాదస్త్ర కృతో మహాన్ |
 తం శ్రుత్వా మార్గసంస్థాశ్చ చత్వారః పురుషాఽఽయయుః || ౬౪ ||
 తే ధృత్వా రాజదూతాస్తం తాడయామాసుర్బుణమ్ |
 రాజానం దర్శయామాసుశ్చౌరం బద్ధం జనాస్తతః || ౬౫ ||

రాజ్ఞాఽఽజ్ఞప్తాశ్చ తం తత్రాతాడయన్తే ద్విజాధమమ్ ।

నావిదన్ బ్రాహ్మణం రాజంశ్చిక్షిపుర్నిగడే ద్విజమ్ ॥ ౬౬॥

తతః ఫాల్గునసంస్థా యా చతుర్థీ శుక్లగాఽఽగతా ।

బద్ధస్తత్ర నిరాహారో బభూవే స నరాధమః ॥ ౬౭॥

పశ్చిమ్యాం తం మృతం జ్ఞాత్వా తతో గాణేశకాఽఽయయుః ।

దూతా నేతుం ద్విజం తత్ర వ్రతపుణ్యప్రభావతః ॥ ౬౮॥

స స్వానన్దపురే సీతో గాణపత్వైర్పుపాత్మజ ।

తత్ర విఘ్నేశ్వరం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౬౯॥

ఏవం నానా జనాశ్చైవ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ।

తేషాం చరిత్రకం సర్వం వక్తుం తే న ప్రశక్యతే ॥ ౭౦॥

ఫాల్గునే వరదాయాస్తు చరిత్రం యః శ్చణోతి చేత్ ।

పరేద్వా తస్య విఘ్నేశః సర్వాన్ కామాన్ దదాతి హి ॥ ౭౧॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే ఫాల్గునశుక్లచతుర్థీచరిత్రవర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

౪.౧౩

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౪ పాన ౪౨)

౪.౧౪ చైత్రశుక్లచతుర్థీవర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

శ్రుతం చరిత్రం ముఖ్యం యచ్ఛతుర్థ్యాః ఫాల్గునే మయా ।

శుక్లాయాః సర్వదం యోగిన్ న తృప్తోఽహం భవామి తు ॥ ౧॥

అతో మాం చైత్రగాయా యద్వరదాయాశ్చరిత్రకమ్ ।

గురో సుదయయా బ్రూహి పావనం సర్వజన్మినామ్ ॥ ౨॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

బద్ధగలం నగరం ఖ్యాతం శోభాభద్రాఖ్యముత్తమమ్ ।

తత్ర చన్ద్రప్రియో రాజా ప్రచక్రే రాజ్యముత్తమమ్ ॥ ౩॥

శస్త్రాస్త్రైః శత్రుసంహ్లాతాన్ జిత్వా వీరశ్రియా యుతః ।

సాగరాంతాం ధరిత్రీం స చకార వశవర్షిణీమ్ ॥ ౪ ॥
సామంతా వశగాః సర్వే చక్రుః సేవాదికం నృపాః ।
తస్య రాజ్యే ప్రజాః సర్వాః స్వస్వధర్మపరాయణాః ॥ ౫ ॥
స్వయం ధర్మపరో రాజా నీత్యా వర్ణాశ్రమాదిషు ।
సంస్థితాన్ రక్షయంత్యైవ సదా హీనానదణ్డయత్ ॥ ౬ ॥
చౌరాణాం న భయం తత్ర స్వస్వవ్యాపారకారిణామ్ ।
తథాపి రోగసంయుక్తా నరా నార్యోఽభవన్ హి వై ॥ ౭ ॥
వన్ధ్యాదిదోషసంయుక్తా జనాః సర్వే సమాయయః ।
రాజానం సర్వనీతిజ్ఞం పప్రచ్ఛుశ్చేష్టితం మహత్ ॥ ౮ ॥
నాగరాదయ ఊచుః ।
వయం రాజన్ స్వధర్మస్థా త్వదాజ్ఞావశవర్షినః ।
అపి త్వం ధర్మసంయుక్తః ప్రధానాదిభిరాదరాత్ ॥ ౯ ॥
తథాపి రోగదోషైశ్చ వన్ధ్యదోషైర్విశేషతః ।
ధనధాన్యవిహీనాశ్చ పీడితా వయముక్కటమ్ ॥ ౧౦ ॥
పుథీవీ రసహీనా వై ఫలహీనా మహీరుహాః ।
గావో దుగ్ధవిహీనాశ్చ తవ రాజ్యే మహామతే ॥ ౧౧ ॥
ధర్మశీలే నృపే రాజన్ సర్వే సుఖయుతా జనాః ।
విపరీతం మహారాజ త్వయి రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౧౨ ॥
అతోఽస్మాన్ రక్ష భూపాల రోగాదిభిః ప్రపీడితాన్ ।
అస్మాకం బలమత్యంతం త్వమేవ పరమం మతమ్ ॥ ౧౩ ॥
వసిష్ఠ ఉవాచ ।
చన్ద్రప్రియో వచః శ్రుత్వా తేషామేవం సుదుఃఖితః ।
ప్రధానేషు సమాక్షిప్య రాజ్యం నిహతకణ్ఠకమ్ ॥ ౧౪ ॥
వనే గన్తుం మనశ్చక్రే తతస్తత్రాఽఽజగామ హ ।
అష్టావక్రో మహాయోగీ తం దృష్ట్వా ప్రణనామ సః ॥ ౧౫ ॥
సమ్నూజ్య భోజయామాస పాదసంవాహనే రతః ।
స్వయం స్థితో మహావిప్రమూచేఽసౌ దుఃఖసంయుతః ॥ ౧౬ ॥
చన్ద్రప్రియ ఉవాచ ।

ధన్యం మే జన్మ కర్మాది పితా మాతా తపో యశః |
 దానం జ్ఞానం తథా యోగిన్ త్వత్పాదయుగదర్శనాత్ || ౧౭||
 తతః సర్వం స్వవృత్తాంతం కథయామాస యత్నతః |
 అష్టావక్రశ్చ సంశ్రుత్య తం జగాద నరాధిపమ్ || ౧౮||
 అష్టావక్ర ఉవాచ |
 రాజన్ రాజ్యే త్వదీయే యత్ మహత్పాపం ప్రవర్తతే |
 తేన దుఃఖయుతా సర్వా ప్రజా జాతా న సంశయః || ౧౯||
 చతుర్థాం పురుషార్థానాం ప్రాపకం యన్మహావ్రతమ్ |
 చతుర్థీసంజ్ఞకం నష్టం తవ రాజ్యే నృపాధమ || ౨౦||
 పురుషార్థైర్పరాస్తేన హీనాః సర్వేఽధునా పరమ్ |
 అస్తే నరకగా రాజన్ భవిష్యన్తి త్వయా సహ || ౨౧||
 అష్టావక్రవచః శ్రుత్వా తం ప్రణమ్య మహీపతిః |
 ఉవాచ దుఃఖసంయుక్తో వచనం స్వహితప్రదమ్ || ౨౨||
 చన్ద్రప్రియ ఉవాచ |
 బ్రహ్మీన్ దయానిధే స్వామిన్ వద మే వ్రతముత్తమమ్ |
 కీదృశం కస్య దేవస్య ప్రియమిత్యాదికం ప్రభో || ౨౩||
 అష్టావక్ర ఉవాచ |
 కృష్ణశుక్లచతుర్థీజం వ్రతం గాణేశ్వరం నృప |
 సర్వాదౌ తత్ ప్రకర్తవ్యం ధర్మకామార్థముక్తయే || ౨౪||
 ఇత్యుక్త్యా కథయామాస చరిత్రం సకలం ద్విజః |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౧౪ పాన ౪౩)
 చతుర్థీసంభవం తాత శ్రుత్వా రాజా సువిస్మితః || ౨౫||
 పునః పప్రచ్ఛ తం విప్రం వినయేన సమన్వితః |
 కీదృశో గణరాజోఽయం వ్రతం యస్య మహాద్భుతమ్ || ౨౬||
 వద తస్య స్వరూపం మే జ్ఞాత్వా తం సర్వభావతః |
 వ్రతయుక్తో భజిష్యామి గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ || ౨౭||
 అష్టావక్ర ఉవాచ |
 గణేశస్య స్వరూపం తు మయా వక్తుం న శక్యతే |

తథాపి శృణు భూపాల యేన త్వం జ్ఞాస్యసి ప్రభుమ్ || ౨౮||

పురాఽహం తపసి ప్రాజ్ఞ సంస్థితో యత్సధారకః |

సురూపకా అప్పరసో యాతాశ్చలయితుం తతః || ౨౯||

తాసామత్యాగ్రహం దృష్ట్వా కుపితః స్మ శపామి తాః |

మృత్యులోకే పతధ్వం వై చౌరగ్రస్తా భవేత హి || ౩౦||

ఇతి మద్గిరమాకర్ణ్య భయభీతాః సమన్తతః |

తా మాం ప్రసాదయామాసుస్తతోఽహం దయయా యుతః || ౩౧||

అవదం తత్ర విష్ణుర్వై యాదవేషు భవిష్యతి |

తస్య పత్స్యే భవిష్యన్తోఽతే చౌరాణాం భవిష్యథ || ౩౨||

గతా అప్పరసో రాజంస్తతోఽహం తప ఆచరమ్ |

ప్రభావేణాతితపసోఽతర్జానం మేఽభవత్ పరమ్ || ౩౩||

తతోఽహం తప ఉత్సృజ్య శమీ దమపరోఽభవమ్ |

నానాయోగవిచారేణ సమాధిం సాధయన్నుప || ౩౪||

ఏవమస్తే సమానస్తే సంస్థితోఽహం విశేషతః |

తత్ర మోహం సమాలోక్య సమరూపే సువిస్మితః || ౩౫||

తతః శాన్త్యర్థమత్యంతం క్లిశ్యామి స్మ మహామతే |

తతోఽకస్మాన్ మహాయోగీ ఋభుస్తత్ర సమాగతః || ౩౬||

వర్ణాశ్రమవిహీనం తం దృష్ట్వా హర్షసమన్వితః |

ప్రణమ్యాఽహం విశేషేణాపూజ్యోవాచం మహామునిమ్ || ౩౭||

ధన్యం మే తప ఉగ్రం యజ్జన్మ జ్ఞానాదికం తథా |

తవ పాదస్య యోగేన కృతకృత్యోఽస్మి సామప్రతమ్ || ౩౮||

ఏవం మదీయం వాక్యం స శ్రుత్వోవాచ మహామునిః |

కిం వాఞ్ఞాసి మహాప్రాజ్ఞ వదస్వాఽహం కరోమి తత్ || ౩౯||

తతస్తం ప్రణతో భూత్వా కృతాఞ్జాలిపుటః పునః |

అవదం యోగశాన్తిం మే వద యోగీన్ద్రసత్తమ || ౪౦||

ఋభురువాచ |

సంయోగః పఞ్చధా తాత సదసత్సమనేతితః |

స్వసంవేద్యమయేనైవ మునే యోగేన లభ్యతే || ౪౧||

ఆయోగః పఞ్చభిర్ద్విన్ నివృత్యా లభ్యతే జనైః ।
 తయోర్యోగే భవేద్యోగో లభ్యతే శాన్తిమార్గతః ॥ ౪౨॥
 తమేవ గణరాజం తస్య జ్ఞాత్వా భజ మహామతే ।
 తేన శాన్తిభవం సౌఖ్యం లభనే నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౪౩॥
 సంయోగో హి గకారశ్చ ణకారోఽయోగవాచకః ।
 తయోః స్వామీ గణేశానః పశ్య వేదే మహామతే ॥ ౪౪॥
 అహం పురా యతో భ్రాన్త్యా నానాయోగపరాయణః ।
 అభవం తత్ర భో విప్ర సహజేన సమాశ్రితః ॥ ౪౫॥
 స్వాధీనత్వమహో దృష్ట్వా తత్ర తేన సువిస్మితః ।
 శరణం శక్కురస్యైవ గతోఽహం యోగకామ్యయా ॥ ౪౬॥
 శక్కురేణోపదిష్టః స్మ భజామి గణనాయకమ్ ।
 ఏకాక్షరవిధానేన తేన శాన్తిం గతోఽభవమ్ ॥ ౪౭॥
 ఏవముక్త్యా గణేశస్య మహ్యం మన్తం దదౌ ఋభుః ।
 ఏకాక్షరస్య మన్తస్య జపైః శాన్తిం గతోఽభవమ్ ॥ ౪౮॥
 ఆష్టావక్రః ప్రసన్నాత్మా యోగివన్ద్యో మహాయశాః ।
 తస్మై నృపాయ మన్తం స దదౌ ద్వాదశవర్ణకమ్ ॥ ౪౯॥
 సవిధిం మన్తరాజం తం దత్త్వా చాన్తర్హితోఽభవత్ ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౧౫ పాస ౪౪)
 రాజా విఘ్నేశ్వరస్యైవ భజనే తత్పరోఽభవత్ ॥ ౫౦॥
 తత్రాదౌ చైత్రమాసే యా నృప శుక్లా సమాగతా ।
 చతుర్థీ సా కృతా తేన నాగరైః స్వజనైః పురా ॥ ౫౧॥
 తతః స ఘోషయామాస వ్రతం జనపదేషు తత్ ।
 శౌక్లం కార్ణం విశేషేణ చక్రుః సర్వే జనాస్తథా ॥ ౫౨॥
 తతో రోగాదిభిర్హీనా బభూవుః పుత్రసంయుతాః ।
 నానాదోషవిహీనాస్తే విహారం చక్రురాదరాత్ ॥ ౫౩॥
 చన్ద్రప్రియో గణేశానమభజన్నాన్యచేతసా ।
 పుత్రై రాజ్యం నివేద్యైవ సస్త్రికో వనగోఽభవత్ ॥ ౫౪॥

తతః స్వల్పేన కాలేన సస్త్రికో నృపసత్తమః ।
 స్వానన్దే గణపం గత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౫౫ ॥
 క్రమేణ భూమిసంస్థాయే వ్రతపుణ్యప్రభావతః ।
 బ్రహ్మభూతా బభూవుస్తే దృష్ట్వా గణపతిం నృప ॥ ౫౬ ॥
 అన్యత్త్వం శృణు చైత్రే వై శుక్లపక్షే చతుర్థికా ।
 తస్యాశ్చరిత్రం పాపఘ్నం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౫౭ ॥
 మాలవే శూద్రజః పాపీ కోఽవసన్ వనగోచరాన్ ।
 జఘాన పథికాన్ దుష్టో ద్రవ్యలోభీ నరాధమః ॥ ౫౮ ॥
 తస్య పాపస్య సఙ్ఖ్యానం కర్తుం వైవ భవామ్యహమ్ ।
 సమర్థో గణనా త్యక్తా గ్రన్థబాహుల్యదోషతః ॥ ౫౯ ॥
 తం కదాచిద్వనే సంస్థం వృక్షాగ్రే శస్త్రధారకమ్ ।
 వఞ్చయిత్వా జనాన్ ఘ్నంతం తత్ర సర్వో దదంశ హ ॥ ౬౦ ॥
 తతః సోఽపి భయోద్విగ్నః స్వగృహం ప్రత్యపద్యత ।
 తతో విషేణ రాజేన్ద్ర పీడితో మూర్చ్ఛితోఽభవత్ ॥ ౬౧ ॥
 దైవయోగేన తస్యాపి చతుర్థీ శుక్లగా నృప ।
 చైత్రే ప్రాప్తా చ శుద్ధోఽభూత్ పీడయాఽన్నవివర్జితః ॥ ౬౨ ॥
 పఞ్చమ్యాం స మృతః పాపీ గతః స్వానన్దకే పురే ।
 వ్రతపుణ్యప్రభావేణాఽజ్ఞానేనాఽపి నృపాత్మజ ॥ ౬౩ ॥
 ఏవం నానావిధా రాజన్ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ।
 తేషాం చరిత్రకం వక్తుం శక్యతే న మయా కదా ॥ ౬౪ ॥
 ఇదం చైత్రవతుర్ధ్యాస్తు శుక్లాయాః సంశృణోతి చేత్ ।
 మాహాత్మ్యం స లభేత్ కామాసీప్సితాన్ పఠతే యదా ॥ ౬౫ ॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే చైత్రశుక్లవతుర్థీవర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౪.౧౪
 ౪.౧౫ వైశాఖశుక్లవతుర్థీమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ పఞ్చదశోఽధ్యాయః
 ॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

అధునా శుక్లగాయాస్తు వైశాఖే చరితం వద ।

చతుర్థ్యాః శుభదం పూర్ణం న తృప్యామి కథామృతాత్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

గుర్రే సర్వశోభాఢ్యం నగరం భద్రకం పరమ్ ।

తత్ర రాజ్యం చకారైవ రాజా బ్రహ్మప్రియో మహాన్ ॥ ౨॥

సర్వశాస్త్రార్థసమ్పన్నో యజ్ఞా దానప్రియః సదా ।

దేవద్విజాతిఘ్రేపుః శస్త్రాస్త్రే పారగోఽభవత్ ॥ ౩॥

సర్వాన్ రాజ్ఞో వశే కృత్వా పృథివీమణ్డలాధిపః ।

బభూవ బలసమ్పన్నః సర్వమాన్యో మహామతిః ॥ ౪॥

తస్య పత్నీ మృతా సద్యో రజో దర్శనమాత్రతః ।

ద్వితీయా చ కృతా పత్నీ సమశీలా నృపేణ హా ॥ ౫॥

సాఽపి తద్వన్ మృతా రాజన్నేవం పఞ్చ మృతాస్తతః ।

పత్నోఽభవన్ సుదుఃఖార్తో రాజా బ్రహ్మప్రియోఽభవత్ ॥ ౬॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౫ పాన ౪౫)

రాజ్యం నిక్షిప్య రాజర్షిః ప్రధానేషు యయౌ వనమ్ ।

స్వగురుం శ్వేతకేతుం స ప్రణమ్య పురతః స్థితః ॥ ౭॥

శ్వేతకేతుః స్వశిష్యం తమాసనాదిషు మానదమ్ ।

సంస్థాప్య కుశలత్వేన మానయామాస హర్షితః ॥ ౮॥

భోజయిత్వా స రాజానం మహాత్ పప్రచ్ఛ కారణమ్ ।

కిమర్థం రాజశార్దూల కృతమాగమనం త్వయా ॥ ౯॥

వద తత్ కారణం ముఖ్యం తత్ కరీష్యేఽహమాదరాత్ ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౫ పాన ౪౫)

మమాశ్రమే త్వమేకాకీ రాజ్యం త్యక్త్వా సమాగతః ॥ ౧౦॥

ఏవం పృష్టః స రాజర్షిస్తం ప్రణమ్య కృతాఞ్జలిః ।

జగాద సర్వం వృత్తాస్తం పత్నీనాశాత్మకం స్వయమ్ ॥ ౧౧॥

తచ్చుత్వా గాణపత్యశ్చ శ్వేతకేతుర్మహాతపాః ।

ధ్యానేనాలోక్య తం భూపం జగాద క్రోధసంయుతః ॥ ౧౨॥

శ్వేతకేతురువాచ ।

నృపాధమ మహాపాపిన్ శ్శృణు మే వచనం హితమ్ ।
వ్రతం ముఖ్యం చతుర్థ్యాస్తే రాజ్యే నష్టం విశేషతః ॥ ౧౩॥

చతుర్థీవ్రతహీనస్య కర్మ సర్వం సునిష్ఫలమ్ ।
నారకీ చ భవత్స్వస్తే స నరో నాత్ర సంశయః ॥ ౧౪॥

చతుర్థిః పురుషార్థైస్తస్య వర్జితో నితరాం నృప ।
చతుఃపదార్థదాత్పత్వాచ్చతుర్థీ కథితా బుధైః ॥ ౧౫॥

శ్వేతకేతువచః శ్రుత్వా కోపయుక్తం మహీపతిః ।
ప్రణమ్య తమువాచ౭థ లజ్జితః ఖేదసంయుతః ॥ ౧౬॥

బ్రహ్మప్రియ ఉవాచ ।
అజ్ఞానేన కృతం విప్ర సర్వదస్య వ్రతస్య యత్ ।
అనాచరణకం తేన క్షమస్య కరుణానిధే ॥ ౧౭॥

వద మాం కీదృశం స్వామిన్ వ్రతం సర్వార్థదం పరమ్ ।
పూజనం కస్య వా కార్యం విధియుక్తం చ తత్ర వై ॥ ౧౮॥

ఏవం పృష్టో మహాతేజాః శ్వేతకేతుస్తమబ్రవీత్ ।
మాహాత్మ్యం వ్రతముఖ్యస్య శ్రుత్వా సో౭పి తమబ్రవీత్ ॥ ౧౯॥

బ్రహ్మప్రియ ఉవాచ ।
కీదృశో౭యం గణాధీశో వ్రతం యస్య మహాద్భుతమ్ ।
స్వరూపం వద మే తస్య భజిష్యామి తమాదరాత్ ॥ ౨౦॥

శ్వేతకేతురువాచ ।
శ్శృణు రాజన్ పురావృత్తం కథయామి సమాసతః ।
మదీయం చేష్టితం తేన గణేశం జ్ఞాస్యసే పరమ్ ॥ ౨౧॥

అహం పురా తపోనిష్ఠో బభూవాతితరాం నృప ।
ఉద్దాలకం ప్రణమ్యైవ పితరం సాధనే రతః ॥ ౨౨॥

తతో౭తితపసా యుక్తం దృష్ట్వా మాం జనకో వచః ।
జగాద స్నేహసంయుక్తః శాన్తిదాతా మహాయశాః ॥ ౨౩॥

ఉద్దాలక ఉవాచ ।
పుత్ర శాన్త్యర్థమేవ త్వం తపస్యక్త్వా మహామతే ।

కురు శ్రమం విశేషేణ బ్రహ్మహమితి ధారయన్ || ౨౪||

కోఽసి త్వం కుత ఆయాతో కుత్ర గచ్ఛసి మాం వద |

చిత్తే చింతామణిం తాత పశ్య పశ్య విశేషతః || ౨౫||

పితుర్వచనమాకర్ణ్య తమహం పునరబ్రవమ్ |

వద తాత స్వపుత్రాయ జ్ఞానం శాన్తిప్రదం మహత్ || ౨౬||

చిత్తం చ కీదృశం తాత తత్ర చింతామణిః కథమ్ |

సోఽపి తిష్ఠతి విప్రేశ కథం జ్ఞేయో మహాత్మభిః || ౨౭||

వసిష్ఠ ఉవాచ |

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ తమారుణిరువాచ హ |

హర్షేణ మహతా యుక్తో గాణపత్యస్వభావవాన్ || ౨౮||

ఉద్దాలక ఉవాచ |

శృణు పుత్ర మహాభాగ యోగశాన్తిప్రదాయకమ్ |

యేన త్వం సర్వయోగజ్ఞో బ్రహ్మభూతో భవిష్యసి || ౨౯||

చిత్తం పశ్చావిధం ప్రోక్తం క్షిప్తం మూఢం మహామతే |

విక్షిప్తం చ తథైకాగ్రం నిరోధం భూమిసంజ్ఞితమ్ || ౩౦||

తత్ర ప్రకాశకర్తాఽసౌ హృది చింతామణిః స్థితః |

సాక్షాద్వ్యోగేన యోగజ్ఞైర్భ్యతే భూమినాశనాత్ || ౩౧||

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౫ పాన ౪౬)

చిత్తరూపా స్వయం బుద్ధిశ్చిత్తభ్రాన్తికరీ మతా |

సిద్ధిర్మాయే గణేశస్య మాయాఖేలక ఉచ్యతే || ౩౨||

అతో గణేశమస్త్రేణ గణేశం భజ పుత్రక |

తేన త్వం బ్రహ్మభూతత్వం శాన్త్యా యోగేన యాస్యసి || ౩౩||

ఇత్యుక్త్వా గణరాజస్య దదౌ మన్తం తథాఽఽరుణిః |

ఏకాక్షరం స్వపుత్రాయ నృప ధ్యానాదిసంయుతమ్ || ౩౪||

తేనాఽహం సాధయామి స్మ గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ |

క్రమేణ శాన్తిమాపన్నో యోగివన్ద్యోఽభవం తతః || ౩౫||

అతస్తమపి రాజేన్ద్ర భజస్య గణనాయకమ్ |

తేనేహపరలోకస్థసుఖం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతమ్ || ౩౬||

బ్రహ్మణీ బ్రహ్మభూతస్త్వం భవిష్యసి న సంశయః ।
 ఏవముక్త్వా స ద్వాత్రింశదక్షరస్థం దదౌ మనుమ్ ॥ ౩౭॥
 విధియుక్తం మనుం రాజాఽఽగృహ్య స్వగృహమాయయో ।
 శ్వేతకేతుం ప్రణమ్యైవ హర్షయుక్తేన చేతసా ॥ ౩౮॥
 తత్రాఽఽదౌ శుక్లపక్షస్థా వైశాఖీ చ సమాగతా ।
 చతుర్థీ తాం చకారాఽసౌ నాగర్వైర్వ్రసంయుతః ॥ ౩౯॥
 తేన సర్వత్ర ఘోషశ్చ వ్రతస్య ప్రకృతో మహాన్ ।
 శౌక్లం కార్ణం వ్రతం చక్రుర్భూమిసంస్థా జనా నృప ॥ ౪౦॥
 రాజా స్వస్తీసమాయుక్తోఽభజత్తం గణనాయకమ్ ।
 పుత్రం రాజ్యే సమాస్థాప్య నివృత్త్యా సంయుతోఽభవత్ ॥ ౪౧॥
 మన్తం జజాప విఘ్నేశం ధ్యాత్వా పూజాపరాయణః ।
 వ్రతయుక్తస్తథాఽతే స బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౪౨॥
 బ్రహ్మప్రియేతి నామాఽభూత్ తదేవం సార్థకం కృతమ్ ।
 తేన రాజ్ఞా మహాభాగ గాణపత్యస్వభావతః ॥ ౪౩॥
 తస్య రాజ్యే జనాః సర్వే వ్రతపుణ్యేన భూమిప ।
 క్రమేణ బ్రహ్మభూతాస్తేఽభవన్ స్వానన్దకే పురే ॥ ౪౪॥
 ఉద్దాలకశ్వేతకేతూ గాణపత్యస్వభావతః ।
 అవధూతౌ తు విఖ్యాతౌ బభూవాతే మహాప్రభూ ॥ ౪౫॥
 శ్వేతకేతుద్విజేనాఽపి మర్యాదా ప్రకృతా బలాత్ ।
 సర్వేభ్యః సుఖదాఽత్యన్తం తాం శృణుష్వ విశేషతః ॥ ౪౬॥
 కదాచిదారుణీన్త్ర సస్త్రీకః స్వాశ్రమే స్థితః ।
 ఆజగమ ద్విజః కశ్చిత్ సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౪౭॥
 జగద స్త్రియమేవం స ఆరుణేః కామవిహ్వలః ।
 మైథునాయ సమాగచ్ఛ మయా సహ సురూపిణీ ॥ ౪౮॥
 తచ్చుగ్రత్వా శ్వేతకేతుం తం క్రుద్ధమారుణీరబ్రవీత్ ।
 మా క్రోధం కురు పుత్ర త్వమవృతాస్తు స్త్రియో మతాః ॥ ౪౯॥
 తచ్చుగ్రత్వా పితరం ప్రాహ శ్వేతకేతూ రుషా యుతః ।

ఏవం చేత్ పతిమేకం వృణోతి సా కామినీ కథమ్ || ౫౦||

అతో వై వేధసా స్వామిన్న కృతం కర్మ శాశ్వతమ్ |
అసమజ్ఞాసకం మత్వా మర్యాదాం కారయామ్యహమ్ || ౫౧||

అద్యప్రభృతి రాగేణ స్పృశేద్యశ్చ పరస్త్రియమ్ |
స్త్రీహత్యాం లభతాం తత్ర పురుషః స న సంశయః || ౫౨||

అథవా పురుషం కఞ్చిత్ పతిం త్యక్త్వా చ కామినీ |
గచ్ఛేన్ మైథునభావార్థం పతిహత్యాం తు సా లభేత్ || ౫౩||

యద్యహం గణరాజస్య భక్తశ్చేద్విష్ణునాయక |
తదా మే వచనం సత్యం భవేత్తత్రై నమో నమః || ౫౪||

తదాది సంవృతా స్త్రీ సా సేవతే భావతః పతిమ్ |
విनाయకప్రసాదేన తేనేయం స్థాపితాఽభవత్ || ౫౫||

ప్రసంకాత్రై మయా ఖ్యాతముద్దాలకవిచేష్టితమ్ |
మాహాత్మ్యమన్యదధునా చతుర్థీసమ్భవం శృణు || ౫౬||

మహారాష్ట్రే ద్విజః కశ్చిత్ పరస్త్రిలమ్పటోఽభవత్ |
(Page ఖం. ౪ అ. ౧౬ పాన ౪౭)

తదర్థం తేన మద్యస్య కృతం పానం విశేషతః || ౫౭||

చౌర్యేణ ధనమాదాయ హింసాకర్మపరాయణః |
నానాపాపరతో భూత్వా పరస్త్రియమనేవత || ౫౮||

జగామ శూద్రగేహే స ఏకదా కామవిహ్వలః |
ధనం గృహీత్వా స్వం లబ్ధం ధనం దత్త్వా రరామ హ || ౫౯||

ఏవం కిఞ్చిద్గతే కాలే శూద్రః స్వగృహమాగతః |
తేన శస్త్రాభిఘాతేన హతోఽభూత్స్య ద్విజాధమః || ౬౦||

తస్మిన్ దినే సమాయాతా చతుర్థీ దైవయోగతః |
తత్ర శస్త్రాభిఘాతస్య పీడయా సంయుతోఽభవత్ || ౬౧||

అన్నాదిభిర్విహీనశ్చ పఞ్చమ్యాం స మమార హ |
తతః స్వానన్దకే లోకే జగామ భృశపూజితః || ౬౨||

వైశాఖశుక్లపక్షస్య చతుర్థీవ్రతయోగతః |
బ్రహ్మభూతః స వై జాతో మహాపాపపరాయణః || ౬౩||

అజ్ఞానవ్రతజేనైవ పుణ్యేనాఽసౌ ద్విజాఽధమః ।

బ్రహ్మభూతశ్చ సజ్ఞాతో జ్ఞానినాం తత్ర కా కథా ॥ ౬౪॥

నానా జనా వ్రతం కృత్వా జ్ఞానతోఽజ్ఞానతో నృప ।

బభూవుర్బ్రహ్మభూతాశ్చ మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౬౫॥

ఏతద్ వైశాఖశుక్లాయాశ్చతుర్థ్యాః శ్శృణుయాత్తు యః ।

మాహాత్యం ప్రపఠేద్వాఽపి స లభేదీప్సితం ఫలమ్ ॥ ౬౬॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే వైశాఖశుక్లచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః

॥ ౪.౧౫

౪.౧౬ జ్యేష్ఠశుక్లచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

శ్రుతం వైశాఖమాసే వై శుక్లాయాః ఫలముత్తమమ్ ।

చతుర్థ్యా అధునా యోగీన్ జ్యేష్ఠశుక్లాం వద ప్రభో ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఆన్వే శేషపురే రాజన్ రాజాఽభూత్ కర్ణమాభిధః ।

శస్త్రాస్త్రనిపుణోఽత్యంతం నానాధర్మపరాయణః ॥ ౨॥

వశం భూమణ్ణలం యస్య సముద్రాంతం బభూవ హ ।

తేజసా ధర్మనీత్యా వై హ్యతులో యశసాఽభవత్ ॥ ౩॥

దైవయోగేన తస్యాఽభూత్ ప్రమేహశ్చాఽతిదారుణః ।

అగ్నివద్ దాహకో దేహే పాపేన ప్రేరితః పరః ॥ ౪॥

తేనాతిపీడితో రాజా మూత్రితుం న శశాక సః ।

రురోద కర్ణమో భూత్వా సదా దాహాయతో భృశమ్ ॥ ౫॥

నానోపాయాః కృతాస్తేన శాన్తో రోగో బభూవ న ।

తతో రాజ్యం పరిత్యజ్య సస్త్రీకః స యయౌ వనమ్ ॥ ౬॥

వనాద్వనాన్తరం గత్వా మహోగ్రం భయవర్ణనమ్ ।

సింహవ్యాఘ్రాదియుక్తం చ మరణాయ రురోద హ ॥ ౭॥

తత్రాఽఽజగామ విప్రేన్ద్రో భరద్వాజో మహాయశాః ।

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ సస్త్రికః ప్రణనామ సః ॥ ౮॥

స హి బధ్వా కరపుటం తత్పురః సంస్థితోఽభవత్ ।

తతోఽతిదాహసంయుక్తః పపాత చ రురోద సః ॥ ౯॥

తాదృశం నృపనాథం స దృష్ట్వా యోగీన్ద్రసత్తమః ।

ధ్యానేనాలోక్య రాజానమువాచ దయయా యుతమ్ ॥ ౧౦॥

భరద్వాజ ఉవాచ ।

శ్ంబు కర్దమ రాజేన్ద్ర వచనం మే హితావహమ్ ।

యేన దుఃఖవిహీనస్త్వం భవిష్యసి మహామతే ॥ ౧౧॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౬ పాన ౪౮)

చతుర్ధీవ్రతమత్యంతం నష్టం రాజ్యే త్వదీయకే ।

తేన పాపసమాయుక్తస్త్వం జాతోఽసి నృపాధమః ॥ ౧౨॥

అతస్త్వం జనసంయుక్తో వ్రతం కురు మహామతే ।

పుణ్యేన తేన రాజేన్ద్ర దుఃఖహీనో భవిష్యసి ॥ ౧౩॥

భరద్వాజవచః శ్రుత్వా తం పప్రచ్ఛ ప్రణమ్య సః ।

కర్దమో హర్షసంయుక్తో వ్రతస్యాఽఽచరణాయ చ ॥ ౧౪॥

కర్దమ ఉవాచ ।

భగవన్ సర్వతత్త్వజ్ఞ త్వయాఽహమనుకమ్పితః ।

వ్రతస్య వద మాహాత్మ్యమధునా తత్ కరోమ్యహమ్ ॥ ౧౫॥

భరద్వాజ ఉవాచ ।

సంకృష్టం వరదం కృష్టే చతుర్ధీజం చ శుక్లకే ।

వ్రతం సర్వార్థదం పూర్ణం చతుర్ణాం సాధకం మతమ్ ॥ ౧౬॥

సర్వాదౌ తన్నరః కుర్యాత్తదా సర్వం నరాధిప ।

చతుర్ణాం పురుషార్థానాం దాతృకర్మఫలం లభేత్ ॥ ౧౭॥

అతో హీనశ్చతుర్భిస్త్యం స జనో నరకే నృప ।

పతిష్యసి న సన్దేహస్తదర్థం యత్నమాచర ॥ ౧౮॥

ఏవముక్త్యా స మాహాత్మ్యం చతుర్ధీసమ్భవం నృప ।

కథయామాస భూపాయ శ్రుత్వా రాజా ననన్ద హ ॥ ౧౯ ॥

పునః పప్రచ్ఛ తం విప్రం భరద్వాజం స కర్దమః ।
గణేశస్య స్వరూపం మే వద సర్వజ్ఞ తే నమః ॥ ౨౦ ॥

భరద్వాజ ఉవాచ ।

గణేశస్య స్వరూపం తు వక్తుం వేదాదికా నృప ।
న సమర్థాస్తథాపి త్వం శృణు సారం సుఖప్రదమ్ ॥ ౨౧ ॥

పురాహం తపసా యుక్తోఽతపం చ తప ఉత్తమమ్ ।
సర్వం చరాచరం రాజన్ మదధీనం బభూవ హ ॥ ౨౨ ॥

తథాపి తపసోగ్రేణాఽసాధయం తు తపః పునః ।
తతోఽతరానభావే మే మత్స్థితా సుపుణ్యతః ॥ ౨౩ ॥

తపస్త్వక్వాఽ తతోఽహం తు శమీ దమపరోఽభవమ్ ।
జడోన్మత్తాదిజే మార్గే సంస్థితో యోగకారణాత్ ॥ ౨౪ ॥

తతః క్రమేణ భో రాజన్నసత్స్వానన్దగోఽభవమ్ ।
తత్ర సమూర్ణయోగేన శాన్తిం ప్రాప్తో విశేషతః ॥ ౨౫ ॥

తస్మాద్భేదాదికం సర్వముత్పన్నం తు విశేషతః ।
తద్ దృష్ట్వా క్షుభితోఽత్యన్తం శాన్తిహీనో యథాఽభవమ్ ॥ ౨౬ ॥

తతోఽకస్మాద్భ్రైవతో యో మహాయోగీ సమాగతః ।
ఆశ్రమే మే చ తం దృష్ట్వా ప్రణతోఽహం సుపూజయన్ ॥ ౨౭ ॥

స్వాసనే సుఖమాసీనమబ్రవం తం మహామునిమ్ ।
అధ్యాహం కృతకృత్యశ్చ జాతస్తే దర్శనేన వై ॥ ౨౮ ॥

వద మే యోగశాన్తిం త్వం యోగీన్ద్రాణాం గురుర్భవాన్ ।
తిష్ఠామి శాన్తిగో భూత్వా యయాహం యోగధారకః ॥ ౨౯ ॥

రైవత ఉవాచ ।

స్వానన్దః పఞ్చాధా ప్రోక్తః సదసత్సమనేతితః ।
చతుర్ణాం వైవ సంయోగే స్వస్వరూపః ప్రకీర్తితః ॥ ౩౦ ॥

అయోగః స్వస్వరూపేణ హీనః సర్వత్ర సమ్మతః ।
తయోర్యోగో భరద్వాజ యోగశాన్తిప్రదాయకః ॥ ౩౧ ॥

స్వసంవేద్యో గకారశ్చ ణకారో యోగ ఉచ్యతే ।

తయోః స్వామీ గణేశోఽయం బ్రహ్మణస్పతివాచకః || 3౨||

తం భజస్వ మహాభాగ తతః శాన్తిమవాప్యసి |
నాన్యథా శతవర్షైస్త్వం భ్రమయుక్తో భవిష్యసి || 33||

ఏతద్విష్ణుముఖాద్బ్రహ్మాన్ శ్రుత్వా జ్ఞానం మహత్ పురా |
తేనాఽహం శాన్తిమాపన్నో గాణపత్యశ్చరామి వై || 3౪||

ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై స్వమస్త్రం సిద్ధిదాయకమ్ |
ఏకాక్షరం గణేశస్య సవిధిం న్యాససంయుతమ్ || 3౫||

పూజితో రైవతస్తేన జగామ స్వేచ్ఛయా చరన్ |
భరద్వాజో గణేశానమభజన్నాన్యచేతసా || 3౬||

తతః శాన్తిం సమాపన్నో తథాపి భజనే రతః |
(Page ఖం. ౪ అ. ౧౬ పాన ౪౯)

గతేషు దశవర్షేషు విఘ్నేశస్తం సమాయయౌ || 3౭||

తం దృష్ట్వా పూజయామాస భరద్వాజః ప్రతాపవాన్ |
స సామ్నామష్టనామార్థస్తోత్రేణ ప్రణనామ హ || 3౮||

తతో మాం గాణపత్యం స కృత్వా స్వానందగోఽభవత్ |
గణేశస్తం విశేషేణాఽహం భజామి సుభక్తితః || 3౯||

ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై కర్దమాయ మహామనుమ్ |
అష్టాక్షరం గణేశస్య విధియుక్తం విధానవిత్ || ౪౦||

తతశ్చాన్తర్హితో రాజన్ భరద్వాజో మహామునిః |
కర్దమః స్వగృహే గత్వా హర్షయుక్తః పుపూజ తమ్ || ౪౧||

తత్రాఽఽదౌ జ్యేష్ఠమాసే యా నృప శుక్లా సమాగతా |
చతుర్థీ సా కృతా తేన నాగర్వైర్హసంయుతః || ౪౨||

వరదం సఙ్కటం శుక్లే చతుర్థీజం చ కృష్ణకే |
న కరోతి నరో యః స సంతాడ్యో నగరాద్బ్రహ్మిః || ౪3||

ప్రకాశితం తతస్తేన సర్వత్ర వ్రతముత్తమమ్ |
కృతం భూమితలే రాజన్ చక్రుః సర్వే జనా వ్రతమ్ || ౪౪||

ప్రమేహదుఃఖనిర్ముక్తో బభూవే రాజసత్తమః |
కర్దమః స స్వకీయం వై రాజ్యం పుత్రాయ సన్దదౌ || ౪౫||

వాటికాయాం స్థితో రాజా సస్త్రీకో హ్యభజత్ సదా ।
 గణేశం సర్వభావేన సోఽతే తస్మయతామయాత్ ॥ ౪౬ ॥
 తస్య రాజ్యే జనాః సర్వే తే క్రమేణ మహామతే ।
 అభవన్ బ్రహ్మభూతాశ్చ వ్రతపుణ్యప్రభావతః ॥ ౪౭ ॥
 కథాం రమ్యాం దశరథ అన్యాం శృణు సుసిద్ధిదామ్ ।
 గౌడదేశేఽత్యజః కశ్చిద్వభూవే పాపకారకః ॥ ౪౮ ॥
 వనే గత్వా జఘానాఽసౌ ద్రవ్యతోభీ జనాన్ సదా ।
 యోనిలమ్బుటభావేన దూషితామకరోత్ స్త్రీయమ్ ॥ ౪౯ ॥
 వన ఏకాకినీం దృష్ట్వా బ్రాహ్మణీం క్షత్రియాం తథా ।
 దృశ్త్వాఽయభత్ స వేగేన శూద్రీం వైశ్యస్త్రీయం ఖలః ॥ ౫౦ ॥
 ఏవం నానాస్వభావేన పాపం చక్రే స నిత్యశః ।
 ఏకదా బ్రాహ్మణం కశ్చిద్ దృష్ట్వా హస్తం తమాయయౌ ॥ ౫౧ ॥
 పలాయత భయోద్విగ్నో హాహాకారపరాయణః ।
 తస్య నాదం సమాకర్ణ్య పురుషాః పశ్చా ఆయయుః ॥ ౫౨ ॥
 తైర్లతః శస్త్రఘాతేన పపాత ధరణీతలే ।
 తస్మిన్ దినే సమాయాతా జ్యేష్ఠీ శుక్లా చతుర్థికా ॥ ౫౩ ॥
 స ఉపోషణయుక్తశ్చ బభూవే దైవయోగతః ।
 మమార పీడయా యుక్తః పశ్చామ్యాం పాపరూపకః ॥ ౫౪ ॥
 అజ్ఞానవ్రతపుణ్యేన బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ।
 చాణ్డాలః కిం పునర్భూప జ్ఞానినాం చిత్రమేవ చ ॥ ౫౫ ॥
 ఏవం నానావిధా రాజన్ వ్రతపుణ్యప్రభావతః ।
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానస్తే స్వానన్దగా బభుః ॥ ౫౬ ॥
 తత్రైవం కతి భూపాల బ్రూయాం వక్తుం న శక్యతే ।
 అపారమహిమా తస్మాదానన్ద్యం కథితం ద్విజైః ॥ ౫౭ ॥
 ఇదం జ్యేష్ఠచతుర్థ్యా యన్ మాహాత్మ్యం సంశృణోతి సః ।
 పరేద్వా యో లభేత్ సర్వం శుక్లాయా మనసీప్సితమ్ ॥ ౫౮ ॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే జ్యేష్ఠశుక్లవతుర్థీమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥
౪.౧౬

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౭ పాన ౫౦)

౪.౧౭ ఆషాఢశుక్ల చతుర్థీచరితవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

వద బ్రహ్మాంశ్చ శుక్లాయా ఆషాఢే చరితం మహత్ ।
చతుర్థ్యా నైవ తృప్యామి కథాం శ్రుత్వా సుసిద్ధిదామ్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

మైథిలే విషయే రాజన్నగరం గణ్డకీ మహత్ ।
తత్ర రాజ్యం భద్రసేనశ్చకారామితజ్జనా ॥ ౨॥

శస్త్రాస్త్రనిపుణోఽత్యంతం పరరాష్ట్రావమర్దనః ।
జిత్వా భూమణ్డలం సర్వం సముద్రవలయాఙ్కితమ్ ॥ ౩॥

రాజ్యం చకార ధర్మేణ నీత్యా దణ్డేన భూమిప ।
యజ్వా విసీతకో మాసీ ద్విజదేవాతిథిప్రియః ॥ ౪॥

వశగాః సర్వరాజానః సేవస్తే స్మ నరాధిపమ్ ।
అపారసేనయా యుక్తం కరదా ఇతరేఽభవన్ ॥ ౫॥

తస్య రాజ్యే శుకా రాజన్ శలభా మూషకాస్తథా ।
అపారా భక్షయన్తి స్మ ధాన్యం వస్త్రాదికం బలాత్ ॥ ౬॥

తేషాం నాశార్థమత్యంతం భద్రసేనః ప్రతాపవాన్ ।
అస్త్రైర్యత్నపరో భూత్వా మారయామాస తాన్ బహూన్ ॥ ౭॥

అగ్న్యస్త్రేణ సమన్తాత్తాన్ దగ్ధానపి చ తాదృశాన్ ।
దదర్శ పునరుత్పన్నాన్స్తతో రాజాఽతివిస్మితః ॥ ౮॥

యత్ర తత్ర గృహాన్తేషు చేరుస్తే శలభాదయః ।
అశక్తః స వనే గత్వా బభూవ హ సుదుఃఖితః ॥ ౯॥

ఉపోషణపరో రాజా తతాప తప ఉత్తమమ్ ।

శివం స్మృత్వా స తుష్టావాపూజ్య రౌద్రేణ భావతః ॥ ౧౦॥

గతే వర్షే మహాయోగీ బకదాల్భ్యః సమాయయౌ ।
తం దేశం దైవయోగేన దదర్శాఽసౌ భ్రమన్నుపమ్ ॥ ౧౧॥

రాజా తం పూజయామాస సమ్భోజ్య నయసంయుతః ।
పప్రచ్ఛ యోగినం తత్ర దుఃఖయుక్తేన చేతసా ॥ ౧౨॥

భద్రసేన స్వాచ ।
స్వామిన్ రాజ్యే మదీయే వై మూషకాః శలభాః శుకాః ।
అత్యంతం పీడయన్తి స్మ జనాన్మాం భక్షణే రతాః ॥ ౧౩॥

తత్రోపాయాః కృతా విప్రాఽభవన్ సర్వే సునిష్ఠలాః ।
రాజ్యం త్యక్త్వా వనేఽహం చ సంస్థితో దుఃఖకారణాత్ ॥ ౧౪॥

శక్కరం సమ్భజింస్తత్ర దర్శనం తే మహామతే ।
ప్రాప్తస్తపః ప్రభావేణ తత్రోపాయం వద ప్రభో ॥ ౧౫॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
భద్రసేనవచః శ్రుత్వా గాణపత్యో మహాయశాః ।
జగాద బకదాల్భ్యః స తం భూపం హర్షయన్నివ ॥ ౧౬॥

బకదాల్భ్య ఉవాచ ।
శివేన ప్రేషితోఽత్రాఽహం త్వదర్థం రాజసత్తమ ।
శృణు మే పరమం వాక్యం దుఃఖనాశకరం మహాత్ ॥ ౧౭॥

రాజ్యే తే భద్రసేనాఽద్య వ్రతం నష్టం బభూవ హ ।
చతుర్థీ సంజ్ఞకం తేన విఘ్నయుక్తోఽసి సామృతమ్ ॥ ౧౮॥

ప్రజాః సర్వా భయోద్విగ్నా జాతా దుష్టే నరాధిపే ।
రాజ్యకర్తరీ రే పాపిన్ నరకే గచ్ఛసి హ్యతః ॥ ౧౯॥

సర్వాదౌ తద్వృతం సర్వైః కర్తవ్యం నిత్యవత్ప్రభో ।
చతుర్థాం పురుషార్థానాం దాయకం విఘ్నహారకమ్ ॥ ౨౦॥

న కృతం చేత్తదా సర్వం కృతం కర్మ నిరర్థకమ్ ।
చతుఃపదార్థహీనత్వాద్విచారయ మహామతే ॥ ౨౧॥

ఏవముక్త్వా చతుర్థ్యా యన్ మాహాత్యుం బకదాల్భ్యకః ।
కథయామాస రాజ్ఞే వై శ్రుత్వా తం సోఽబ్రవీద్యచః ॥ ౨౨॥

భద్రసేన ఉవాచ ।

కీదృశోఽయం గణాధీశో వద తస్య స్వరూపకమ్ ।

జ్ఞాత్వా తం సర్వదేవేశం భజిష్యామి విశేషతః ॥ ౨౩॥

బకదాలభ్య ఉవాచ ।

పురావృత్తం మదీయం యచ్ఛేష్టితం శృణు భూమిప ।

తేన త్వం గణరాజస్య జ్ఞానే నునిపుణో భవేః ॥ ౨౪॥

పురాఽహం తపసా యుక్తో వాయుమాత్రాశనోఽభవమ్ ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౭ పాన ౫౧)

చరాచరం తతో మత్తేజసా వ్యాప్తం భయాతురమ్ ॥ ౨౫॥

తథాపి తపసా రాజన్ యుక్తోఽహం తత్ర మేఽద్భుతమ్ ।

బభూవ విశ్వరూపస్య దర్శనం సర్వగం పరమ్ ॥ ౨౬॥

తేనాఽహం జ్ఞానభావేన సంస్థితో యోగకారణాత్ ।

తపస్త్యక్త్యా విశేషేణ జడోన్మత్తాదికే రతః ॥ ౨౭॥

శమీ దమపరో భూత్వా యోగం పూర్ణసుఖప్రదమ్ ।

అసాధయం సదాఽత్యస్తం మనోనిగ్రహతత్పరః ॥ ౨౮॥

ఏవం క్రమేణ భూపాల సహజే బ్రహ్మణి హ్యహమ్ ।

బ్రహ్మభూతస్వభావేన సంస్థితో హర్షవాంస్తదా ॥ ౨౯॥

తతో మయాఽతిమోహేన శూన్యం స్వాధీనరూపకమ్ ।

దృష్టం తేనాఽభవం భ్రాన్తో బ్రహ్మణి తీవ్రదృశం కథమ్ ॥ ౩౦॥

తతోఽహం శరణం శమ్భుం గత్వా తం స్తుతవాన్ స్తవైః ।

ప్రసన్నం శక్కురం దృష్ట్వాఽవదం యోగం వద ప్రభో ॥ ౩౧॥

శివ ఉవాచ ।

సత్యాసత్యసమానాని సహజేన యుతాని వై ।

నిజాత్మబోధతో విద్ధి స్వానన్దాదుద్భవాని చ ॥ ౩౨॥

సంయోగే స్వస్వరూపత్వం జ్ఞాతవ్యం వేదవాదతః ।

అయోగే సర్వసంయోగో నశ్యత్యత్ర న సంశయః ॥ ౩౩॥

సంయోగశ్చ తథా యోగస్తయోర్యోగో మహామతే ।

యోగశాన్తిప్రదః ప్రోక్తో యోగిభిర్యోగసేవయా ॥ ౩౪॥
 యోగశాన్తిమయం విద్ధి గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ ।
 తం భజన్వ విధానేన బ్రహ్మభూతో భవిష్యసి ॥ ౩౫॥
 సంయోగశ్చ గకారాఖ్యో ణకారో యోగవాచకః ।
 తయోః స్వామీ గణాధీశః పశ్య వేదే విశేషతః ॥ ౩౬॥
 ఏవముక్త్యా మహాదేవో దదౌ మన్తం ద్విజాయ మే ।
 ఏకాక్షరం గణేశస్య విధియుక్తం సుయోగదమ్ ॥ ౩౭॥
 ప్రణమ్య శక్కురం భూప గతోఽహం వనమేవ చ ।
 అభజం గణరాజం తం ధ్యాత్వా జపపరాయణః ॥ ౩౮॥
 తతస్తత్కృపయా శాన్తిర్మయా ప్రాప్తా విశేషతః ।
 తథాఽపి పూజనే సక్తస్తం ధ్యాయామి స్మ చేతసా ॥ ౩౯॥
 తతో మాం దర్శయామాస రూపం శుణ్ణావిరాజితమ్ ।
 దృష్ట్వా తం ప్రణమామి స్మ స్తామి హర్షసమన్వితః ॥ ౪౦॥
 భక్తిం దత్త్వా గణాధీశో హ్యన్తర్దానం చకార మే ।
 తదారభ్య మహాభాగ గాణపత్యోఽహమాదరాత్ ॥ ౪౧॥
 ఏవముక్త్యా దదౌ తస్మై మన్తం పంచాక్షరం మునిః ।
 అన్తర్దానం గణేశస్య స చకార ద్విజోత్తమః ॥ ౪౨॥
 బకదాల్భ్యం గతం దృష్ట్వా రాజా హర్షసమన్వితః ।
 చకార స్వపురే రాజ్యం పునరాగత్య ధర్మతః ॥ ౪౩॥
 తతః స నాగరైః సార్థం చకార వ్రతముత్తమమ్ ।
 ఆషాఢే శుక్లపక్షే వై చతుర్థీజం సుభక్తితః ॥ ౪౪॥
 తతః సర్వత్ర తేనైవ ప్రశస్తం తద్వృతం కృతమ్ ।
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం వ్రతం చక్రుర్జనా నృప ॥ ౪౫॥
 శుకాశ్చ మూషకాస్తత్ర శలభా నాశమాయయుః ।
 ధనధాన్యయుతా లోకాః పుష్టిం లేభుః సుహర్షతః ॥ ౪౬॥
 నానాదుఃఖం పరిత్యజ్యానన్దేనైవ సమావృతాః ।
 అన్తే స్వానన్దగాః సర్వే బ్రహ్మభూతా బభూవరే ॥ ౪౭॥

రాజ్యేఽభిషిచ్య పుత్రం స్వం సపత్నీకో యయా వనమ్ |
తత్ర తం గణరాజం సోఽభజతానన్యభావతః || ౪౮ ||

అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా సప్తీకోఽజసముద్భవ |
బ్రహ్మభూతో వ్రతస్యాస్య ప్రనాదేన బభూవ హ || ౪౯ ||

అన్యచ్ఛృణు చరిత్రం తద్వృతజం పుణ్యవర్ధనమ్ |
ఆషాఢే వరదాయాశ్చ భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ || ౫౦ ||

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౭ పాన ౫౨)

బజ్గదేశే సముత్పన్నో వాణిజః పాపకారకః |
స్వధర్మం స పరిత్యజ్య దృష్టకర్మరతోఽభవత్ || ౫౧ ||

ద్యూతమద్యాదికం నిత్యం హింసయాఽనేవతాన్వితః |
బలాత్ ధృత్వాఽభుక్తు పరస్త్రియం వశమనాగతామ్ || ౫౨ ||

తస్య కర్మ దురాచారం జ్ఞాత్వా పిత్రా తిరస్కృతః |
అసకృత్తేన స క్షుభ్ధో విషం పిత్రే దదౌ ఖలః || ౫౩ ||

విషబాధాసమాయుక్తః స మమార దదాహ తమ్ |
తతో మాతరమాగమ్య ధనం జగ్రాహ వై బలాత్ || ౫౪ ||

లోకాః సర్వే తతో జ్ఞాత్వా చేష్టితం దుఃఖదం పరమ్ |
తస్య దుష్టస్య తే తత్ర వ్యథితాః సమృభూవిరే || ౫౫ ||

జనాః శ్రేష్ఠా నృపం గత్వాఽకథయంస్తద్విశేషతః |
చేష్టితం క్షుభితో రాజా శ్రుత్వా తం తత్ర చానయత్ || ౫౬ ||

శూలే నృప నరైః ప్రోతో దుర్మతిః స నృపాజ్ఞయా |
తద్దినే దైవయోగేనాషాఢీ శుక్లా బభూవ హ || ౫౭ ||

తత్రాఽయం జలహీనశ్చ నిరాహారః స్థితోఽభవత్ |
పశ్చాత్త్యాం పీడయా యుక్తో మమార నృప దుష్టధీః || ౫౮ ||

అజ్ఞానవ్రతపుణ్యేన స స్వానన్దగతోఽభవత్ |
మహాపాపీ వ్రతస్వైవ ప్రభావేణ మహిపతే || ౫౯ ||

స్వానన్దే గణపం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ |
ఏవం వ్రతప్రభావేణ జనా బ్రహ్మ ప్రలేభిరే || ౬౦ ||

తత్రైవం కతి సఖ్యాతుం శక్యతే న కదాచన ।
 వర్షాయుతైర్మహారాజాఽఖిలం కేనాఽపి యోగినా ॥ ౬౧॥
 యది జ్ఞానేన సా దేవీ చతుర్థీ సాధితా భవేత్ ।
 వరదా తత్ర కిం చిత్రం తస్మై బ్రహ్మప్రదా భవేత్ ॥ ౬౨॥
 ఇదమాషాఢగాయాశ్చ చతుర్థ్యాశ్చరితం పఠేత్ ।
 శృణుయాద్వరదాయాశ్చేత్ స లభేదీప్సితం ఫలమ్ ॥ ౬౩॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాచ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే ఆషాఢశుక్ల చతుర్థీచరితవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥
 ౪.౧౭

౪.౧౮ శ్రావణశుక్లచతుర్థీవ్రతకథనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 దశరథ ఉవాచ ।
 శ్రావణే వరదాయాశ్చ మాహాత్మ్యం వద విస్తరాత్ ।
 న తృప్యామి కథాం శ్రుత్వా బ్రహ్మభూయప్రదాం ప్రభో ॥ ౧॥
 వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 అజదేశే పురం శ్రీమచ్ఛతతారం బభూవ హా ।
 రాజా రాజ్యం చకారాశ్వనేనసంక్షోఽపి తత్ర హి ॥ ౨॥
 ధర్మేణ నీతియుక్తేన నానాదానపరాయణః ।
 దేవవిప్రాతిథిప్రేపుర్బభూవాతిపరాక్రమీ ॥ ౩॥
 నానావ్రతపరో రాజా యజ్ఞా తేజస్వినాం వరః ।
 శస్త్రాస్త్రైః పృథివీం సర్వాం జిగ్యే బలసమన్వితః ॥ ౪॥
 సార్వభౌమః స విఖ్యాతస్త్రితోకీక్తికారకః ।
 రాజ్ఞః సర్వాన్ వశే చక్రే సేవకాన్ కరదాయినః ॥ ౫॥
 ఏవం రాజ్యం వశం కృత్వా భూతలం స చకార హా ।
 తతోఽకస్మాజ్జ్వరస్తస్య సముత్పన్నోఽతిదాహకః ॥ ౬॥
 జ్వరేణ పీడితోఽత్యస్తం నిశి నిద్రాం న చాఽలభత్ ।
 నానోపాయాంశ్చుకారాఽసౌ జ్వరహీనో బభూవ న ॥ ౭॥

ఏవం వర్షే గతే పూర్ణే సోఽస్థిచర్మావశేషితః ।
 అత్యన్తదుఃఖితో రాజా విలలాప భృశాతురః ॥ ౮ ॥
 విషేణ దేహపాతార్థముద్యతోఽభూన్ మహీపతిః ।
 జగము సహసా తత్ర దేవలో యోగిసత్తమః ॥ ౯ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౮ పాన ౫౩)

తం దృష్ట్వా ప్రణనామాథ పూజయామాస బాన్ధవైః ।
 భుక్త్వా తృప్తం జగదేదం వచనం సాధుమార్గవిత్ ॥ ౧౦ ॥
 అశ్వనేన ఉవాచ ।
 ధన్యం మే జన్మ కర్మాఽపి పితా మాతా వ్రతాదికమ్ ।
 అధునా సఫలం దానం యేన తే దర్శనం మునే ॥ ౧౧ ॥
 జ్వరేణ పీడితోఽత్యన్తం విషపానే మహామునే ।
 తత్పరోఽహం ప్రపశ్యామ్యాగతం త్వాం యోగిసత్తమ ॥ ౧౨ ॥
 మృతోఽహం విషపానేనాత్మహత్యాం న లభే కదా ।
 తవ దర్శనమాత్రేణ ముక్తో యాస్యామి ధామ తత్ ॥ ౧౩ ॥
 ఏవముక్త్వా రురోదాఽపి తతస్తం దేవలో మునిః ।
 ఉవాచ భావగమ్భీరః సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్ ॥ ౧౪ ॥
 దేవల ఉవాచ ।
 రాజ్యే నష్టం త్వదీయే యచ్ఛతుర్థీసంజ్ఞితం వ్రతమ్ ।
 తేన త్వం రోగయుక్తోఽసి మృతో గచ్ఛసి నారకే ॥ ౧౫ ॥
 చతుఃపదార్థదం పూర్ణం సర్వాదౌ సమ్మతం పరమ్ ।
 న కృతం చేత్ ఫల్లైర్హీనం కర్మ సర్వం భవేన్నృప ॥ ౧౬ ॥
 త్వయా యచ్ఛ కృతం కర్మ నానాపుణ్యాత్మకం మహత్ ।
 చతుఃపదార్థహీనం తచ్ఛతుర్థీవ్రతహీనకమ్ ॥ ౧౭ ॥
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ చతుర్థీవ్రతసంశ్రితామ్ ।
 కథాం సంశ్రావయామాస రాజా శ్రుత్వా తమబ్రవీత్ ॥ ౧౮ ॥
 అశ్వనేన ఉవాచ ।
 అహో వ్రతస్య మాహాత్మ్యం సంశ్రుతం పరమాద్భుతమ్ ।
 అధునా వద మాహాత్మ్యం గణేశస్య మహామునే ॥ ౧౯ ॥

దేవల ఉవాచ ।

గణేశ్వరస్య మాహాత్మ్యం మయా వక్తుం న శక్యతే ।
ఉపాధినా యుతం రాజన్ వదిష్యామి స్వరూపకమ్ ॥ ౨౦॥

అసితాన్ మే పితుర్వక్త్రాచ్ఛుతం తత్రే వదామ్యహమ్ ।
సర్వసిద్ధికరం పూర్ణం బ్రహ్మయోగప్రకాశకమ్ ॥ ౨౧॥

పురాఽహం తపసా యుక్తోఽభవంస్తత్ర సమాగతః ।
జైగీషవ్యో మహాయోగీ శైవః సహజగో బభౌ ॥ ౨౨॥

మయా సుసత్కృతో యోగీ సంస్థితః పూజితః స్తుతః ।
మమాశ్రమే న కిచ్ఛిన్ మాఽవదత్ సోఽపి మహాయశాః ॥ ౨౩॥

తస్య చిహ్నం సమాలోక్య మనసా ధారయామ్యహమ్ ।
అకర్మకారకశ్చ స్య దేహరక్షణతత్పరః ॥ ౨౪॥

ధ్యానాదిశూన్యభావేన తిష్ఠతి భ్రష్ట ఏవ చ ।
శాన్తియోగేన హీనః స్య తథా యోగిస్వరూపధృక్ ॥ ౨౫॥

తతోఽహం తం గృహే త్యక్త్వా గతః సాముద్రకే జలే ।
మదీయచిత్తగం జ్ఞాత్వా స తత్రైవ సమాయయౌ ॥ ౨౬॥

అహో కేనైవ మార్గేణాఽఽగతోఽయం యోగిసత్తమః ।
తాపసేన మయాఽఽకాశే గచ్ఛతా నావలోకితః ॥ ౨౭॥

త్యక్త్వా తతస్తం తత్రాహమగమం స్వర్గమణ్డలమ్ ।
తత్రాపి జైగీషవ్యశ్చ మయా దృష్టో మహామతే ॥ ౨౮॥

ఏవం నానావిధైర్మార్గైః స్వర్గేషు గతవానహమ్ ।
మయా తేషు మహాయోగీ దృష్టః సమూజితోఽమరైః ॥ ౨౯॥

తతోఽకస్మాన్ మహాయోగీ సోఽతర్ధానం చకార హ ।
తద్ దృష్ట్వా సిద్ధసంఖ్యంశ్చాపుచ్చం త్రైః కథితం నృప ॥ ౩౦॥

బ్రహ్మలోకే గతః సోఽపి తత్ర తేన గతిర్భవేత్ ।
తతోఽహం ఖేదసంయుక్తః స్వాశ్రమం పునరాగమమ్ ॥ ౩౧॥

తత్రాపి గృహమధ్యేఽసౌ మయా దృష్టో మహాయశాః ।
సమూజ్య ప్రణతో భూత్వాఽవదం యోగపరాయణః ॥ ౩౨॥

తారయస్వ మహాయోగిన్ సంసారాన్ మాం కుశిష్యకమ్ |
 చలనాయాం సమాయుక్తం దయయా త్వం దయానిధే || 33 ||

జైగీషవ్య ఉవాచ |

హింసాత్మకం కురుష్వ త్వం కర్మ మా యత్నధారకః |

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౮ పాన ౫౪)

బ్రహ్మహమితి బోధేన శమీ దమపరో భవ || 3౪ ||

యదాజ్ఞావశగం సర్వం వర్తతే తం భజస్వ చ |

తేన యోగీ త్వమేవేహ భవిష్యసి న సంశయః || 3౫ ||

జైగీషవ్యశ్చైవముక్త్వా తత్రైవాన్తరధీయత |

అహం తత్ర సమాసీనో హింసాం త్యక్త్వా తథాభవమ్ || 3౬ ||

తతః స్మ పితరః సర్వే మహత్ కుర్వన్తి రోదనమ్ |

అహో కర్మ పరిత్యజ్య దేవలో న ఉపేక్షతే || 3౭ ||

అస్మాన్ కః పుష్యతి ప్రాజ్ఞో నిరాధారా వయం కృతాః |

దేవతేన న సన్దేహః క్షుధావిష్టాస్తుషా యుతాః || 3౮ ||

తాన్ దృష్ట్వా దుఃఖితోఽహం వై కర్మ కర్తుం సముద్యతః |

మయా దృష్టా ఓషధయో మహత్ కుర్వన్తి రోదనమ్ || 3౯ ||

అస్మానహోఽభయం దత్వా దేవలః క్రౌర్యమాశ్రితః |

నిర్లజ్జః పునరేవాఽసౌ ఛేదయిష్యతి దుర్మతిః || ౪౦ ||

తతోఽహం నితరాం ఖిన్నో హ్యుభయత్రైవ సజ్గుటాత్ |

విచార్య స్వహితే సక్తః శమీ దమపరోఽభవమ్ || ౪౧ ||

సర్వాభయస్వభావేన కర్మణా యోగసేవయా |

క్రమేణ సహజే యోగ్యఽహం బ్రహ్మణి పరోఽభవమ్ || ౪౨ ||

తత్ర స్వాధీనతాం దృష్ట్వా శాన్తిహీనోఽభవం పునః |

అగమం పితరం తత్ర యోగీన్దైర్వన్దితం స్తుతమ్ || ౪౩ ||

తత్రాఽనితం ప్రణమ్యైవాఽపృచ్ఛం బ్రహ్మ సనాతనమ్ |

యోగశాన్తిప్రదం పూర్ణం తతో మాం సోఽబ్రవీద్వచః || ౪౪ ||

అసిత ఉవాచ |

సంయోగాద్విద్ధి పుత్ర త్వం స్వసంవేద్యాత్మకాత్ కిల |

చతుర్విధం సముత్పన్నం తత్త్యజస్వ సమాధిదమ్ || ౪౫||
 అయోగేన చ సంయోగో దృశ్యతే యోగిభిః కదా |
 సంయోగాయోగయోర్యోగో యోగశాన్తిప్రదో మతః || ౪౬||
 భజస్వ గణరాజం త్వం తదర్థం నిత్యమాదరాత్ |
 సదా యోగస్వరూపం తం శాన్తిదం యోగినోఽబ్రువన్ || ౪౭||
 సంయోగేఽయం గకారాఖ్యో ణకారాఖ్యస్త్యయోగకే |
 తయోర్యోగే గణాధీశో జ్ఞాతవ్యో విబుధైః సదా || ౪౮||
 ఏవముక్త్యా దదౌ మస్త్రం మహ్యామేకాక్షరం పరమ్ |
 గాణపత్యః ప్రసన్నాత్మా పితా మే గణపం భజన్ || ౪౯||
 తతస్తం ప్రణిపత్యైవ గతోఽహం స్వాశ్రమే నృప |
 గణేశం పూజయామి స్మ ధ్యాత్వా జపపరోఽభవమ్ || ౫౦||
 తతః స్వల్పేన కాలేన శాన్తిం ప్రాప్తోఽహమేవ చ |
 యోగివన్ద్యోఽభవం రాజంస్తథాపి గణపం భజే || ౫౧||
 గతే వర్షే సమాయాతో గణేశో భక్తవత్సలః |
 స్తుతః సమ్పూజితస్తత్ర మయా హృష్టేన చేతసా || ౫౨||
 తతో మాం గాణపత్యం స పితృతుల్యం మహోదరః |
 కృత్వా స్వానందకే ధామ్ని గతో బ్రహ్మపతిః ప్రభుః || ౫౩||
 ఉక్త్వా దశాక్షరం మస్త్రం దదావేవం నృపాయ చ |
 అస్తర్థాయ స్వమాత్మానం దేవలః స్వాశ్రమేఽగమత్ || ౫౪||
 తతః స రాజశార్దూలో గణేశభజనే రతః |
 తత్రాఽఽదౌ శ్రావణీ ప్రాప్తా వరదా యా చతుర్థికా || ౫౫||
 తాం చకార జనైః సర్వైః పురవాసిభిరాదరాత్ |
 ఉపోషణసమాయుక్తః పంచమ్యాం పారణే రతః || ౫౬||
 తతో దాహవినిర్ముక్తో జ్వరహీనో బభూవ హ |
 జనాః సర్వే చ రోగాద్వైర్హీనా జాతాస్తదద్భుతమ్ || ౫౭||
 తతస్తేన మహీపృష్ఠే విఖ్యాతం తద్వృతం కృతమ్ |
 శుక్లకృష్ణభవం చక్రుర్వృతం సర్వే ధరాతలే || ౫౮||

ఆరోగ్యాదిసమాయుక్తా హృష్టపుష్టా జనాః బభుః |
వ్రతస్య పుణ్యయోగేన పుత్రపౌత్రధనాన్వితాః || ౫౯ ||

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౯ పాన ౫౫)

పుత్రే రాజ్యం పరిత్యజ్య రాజా శాన్తిపరాయణః |
సస్త్రిక ఏకాన్తే సోఽభూదభజధణనాయకమ్ || ౬౦ ||

అన్తే స్వానన్దగో రాజా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ |
క్రమేణ సర్వే లోకా వై బ్రహ్మభూతా బభూవిరే || ౬౧ ||

ఏవం వ్రతస్య మాహాత్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ |
కథితం తే మహారాజ పునః శృణు కథానకమ్ || ౬౨ ||

గుర్జరే పాపకర్మాకః క్షత్రియో దుర్బలోఽభవత్ |
బాల్యాత్ ప్రారభ్య దుష్టాత్మా పాపకర్మపరాయణః || ౬౩ ||

స్త్రీమాంసమదిరాసక్తో జనానాం చ పశోస్తథా |
వధే రతో గురుం చైవ మారయామాస మన్దః || ౬౪ ||

గురోర్ద్రవ్యం గృహీత్వా స వనగశ్చ బభూవ హ |
ఏవం నానావిధం పాపం చకార నిత్యమాదరాత్ || ౬౫ ||

ఏకదా జ్వరయుక్తః స బభూవ క్షత్రియాధమః |
అత్యన్తం వ్యాకులో జాతో దేహశుద్ధిం న చాస్మరత్ || ౬౬ ||

దైవయోగేన శుక్లా సా శ్రావణే సుసమాగతా |
చతుర్థీ తత్ర తేనైవాన్మం జలం భక్షితం న చ || ౬౭ ||

పంచమ్యాం తేన కిఞ్చిద్వై భక్షితం త్వన్నమాదరాత్ |
రోగహీనో బభూవాఽపి పునః పాపం సమాచరత్ || ౬౮ ||

కాలేన నిధనం ప్రాప్తం తం నేతుం చ సమాగతాః |
దుష్టం సక్లుహ్య గాణేశా బ్రహ్మభూతం ప్రచక్రీరే || ౬౯ ||

అజ్ఞానవ్రతజ్ఞైవై పుణ్యేన క్షత్రియో యయౌ |
స్వానన్దం కిం పునరానినాం కథా కా నృపాత్మజ || ౭౦ ||

ఏవం నానా జనాద్యాశ్చ చతుర్థీవ్రతపుణ్యతః |
బ్రహ్మభూతా మయా వక్తుం న శక్యాన్తే బభూవిరే || ౭౧ ||

ఇదం శ్రావణగాయాశ్చ వరదాయాః పఠేన్నరః |

మాహాత్మ్యం శృణుయాచ్చేద్వా స సర్వం సంల్లభేత్ ఫలమ్ || ౭౨||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శ్రావణశుక్లచతుర్థివ్రతకథనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ||
౪.౧౮

౪.౧౯ మలమాసశుక్లచతుర్థీచరితవర్ణనం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దశరథ ఉవాచ |

వద బ్రహ్మాన్ మలే మాసే చతుర్థీ యా సమాగతా |
వరదా చరితం తస్యాః సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౧||

వసిష్ఠ ఉవాచ |

ఆత్ర తే కథయిష్యామి చేతిహాసం పురాతనమ్ |
చతుర్థీ మహిమాయుక్తం శ్రవణాత్ సర్వదం పరమ్ || ౨||

ఆన్ద్రే రాజా సుషేణశ్చ చకార రాజ్యముత్తమమ్ |
నగరే చమృకే భూప శస్త్రాస్త్రే పారగో మతః || ౩||

సీత్యా ధర్మేణ కీర్త్యా చ దానేన యశ ఆర్జయత్ |
దేవప్రాతిఢిప్రేపుర్యజ్వా వ్రతపరాయణః || ౪||

జిత్వా భూమణ్డలం సర్వం రాజ్యం చకార ధర్మతః |
రాజానః కరదాః సర్వే సేవాం చక్రుర్మహిపతేః || ౫||

తస్య రాజ్యే మహా సర్పా బభక్షుస్తజ్జనాన్ సదా |
యత్ర తత్రాఽచరన్ క్షుభ్దాః సర్పాః పరమదారుణాః || ౬||

జనైః కుత్ర మహిపాల ప్రగన్తుం వైవ శక్యతే |
తదైవ దుఃఖితైః స్థాతుం వనేషు చ గృహేషు చ || ౭||

రాజా తదైవ దుఃఖార్తో మహాభయపరాయణః |

(Page ఖం. ౪ అ. ౧౯ పాన ౫౬)

నాగానాం శాన్తయే సర్వైః పశ్చామీ సాధితాఽభవత్ || ౮||

తథా స్మ న శమం యాన్తి నాగాః పరమదారుణాః |
నానాపుణ్యాని తీర్థాని జనాశ్చక్రుర్విశేషతః || ౯||

తథాఽధికం యయుః క్రూరా నాగాః సర్వత్ర భూమిషు |
రాజేన్ద్రః ఖగురుం తత్ర జైమినిం శరణం యయౌ || ౧౦||

తం ప్రణమ్య పురస్తస్య సంస్థితః స కృతాజ్ఞులిః |
తం మునిర్మానయామాసాఽఽసనదానాద్విశేషతః || ౧౧||

పప్రచ్ఛ వినయేనైవ యుక్తం కిమర్థమాగతః |
సుషేణః స తథోవాచ నిఃశ్వస్య మునిపుంగవమ్ || ౧౨||

సుషేణ ఉవాచ |
స్వామిన్ సర్పా అపారాశ్చ ధర్షస్తశ్చ సదా జనాన్ |
స స్థాతుం శక్యతే తత్ర భయసంకృలితైర్మునే || ౧౩||

నానోపాయాః కృతాస్తత్ర న శాన్తిం లేభిరే తతః |
తదర్థం త్వాం మహాభాగ ప్రప్లుమత్ర సమాగతః || ౧౪||

వద సర్పగణానాం చ శాస్తయే కిం కరోమ్యహమ్ |
ఏవ్ర నో చేత్ త్వత్సమీపే దేహత్యాగం కరోమి వై || ౧౫||

వసిష్ఠ ఉవాచ |
ఏవం పృష్టో మహాతేజా జైమినిస్తమువాచ హ |
స్వశిష్యం నిన్దయన్ రాజంస్తచ్ఛృణుష్య సమాహితః || ౧౬||

జైమినిరువాచ |
చతుర్థీజం మహాపాపిన్స్తప్తం రాజ్యే తవ వ్రతమ్ |
తేన త్వం చ మృతైః సర్వైర్నరకే ప్రపతిష్యసి || ౧౭||

చతుర్థాం పురుషార్థానాం దాతృత్వాద్వరదా మతా |
తథా సంకృటనాశిత్వాత్ సంకృష్టి సా ప్రకీర్తితా || ౧౮||

యది వ్రతం చ సర్వాదౌ న కృతం చేన్నిరర్థకమ్ |
కర్మహీనం చతుర్థిస్తన్నిత్యం కార్యా తతః ప్రభో || ౧౯||

ఏవముక్త్వా చతుర్థ్యాశ్చ మాహాత్మ్యం మునిసత్తమః |
కథయామాస తచ్ఛృత్వా సుషేణస్తం తథాఽబ్రవీత్ || ౨౦||

సుషేణ ఉవాచ |
కీదృశోఽయం గణేశానో వ్రతం యస్య మహద్భుతమ్ |
వద తస్య స్వరూపం మే భజిష్యామి మహాప్రభుమ్ || ౨౧||

జైమినిరువాచ ।

న వక్తుం శక్యతే రాజన్ కేనాప్యేతత్ స్వరూపకమ్ ।

ఉపాధినా యుతం దుణ్ణీం వదామి శ్శృణు తత్త్వతః ॥ ౨౨॥

అహం పురా సుశాస్త్ర్యర్థం వ్యాసం చ శరణం గతః ।

మహ్యాం సజ్కథితం తేన సాక్షాన్నారాయణేన చ ॥ ౨౩॥

తదేవ త్వాం వదిష్యామి స్వశిష్యం చ నృపాధమమ్ ।

యది తం భజసి హ్యద్య సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౨౪॥

దేహదేహిమయం సర్వం గకారాక్షరవాచకమ్ ।

ణకారవాచకం బ్రహ్మ సంయోగాయోగరూపకమ్ ॥ ౨౫॥

తయోః స్వామీ గణేశస్తు పశ్య వేదే మహామతే ।

చిత్తే నివాసకత్వాచ్చిన్తామణీర్వై స కథ్యతే ॥ ౨౬॥

చిత్తరూపా స్వయం బుద్ధిర్భ్రాన్తిరూపా మహీపతే ।

సిద్ధిస్తత్ర తయోర్యోగే ప్రలభ్యేత తయోః పతిః ॥ ౨౭॥

ఏవముక్త్వా గణేశస్య దదౌ మన్త్రం షడక్షరమ్ ।

సుషేణాయ యథాన్యాయం విధియుక్తం విశేషతః ॥ ౨౮॥

తతస్తేనాభ్యనుజ్ఞాతః స్వపురం స జగామ హ ।

తత్రా౭౭దౌ మలమాసశ్చ సమ్ప్రాప్తస్తేన భూమిప ॥ ౨౯॥

మలమాసే గణేశస్య వరదాఖ్యం సమాగతమ్ ।

సో౭పి శుక్లే చతుర్థీజం వ్రతం చక్రే సుభక్తితః ॥ ౩౦॥

నాగరైర్వివిధైర్లోకైః సమీపగ్రామసంస్థితైః ।

తత్కృతం విధినా రాజన్ సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౩౧॥

తతస్తేన సుషేణేన ప్రశస్తం భూమిమణ్డలే ।

కృతం తతో జనాః సర్వే చక్రుర్వర్షసమన్వితాః ॥ ౩౨॥

అభవన్ వ్రతపుణ్యేన సర్వా అన్తర్హితా బభుః ।

లోకా రోగాదిభిః సర్వే వర్జితా హర్షసంయుతాః ॥ ౩౩॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౦ పాన ౫౭)

పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తా ధనధాన్యసమన్వితాః ।

నానాసుఖేషు సంసక్తా అభవంస్తత్ర తే తతః ॥ ౩౪॥

రాజా గణపతిం నిత్యమభజన్నాన్యచేతసా ।
 షడక్షరేణ మస్త్రేణ విధియుక్తేన పూజయన్ ॥ ౩౫॥
 పుత్రే రాజ్యం వినిషిష్య సస్త్రీకః స వనం యయా ।
 తత్ర విఘ్నేశమేవం సోఽపూజయజ్ఞపతతృరః ॥ ౩౬॥
 అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ।
 జనాః సర్వే వ్రతే సంస్థాః శుక్లకృష్ణభవే పరే ॥ ౩౭॥
 స్వాన్తే క్రమేణ తే సర్వే బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ।
 వ్రతస్యైవ ప్రభావేణ న కిఞ్చిద్ దుర్లభం భవేత్ ॥ ౩౮॥
 అన్యచ్ఛృణు మహీపాల చరితం మలమాసగమ్ ।
 పుణ్యం శుక్లచతుర్థీజం శ్రవణాత్ సర్వదం భవేత్ ॥ ౩౯॥
 హస్తినాపురవాసీ చ క్షత్రియః కః సుదారుణః ।
 బాల్యాత్ ప్రభృతి వై సోఽపి పాపాచారో బభూవ హా ॥ ౪౦॥
 ద్రవ్యలోభార్థమేవం స్వజనకం స జఘాన హా ।
 పరస్త్రీలాలసః పూర్ణశౌచకర్మపరోఽభవత్ ॥ ౪౧॥
 ఏవం నానావిధం పాపం చక్రేఽసౌ దుర్మతిః సదా ।
 వనే స్థితః కదాచిద్వై జనాన్ జఘ్నే మహాఖలః ॥ ౪౨॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర సర్వేషైవ మహీపతే ।
 దష్టః సోఽపి భయోద్విగ్నో గృహే గన్తుం మనో దధే ॥ ౪౩॥
 తతో విషేణ సంవ్యాప్తో దేహస్తేన పపాత హా ।
 దైవయోగేన తత్రాఽసౌ జలాన్నరహితోఽభవత్ ॥ ౪౪॥
 శుక్లపక్షే మలే మాసే చతుర్థీ సా తిథిస్తదా ।
 తేన ప్రాప్తా తత్ర భూప అజ్ఞానేన వ్రతం కృతమ్ ॥ ౪౫॥
 పఞ్చమ్యాం స మృతస్తత్ర వనే ఘోరే మహాఖలః ।
 స్వానన్దే గణపం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ॥ ౪౬॥
 నానా జనా వ్రతేనైవ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ।
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానన్తే వక్తుం న శక్యతే ॥ ౪౭॥
 ఇదం చతుర్థీమాహాత్మ్యం మలమాసే శృణోతి చేత్ ।

శుక్లపక్షే లభేత్ సోఽపి పఠేద్వా సర్వమజ్ఞానా ॥ ౪౮ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే మలమాసశుక్లచతుర్థీచరితవర్ణనం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః
॥ ౪.౧౯

౪.౨౦ మాఘకృష్ణచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

సంశ్రుత్య వరదాయా వై మాహాత్యం సర్వదం పరమ్ ।
అత్యంతం కృతకృత్యోఽహం జాతో నాస్త్యత్ర సంశయః ॥ ౧ ॥

నానేన సదృశం కింశ్చిద్వృతం సర్వార్థదం పరమ్ ।
ధన్యాస్తే పురుషా విప్ర చతుర్థీవ్రతకారకాః ॥ ౨ ॥

అధునా సఙ్కటాయాశ్చ మాహాత్యం వద విస్తరాత్ ।
న తృప్యామి సుధారూపాం కథాం శ్రుత్వా సమాసతః ॥ ౩ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ వసిష్ఠస్తమువాచ హ ।
తచ్ఛృణుష్వ ప్రజానాథ శ్రవణానందాయకమ్ ॥ ౪ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

తవ భావం విదిత్వాఽహం సస్తుష్టో నృపసత్తమ ।
పుణ్యవానసి యేన త్వం గణేశే భక్తిమానసి ॥ ౫ ॥

న హ్యల్పపుణ్యయోగేన గణేశస్య మహాత్మనః ।
కథాయాం జాయతే ప్రీతిర్ధన్యోఽస్యత్ర న సంశయః ॥ ౬ ॥

కథాం శ్ఛృణు మహాభాగ చతుర్థీసంశ్రితాం పరామ్ ।
కృష్ణపక్షే మహాపుణ్యాం సర్వసిద్ధిప్రదాయినీమ్ ॥ ౭ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౦ పాన ౫౮)

అత్ర తే కథయిష్యామి చేతిహాసం పురాతనమ్ ।
మహాపుణ్యప్రదః పూర్ణశ్రవణాత్ పఠనాద్భవేత్ ॥ ౮ ॥

సహస్రాఖ్యే పురే రాజన్ శూరసేనో మహీపతిః ।

సభాయాం గానసంయుక్తో బభూవే భూపనేవితః ॥ ౯॥

తత్రాకస్మాద్విమానం వై పతితం జ్వలనప్రభమ్ ।

తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం జ్ఞాతుం దూతానచోదయత్ ॥ ౧౦॥

దూతైః సంజ్ఞాపితో రాజా విమానం ద్రష్టుముత్సుకః ।

స యయా నగరప్రాంతే పురవాసిభిరావృతః ॥ ౧౧॥

తత్రేన్ద్రం దేవయుక్తం స దృష్ట్వా విస్మితమానసః ।

ప్రణనామ పదా గత్వా దణ్డవత్ పృథివీతలే ॥ ౧౨॥

పునరుత్థాయ రాజాఽసౌ కృత్వా కరపుటం శనైః ।

హర్షయుక్త ఉవాచేదం వచనం భక్తిసంయుతః ॥ ౧౩॥

శూరసేన ఉవాచ ।

ధన్యం జన్మ వయో దానం పితరౌ నగరాదికమ్ ।

కృతకృత్యోఽస్మి దేవేన్ద్ర దర్శనాత్తే సహానుగః ॥ ౧౪॥

వద కుత్ర విభో గన్తుం కుతో వ్రజసి వా స్థలాత్ ।

లాలసన్తే విమానం చ కథం నిపతితం భువి ॥ ౧౫॥

న జానే కేన పుణ్యేన సర్వేషాం దర్శనం చ తే ।

జాతం దేవసమూహేన వదాజ్ఞాం కిం కరోమ్యహమ్ ॥ ౧౬॥

విమానచలనే యత్నం కురు త్వం దేవనాయక ।

కేన పాపేన తే యానం పతితం తద్వదస్య మే ॥ ౧౭॥

ఏవం పృష్టో మహాతేజా మహేన్ద్రస్తమువాచ హ ।

విసితం భక్తిసంయుక్తం రాజేన్ద్ర హర్షసంయుతః ॥ ౧౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

త్రైవర్తకో మహాపాపీ నామా విఘ్నేశమాభజత్ ।

ముద్గలేనోపదిష్టశ్చ నామమన్త్రపరాయణః ॥ ౧౯॥

సహస్రే తద్వరేణాఽసౌ వర్షేషు బ్రాహ్మణోత్తమః ।

భ్రూమధ్యాన్నిఃసృతా శుణ్ణా భృశుణ్ణీ చాఽభవన్ మునిః ॥ ౨౦॥

తస్య దర్శనమాత్రేణ పునర్జన్మ న విద్యతే ।

దర్శనార్థం గతోఽహం తు సమూజ్యేహ సమాగమమ్ ॥ ౨౧॥

అత్రాపి పాపరూపస్య దృశా వైశ్యస్య కుష్ఠినః ।
 విమానం పతితం భూమా తవ దూతస్య మానద ॥ ౨౨ ॥
 యది సజ్కుష్టికా రాజంశ్చతుర్థీ కృష్ణపక్షగా ।
 సాధితా వ్రత భావన తస్యాః పుణ్యం ప్రదీయతామ్ ॥ ౨౩ ॥
 తదా విమానమేవేదం చలేదత్ర న సంశయః ।
 నాన్యథా పురుషార్థశ్చ విమానచలనం భవేత్ ॥ ౨౪ ॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విమానం చ ద్వివీచితమ్ ।
 సమాగతం గణేశస్య దూతయుక్తం మహాద్భుతమ్ ॥ ౨౫ ॥
 తత్రైవ నగరే భూప చాణ్ణాలీ పాపకారిణీ ।
 అన్ధా కుష్టయుతాఽత్యస్తం కృమిభారసమాకులా ॥ ౨౬ ॥
 పూయశోణితదిగ్ధాన్తా దుర్గధేన సమావృతా ।
 బభూవ భిక్షయా సా వైరతా జరరపోషణే ॥ ౨౭ ॥
 పాషకృష్ణతృతీయాయాం నిశా కిణ్ణావశేషితా ।
 మద్యపానం తయా తత్ర కృతం సుష్వాప నిర్భయా ॥ ౨౮ ॥
 మద్యపానబలేనైవ నిద్రాం లేభే తథాఽత్యజా ।
 చతుర్ధ్యాముదితే చన్ద్రే జాతే జాగరితాఽభవత్ ॥ ౨౯ ॥
 తతోఽపి ఘృధయాఽఽవిష్టా రాశ్రీ భిక్షార్థమేవ చ ।
 బభ్రామ తత్ర కేనాఽపి దత్తాన్నం బుభుజే చ సా ॥ ౩౦ ॥
 పఞ్చమ్యాం సా మృతా తత్ర నృప సక్లృహ్యా గాణపాః ।
 విమానేన యయుస్తే వై స్వానన్దే వ్రతకారిణీమ్ ॥ ౩౧ ॥
 గచ్ఛస్త్రీ వాయునా స్పృష్టా విమానేన్ద్యజ్జా నృప ।
 స వాయుః సహసా గత్యా స్పృశదిన్ద్రవిమానకమ్ ॥ ౩౨ ॥
 వ్రతకారిశరీరస్య స్పృష్టో వాయుః సుపుణ్యవాన్ ।
 విమానం చాలయామాస దేవేన్ద్రస్య మహాద్భుతమ్ ॥ ౩౩ ॥
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨౦ పాన ౫౯)
 తద్ దృష్ట్వా విస్మితాః సర్వే దేవా మునిగణాదయః ।
 జ్ఞానదృష్టయా చ తజ్ఞాత్వా శశంసూ రాజసత్తమమ్ ॥ ౩౪ ॥

ఇన్ద్రో స్వర్గ గతే దేవై రాజా స్వనగరం యయౌ |
 విస్మితస్తం ప్రణమ్యైవ వసిష్ఠం మాం సమానయత్ || 3౫||
 మయా విధియుతం తస్యోపదిష్టం ముఖ్యకం వ్రతమ్ |
 చకార స యథాన్యాయమజ్ఞౌరకయుతం పురా || 3౬||
 మాఘే కృష్ణచతుర్థ్యోం స కృత్వా వ్రతమనుత్తమమ్ |
 పునః సమ్ప్రాజ్య పంచమ్యాం గణేశం సంస్థితోఽభవత్ || 3౭||
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విమానం సహసాఽఽగతమ్ |
 గణేశదూతసంయుక్తం శూరసేనపురే మహత్ || 3౮||
 విమానాద్గణ నాథస్య దూతా ఉత్తిర్య తం నృపమ్ |
 జగుర్వ్రతప్రభావేణ చల రాజన్ గణేశ్వరమ్ || 3౯||
 దూతానాం వచనం శ్రుత్వా రాజా విస్మితమానసః |
 ప్రణీపత్య ప్రపూజ్యైవ తానువాచ సుహర్షితః || ౪౦||
 శూరసేన ఉవాచ |
 ఆరభ్య జన్మతో దేవా అద్యావధి మయా హరాత్ |
 యత్కించినాగరైః సార్థం సదా భుక్తం శుభాశుభమ్ || ౪౧||
 అధునా తాన్ పరిత్యజ్య కథం యామి గజాననమ్ |
 తతస్తం గణరాజస్య దూతా ఊచుః శ్శృణుష్వ తత్ || ౪౨||
 గాణపత్యా ఊచుః |
 నాగరైః సహ రాజేన్ద్ర చల త్వం విఘ్ననాయకమ్ |
 యథావిధి వ్రతస్యైవ ప్రభావేణ మహామతే || ౪3||
 యథాశాస్త్రం వ్రతస్యాస్య మహిమా కేన గమ్యతే |
 అతో విశ్వస్య చోద్ధారే సమర్థస్తు సుపుణ్యతః || ౪౪||
 తతోఽతిహర్షితో రాజా చతుర్వర్ణజనైః సహ |
 నగరస్థైర్విమానం స సమారుహ్య స్థితోఽభవత్ || ౪౫||
 తతో గాణేశకైస్తత్ర విమానం చాలితం నృప |
 న చచాల జడీభూతం ధ్యానయుక్తా బభూవిరే || ౪౬||
 జ్ఞాత్వా తం కుష్ఠినం త్యక్తుం గాణేశాశ్చ సమాగతాః |
 తాన్ ప్రణమ్య జగదాఽసౌ రాజేన్ద్రో రోదనాకులః || ౪౭||

మహాపాపీ చ వైశ్యోఽయం యస్య దృష్ట్యా పపాత హ |
 విమానం సురనాథస్య తథాపి శ్శృణుత ప్రియాః || ౪౮ ||
 కిమనేన కృతం పాపం మాం తతో వదత హ్యహమ్ |
 ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామ్యనేన గచ్ఛామి సంయుతః || ౪౯ ||
 తతస్తం గణనాథస్య దూతాః ఊచుః ప్రహర్షితాః |
 శ్శృణు రాజన్నయం వైశ్యః పూర్వజన్మని వాడవః || ౫౦ ||
 బుధనామా మహాపాపీ బాల్యాత్ ప్రారభ్య సర్వదా |
 మాతా పత్నితా చాస్య శాకినీ పరికీర్తితా || ౫౧ ||
 దూర్వో నామ పితా చాస్య తపస్వీ వేదపారగః |
 పత్నీ పత్నితా ప్రోక్తా సావిత్రి కులజాఽభవత్ || ౫౨ ||
 యావనస్థః స్త్రియం త్యక్త్యా పరస్త్రీలాలసోఽభవత్ |
 కదాచిద్గౌడపుర్యాం కా వేశ్యా రూపవతీ యయా || ౫౩ ||
 తాం దృష్ట్వా విస్మితోఽత్యన్తం తయా రేమే నిరన్తరమ్ |
 హృత్వా గృహస్థం ద్రవ్యం స దదౌ తస్యై విశేషతః || ౫౪ ||
 పాత్రభూషణ కాయం వై హృత్వా పరగృహస్థితమ్ |
 చౌర్యమద్యాదీనంయుక్తన్తయా రేమే సుదుర్మతిః || ౫౫ ||
 కదాచిత్ స నిశాయాం వై నాగతః స్వగృహే నృప |
 తదర్థం మునిముఖ్యోఽసౌ దూర్వో బభ్రామ తత్పురే || ౫౬ ||
 జనాః కేఽపి న విప్రం త్వకథయన్తం విశేషతః |
 పుత్రస్య దుర్వినీతస్య చరిత్రం క్రోధభీతితః || ౫౭ ||
 గృహే గృహే స్వపుత్రం స నాలభచ్ఛ తతో యయా |
 నిశీథే స్వగృహే ప్రాప్తే పప్రచ్ఛ వనితాం ద్విజః || ౫౮ ||
 (Page ౪ అ. ౨౦ పాన ౬౦)
 సోవాచ నాగతః స్వామిన్ పుత్రో మే స్వగృహే ప్రభో |
 ఏకపుత్రలేహవశాత్ పునన్తం సో గవేషయత్ || ౫౯ ||
 నిశీథే నిద్రిత లోకే జనాన్ పప్రచ్ఛ మార్గగాన్ |
 వుధః కుత్ర ప్రదృష్టో మామేకం వదత పుత్రకమ్ || ౬౦ ||
 ఏవం నానా జనాస్తేన పృష్టాస్తేన జగుః సుతమ్ |

తతో భీమోఽత్యజో వృద్ధో మిలితస్తం జగద సః || ౬౧ ||
 తేనైవ కథితం స్పష్టం పుత్రో వేశ్యాగృహే స్థితః |
 మద్యపః కిం పృచ్ఛసి త్వం తపస్విన్ జాతిదూషణమ్ || ౬౨ ||
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా విస్మితో మునిపుజ్గవః |
 వేశ్యాగృహే స్వపుత్రం తం దృష్టోవాచ మదాన్వితమ్ || ౬౩ ||
 కిం త్వం మద్యప వేశ్యాయా గృహే తిష్ఠసి దూషక |
 అధునా దేహముత్సృజ్య వ్రజస్వ యమమన్దిరే || ౬౪ ||
 పున్నామనరకాత్ త్రాతా పుత్రస్సేన ప్రకీర్తితః |
 నరకప్రద ఏవం మే కిమర్థం పుత్ర ఆగతః || ౬౫ ||
 ఏవం పితృర్వచః శ్రుత్వా బుధః క్రోధసమన్వితః |
 లత్రయా తాడయామాస పితరం చ పునః పునః || ౬౬ ||
 వృద్ధః క్షుధాతురః సోఽపి మర్మస్థానే ప్రహారతః |
 మమార తం ప్రగృహ్యోఽసౌ బుధశ్చిక్షేప వై బహిః || ౬౭ ||
 ప్రభాతే స్వగృహే పుత్రమాగతం సా బుధం తతః |
 జననీ లేహాసంయుక్తా పప్రచ్ఛ క స్థితం త్వయా || ౬౮ ||
 గవేషితుం చ తే పుత్ర పితా త్వాం ప్రజగామ హ |
 తమానయ మహాభాగ తతః స్నానం సమాచర || ౬౯ ||
 మాతుర్వచనమేవం స బుధః శ్రుత్వా పునః పునః |
 క్రోధయుక్తః స్వయష్ట్యా తాం తాడయామాస మస్తకే || ౭౦ ||
 మస్తకః స్ఫుటితస్తస్యాః సా మమార తపస్వినీ |
 బహిః ప్రక్షిప్య తాం వేశ్యాగృహమాగాత్ స హర్షితః || ౭౧ ||
 అదహంస్తా జనాః సన్తో బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణం తథా |
 పితృగౌరవభావేన రాజా తం న శశాస హ || ౭౨ ||
 పునర్గృహగతం సా తం సాచిత్రీ దుఃఖసంయుతా |
 ఉవాచ కిం కృతం స్వామిన్ పితుర్మాతుర్వధాత్మకమ్ || ౭౩ ||
 వేశ్యాం త్వం మాం పరిత్యజ్య కిమర్థం గచ్ఛసి ప్రభో |
 సర్వావయవసమ్పూర్ణా సున్దరీ ధర్మపాలినీమ్ || ౭౪ ||

చతురా కరజేష్వేవ నరదేహః సుదుర్లభః ।
 జ్ఞానకర్మాదిసంయుక్తస్తత్ర బ్రాహ్మణ్యకం కుతః ॥ ౭౨॥
 బ్రాహ్మణత్వం సమాసాద్య పాపమిచ్ఛతి దుర్మతిః ।
 నిధిం త్యక్త్వా స్వహస్తస్థం విష్టాభక్షణలాలసః ॥ ౭౩॥
 తథా కృతం త్వయా నాథ తేనాఽహం దుఃఖితా భృశమ్ ।
 కాం గతిం చ త్వయా సార్థం గమిష్యామి మహామతే ॥ ౭౪॥
 ఏవమాకర్ణ్య దుష్టాత్మా తాం జఘాన స్వయష్టితః ।
 క్షాప్తైః సా మర్మభేదేన మమార స్వర్గగాఽభవత్ ॥ ౭౫॥
 ఏవం స్వల్పే గతే కాలే బుధోఽగాత్ స్వగురోహే ।
 ఆయభద్గురుపత్నీమేకాకినీ తాం సుదుర్మతిః ॥ ౭౬॥
 దారుణాని చ పాపాని ఏవం నానావిధాని సః ।
 చకారాస్తే గృహే యామ్యే యాతనాం బుభుజే తతః ॥ ౭౭॥
 భుక్తభోగః స వైశ్నోఽయం జాతః కుష్ఠసమన్వితః ।
 పాపాచరణమత్రాపి కురుతే దారుణం మహత్ ॥ ౭౮॥
 ద్రవ్యలోభార్థమేవాయం వనే గత్వా ద్విజాదికాన్ ।
 హన్తి నిత్యం సతీనాం చ స వనే దూషకోఽభవత్ ॥ ౭౯॥
 శూరసేన అత్స్త్వక్వైస్వనం యాహి త్వం గజాననమ్ ।
 ఆస్య స్పర్శన రాజేన్ద్ర సచైలం స్నానమాపతేత్ ॥ ౮౦॥
 దూతానాం వచనం శ్రుత్వా కమ్పితో రాజసత్తమః ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨౧ పాన ౬౧)
 జగాద తాన్ ప్రణమ్యైవ హా హా కృత్వా సుదారుణమ్ ॥ ౮౧॥
 శూరసేన ఉవాచ ।
 పాపానాం గణనా నాస్తి ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ।
 అధునా తాదృశం చాత్ర మయా కిం క్రియతే గణాః ॥ ౮౨॥
 కృపయా సర్వపాపానాం ప్రాయశ్చిత్తం మహాద్భుతమ్ ।
 కథ్యతాం తత్ కరిష్యామి దేహపాతావధిం కిల ॥ ౮౩॥
 తతస్త్వం గాణపత్యాస్తేఽబ్రువన్ హర్షసమన్వితాః ।
 గజానన ఇతి ప్రాజ్ఞ శ్రావయస్వ జనాథమమ్ ॥ ౮౪॥

చతుర్వేదసముద్భూతం సారం బ్రహ్మముఖోద్గతమ్ |
 చతుర్ముఖైశ్చ సజ్జీతం సుయోగన గజాననమ్ || ౮౮||
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య శూరసేనః ప్రహర్షితః |
 గజాననేతి వైశ్యస్యాఽజపత్ కర్ణే స సాదరః || ౮౯||
 శ్రుత్వా పాపవినిర్ముక్తో వైశ్యః స్వర్ణతనుర్యథా |
 కుష్ఠహీనః స శోభాభియుక్తో వై హర్షితోఽభవత్ || ౯౦||
 తతః సర్వైః సమాయుక్తో నగరస్థైవిశేషతః |
 చతురాకరజై రాజా యయౌ విఘ్నేశ మాదరాత్ || ౯౧||
 స్వానందే గణపం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతాశ్చ జన్తవః |
 బభూవుః స యథా రాజా గాణపత్యో బభూవ హ || ౯౨||
 బ్రహ్మభూతః స రాజేన్ద్రో వ్రతపుణ్యప్రభావతః |
 జన్తుభిః సహితశ్చాతః కోఽఓ వర్ణయితుం వ్రతమ్ || ౯౩||
 చతుర్విధం జగత్ సర్వ సజ్కృష్టం సమ్మతం నృప |
 తత్స్వైయో వ్రతపుణ్యేన బ్రహ్మభూతో భవేన్నరః || ౯౪||
 ఇదం మాఘచతుర్థ్యాస్తు సజ్కృష్టయాః సంశృణోతి యః |
 మాహాత్యం వాపి పఠతి సర్వార్థ లభతే పరమ్ || ౯౫||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే మాఘకృష్ణచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః ||
 ౪.౨౦

౪.౨౧ ఫాల్గునకృష్ణచతుర్థీవర్ణనం నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 దశరథ ఉవాచ |
 బ్రహ్మాన్ శ్రుత్వా చ వై మాఘీ సజ్కృష్టిజం సువిస్మితః |
 మాహాత్యం సర్వదం పుణ్యం సర్వసజ్కృటహారకమ్ || ౧||
 ఫాల్గునే కృష్ణపక్షే యా చతుర్థీ సజ్కటి మతా |
 తస్యాశ్చరిత్రమేవం మే కథయస్వ కృపానిధే || ౨||
 వసిష్ఠ ఉవాచ |

పౌలస్త్యో రావణః ప్రోక్తస్తపస్తవ్త్వా సుదారుణమ్ ।
 వరం లభ్యా త్రిలోకస్య రాజ్యం చక్రే మహాబలః ॥ ౩॥
 ప్రధానేషు సమాక్షిప్య రాజ్యం రాక్షససత్తమః ।
 ఏకాన్తే నిర్జనే గత్వా ధ్యానసంస్థో బభూవ హ ॥ ౪॥
 వేదోపనిషది ప్రోక్తం బ్రహ్మ వేదాన్తపారగమ్ ।
 ధ్యాయతి స్మ విచారణ్ణో జ్ఞానయోగపరాయణః ॥ ౫॥
 ఏవం బహౌ గతే కాలే న లేభే జ్ఞానముత్తమమ్ ।
 తదా ఖేదసమాయుక్తః సోఽతిష్ఠచ్ఛుక్కురం స్మరన్ ॥ ౬॥
 తతః శివేన తత్రైవ ప్రేషితో నారదో మునిః ।
 తం దృష్ట్వా నారదం రక్షః ప్రణనామ కృతాంఽజలిః ॥ ౭॥
 పప్రచ్ఛ ఖేదసంయుక్తో నారదం యోగినాం వరమ్ ।
 స్వామిన్ జ్ఞానప్రదం కింఞ్చిద్వదస్య కరుణాయుతః ॥ ౮॥
 జ్ఞానార్థం ధ్యాననిష్ఠోఽహం నిత్యం తిష్ఠామి చాదరాత్ ।
 న లేభే తన్ మహత్ జ్ఞానం కిం కరోమి మహామునే ॥ ౯॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౧ పాన ౬౨)

నారద ఉవాచ ।
 శివేన ప్రేషితోఽహం వై త్వదర్థం రాక్షసోత్తమ ।
 శృణు జ్ఞానప్రదం పూర్ణం వాక్యం తత్కురు సాదరః ॥ ౧౦॥
 చతుర్విధం జగద్బ్రహ్మ సజ్కష్టం సమ్మతం బుధైః ।
 తన్నాశార్థం వ్రతం ముఖ్యం సజ్కష్టీసంజ్ఞకం కురు ॥ ౧౧॥
 ఏవముక్త్వా చతుర్థ్యాః స మాహాత్మ్యం నారదోఽబ్రవీత్ ।
 తచ్చుప్యా రావణస్తం చాబ్రవీద్ధర్షసమన్వితః ॥ ౧౨॥

రావణ ఉవాచ ।
 కీదృశోఽయం గణాధీశస్తస్య జ్ఞానం వద ప్రభో ।
 యస్య వ్రతం చతుర్థాం చ పదార్థానాం ప్రదాయకమ్ ॥ ౧౩॥
 న కృతం చేచ్ఛతుర్థాం తన్నాశకం నాఽత్ర సంశయః ।
 సర్వాదౌ సమ్మతం విప్ర సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౪॥
 ఏవం పృష్ఠో మహాయోగీ నారదస్తమువాచ హ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తో రావణం లోకరావణమ్ || ౧౫||

నారద ఉవాచ |

మహాజ్ఞానం కథయితుం గణేశస్య న శక్యతే |

ఉపాధినా వదిష్యామి రాక్షసాధిప తచ్ఛృణు || ౧౬||

గణః సమూహరూపశ్చ సమూహో బ్రహ్మవాచకాః |

బాహ్యోస్తరాదియోగేఽయం సమూహో జాయతే యతః || ౧౭||

దేహిదేహమయం బ్రహ్మ గకారాక్షరవాచకమ్ |

సంయోగాయోగరూపం యణ్ణకారాక్షరగం మతమ్ || ౧౮||

తయోర్యోగే గణేశశ్చ స్వామీ సర్వత్ర సమ్మతః |

తం భజస్య విధానేన తదా శాన్తిమవాప్స్యసి || ౧౯||

ఏవముక్త్వా గణేశస్య దదౌ మన్తం దశాక్షరమ్ |

రావణాయ మహాయోగీ విధియుక్తం తమబ్రవీత్ || ౨౦||

యది త్యజసి దైత్యేన్ద్ర తదా భ్రంశమవాప్స్యసి |

అతో గణేశమన్త్రో న త్యాజ్యో రక్షః కదాచన || ౨౧||

ఏవముక్త్వా మహాతేజా నారదోఽతర్దధే స్వయమ్ |

రావణస్య తదా ప్రాప్తా సఙ్కష్టి ఫాల్గునీ నృప || ౨౨||

సా కృతా తేన హర్షేణ విధియుక్తేన కర్మణా |

వ్రతపుణ్యప్రభావేణ స్ఫూర్తిః ప్రాప్తా చ తత్క్షణాత్ || ౨౩||

చకార స తతః శుక్లాం కృష్ణాం వై రాక్షసాధిపః |

జనాన్ విశేషేణాబోధ్య సహ తైర్గణపే రతః || ౨౪||

తతో జ్ఞానం సమాలభం రావణేన మహాత్మనా |

యయా స్వనగరే దైత్యై రాజ్యం చక్రే మదాన్వితః || ౨౫||

దుష్టసఙ్గతియోగేన క్రమేణ జ్ఞానముత్తమమ్ |

నష్టం తస్య సుదుష్టస్య స్త్రీమాంసాదిపరోఽభవత్ || ౨౬||

అహం గణేశరూపశ్చ నాఽన్యో జగతి వర్తతే |

న పాపపుణ్యభోక్తృత్వం కస్య పూజనమాచరే || ౨౭||

తతో జ్ఞానమదేనైవ త్యక్తో మన్తః సుఖప్రదః |

వ్రతం త్యక్తమిదం పుణ్యం పూజా త్యక్తా విశేషతః ॥ ౨౮ ॥

నష్టం జ్ఞానం స్థితిర్నష్టా రాక్షసో రాక్షసోఽభవత్ ।

ధర్మలోపే రతోఽత్యన్తం చకార కర్మఖణ్డనమ్ ॥ ౨౯ ॥

తేనైవ దోషయుక్తోఽభూద్ధతో రామేణ తక్షణాత్ ।

రాక్షసైః స్వజనైః సార్థం తవ పుత్రేణ ధీమతా ॥ ౩౦ ॥

దశరథ ఉవాచ ।

అహం వన్ధ్యశ్చ విప్రేశ రావణశ్చ ప్రవర్తతే ।

కిమిదం భాషనే స్వామిన్ కూటరూపం భ్రమప్రదమ్ ॥ ౩౧ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

కల్పే కల్పే స రామో వై తవ పుత్రోఽభవత్పుభుః ।

జహూన రావణం వీరో గాణపత్యబలాన్వితః ॥ ౩౨ ॥

అన్యచ్ఛృణు చరిత్రం త్వం ఫాల్గునే సజ్కుటీభవమ్ ।

సర్వపాపహరం పూర్ణం భుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ ॥ ౩౩ ॥

మహారాష్ట్రే ద్విజః కశ్చిత్ పాపకర్మా బభూవ హ ।

బ్రాహ్మణత్వం పరిత్యజ్య చాణ్డాల్యాం నిరతోఽభవత్ ॥ ౩౪ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౨ పాన ౬౩)

చాణ్డాలైర్యోనిసమ్బన్ధం పుత్రపుత్రీసముద్భవమ్ ।

చకార మన్దః సోఽపి మద్యమాంసపరాయణః ॥ ౩౫ ॥

స కదాచిద్వనే సంస్థో జనాన్ హన్తుం సముద్యతః ।

ద్రవ్యలోభీ మహాపాపీ పరస్త్రీలాలసోఽభవత్ ॥ ౩౬ ॥

తత్ర ఫాల్గునమాసే సా చతుర్థీ కృష్ణగాఽఽగతా ।

సంస్థితః పర్వతద్రోణ్యాం బభూవ బ్రాహ్మణోఽధమః ॥ ౩౭ ॥

తత్ర కశ్చిన్నృపః సైన్యైశ్చతురశ్చైః సమాగతః ।

తద్భయాత్ సోఽపి తత్రైవ సంస్థితోఽన్నజలైర్వినా ॥ ౩౮ ॥

మహత్ సైన్యం నృపస్యైవ మార్గే గమనకారకమ్ ।

కించోద్ధివసశేషే తత్ సమూర్ణగతమాభవత్ ॥ ౩౯ ॥

తతః సోఽపి బహిర్విక్ష్య నిఃస్పృతో భయవర్జితః ।

జగామ స్వగృహం చన్ద్రోదయే దుష్టః క్షుధాతురః ॥ ౪౦॥

బభజాన్నం స్వపుత్రైః స రాత్రౌ సుప్తో నిజాలయే ।
తత్ర సర్పేణ దష్టశ్చ మమార నృప దుర్మతిః ॥ ౪౧॥

తతో గణేశదూతైః స నీతః స్వానన్దకే పురే ।
దృష్ట్వా విఘ్నేశ్వరం తత్ర బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౪౨॥

అజ్ఞానవ్రతపుణ్యేన విధిహీనేన భో నృప ।
ముక్తశ్చతుర్భువం స కిం పునరానినాం పరమ్ ॥ ౪౩॥

ఏతాదృశా మహాభాగా విధియుక్తా విధిం వినా ।
వ్రతపుణ్యవ్రభావేణ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ॥ ౪౪॥

తత్రైవం కతి తే బ్రూయాం నాలం వర్షాయుతైరపి ।
భవామి నృప మాహాత్మ్యం సజ్జేవేణ నిరూపితమ్ ॥ ౪౫॥

ఇదం ఫాల్గునమాసే యా చతుర్థీ కృష్ణగా మతా ।
తస్యాః శ్చణోతి మాహాత్మ్యం పఠేద్వా సర్వమాలభేత్ ॥ ౪౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే ఫాల్గునకృష్ణచతుర్థివర్ణనం నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః ॥
౪.౨౧

౪.౨౨ చైత్రకృష్ణచతుర్థిచరితవర్ణనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।
చైత్రకృష్ణచతుర్థీ యా తాం మే వద మహామునే ।
న తృప్యామి గణేశస్య కథాం శ్రుత్వా సుఖప్రదామ్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
అత్ర తే కథయిష్యామి చేతిహాసం పురాతనమ్ ।
చతుర్థీమహిమాయుక్తం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౨॥

కలిజ్ఞే నృపవర్యశోఽగ్రసేనో ధర్మతత్పరః ।
యజ్ఞ్వా దానపరో నిత్యం ధర్మాత్మా శంసితవ్రతః ॥ ౩॥

శస్త్రాస్త్రకుశలో ధీమాన్ సత్యవాక్ సీతినంయుతః ।

జిత్వా రాజగణాన్ సర్వాంశ్చకార రాజ్యముత్తమమ్ ॥ ౪॥
 తస్య రాజ్యే నృపశ్రేష్ఠ బభక్షుః సర్వమానవాన్ ।
 అపారస్తత్పురే వ్యాఘ్రాః సమాగత్య మహాబలాః ॥ ౬॥
 ఉగ్రసేనశ్చ శస్త్రస్తాన్ జఘాన నృపసంయుతః ।
 తథా స్మ న శమం యాన్తి వ్యాఘ్రా దైవోద్భవా యథా ॥ ౬॥
 లోకాః సమ్పిడితా వ్యాఘ్రైర్నిన్దస్తం నృపం తదా ।
 పాపకర్మా నృపోఽయం వై ప్రజాభ్యో దుఃఖదాయకః ॥ ౭॥
 ధర్మయుక్తో యదా రాజా ప్రజాస్తత్ర సుఖే రతాః ।
 కిం కర్తవ్యం ప్రజాభిశ్చ దుష్టే రాజని నిత్యదా ॥ ౮॥
 స రాజ్జరీర్దూతముఖాచ్ఛ్చుత్వా దుఃఖసమన్వితః ।
 యయౌ వనం ప్రధానేషు రాజ్యం త్యక్త్యా సుదారుణమ్ ॥ ౯॥
 తత్ర గత్వా స ఏకాన్తే తతాప తప ఉత్తమమ్ ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨౨ పాన ౬౪)
 సూర్యం ధ్యాత్వా చ సౌరైస్తం తోషయామాస నిత్యదా ॥ ౧౦॥
 నిరాహారపరో రాజా గతే వర్షే బభూవ హా ।
 అన్ధివర్మావశేషః స తథాఽపి తప ఆచరత్ ॥ ౧౧॥
 తతో బ్రాహ్మణరూపేణ రవిస్తం ప్రజగామ హా ।
 రాజా ప్రణమ్య తం విప్రం ఫలైరాపూజయత్తతః ॥ ౧౨॥
 ఫలాని భక్షయిత్వా స ఉవాచ రాజసత్తమమ్ ।
 తపః కిమర్థం రాజన్ తే దేహం శోషయనే వద ॥ ౧౩॥
 ఉగ్రసేనస్తతో విప్రం తమువాచ కృతాజ్ఞాళిః ।
 దుఃఖేన మహతా యుక్తో నిఃశ్వస్య స పునః పునః ॥ ౧౪॥
 ఉగ్రసేన ఉవాచ ।
 కరోమి నీతియుక్తేన రాజ్యం ధర్మేణ నిత్యదా ।
 తత్ర వ్యాఘ్రగణాః క్రూరా నరాన్ సమ్భక్షయన్తి భోః ॥ ౧౫॥
 శాస్తయేఽత్ర మయా తేషాం నానోపాయాః కృతా మునే ।
 అపరాన్తే భవన్తిహ తదర్థం తప ఆచరమ్ ॥ ౧౬॥

రాజ్ఞో వచనమాకర్ణ్య విప్రస్తం పునరబ్రవీత్ |
 నిస్తయన్ సర్వభావేన సాక్షాద్భానుః ప్రతాపవాన్ || ౧౭ ||
 ద్విజ ఉవాచ |
 మహాపాపీ త్వమేవాసి కర్మదూషణతో నృప |
 చతుర్థీజం వ్రతం ముఖ్యం నష్టం రాజ్యే సుదుర్మతే || ౧౮ ||
 సర్వాదౌ తత్ ప్రకర్తవ్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ |
 తదా కర్మ కృతం భూప ఫలయుక్తం భవేత్ సదా || ౧౯ ||
 చతుఃపదార్థదం పూర్ణం వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్ |
 వ్యాపూస్తద్దోషభావేన పీడయన్తి చ మానవాన్ || ౨౦ ||
 ఏవముక్త్యా చతుర్థీజం మాహాత్మ్యం ద్విజసత్తమః |
 శ్రావయామాస తస్మై స శ్రుత్వా సోఽభూత్ సువిస్మితః || ౨౧ ||
 జగాద హర్షసంయుక్తస్తం విప్రం జ్ఞానదం పరమ్ |
 కృతాజ్ఞులిః ప్రణమ్యాఽసౌ వచనం స్వహితప్రదమ్ || ౨౨ ||
 ఉగ్రసేన ఉవాచ |
 కిం త్వం సాక్షాత్ స్వయం భానుస్తపసా తుష్టచేతసా |
 ఆగతోఽనుగ్రహార్థం మే ధన్యోఽహం తే ప్రదర్శనాత్ || ౨౩ ||
 అధునా వద మే బ్రహ్మాన్ గణేశస్య స్వరూపకమ్ |
 జ్ఞాత్వా తం దేవదేవశం భజిష్యామి విశేషతః || ౨౪ ||
 ద్విజ ఉవాచ |
 శ్శృణు రాజన్ గణేశస్య స్వరూపం యోగదం పరమ్ |
 భుక్తిముక్తిప్రదం పూర్ణం ధారితం చేన్నరేణ వై || ౨౫ ||
 చిత్తే చిన్తామణిః సాక్షాత్ పంచుచిత్తప్రచాలకః |
 పంచువృత్తినిరోధేన ప్రాప్యతే యోగసేవయా || ౨౬ ||
 ఆసమ్ప్రజ్ఞాతసంస్థశ్చ గజశబ్ధో మహామతే |
 తదేవ మస్తకం యస్య దేహః సర్వాత్మకోఽభవత్ || ౨౭ ||
 భ్రాన్తిరూపా మహామాయా సిద్ధిర్వామాఙ్గసంశ్రితా |
 భ్రాన్తిధారకరూపా చ బుద్ధిః సా దక్షిణాఙ్గకే || ౨౮ ||
 తయోః స్వామీ గణేశశ్చ మాయాభ్యాం ఖేలతే సదా |

తం భజస్య విధానేన తదా శం లభసే నృప ॥ ౨౯॥
 ఏవముక్త్యా గణేశస్య దదౌ మన్తం దశాక్షరమ్ ।
 విధియుక్తం తతః సూర్యోఽతర్ధానం ప్రచకార హ ॥ ౩౦॥
 రాజా స్వనగరే గత్వా ప్రధానైరనుమోదితః ।
 కథయామాస వృత్తాన్తం సర్వేభ్యః సుఖదాయకమ్ ॥ ౩౧॥
 తత్రాదౌ చైత్రగా కృష్ణా చతుర్థీ సహసాఽఽగతా ।
 తాం చకార విధానేన గణేశే భక్తిసంయుతః ॥ ౩౨॥
 సమీపే నాగరాః సంస్థా నరా గ్రామాన్తరే స్థితాః ।
 చక్రన్తే హర్షసంయుక్తాః సజ్కష్టిం కష్టహారిణీమ్ ॥ ౩౩॥
 తత్ సర్వత్ర వ్రతం ముఖ్యం ప్రశస్తం స చకార హ ।
 భయాద్ధతేన చక్రన్తే జనా భూమిస్థితాః పరే ॥ ౩౪॥
 తతో వ్యాఘ్రా మహోగ్రాః స్మ సర్వేఽతర్ధానమాయయుః ।
 రోగాదిభిర్వినిర్ముక్తాశ్చిక్రీడుర్షర్షితా జనాః ॥ ౩౫॥
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨౩ పాన ౬౫)
 రాజా గణపతిం నిత్యమభజన్నాన్యచేతసా ।
 గురురూపేణ భానుం స పూజయామాస నిత్యదా ॥ ౩౬॥
 గతే కాలే తతః పుత్రం స సంస్థాప్య మహామతిః ।
 రాజ్యే నివృత్తిమాస్థాయ గణేశమభజత్ పరమ్ ॥ ౩౭॥
 అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ।
 తస్య రాజ్యే జనాః సర్వే క్రమాత్తే ముక్తిమాప్పువన్ ॥ ౩౮॥
 ఏవం వ్రతస్య మాహాత్యం లేశతః కథితం మయా ।
 అన్యచ్ఛృణు మహాభాగ పాపనాశకరం పరమ్ ॥ ౩౯॥
 ద్రావిడే భిల్లజాతిస్థః క్షత్రియః పాపకారకః ।
 భిల్లైః సంస్కారహీనశ్చ సమ్బంధం స చకార హ ॥ ౪౦॥
 ఏకదా వనసంస్థశ్చ ద్రవ్యలోభీ దురాత్మవాన్ ।
 కఞ్చోత్ దృష్ట్వా నరం తత్రాఽధావచ్ఛస్తప్రధారకః ॥ ౪౧॥
 పపాల సోఽపి దూరం వై నరో భయసమన్వితః ।

ఋక్షస్తత్ర సమాయాతో వనే కశ్చిన్ మహాబలః ॥ ౪౨॥

తేనైవ క్షత్రియః పాపీ ధృతో వేగేన భూమిప ।

ఋక్షం స తం స శస్త్రేణ పాతయామాస భూతలే ॥ ౪౩॥

భిల్లస్తత్ర పపాతాఽసౌ భృశమృక్షేణ పీడితః ।

నిర్జనే వనమధ్యే స విలలాపాఽతిదారుణమ్ ॥ ౪౪॥

దైవయోగేన సా దేవీ చైత్రీ సజ్కుష్టహారిణీ ।

తద్దినే తేన సమ్ప్రాప్తా చతుర్థీ కృష్ణపక్షగా ॥ ౪౫॥

జలాన్నసంవిహీనోఽయం బభూవే పాపకారకః ।

చన్ద్రోదయే ఫలం తత్ర పపాత నృప వృక్షతః ॥ ౪౬॥

దుష్టేన క్షత్రియేణైవ భక్షితం వికలేన తత్ ।

పశ్చాన్యాం స మృతస్తత్ర బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ॥ ౪౭॥

ఏవం నానా జనా రాజన్ వ్రతస్యైవ ప్రభావతః ।

ఇహ భుక్త్యాఽఖిలాన్ భోగానన్తే బ్రహ్మ ప్రలేభిరే ॥ ౪౮॥

తత్ర తే కతి శక్యం న వక్తుం వర్షాయుతైరపి ।

నానేన సదృశం కింశ్చిద్వృతం సర్వార్థదాయకమ్ ॥ ౪౯॥

అజ్ఞానేన కృతం దుష్టైర్వృతం గాణేశ్వరం మహత్ ।

బ్రహ్మభూతకరం ప్రోక్తం జ్ఞానినాం తత్ర కా కథా ॥ ౫౦॥

ఇదం చైత్రచతుర్థ్యా యో మాహాత్యం ప్రపఠేన్నరః ।

శ్ుణోతి చేచ్ఛ కృష్ణాయాః స సర్వం ప్రలభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౫౧॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే చైత్రకృష్ణచతుర్థీచరితవర్ణనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

౪.౨౨

౪.౨౩ వైశాఖకృష్ణచతుర్థీచరితం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

వైశాఖే కృష్ణగాయాస్త్యం చతుర్థ్యా వద సామ్ప్రతమ్ ।

మాహాత్యం మునిశార్దూల న తృప్యామి సమాసతః ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

అగస్త్యో మునిముఖ్యశ్చ సముద్రశోషణే రతః ।

న శశాక మహాతేజా బ్రహ్మణం శరణం యయా ॥ ౨॥

బ్రహ్మణా నోదితః సోఽపి చకార వ్రతముత్తమమ్ ।

వైశాఖే కృష్ణపక్షే న చతుర్థ్యాం విధిపూర్వకమ్ ॥ ౩॥

జ్ఞాత్వా మాహాత్మ్యముగ్రం స నిత్యం మన్తపరాయణః ।

శౌక్లం కార్ణం వ్రతం సర్వైశ్చకార మునిసత్తమైః ॥ ౪॥

దశరథ ఉవాచ ।

తపస్తేజోయుతః సాక్షాదగస్త్యః సర్వశాస్త్రవిత్ ।

వ్రతహీనః కథం సోఽపి కుణ్ఠితశ్చ మహాద్యుతిః ॥ ౫॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

శ్శృణు రాజన్ మహాభాగ సమ్యక్ పృష్టం విచక్షణ ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౩ పాన ౬౬)

అధునా తస్య మాహాత్మ్యం కథయామి సమాసతః ॥ ౬॥

అగస్త్యస్తపసా యుక్తో బధూవాఽతీవ దారుణః ।

న సమస్తేన రాజేన్ద్ర బ్రాహ్మణేషు తపస్విషు ॥ ౭॥

న వ్రతం తేన తదపి కృతమజ్ఞానభావతః ।

బ్రహ్మి కారణం తత్ర శ్శృణు సంశయనాశనమ్ ॥ ౮॥

వేదశాస్త్రపురాణేషు కర్మ నానావిధం నృప ।

కథితం తచ్చ సర్వం తు కర్తుం కేన ప్రశక్యతే ॥ ౯॥

స్వేచ్ఛయా కర్మణః కర్తా స్వయం భవతి మానవః ।

తత్ర మార్గం ప్రవక్ష్యామి శ్శృణుష్వ సుసమాహితః ॥ ౧౦॥

నిత్యం నైమిత్తికం కర్మ ద్వివిధం శాస్త్రమార్గతః ।

తత్రాగస్త్యశ్చకారాఽసౌ నిత్యం కర్మ మహిపతే ॥ ౧౧॥

అన్యవ్రతాదికం సర్వం త్యక్త్వా విధిసమన్వితః ।

తపస్సు తత్పరో నాన్యదజానాత్ స తపోధనః ॥ ౧౨॥

అతస్తేన వ్రతం ముఖ్యం న ధృతం రాజసత్తమ ।

న సమర్థేన శాస్త్రేఽన్యచ్ఛృణుష్వ కథయామి తే ॥ ౧౩॥

గణేశభజనం ముఖ్యం సర్వేషాం నాత్ర సంశయః ।
 సర్వసిద్ధికరం ప్రోక్తం వేదాదిషు విశేషతః ॥ ౧౪॥
 రాజశార్దూల తదపి నరాః సంస్కారహీనకాః ।
 నాభజంస్తం గణేశానం బ్రహ్మణాం నాయకం పరమ్ ॥ ౧౫॥
 తపసా దగ్ధపాపశ్చ పుణ్యరాశిః ప్రజాయతే ।
 తదా రుచిర్భవేత్తత్ర గణేశే భక్తిసంయుతా ॥ ౧౬॥
 అతోఽయం తపసా యుక్తోఽగస్త్యస్తేజస్వినాం వరః ।
 జాతః పాత్రం విజానీహి జ్ఞానే గాణేశసంజ్ఞితే ॥ ౧౭॥
 అగస్త్యః క్రోధసంయుక్తో నృప వాతాపిరక్షకమ్ ।
 సముద్రం తం శోషయితుం షోభయామాస చోద్యతః ॥ ౧౮॥
 తత్రాఽతికుణ్ణితో జాతస్తదర్థం విస్మితః స్వయమ్ ।
 గత్వా బ్రహ్మోణమానమ్య వచనం స జగద హ ॥ ౧౯॥
 అగస్త్య ఉవాచ ।
 తపసా జలధిం బ్రహ్మాన్ శోషయామి న సంశయః ।
 తత్ర మే తపసః శక్తిః కుణ్ణితాఽభూత్ కథం వద ॥ ౨౦॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 శృణు పుత్ర మహాభాగ కారణం కథయామి తే ।
 నిత్యకర్మపరస్త్వం వై నదా తపసి సంస్థితః ॥ ౨౧॥
 గణేశస్మరణం వత్స పూజనం నిత్యమాదరాత్ ।
 కరోషి తేన భవతి కర్మ తే సఫలం మునే ॥ ౨౨॥
 తథాపి నిత్యవత్తాత చతుర్థీ వ్రతముత్తమమ్ ।
 కర్తవ్యం యత్త్వయా త్యక్తం తస్మై మిత్తికమానతః ॥ ౨౩॥
 చతుర్ణాం పురుషార్థానాం దాయకం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।
 తేన హీనస్త్వమద్వైవ కుణ్ణితో నాత్ర సంశయః ॥ ౨౪॥
 అధునా తద్వ్రతం ముఖ్యం కురు భావనమన్వితః ।
 నిత్యవత్తన్ మహాభాగ సమాచర విశేషతః ॥ ౨౫॥
 తదా సక్కుటహీనస్త్వం చతుష్పదసమన్వితః ।
 పూర్ణయోగీ భవసి వై గాణపత్యమవాప్స్యసి ॥ ౨౬॥

తతస్తేన కృతం రాజన్ వ్రతం గాణేశ్వరం మహత్ ।

పురుషార్థసమాయుక్తస్నేహేన స బభూవ హా ॥ ౨౭॥

సముద్రం శోషయామాస వ్రతపుణ్యప్రభావతః ।

అచలాం గణనాథస్య భక్తిం చకార నిత్యదా ॥ ౨౮॥

తతస్తేన మునీంద్రేషు విఖ్యాతం తత్ కృతం వ్రతమ్ ।

నిత్యవత్తే వ్రతం ముఖ్యం చక్రుః సర్వార్థసిద్ధయే ॥ ౨౯॥

అన్యచ్చ శృణు మాహాత్మ్యం పుణ్యదం శ్రవణాన్పుణామ్ ।

అవస్థినగరే వైశ్యో బభూవే పాపకారకః ॥ ౩౦॥

బాల్యాత్ ప్రారభ్య తేనైవ కృతం పాపం మహద్భుతమ్ ।

మరణావధి రాజేన్ద్ర వక్త్రం తన్న ప్రశక్యతే ॥ ౩౧॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౩ పాన ౬౭)

మాతృహా ద్రవ్యలోభార్థం పితృహా సమ్భభూవ హా ।

గురుద్రోహం చకారైవ బ్రహ్మహత్యాం సమాచరత్ ॥ ౩౨॥

తతో లోకైః సమాజ్ఞప్తో రాజా తం నిరవాసయత్ ।

గ్రామాద్వనం సమాగత్య గుహాయాం సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౩౩॥

జఘాన మార్గగాన్ లోకాన్ జీవాన్నానావిధాన్ సదా ।

తత్ర ప్రయోజనేనైవ హీనో వా యుక్త ఏవ వా ॥ ౩౪॥

తతో బహుధనో జాతశ్చౌరాః సమ్మిలితాః పరే ।

సహ తైస్తత్ర తేనైవ కృతం దుర్గం సుదుర్గమమ్ ॥ ౩౫॥

పర్వతద్రోణగం తత్ర గృహం చక్రే మహాఖలః ।

చౌరాస్తత్ర నివాసార్థమాయయుః సర్వతః స్థితాః ॥ ౩౬॥

తేషాం రాజా బభూవాఽసౌ భార్యా తత్ర మహీపతే ।

సమాసీతాఽతిదుష్టేన పుత్రపుత్రీభిరావృతా ॥ ౩౭॥

యథేష్టం రమతే తత్ర చౌరైశ్చౌర్యపరాయణః ।

చకార లేశమాత్రం స న పుణ్యం దుర్మతిః కదా ॥ ౩౮॥

మార్గే పరస్త్రియం ధృత్వా స సతీదూషకోఽయభత్ ।

కాశ్చిత్తత్ర మృతా రాజన్ స్త్రియః సత్యో మహాభయాత్ ॥ ౩౯॥

సోఽవస్థిపాలకో లోకై రాజేన్ద్రో బోధితస్తతః ।

మార్గరోధభయాచ్చౌరం తం హస్తం ప్రోద్యతోఽభవత్ || ౪౦||

సర్వత్ర దశదిక్షేవ సైనికాః ప్రేషితాస్తతః |

రాజ్ఞా చక్రుః ప్రయత్నేన రుద్ధం సర్వత్ర తం ఖలమ్ || ౪౧||

తతస్తే సన్ధతం చౌరం పుత్రశ్చార్చైః సమన్వితమ్ |

రాజ్ఞే నివేదయామాసుస్తం దుష్టం వైశ్యయోనిజమ్ || ౪౨||

రాజా చౌరాన్ జఘానాపి జనైః శస్త్రధర్షైర్నృప |

తం వైశ్యం బన్ధనే క్షిప్త్వా తాడయన్నిత్యదా ఖలమ్ || ౪౩||

తతోఽకస్మాచ్చతుర్థీ సా వైశాఖీ సహసాఽఽగతా |

కృష్ణా తత్ర చ వైశ్యేన న ప్రాప్తం త్వన్నభక్షణమ్ || ౪౪||

నిత్యతాడనభావేన దుఃఖితోఽతితరాం ఖలః |

క్షుధయా పీడితోఽత్యన్తం పాపీ స నిశి చైకకః || ౪౫||

తతో దయాముతైస్తత్ర రాజదూతైశ్చ భక్షణమ్ |

కింఞ్చిద్దత్తం విధోరోవోదయే వైశ్యో బభక్ష సః || ౪౬||

పచ్చుమ్యాం స మృతస్తత్ర బన్ధనే తాడితో భృశమ్ |

గాణేశైర్బ్రహ్మభూతః స కృతః స్వానన్ధకే పురే || ౪౭||

ఏతాదృశః సుదుష్టాత్మా వ్రతపుణ్యప్రభావతః |

బ్రహ్మభూతో బభూవాఽపి కిం పునర్వ్రతకారిణః || ౪౮||

ఏవం వ్రతప్రభావేణ జనా బ్రహ్మ ప్రలేభిరే |

తేఽత్ర వక్తుం న శక్యా వై భవన్తి నృపసత్తమ || ౪౯||

ఇదం వైశాఖమాసే వై చతుర్థ్యాః సంశ్చణోతి చేత్ |

కృష్ణాయా వాఽపి పఠతి మాహాత్మ్యం లభతే పరమ్ || ౫౦||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే వైశాఖకృష్ణచతుర్థీచరితం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః ||

౪.౨౩

౪.౨౪ జ్యేష్ఠకృష్ణచతుర్థీవర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దశరథ ఉవాచ ।

మాహాత్మ్యం తచ్చుతం ముఖ్యం మయా వైశాఖకే పరమ్ ।

సంకృష్టినమభవం ముఖ్యం న తృప్తస్తదపి ప్రభో ॥ ౧॥

అతో జ్యేష్ఠే చతుర్థీ యా సంకృష్టి మునిసత్తమ ।

తస్యాశ్చరీతమేవం మే వద పూర్ణం సమాసతః ॥ ౨॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

నిషధేషు మహాభాగో నలో నామాభవన్నృపః ।

తేజస్వీ శస్త్రసంపున్నః శాస్త్రజ్ఞశ్చ బభూవ హా ॥ ౩॥

రూపవాన్ ధనసంపున్నశ్చతురంగబలాన్వితః ।

శస్త్రాస్త్రైర్భూమిపాలాంశ్చ బభౌ జిత్వా మహాబలాన్ ॥ ౪॥

సామంతా వశగా యస్య కరదా ఇతరే నృపాః ।

సార్వభౌమో మహారాజః శశాస పృథివీమిమామ్ ॥ ౫॥

ధర్మేణ దానశీలేన నీత్యా త్యాగేన భూమిపః ।

యశసా పూరయామాస త్రైలోక్యం స చరాచరమ్ ॥ ౬॥

ఇన్ద్రలోకే విధేర్లోకే కైలాసే వైష్ణవే పదే ।

యస్య వారాం ప్రచక్రుస్తే ధర్మశీలస్య దేవపాః ॥ ౭॥

త్రిలోకీగమనే సక్తః సాధుదర్శనతత్పరః ।

దేవవిప్రాతిథిప్రేపుర్దీనాన్ధాదీనపాలయత్ ॥ ౮॥

దమయస్తీ మహాభాగా రూపేణాప్రతిమా భువి ।

భార్యా యస్య విశాలాక్షీ జగన్మోహకరీ బభౌ ॥ ౯॥

గుణా వర్ణయితుం నైవ శక్యాస్తస్య మహాత్మనః ।

పుణ్యశ్లోకః స వై రాజా కలిం జిగ్యే మహాయశాః ॥ ౧౦॥

కదాచిద్వనగేనైవ భ్రాత్రా కలివశేన సః ।

జితో ద్యూతేన రాజ్యం త్యక్త్వా వనం స జగామ హా ॥ ౧౧॥

తత్రాపి కలినా మత్స్యమిషేణైవ మహాసతీ ।

ప్రేరితేన నలేనాపౌ త్యక్తా నృప వనాన్తరే ॥ ౧౨॥

అర్ధవస్త్రధరా సాపి దమయస్తీ పితుర్గృహే ।

నానాదుఃఖసమాయుక్తా జగామ నలవర్జితా ॥ ౧౩॥

గృప్తరూపేణ వర్షాణి త్రీణి క్రమణలాలసః ।
 నలో బభ్రామ తేజస్వీ వనే వస్త్రార్ధధారకః ॥ ౧౪ ॥
 ధర్మశీలం స రాజానం కలినా పీడితం పరమ్ ।
 దృష్ట్వా మునివరస్తత్ర నారదః ప్రజగామ హా ॥ ౧౫ ॥
 తం దృష్ట్వా లజ్జితో రాజా ప్రణనామ కృతాఙ్గాలిః ।
 లజ్జితం తం సమాఙ్గాయ నారదః స ఉవాచ హా ॥ ౧౬ ॥
 నారద ఉవాచ ।
 మా లజ్జాం కురు రాజేన్ద్ర కర్మణాం గతిరీదృశీ ।
 సావధానమనా భూత్వా శ్శృణు మే పరమం వచః ॥ ౧౭ ॥
 తవ రాజ్యే మహాభాగ వ్రతం నష్టం మహాద్భుతమ్ ।
 చతుర్థీసంజ్ఞితం తేన రాజ్యభ్రష్టోఽసి సామ్ప్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥
 సర్వాదౌ తత్ ప్రకర్తవ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ।
 న కృతం చేన్ మహారాజ కర్మ సర్వం నిరర్థకమ్ ॥ ౧౯ ॥
 చతుఃఫలవిహీనస్త్యం భవస్యత్ర న సంశయః ।
 అతోఽవశ్యకభావేన కురు త్వం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౨౦ ॥
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ నారదః శ్రావయన్సుపమ్ ।
 మాహాత్యం వ్రతముఖ్యస్య చతుర్థ్యాః శాన్తికారకమ్ ॥ ౨౧ ॥
 తచ్చుత్వా విస్మితో రాజా నలస్తం ప్రత్యువాచ హా ।
 గణేశ్వరస్య మాహాత్యం భజిష్యామి వదస్య మే ॥ ౨౨ ॥
 నారద ఉవాచ ।
 గణేశ్వరస్య మాహాత్యం శాన్తియోగఫలప్రదమ్ ।
 వక్తుం న శక్యతే రాజంస్తథాపి శ్శృణు మే వచః ॥ ౨౩ ॥
 బ్రహ్మో విష్ణుశ్చ శంభుశ్చ శక్తిః సూర్యోఽమరాస్తథా ।
 శేషాదినాగముఖ్యాస్తం భజన్తి కులదైవతమ్ ॥ ౨౪ ॥
 అన్నప్రాణాదికాన్యేవ బ్రహ్మణి నృపసత్తమ ।
 భజన్తి తం విశేషేణ కులదేవం సనాతనమ్ ॥ ౨౫ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౪ పాన ౬౯)

మహావాక్యాదిభిర్వేదాస్తం భజన్తి సుయోగదమ్ ।

మహావాక్యాని రాజేన్ద్ర భజన్తి బ్రహ్మనాయకమ్ || ౨౬ ||
 సర్వసిద్ధిప్రదా యస్య వామాణ్ణే ప్రకృతిః పరా |
 పంచుచిత్తమయీ బుద్ధిర్దక్షిణాణ్ణే వ్యవస్థితా || ౨౭ ||
 స్వానన్దే వసతిర్యస్య సర్వపూజ్యోఽయముచ్యతే |
 సర్వాదిర్గణనాథశ్చ విప్రైః సోఽతేషు తిష్ఠతి || ౨౮ ||
 గణాః సమూహరూపాశ్చాన్తరబాహ్యాదియోగతః |
 తేషాం స్వామీ గణేశోఽయం తం భజన్వ విధానతః || ౨౯ ||
 ఏవముక్త్యా దదౌ తన్మై నృప మన్తం షడక్షరమ్ |
 విధియుక్తం తతః సోఽతర్దధే గాణేశకో మునిః || ౩౦ ||
 తతః స నృపశార్దూలో ధ్యాత్వా హృది గజాననమ్ |
 మన్తం జపాప భావేన స్వాత్మానం నిన్దయన్ భృశమ్ || ౩౧ ||
 తతః కర్కటకేనైవ దష్టనైన బభూవ హ |
 విరూపన్తం దదౌ వన్తం నాగః పునః స్వరూపదమ్ || ౩౨ ||
 తేన సంహర్షితో భూవ ఋతుపర్ణం జగామ హ |
 తేనైవ మానితోఽత్యన్తం విరూపో గుణసంయుతః || ౩౩ ||
 పితృర్గృహే గతా నారీ దమయన్తి మహాసతీ |
 తద్వృతం కారయామాన గత్వా తామపి నారదః || ౩౪ ||
 నలేన దమయన్త్యా తజ్జ్యేష్ఠమాసే సమాగతమ్ |
 ప్రథమం తద్వృతం ముఖ్యం సజ్కష్ఠీసంజ్ఞకం కృతమ్ || ౩౫ ||
 శ్రీణి వర్షాణి పూర్ణాని గుప్తరూపేణ సంస్థితః |
 నలశ్చతుర్థిజేనైవ పుణ్యేన జ్ఞానవానభూత్ || ౩౬ ||
 తతః శ్వశురమాగమ్య ఋతుపర్ణేన సంయుతః |
 స్వాత్మానం నాగవన్త్రేణ పూర్వరూపం చకార హ || ౩౭ ||
 దమయన్త్యా యుతః సోఽపి శ్వశురేణ చ సేనయా |
 ఋతుపర్ణేన రాజేన్ద్రో గతః స్వనగరే తతః || ౩౮ ||
 భ్రాత్రా సమ్మానితోఽత్యన్తం చకార రాజ్యముత్తమమ్ |
 విష్ణుహీనః స్వభావేన హృష్టపుష్టజనైర్వృతః || ౩౯ ||

తతో బహూ గతే కాలే పుత్రం రాజ్యేఽభిషిచ్య సః ।
 సపత్నీకో వనే గత్వాఽభజత్తం గణనాయకమ్ ॥ ౪౦॥
 అన్తే జగామ రాజాఽసౌ స్వానన్తే గణపం నృప ।
 తత్రైవ బ్రహ్మభూతః స బభూవ నలనామకః ॥ ౪౧॥
 నతేన సమ్ప్రదిష్టా యే జనా భూమితలే తతః ।
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం ముఖ్యం చక్రర్షితం నృప ॥ ౪౨॥
 తే సర్వే సుఖసంయుక్తా బుభుజుః సుఖముత్తమమ్ ।
 పుత్రపౌత్రాదిభిర్ముక్తా రోగైః సంవర్జితా నృప ॥ ౪౩॥
 అన్తే క్రమేణ సర్వే తే బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ।
 ఏవం కృష్ణే జ్యేష్ఠమాసే మాహాత్మ్యం సజ్కటిభవమ్ ॥ ౪౪॥
 కథితం తే నృపశ్రేష్ఠ పునస్తస్య శ్శృణు సిద్ధిదమ్ ।
 జ్యేష్ఠకృష్ణచతుర్థీజం సర్వసజ్కటహారకమ్ ॥ ౪౫॥
 మాలవేన్త్యజజుః కశ్చిత్ పాపకర్మా బభూవ హ ।
 వనం గత్వా ద్విజాదీన్ స జఘాన ద్రవ్యలోలుపః ॥ ౪౬॥
 ఏకాకినీం స్త్రియం దృష్ట్వా బలేన బుభుజే ఖలః ।
 సతీ పరనరస్పర్శహీనా తత్యాజ సా తనుమ్ ॥ ౪౭॥
 ఏవం నానావిధం పాపం చకార జాతిదూషణః ।
 న తచ్ఛక్యం కథయితుం పాపభోగభయాన్ మయా ॥ ౪౮॥
 ఏకదా వనసంస్థశ్చ చాణ్డాలః శస్త్రధారకః ।
 కశ్చిత్ పురుషకం దృష్ట్వాఽధావత్ స హననాయ తమ్ ॥ ౪౯॥
 పలాయనపరః సోఽపి జగామ భయసంకూలః ।
 హాహా కృత్వా పురోదేశే స తతో నిష్ఫలోఽభవత్ ॥ ౫౦॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర పురుషాః శస్త్రధారకాః ।
 రాజ్ఞః సమాగతాస్తత్ర శ్రుత్వా కోలాహలం తయోః ॥ ౫౧॥
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨౫ పాన ౭౦)
 తే ధృత్వా తాడయామాసుః పునస్తం రాజసేవకాః ।
 బద్ధ్వా రాజ్ఞే దదుర్ధుష్టం రాజా చిక్షేప బన్ధనే ॥ ౫౨॥
 తత్రైవ దైవయోగేన ప్రాప్తా జ్యేష్ఠచతుర్థికా ।

కృతా తేనాన్నహీనోఽయం బభూవే బన్ధనాకులః ॥ ౫౩॥

చన్ద్రోదయే దయాయుక్తై రక్షక్తైస్తైర్మహామతే ।
అన్నం దత్తం తథా భుక్తం తేన దుష్టేన తత్క్షణాత్ ॥ ౫౪॥

రాజాజ్ఞయా చ తం దుష్టం పశ్చాన్యాం జఘ్నురాదరాత్ ।
స మృతోన్యజజన్తత్ర బ్రహ్మభూతో బభూవ హా ॥ ౫౫॥

ఏవం నానా జనా రాజన్ వ్రతపుణ్యప్రభావతః ।
భుక్త్వా భోగాంశ్చ తే సర్వే బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ॥ ౫౬॥

అపారమాహాత్యాయుతం వ్రతం వక్తుం న శక్యతే ।
తథాఽపి కథితం భూప మాహాత్యం సజ్కటీభవమ్ ॥ ౫౭॥

ఇదం జ్యేష్ఠచతుర్థ్యాస్తు కృష్ణాయాః సంశ్ఛ్ఛోతి యః ।
మాహాత్యం వా పఠతి స లభతే స్వేప్పితం ఫలమ్ ॥ ౫౮॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే జ్యేష్ఠకృష్ణచతుర్థీవర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥
౪.౨౪

౪.౨౫ ఆషాఢకృష్ణచతుర్థీవర్ణనం నామ పశ్చావింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।
ఆషాఢే సజ్కటీ ప్రోక్తా చతుర్థీ చరితం శుభమ్ ।
తస్యా వద మహాయోగీన్ సర్వదం పాపనాశనమ్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
అత్ర తే కథయిష్యామి చేతిహాసం పురాతనమ్ ।
సర్వసిద్ధికరం పూర్ణం నేవితం చేన్సృపాత్మజ ॥ ౨॥

వృత్రేణ పీడితోఽత్యన్తం మహేన్ద్రశ్చిన్ద్రయాన్వితః ।
వనే వసత్తు సన్త్రస్త్వైక్వా రాజ్యాదికం పురా ॥ ౩॥

మునయః శ్రుతిభిర్హీనా భ్రష్టాచారాః సమన్తతః ।
అతిష్ఠంస్తే భయోద్విగ్నా వర్ణాః సర్వే తథా నృప ॥ ౪॥

కర్మఖణ్డనభావేన దేవాః పరమవిహ్వలాః ।

ఉపోషణపరా భూత్వాఽతిష్ఠంస్తే మరణోన్ముఖాః ॥ ౫॥

గిరేర్గుహాసు సంస్థాస్తే దదృశుర్మునిపుంగవమ్ ।

విశేషజ్ఞం గృత్సమదం యోగినాం గురుమాగతమ్ ॥ ౬॥

తం దృష్ట్వా దణ్డవత్ సర్వే ప్రణేముశ్చేన్ద్రముఖ్యకాః ।

పప్రచుభుః పూజయిత్వా తం స్వాసనే సంస్థితం మునిమ్ ॥ ౭॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

దృష్టిర్దన్యా జన్మ ధన్యం పితా మాతా వ్రతాదికమ్ ।

యజ్ఞో జ్ఞానాదికం మే వై త్వదఙ్ఘ్నేర్దర్శనాత్ ప్రభో ॥ ౮॥

తవ దర్శనమాత్రేణ కల్యాణం నో భవిష్యతి ।

సాక్షాద్యోగీశ్వరస్వైవ సర్వసిద్ధిప్రదస్య చ ॥ ౯॥

వృత్రాసురేణ దుష్టేన నిర్జ్జితా వయమేవ చ ।

రాజ్యం త్యక్త్వా వనే విప్ర తిష్ఠామః పశవో యథా ॥ ౧౦॥

అత్రాతికర్మనాశేనోపోషణేన సమన్వితాః ।

మరిష్యామో న సన్దేహస్తత్ర కిం దర్శనం భవేత్ ॥ ౧౧॥

తథాఽపి పుణ్యయోగేన ప్రాప్తం తే దర్శనం పరమ్ ।

వద బ్రహ్మాన్ దయాం కృత్వా వృత్రనాశకరం మహత్ ॥ ౧౨॥

జగత్ సర్వం మహాయోగిన్ భ్రష్టాచారం కృతం సదా ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౫ పాన ౭౧)

కిం పశ్యసి సుసంహారే ప్రాప్తే యోగీన్ద్రసత్తమ ॥ ౧౩॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో గృత్సమదస్తమువాచ దయాన్వితః ।

విశ్వరక్షణభావార్థం దుష్టనాశకరం వచః ॥ ౧౪॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

రాజ్యం ప్రాప్య మహాభాగ సుర త్యక్తా చతుర్థికా ।

వ్రతభ్రష్టోఽసి దేవేన్ద్ర అధునా తద్వృతం కురు ॥ ౧౫॥

జ్ఞానమదేన విఘ్నేశమన్తస్త్వక్ష్మస్తథా త్వయా ।

కిం చిత్రం రాజ్యహీనత్వే దుర్మతే మదలాలస ॥ ౧౬॥

ఏవముక్త్వా చతుర్థ్యా యన్ మాహాత్మ్యం మునిసత్తమః ।

కథయామాస తస్మై తత్ పునర్మన్తం దదౌ స్వయమ్ || ౧౭||

యదృచ్ఛయా గతే రాజన్ మునావిన్ద్రేణ తత్తతః |

వ్రతం కృతం ద్విజైర్దేవైర్గణేశం సమ్ప్రపూజ్య చ || ౧౮||

తత్రాదౌ దేవరాజేనాషాఢీ కృష్ణా మహాతిథిః |

ప్రాప్తా చతుర్థికా భూప సా కృతా భూతిదాయికా || ౧౯||

గణేశం మనసా ధ్యాత్వా దధీచేరస్థిజం మహత్ |

వజ్రం ధృత్వా యయా దేవైర్వృత్రం యుద్ధపరాయణః || ౨౦||

చతుర్థీవ్రతజేనాఽసౌ ప్రభావేణ మహాసురమ్ |

కృత్వా యుద్ధం మహాఘోరం వజ్రేజైవ జఘాన తమ్ || ౨౧||

హత్వా వృత్రం మహావీర్యం దేవైః సహ శతక్రతుః |

స్వస్థోఽభూదమరావత్యా ముముదే స్వజనైర్నృప || ౨౨||

తతో దేవగణాః సర్వే స్వస్వస్థానేషు నిత్యశః |

శుక్లకృష్ణభవం చక్రుశ్చతుర్థీసంజ్ఞితం వ్రతమ్ || ౨౩||

పృథివ్యాం సర్వలోకాస్తద్రృతం చక్రువిశేషతః |

ఇన్ద్రేణ బోధితం భక్త్యా సర్వసిద్ధికరం మహత్ || ౨౪||

మన్వన్తరే గతే దేవైరిన్ద్రః స్వానన్దగోఽభవత్ |

దృష్ట్వా విఘ్నేశ్వరం తత్ర బ్రహ్మభూతో బభూవ హ || ౨౫||

భూమిసంస్థా నరాః సర్వే క్రమేణ ప్రయయుర్నృప |

గణేశం బ్రహ్మభూతాస్తే వ్రతపుణ్యప్రభావతః || ౨౬||

ఏతత్తే కథితం స్వల్పం మాహాత్మ్యం వ్రతసమ్భవమ్ |

పునరన్యచ్ఛృణుష్య త్వం పాపకఙ్కుకనాశనమ్ || ౨౭||

గుర్జరే బ్రాహ్మణః కశ్చిద్ బాల్యాత్ పాపపరాయణః |

పరయోనిషు సంసక్తో జీవఘాతం చకార హ || ౨౮||

ఏకదా భగినీ యభ్రా తేన దుష్టేన చాఽభవత్ |

మద్యమాంసపరేణాఽపి చరతా వనగహ్వరే || ౨౯||

ద్రవ్యలోభీ జఘానాఽసో ద్విజాదీంశ్చ విశేషతః |

పశుపక్షిగణాన్ రాజన్ భ్రష్టాచారః సుదుర్మతిః || ౩౦||

నిత్యం చకార స ఖలో యవనైః సహ భోజనమ్ |

స శక్యం తన్మయా తస్య పాపం వర్ణయితుం పరమ్ || 30 ||

ఏకదా వనమధ్యస్థో బభూవే జాతిదూషకః |

ఆషాఢే కృష్ణపక్షే స చతుర్థ్యాం పాపకారకః || 31 ||

దైవయోగేన తేనైవ స ప్రాప్తం వనగహ్వరే |

కిఞ్చిత్తేనాఽతిదుఃఖార్తస్తదా బభ్రామ పర్వతే || 33 ||

తథాఽపి నాలభత్ కిఞ్చిత్ తతో దుఃఖపరాయణః |

ఆపరాహ్ణే పునః సోఽపి స్వగృహం గన్తుముత్సుకః || 34 ||

స దదర్శ స తత్రాఽపి జలాన్నం దైవయోగతః |

ఆజగామ క్షుధార్తః స స్వగృహే శోకసంయుతః || 35 ||

యవనజాం సమాలిఙ్గ్య నిశి చన్ద్రోదయే నృప |

బభణ్ణాన్నం సుతైః సార్థం మోహితో మాయయా భృశమ్ || 36 ||

తతో జ్వరయుతోఽకస్మాద్బభూవే పాపనిశ్చయః |

రాజన్ యవనజాతేన స స్పృష్టా పాపకారిణీ || 37 ||

పఞ్చామ్యాం స మృతస్తత్ర భృశం దుఃఖేన పీడితః |

గాణేశాన్తం ప్రగృహ్యైవ బ్రహ్మభూతం ప్రచక్రీరే || 38 ||

ఏతాదృశా మహాపాపా ఉద్ధరన్తి వ్రతేన వై |

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౬ పాన ౭౨)

అజ్ఞానకృతపుణ్యేన తత్ర కిం వర్ణయామ్యహమ్ || 39 ||

విధియుక్తం వ్రతం భూప యే కుర్వన్తి నరోత్తమాః |

దర్శనేన జనానాం తే తారకాః సమృభవన్తి హి || 40 ||

ఏవం వ్రతప్రభావేణ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే |

అనన్తాశ్చరితం తేషాం వక్తుం వైవ ప్రశక్యతే || 41 ||

ఇదమాషాఢసంక్రమ్యైశ్చరితం యః శ్చణోతి చేత్ |

పరేద్వా లభతే సోఽపి వాఞ్చితం నాత్ర సంశయః || 42 ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోక్షలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే ఆషాఢకృష్ణపక్షుర్ధివర్ణనం నామ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః ||

౪.౨౫

౪.౨౬ శ్రావణకృష్ణచతుర్థిమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

శ్రావణే కృష్ణపక్షే యా చతుర్థి సజ్కటి భవేత్ ।

మాహాత్మ్యం వద తస్యా మే సర్వేభ్యః సుఖదాయకమ్ ॥ ౧ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి శ్రావణే సజ్కటిభవమ్ ।

శ్రవణాత్ సుఖదః పూర్ణో భవతే పఠనాత్తథా ॥ ౨ ॥

చంద్రవంశే సముత్పన్నో యుధిష్ఠిరః ప్రతాపవాన్ ।

ధర్మశీలో వదాన్యశ్చ మాన్యాన్ మానయితా భృశమ్ ॥ ౩ ॥

సాక్షాద్ధర్మావతారశ్చ సత్యవాక్ కరుణాయుతః ।

పాణ్డుపుత్రో మహాతేజాః ప్రజాపాలనతత్పరః ॥ ౪ ॥

ద్రౌపద్యా భ్రాతృభిశ్చైవ సహితః సర్వసమ్మతః ।

కున్త్యా మాత్రా మహాభాగో విఖ్యాతః సర్వమణ్డలే ॥ ౫ ॥

కృష్ణో యస్య సహాయోఽభూత్ సదా వృష్ణికులోద్భవః ।

సాక్షాన్నారాయణః శ్రీమాన్ భూభారహరణే రతః ॥ ౬ ॥

ఏకదా స్వగృహే రాజా సంస్థితో రాజభిర్వృతః ।

రాజసూయం మహాయజ్ఞం కృత్వా కృష్ణవివర్జితః ॥ ౭ ॥

ధృతరాష్ట్రేణ తత్రైవ ప్రేషితో విదురః స్వయమ్ ।

ఆజగమ స తం దృష్ట్వా మానయామాస కున్తిజః ॥ ౮ ॥

భోజితం పరమాన్నేన విదురం సదసి స్థితమ్ ।

తమువాచ మహాభాగో హర్షితః స యుధిష్ఠిరః ॥ ౯ ॥

ధన్యం మే జన్మ కర్మాది త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ।

వయం పాల్యాః సదా తాత త్వయా ధర్మభృతా ప్రభో ॥ ౧౦ ॥

కుశలం స్వజనానాం తే కిమర్థం త్వం సమాగతః ।

వద మే సకలం పూర్ణం వృత్తాన్తం ధృతరాష్ట్రగమ్ ॥ ౧౧ ॥

విదుర ఉవాచ ।

సర్వత్ర కుశలం వత్స స్వజనేషు మహామతే ।

ధృతరాష్ట్రస్య దుర్బుద్ధేరాదరాద్వచనం శృణు ॥ ౧౨॥

పుత్రవత్సలభావేన దుర్యోధనసమాశ్రితః ।

తేనాహం ప్రేషితో భూప త్వత్ప్రమీపే విచక్షణః ॥ ౧౩॥

ఇచ్చతి త్వాం విజేతుం స ప్రభో ద్యూతేన మన్దధీః ।

దుర్యోధనో మహాపాపీ కులక్షేత్రవివర్ధనః ॥ ౧౪॥

కర్ణేన ప్రేరితోఽత్యన్తం శకునినా విశేషతః ।

సక్ష్మస్తే రాజ్యహరణే దుఃశాసనసమన్వితః ॥ ౧౫॥

ధృతరాష్ట్రస్తథా రాజన్ మన్యతే మనసి ధ్రువమ్ ।

స త్వామాహ్వాయతే లోభీ మయా చైవ యుధిష్ఠిర ॥ ౧౬॥

మా గచ్ఛ దుర్మతిం తాత పుత్రపక్షసమాశ్రితమ్ ।

ధృతరాష్ట్రం చ కున్త్యా త్వం సస్త్రీకో భ్రాతృభిః కదా ॥ ౧౭॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

విదురస్య వచః శ్రుత్వా యుధిష్ఠిరో మహాయశాః ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౬ పాన ౭౩)

ఉవాచ తం మహాభాగం నిఃశ్వస్య వచనం హితమ్ ॥ ౧౮॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ ।

శృణు తాత మదీయం త్వం వాక్యం ధర్మయుతం మహత్ ।

రాజ్యే సుసంస్థితో రాజా ధృతరాష్ట్రో విశేషతః ॥ ౧౯॥

తదాజ్ఞావశగాః సర్వే వయం భీష్మాదయః కిల ।

అతో యామి త్వయా సార్థం భావి యత్తద్భవిష్యతి ॥ ౨౦॥

ధర్మయుక్తం వచః శ్రుత్వా విదురః ఖిన్నమానసః ।

న కిఞ్చిదుక్తవాంస్తత్ర తం నిఃశ్వస్య మహాయశాః ॥ ౨౧॥

విదురేణ యుతాః సర్వే సస్త్రీకాః పాణ్డవా నృప ।

సమాగతాశ్చ ద్రౌపద్యా ధృతరాష్ట్రం సభాస్థితమ్ ॥ ౨౨॥

తేనాజ్ఞప్తాశ్చ తే సర్వే భ్రాతరః కలహే రతాః ।

చిక్రీడుర్ద్యూతముగ్రం వై దుర్యోధనముఖైః పురా ॥ ౨౩॥

శకునినా మహోగ్రేణ తపసా సాధితం పురా ।
 ద్యూతం తదేవ రాజేన్ద్ర తదధీనం బభూవ హ ॥ ౨౪॥
 క్రమేణ రాజ్యముగ్రం తత్ సర్వం జిత్యా సుయోధనః ।
 వనవాసే పాణ్డవాన్ స స్థాపయామాస దుర్మతిః ॥ ౨౫॥
 ద్రౌపదీ తేన దుష్టేన సభాయాం సర్వసన్నిధౌ ।
 సమాసీతా స తాం ప్రాహ పత్నీ మే భవ సున్దరి ॥ ౨౬॥
 పతయః పంచ కుత్రాపి న దృశ్యన్తే స్త్రీయాః క్వచిత్ ।
 అస్మాకం కులజం సర్వం యశో నష్టం త్వయా ఖలే ॥ ౨౭॥
 భ్రాతా తాం హతసంయుక్తో నగ్నాం చక్రే మహాఖలః ।
 భీష్మాదీంశ్చ తిరస్కృత్య దుఃశాసనసమన్వితః ॥ ౨౮॥
 పాణ్డవా ధర్మరక్షార్థమసహంస్తస్య కర్మ తత్ ।
 ద్రౌపద్యా సంస్పృతః కృష్ణో గుప్తరూపధరో యయౌ ॥ ౨౯॥
 మాయయా వస్త్రసంయుక్తాం ద్రౌపదీం స పునః పునః ।
 చకార చ తతః సర్వే క్షుభితాః స్వగృహం యయుః ॥ ౩౦॥
 ద్రౌపదీ పాణ్డవైః సార్థం యయౌ ముక్తా వనే తదా ।
 తత్ర కృష్ణః సమాయాతో బలేన క్రోధసంయుతః ॥ ౩౧॥
 ఉవాచ రాజశార్దూలం యుధిష్ఠిరం ప్రతాపవాన్ ।
 కృష్ణ ఉవాచ ।
 హత్వా దుర్యోధనం తాత సపక్షం రాజ్యకాముకమ్ ॥ ౩౨॥
 త్వాం రాజ్యే స్థాపయిష్యామి మా గచ్ఛ వనమేవ చ ।
 తతస్తం ధర్మరాజస్తు జగాద వచనం హితమ్ ॥ ౩౩॥
 క్రోధం త్యజ మహాబాహో ధర్మం రక్ష జనార్దన ।
 ధర్మయుక్తం చ రాజ్యం మే దేహి వృష్టికుతోద్భవ ॥ ౩౪॥
 ఏవముక్తో మహాతేజాః కృష్ణస్తం ప్రత్యువాచ హ ।
 కురు త్వం భ్రాతృభిః సార్థం గణేశోపాసనం స్త్రీయా ॥ ౩౫॥
 సత్యాసత్యసమానా వ్యక్తైశ్చతుర్థా బభౌ ప్రభుః ।
 స్వానన్దవాసకర్తాసావస్మాకం కులదైవతమ్ ॥ ౩౬॥
 ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై ప్రభుర్మన్తం దశాక్షరమ్ ।

స విధిం హర్షసంయుక్తః సర్వసిద్ధికరం పరమ్ || 3౭||
 మాహాత్యం వ్రతజం తత్ర శ్రావయామాస కేశవః |
 యుధిష్ఠిరస్య సర్వం వై పుణ్యదం భ్రాన్తినాశనమ్ || ౩౮||
 చతుర్విధప్రదం పూర్ణం సర్వాదౌ సమ్మతం వ్రతమ్ |
 కృతం చేత్ కర్మ తత్ సర్వం సఫలం భవతి ప్రభో || ౩౯||
 తవ రాజ్యే వ్రతం ముఖ్యం నష్టం తేన మహామతే |
 రాజ్యభ్రష్టశ్చ సజ్ఞాతశ్చతుఃపదవివర్జితః || ౪౦||
 శ్రుత్వా యుధిష్ఠిరో రాజా విస్మితః సుమహాయశాః |
 గణేశం మనసి ధ్యాత్వా చకార విధిసంయుతః || ౪౧||
 తత్రాదౌ శ్రావణే మాసే ప్రాప్తా సజ్కుటనాశినీ |
 చతుర్థీ కృష్ణపక్షే తాం సాధయామాస సానుజ్ఞైః || ౪౨||
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం వ్రతం చక్రుశ్చ పాణ్డవాః |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨౬ పాన ౭౪)
 సస్త్రీకాస్తేన తే సర్వే వనేషు సుఖినోఽభవన్ || ౪౩||
 పునః స్వరాజ్యకర్తారో బభూవుశ్చ సుయోధనమ్ |
 హత్వా సర్వనృపైర్ముక్తం కృష్ణేన హర్షసంయుతః || ౪౪||
 పునస్తేన పృథివ్యాం తద్విఖ్యాతం ప్రకృతం వ్రతమ్ |
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం చక్రుః సర్వే జనాస్తతః || ౪౫||
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగాన్ పౌత్రం రాజ్యేఽభిషిచ్య తే |
 పాణ్డవా జ్ఞానసంయుక్తా బభుః స్వాంశేషు సజ్గతాః || ౪౬||
 అన్యే జనాః క్రమేణైవ గతా గాణేశ్వరం పదమ్ |
 దృష్ట్వా గణేశ్వరం తత్ర బ్రహ్మభూతా బభూవిరే || ౪౭||
 ఏవం వ్రతస్య మాహాత్యం కథితం తే నృపోత్తమ |
 అన్యచ్ఛృణు మహాభాగ మహాపుణ్యప్రదం పరమ్ || ౪౮||
 కర్ణాటే కారుకః కశ్చిన్ మహాపాపపరోఽభవత్ |
 వనేషు శస్త్రధారీ జనాన్ జభూన స నిత్యదా || ౪౯||
 పరస్త్రియం తత్ర దృష్ట్వైకాకినీం స తథా దరాత్ |

అయభద్ధరసంయుక్తో బలేన స మహాఖిలః ॥ ౫౦॥

గోవధాదికమేవం స బ్రాహ్మణానాం చ హింసనమ్ ।

చకార దుష్టభావేన ద్రవ్యార్థం మాంసకారణాత్ ॥ ౫౧॥

ఏవం నిత్యం వనే గత్వా పాపం చక్రే స దుర్మతిః ।

చోరో గ్రామే జనాన్ జమ్నె గృహీత్వాఽర్థం విశేషతః ॥ ౫౨॥

కదాచిత్ స వనే గత్వా గుహాయాం సంస్థితోఽభవత్ ।

జనాన్ హస్తుం మహాచోరస్తతో వృష్టిర్బ్రహ్మవ హ ॥ ౫౩॥

అతివృష్టిప్రభావేన జలైర్నద్యశ్చ పూరితాః ।

యత్ర తత్ర జలం పూర్ణం గస్తుం మార్గో న విద్యతే ॥ ౫౪॥

తత్ర వృష్టిభయేనైవ సంస్థితః క్షుధితో నృప ।

దైవయోగేన సా దేవీ చతుర్థీ తిథిరాబభౌ ॥ ౫౫॥

శ్రావణే కృష్ణపక్షే సా ప్రాప్తా తస్యా వ్రతం శుభమ్ ।

కృతం తేన సుదుష్టేన హ్యన్నహీనప్రభావతః ॥ ౫౬॥

చన్ద్రోదయే సముత్పన్నే జలేనాగతమాదరాత్ ।

ఫలం చ నారికేలం యత్తద్భభిజ్ఞా బభక్ష సః ॥ ౫౭॥

నిశాశేషే బహిః పాపీ నిఃసృతస్తత్ర చాయయౌ ।

వ్యాఘ్రః సక్లృహ్య తం హత్వా బభక్ష క్షుధితో భృశమ్ ॥ ౫౮॥

గాణపాస్తం సమృగృహ్య యయుః స్వానన్దకే పురే ।

చక్రుర్వ్రాతప్రభావేణ తత్ర బ్రహ్మమయం తతః ॥ ౫౯॥

మహాపాపీ వ్రతేనైవాజ్ఞానజేన నృపాత్మజ ।

బ్రహ్మభూతో బభూవాఽథ వర్ణయే కిం మహాద్భుతమ్ ॥ ౬౦॥

నానాజనా వ్రతేనైవ భుక్త్వా భోగాన్ హృదీప్సితాన్ ।

యయుః స్వానన్దకే వర్ణయితుం తత్ర న శక్యతే ॥ ౬౧॥

ఇదం శ్రావణకృష్ణాయాశ్చతుర్థ్యా వర్ణనం పఠేత్ ।

మాహాత్మ్యం శృణుయాద్యో వై భుక్తిం ముక్తిం స విన్దతి ॥ ౬౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాచ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శ్రావణకృష్ణచతుర్థీమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః

॥ ౪.౨౬

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౭ పాన ౭౫)

౪.౨౭ భాద్రపదకృష్ణచతుర్థిమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

భాద్రకృష్ణచతుర్థ్యాస్త్యం మాహాత్మ్యం వద భో మునే ।
న తృప్యామి కథాం శృణ్వన్ సర్వసిద్ధిప్రదాయినీమ్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ద్రావిడే రాజశార్దూలో బభూవ పరమద్యుతిః ।
వీరసేనో యశోయుక్తః సార్వభౌమో మహాబలః ॥ ౨॥

నీతిజ్ఞో నీతియుక్తశ్చ చక్రే సౌరాజ్యముత్తమమ్ ।
సర్వాన్ రాజ్ఞో వశే కృత్వా కరభారేణ సంయుతాన్ ॥ ౩॥

ధర్మశీలః సదానన్దం చాదదాద్భక్తీసంయుతః ।
క్షుధితం న నరం నారీమసహత్ సుఖకారకః ॥ ౪॥

పుత్రానివ ప్రజాః సర్వాః పాలయామాస యత్నతః ।
అపుత్రో దైవయోగేన బభూవ పరవీరహా ॥ ౬॥

పుత్రార్థం యత్నమత్యన్తం జపహోమాదిభిః సదా ।
చకార తీర్థక్షేత్రాది విధానే తాదృశోఽభవత్ ॥ ౬॥

ఏవం బహూ గతే కాలే పుత్రో నాసీన్ మహీపతే ।
తతోఽతిదుఃఖితో రాజా రాజ్యం త్యక్త్వా యయౌ వనమ్ ॥ ౭॥

సస్త్రీకః స వనే రాజా బభ్రామ యత్ర తత్ర హా ।
తతో మహావనం గత్వా పపాత క్షుధయాన్వితః ॥ ౮॥

సుమన్తుస్తత్ర విప్రర్షిః సమిదర్థం సమాయయౌ ।
నృపం దృష్ట్వా దయాయుక్త ఆయయౌ తం నిరీక్షితుమ్ ॥ ౯॥

వేదవేదాఙ్గవిత్ సాక్షాత్ సర్వశాస్త్రప్రవర్తకః ।
పురాణజ్ఞో మహాయోగీ వ్యాసశిష్యః ప్రతాపవాన్ ॥ ౧౦॥

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ ప్రణనామ మహామునిమ్ ।
వీరసేనః ప్రహర్షేణ సస్త్రీకః సంయుతో నృపః ॥ ౧౧॥

కరసమ్పృటముత్థాయ పురః కృత్వా మహామునేః ।

తం జగాద విశేషజ్ఞం రాజా వచనముత్తమమ్ ॥ ౧౨॥

వీరసేన ఉవాచ ।

ధన్యం మే కర్మ జన్మాది పితా మాతా కులం యశః ।

విద్యా వ్రతాదికం సర్వం త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ॥ ౧౩॥

రాజ్యం త్యక్త్వా వనే సంస్థః పుత్రార్థం పాపవానహమ్ ।

తత్ర తే దర్శనం ప్రాప్తం పూర్వపుణ్యఫలోదయాత్ ॥ ౧౪॥

నానాయత్నేన విప్రేశ పుత్రో మే నాభవత్కిల ।

త్వత్కృపాపాయమేకం చ పశ్యామి సుఖదాయకమ్ ॥ ౧౫॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఏవం తస్య నృపస్యాఽసౌ శ్రుత్వా వచనముత్తమమ్ ।

సస్తుష్టస్తం జగాదేదం సుమన్తుర్మునిసత్తమః ॥ ౧౬॥

సుమన్తురువాచ ।

మా చింతాం కురు రాజేన్ద్ర పుత్రస్థే కులతారకః ।

భవిష్యతి న సన్దేహః శ్శృణు మే వచనం హితమ్ ॥ ౧౭॥

రాజ్యే నష్టం త్వదీయే తచ్ఛత్రుర్ధీజం వ్రతం మహాత్ ।

తేన త్వం పుత్రహీనోఽసి నృపాధమ న బుధ్యసే ॥ ౧౮॥

సర్వాదౌ తద్వృతం ముఖ్యం కర్తవ్యం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

చతుఃపదార్థదం సర్వైర్షోచేత్ సర్వం సునిష్ఠలమ్ ॥ ౧౯॥

త్వయా కర్మ కృతం నానాపుణ్యదం సర్వసమ్మతమ్ ।

చతుర్భిః పురుషార్థైర్హీనం చతుర్ధీవివర్జితమ్ ॥ ౨౦॥

ఏవముక్త్వా నృపాయాఽథ మాహాత్మ్యం వ్రతజం మహాత్ ।

శ్రావయామాస తం సోఽపి శ్రుత్వా పప్రచ్ఛ భావికః ॥ ౨౧॥

వీరసేన ఉవాచ ।

వద బ్రహ్మాన్ గణేశస్య జ్ఞానం యస్య చతుఃప్రదమ్ ।

వ్రతం సర్వాదినమ్మాన్యం తం భజిష్యామి నిత్యదా ॥ ౨౨॥

సుమన్తురువాచ ।

గణేశస్య స్వరూపం యద్వక్తుం శక్తో భవేత్తు కః ।

ఉపాధిసంయుతం జ్ఞానం శృణు రాజేన్ద్ర సర్వదమ్ ॥ ౨౩॥

అహం తపఃప్రభావేణ పురా జాతో విశేషతః ।

శాపానుగ్రహణే రాజన్ సమర్థః సర్వమణ్డలే ॥ ౨౪॥

తతోఽతితపసా యుక్తోఽభవం తేన మహామతే ।

అన్తరానం సముత్పన్నం స దృష్ట్వా విస్మితో హ్యహమ్ ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౭ పాన ౭౬)

తతో జడాదికా నానా భూమికాః సాధయంస్తతః ।

నానాబ్రహ్మవిభేదేషు సంస్థితో బ్రహ్మధారకః ॥ ౨౬॥

ఏవం క్రమేణ రాజేన్ద్ర ఆసం స్వానన్దగోఽభవమ్ ।

తత్ర శాన్తిసుఖే సక్తో బ్రహ్మభూతస్వభావతః ॥ ౨౭॥

తస్మాద్భేదమయం ద్వన్ద్వం దృష్ట్వా శాన్తో మహామునిమ్ ।

వ్యాసం గత్వా ప్రణమ్యైవాఽఽపుచ్ఛం తం స్వహితప్రదమ్ ॥ ౨౮॥

బ్రహ్మభూతస్వరూపాం మే వద శాన్తిం మహామునే ।

శిష్యోఽహం తే మహాభాగ తారయస్వ భవార్ణవాత్ ॥ ౨౯॥

ఇతి పృష్టో మహాయోగీ మామువాచ ప్రహర్షితః ।

తత్రేఽహం కథయిష్యామి గణేశజ్ఞానకారకమ్ ॥ ౩౦॥

వ్యాస ఉవాచ ।

శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మభూతస్వరూపకమ్ ।

శాన్తినాం శాన్తిరూపం తం జ్ఞాతవ్యం యోగసేవయా ॥ ౩౧॥

స్వత ఉత్థానకం బ్రహ్మ ఉత్థానం పరతస్తథా ।

తయోరభేదభావే చ హ్యసత్ స్వానన్ద ఉచ్యతే ॥ ౩౨॥

తత్రామృతమయం యత్తత్ సద్రూపం స్వస్వరూపకమ్ ।

తయోరభేదభావే చానన్దః స్వానన్ద ఉచ్యతే ॥ ౩౩॥

త్రిభిర్హీనం త్రిభిర్ముక్తమవ్యక్తం బ్రహ్మ కథ్యతే ।

చతుర్ణామేవ సంయోగే స్వానన్దో బ్రహ్మ ఉచ్యతే ॥ ౩౪॥

పంచాభిర్గతిహీనం యన్మతం చాయోగవాచకమ్ ।

న తత్ర కస్యచిద్యోగస్తతః కుత్రాఽపి పుత్రక ॥ ౩౫॥

సంయోగాయోగయోర్వ్యోగే యోగః శాన్తిప్రదాయకః ।
 స ఏవ గణరాజశ్చ జ్ఞాతవ్యో విబుధైః సదా ॥ ౩౬ ॥
 గణాః సమూహరూపాశ్చాన్తరబాహ్యోదియోగతః ।
 అన్నాదిబ్రహ్మరూపాస్తే జ్ఞాతవ్యా యోగసేవయా ॥ ౩౭ ॥
 తేషాం స్వామీ గణేశానస్తం భజస్వ విధానతః ।
 తదా త్వం బ్రహ్మభూతశ్చ భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౩౮ ॥
 చిత్తం పశ్చావిధం ప్రోక్తం తదేవ బుద్ధివాచకమ్ ।
 చిత్తం మోహస్వరూపం యత్ సిద్ధిరూపం వదన్తి చ ॥ ౩౯ ॥
 తయోః స్వామీ గణాధీశో మాయాభ్యాం క్రీడతి ప్రభుః ।
 పశ్చాచిత్తనిరోధేన లభ్యతే చిత్తధారకః ॥ ౪౦ ॥
 అతశ్చిన్తామణిః ప్రోక్తో పశ్య వేదేషు పుత్రక ।
 చిత్తం త్యక్త్వా సమోహం త్వం భవ చిన్తామణిస్తతః ॥ ౪౧ ॥
 ఏవముక్త్వా దదౌ మహ్యం మన్తమేకాక్షరం ప్రభుః ।
 సవిధిం తం ప్రణమ్యైవాఽఽగతోఽహం స్వాశ్రమే పునః ॥ ౪౨ ॥
 ధ్యాత్వా గణపతిం రాజన్ మన్తే జపపరోఽభవమ్ ।
 తతః స్వల్పేన కాలేన శాన్తిం ప్రాప్తోఽహమేవ చ ॥ ౪౩ ॥
 తథాఽపి గణరాజం త్వపూజయన్తం విశేషతః ।
 తతో మే దర్శయామాస స్వాత్మానం విఘ్నపః ప్రభుః ॥ ౪౪ ॥
 సమాగతం గణేశానం దృష్ట్వా విస్మితమానసః ।
 అపూజయం ప్రహర్షేణ తం ప్రణమ్య పునః పునః ॥ ౪౫ ॥
 అథర్వోపనిషద్భిః స సంస్తుతో గణనాయకః ।
 భక్తిం దత్త్వా స్వకీయాం మేఽతర్ధానం ప్రచకార హ ॥ ౪౬ ॥
 తదాది గాణపత్యోఽహం ప్రభజే నిత్యమాదరాత్ ।
 తం భజస్వ మహారాజ తతః సర్వం శుభం భవేత్ ॥ ౪౭ ॥
 ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై స మన్తం షోడశాక్షరమ్ ।
 సవిధిం మునిముఖ్యః సోఽతర్ధానమగమత్తతః ॥ ౪౮ ॥
 రాజాఽతివిస్మితో భూత్వా సపత్నికః ప్రణమ్య తమ్ ।
 స్వపురే స సమాగత్యాఽభజత్తం గణనాయకమ్ ॥ ౪౯ ॥

తత్రాఽఽదౌ భాద్రమాసే సా కృష్ణా ప్రాప్తా చతుర్థికా ।

కృతా తేన జన్తైః సర్వైః పురవాసిభిరాదరాత్ ॥ ౫౦॥

విశేషతస్తతస్తేన ప్రశస్తం తద్యతం కృతమ్ ।

(Page ఖం. ౪ ఆ. ౨౭ పాన ౭౭)

శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం చక్రుః సర్వే ధరాతలే ॥ ౫౧॥

వ్రతపుణ్యప్రభావేణ రాజా పుత్రసమన్వితః ।

బభూవూ రోగహీనాస్తే భూమివైవం జనాస్తథా ॥ ౫౨॥

పుత్రే రాజ్యం పరిత్యజ్య రాజా నిర్వృత్తిసంయుతః ।

సపత్నీకో గణేశానమభజన్నిత్యమాదరాత్ ॥ ౫౩॥

అన్తే గణేశలోకే స గత్వా బ్రహ్మమయోఽభవత్ ।

క్రమేణ సర్వలోకాశ్చ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ॥ ౫౪॥

ఏతత్తే కథితం భూప మాహాత్మ్యం సజ్కటీభవమ్ ।

అన్యచ్ఛృణు చతుర్థ్యాస్త్యం పాపఘ్నం సర్వదం పరమ్ ॥ ౫౫॥

ఆన్యే చ ధీవరః కశ్చిద్ బభూవే సర్వహింసకః ।

బాల్యాత్ ప్రభృతి సోఽత్యస్తం పాపకర్మపరాయణః ॥ ౫౬॥

వృథా సాక్ష్యపరో భూత్వా కలహం సోఽకరోన్ మిథః ।

లోకానాం లోభశీలశ్చ చౌర్యద్రవ్యం సమాహరత్ ॥ ౫౭॥

వనే గత్వా మహాపాపీ మార్గస్థాన్ ప్రజఘాన వై ।

బ్రాహ్మణాదీన్ విశేషేణ నానాపాపపరాయణః ॥ ౫౮॥

న తస్య కర్మ వక్తుం వై శక్యతే పాపభీతితః ।

గ్రన్థబాహుల్యతో భూప పరస్మీలాలసోఽభవత్ ॥ ౫౯॥

భాద్రకృష్ణచతుర్థీజే వనమధ్యస్థ ఏకదా ।

వ్రతే ప్రాప్తే మహాపాపీ నిరాహారో బభూవ హ ॥ ౬౦॥

అకస్మాత్ తత్ర సమ్ప్రాప్తో జనసఙ్ఘో మహాన్నుప ।

భయాత్తస్య ప్రలీనోఽభూద్గుహాయాం ధీవరః స తు ॥ ౬౧॥

కిఞ్చిద్దినావశేషే స జనసఙ్ఘో గతోఽభవత్ ।

తదా బహిర్వినిఃసృత్య గృహే గన్తుం మనో దధే ॥ ౬౨॥

స ప్రాప్తం తేన దుష్టేన కిఞ్చిత్తదపి దారుణః ।

స్వాత్మన్యాస్థాయ ధైర్యం స మార్గసంస్థో బభూవ హ ॥ ౬౩॥

రాత్రౌ సమాగతో దుష్టః స్వగృహే రాజసత్తమ ।

చన్ద్రోదయే సుతైః సార్థం భోజనం స చకార హ ॥ ౬౪॥

పఞ్చమ్యాం సర్పదంశేన మృతః పాపేన నిశ్చయః ।

గణరాజస్య తదపి దూతా నేతుం సమాగమన్ ॥ ౬౫॥

గృహీత్వా ధీవరం తేఽయుర్గణాః స్వానన్దకే పురే ।

గణేశానం స తం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౬౬॥

వ్రతేనాఽఙ్గానజేనాఽయం విధిహీనేన భూమిప ।

బ్రహ్మభూతో ధీవరశ్చ సమ్భుభూవ వదామి కిమ్ ॥ ౬౭॥

ఏవం నానా జనా రాజన్ బ్రహ్మభూతా బభూవరే ।

చతుర్థ్యా వ్రతపుణ్యేన వక్తుం వైవ ప్రశక్యతే ॥ ౬౮॥

ఇదం భాద్రపదే కృష్ణచతుర్థీజం శ్చోతి యః ।

మాహాత్యం వాఽపి పఠతి స ఈస్పితమవాప్నుయాత్ ॥ ౬౯॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే భాద్రపదకృష్ణచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః

॥ ౪.౨౭

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౮ పాన ౭౮)

౪.౨౮ ఆశ్వినకృష్ణచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ అష్టావింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

మాహాత్యం యద్వద బ్రహ్మన్నాశ్వినే కృష్ణకే మహత్ ।

చతుర్థీజం విశేషేణ న తృప్తోఽహం భవామి వై ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ।

అత్ర తేన మహారాజ శ్చౌణు తృప్తో భవిష్యసి ॥ ౨॥

పార్వతీశక్తిజ్జురాభ్యాం చ తపసాఽఽరాధితోఽభవత్ |
 దివ్యవర్షనహస్త్రేణ గణేశః పుత్రతాం గతః || 3||
 కార్తికేయస్తథా జాతః స్వవీర్యాత్ స్నేహకారకః |
 న తథా ప్రీతిరుత్పన్నా గణేశే చ తయోరభూత్ || ౪||
 కార్తికేయో గణేశానం స్పర్ధతే నిత్యమాదరాత్ |
 వివాహో మే పురా పశ్చాత్తవాపి స్య భవిష్యతి || ౫||
 ఏవం స్పర్ధయతోర్వీక్ష్య పుత్రయోః పార్వతీశివౌ |
 విచారం చక్రతుస్తత్ర వివాహార్థం మహామతే || ౬||
 ఆయం విఘ్నేశ్వరః సాక్షాద్బ్రహ్మరూపో న సంశయః |
 ఊభితశ్చేత్ పదభ్రష్టం కరిష్యతి విశేషతః || ౭||
 సాక్షాత్ పుత్రం సముత్పన్నం స్కన్ధం సన్త్యజ్య విఘ్నపమ్ |
 జ్యేష్ఠం వివాహయేచ్ఛేద్వా సేనాసీః కోపితో భవేత్ || ౮||
 త్యక్త్వా స్వపుత్రం సేనాన్యం వివాహో వైవ శోభతే |
 అతః కపటరూపేణ కర్తవ్యం కార్యముత్తమమ్ || ౯||
 తతః శివో గణేశానం స్కన్ధం చైవాఽబ్రవీద్యచః |
 ధరాప్రదక్షిణాం కృత్వా య ఆదౌ సునమాగతః || ౧౦||
 పూర్వం వివాహకం తస్య కరిష్యామి న సంశయః |
 తతస్తం గణనాథస్తు జగాద వచనం హితమ్ || ౧౧||
 జ్యేష్ఠం మాం కిం పరిత్యజ్య ప్రభో వదసి శక్కుర |
 వేదహీనం తథా మేఽస్తు భవదాజ్ఞాం కరోమ్యహమ్ || ౧౨||
 స్థూలదేహధరోఽహం మే వాహనం మూషకో మతః |
 పృథ్వీప్రదక్షిణాం కర్తుం న శక్నోమి సదాశివ || ౧౩||
 ఏవముక్త్వా గణాధీశః స్వగృహే సంస్థితోఽభవత్ |
 జగామ స్కన్ధ ఆరుహ్య మయూరం హర్షసంయుతః || ౧౪||
 పృథ్వీప్రదక్షిణాయాం స రతః స్కన్ధః స వేగవాన్ |
 చకార మాయయా తత్ర గణేశః కౌతుకం మహత్ || ౧౫||
 సమ్పూజ్య పార్వతీం శక్కురం చకార ప్రదక్షిణామ్ |
 ఉవాచ శక్కురం తత్ర వివాహో మే విధీయతామ్ || ౧౬||

ప్రదక్షిణా కృతా యేన పితుర్మాతుః సదాశివ ।

పుఖీష్వప్రదక్షిణా తేన కృతా శాస్త్రే న సంశయః ॥ ౧౭॥

శ్రుత్వా గణపతేర్వాక్యం కమ్పితః శక్కురోఽబ్రవీత్ ।

కరోమి తే వివాహం వై క్రోధం మా కురు పుత్రక ॥ ౧౮॥

తత ఏకాన్తగం శమ్భుం పార్వతీ ప్రేమవిహ్వలా ।

ఉవాచ కార్తికేయం కిం త్యక్త్వా ఢుణ్ణిః స మానితః ॥ ౧౯॥

తతస్తాం శక్కురో వాక్యం జగాద శృణు పార్వతి ।

అయం క్రుద్ధశ్చ సర్వస్వం హరత్యత్ర న సంశయః ॥ ౨౦॥

అతః స్నేహం పరిత్యజ్య రక్ష ధర్మం సనాతనమ్ ।

నాఽయం పుత్రో మహాదేవి బ్రహ్మభూతః సమాగతః ॥ ౨౧॥

ఏవముక్త్వా సతీం శమ్భువివాహమకరోత్తతః ।

గణేశస్య విధానేన హృదయేనావిదూయతా ॥ ౨౨॥

సిద్ధే వివాహకే పూర్ణే కార్తికేయః సమాగతః ।

తత్ర విఘ్నకరో విఘ్నం చకార పరమాద్భుతమ్ ॥ ౨౩॥

నారదః సహసాఽఽగత్య కార్తికేయమువాచ హ ।

వివాహకృత్యమేతస్య పిత్రా మాత్రా కృతం పురా ॥ ౨౪॥

త్వాం వజ్రాఞ్చయిత్వా సేనానీః కృతం కర్మ జగుప్సితమ్ ।

నావలోక్యం ముఖం మాతుః పితుశ్చాపి త్వయా కదా ॥ ౨౫॥

ఏవముక్త్వా గతో విప్రో నారదః కలహప్రియః ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౮ పాన ౭౯)

స్కన్ధో నిఃశ్వస్య తస్మాత్ స యయా శ్రీశైలపర్వతమ్ ॥ ౨౬॥

జ్ఞాత్వా పుత్రస్య వృత్తాన్తం పార్వతీశక్కురావిమమ్ ।

శోధార్థం తత్ర శైలే తౌ గతౌ జ్ఞాత్వా పపాల సః ॥ ౨౭॥

క్రౌఞ్చే స్కన్ధం స్థితం జ్ఞాత్వా పార్వతీశక్కురో నృప ।

శోకసంవిగ్నచిత్తౌ తౌ విలాపం చక్రతుః పురా ॥ ౨౮॥

తత్రాఽఽజగామ విప్రేన్ద్రో ముద్గలః సర్వముద్గలః ।

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ పూజయామాసతుర్మునిమ్ ॥ ౨౯॥

సుఖాసీనం మహాభాగ ఉవాచ శోకసంజుగ్ధః ।
 భగవన్ సర్వతత్త్వజ్ఞ వద మాం శోకనాశనమ్ ॥ ౩౦ ॥
 స్కన్ధసంయోగదం పూర్ణముపాయం తం కరోమ్యహమ్ ।
 రురోద పార్వతీ తత్ర తతస్తౌ మునిరబ్రవీత్ ॥ ౩౧ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 శమ్భో శృణు మహాభాగ త్వం సాక్షాత్ సర్వవిత్ ప్రభుః ।
 విద్యారూపేయమాద్యా సా శక్తిః సర్వార్థదాయినీ ॥ ౩౨ ॥
 తథాపి కథయామి త్వాం పుత్రౌ శాస్త్రే ప్రకీర్తితౌ ।
 ద్వివిధౌ తౌ త్వయా ప్రాప్తౌ త్వత్సమో నైవ దృశ్యతే ॥ ౩౩ ॥
 యోగాభ్యాసేన విఘ్నేశో బ్రహ్మణాం నాయకస్తవ ।
 పుత్రః సమాధిజః ప్రోక్షస్తతశ్చిన్తామణిః స్మృతః ॥ ౩౪ ॥
 దేహః శక్తిమయస్తత్రాత్మా త్వం పురుష ఉచ్యతే ।
 తాభ్యాం యోగబలేనైవ క్రియతే బ్రహ్మపుత్రకః ॥ ౩౫ ॥
 అర్ధనారీశ్వరస్త్యం చ తస్మాజ్ఞాతో గజాననః ।
 బ్రహ్మభూతపదస్యాఽసౌ పాలకో నాత్ర సంశయః ॥ ౩౬ ॥
 భిన్నా శక్తిరీయం జాతా భిన్నస్త్యం దేహధారకః ।
 భిన్నభావాత్ సముత్పన్నః పుత్రస్తే స్కన్ధ ఏవ చ ॥ ౩౭ ॥
 దేహసౌఖ్యకరః ప్రోక్షః స్కన్ధః సర్వత్ర సమృతః ।
 శాన్తిసౌఖ్యకరశ్చైవ గణేశః పుత్రభావతః ॥ ౩౮ ॥
 తత్ర త్వం భిన్నభావేన మోహితోఽసి న సంశయః ।
 స్కన్ధం స్నేహేన శమ్భో త్వమధికం మన్యసే సదా ॥ ౩౯ ॥
 న తథా బ్రహ్మణి శ్రద్ధాఽధికా విశ్వేశ్వరేఽధునా ।
 తేన విఘ్నసమాయుక్తో జాతోఽసి చ భజస్య తమ్ ॥ ౪౦ ॥
 బ్రహ్మణి స్నేహభావేన విషయాన్నిన్దయన్ స్థితః ।
 తదా విషయతాపాస్తే స్వయం వశ్యా భవన్తి వై ॥ ౪౧ ॥
 విఘ్నేశ్వరమనాదృత్య స్కన్ధం వివాహసంయుతమ్ ।
 ఆదౌ పశ్యామి శక్త్యా వై సన్ధతం మానసే త్వయా ॥ ౪౨ ॥
 తదైవ నిష్ఫలం సర్వం కృతం విఘ్నకరేణ తే ।

వియోగశ్చ సముత్పన్నస్తస్మాత్తం శరణం వ్రజ ॥ ౪౩॥

ఏవముక్త్యా ముద్గలస్తం జగామ స్వేచ్ఛయా చరన్ ।

శివః శక్త్యా యుతః స స్మ మన్యతే సత్యమేవ తత్ ॥ ౪౪॥

త్యక్త్యా స్కన్ధభవం స్నేహం విఘ్నేశమభజత్ సదా ।

తత్రాదౌ సజ్కటి ప్రాప్తాఽఽశ్వినీ తాం తౌ ప్రచక్రతుః ॥ ౪౫॥

మాయాం భ్రాన్తికరీం సర్వాం భిన్నభావప్రమోహతః ।

త్యక్త్యా శివశ్చ శక్తిశ్చ శాన్తిస్థౌ తౌ బభూవతుః ॥ ౪౬॥

కస్య పుత్రశ్చ కా మాతా పితా కో భ్రమదాయకమ్ ।

కృతం విఘ్నేశ్వరేణైవ తమావాం శరణం గతౌ ॥ ౪౭॥

తతో విఘ్నేశ్వరేణైవ కృతం కౌతుకమాదరాత్ ।

బుద్ధిభేదః కృతస్తత్ర స్కన్ధస్య నృప తచ్ శృణు ॥ ౪౮॥

త్యక్తౌ మయాఽతిమూఢేన పార్వతీశక్కరావహో ।

జ్యేష్ఠం గణపతిం నిత్యం స్పర్ధయామి మహాప్రభుమ్ ॥ ౪౯॥

శక్త్యా శివేన విఘ్నేశస్తపసాఽఽరాధితోఽభవత్ ।

సోఽయం పుత్రస్వరూపేణ బభూవ వరదానతః ॥ ౫౦॥

స్వానన్దవాసకారీ స సిద్ధిబుద్ధిపతిః స్వయమ్ ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౯ పాస ౮౦)

యోగశాన్తిస్వరూపోఽయం న జానామి సుమూర్ఘవత్ ॥ ౫౧॥

ఏవం విచార్య స్కన్ధః స యయౌ కైలాసమాదరాత్ ।

ఆదౌ ప్రణమ్య విఘ్నేశం పూజయామాస భక్తితః ॥ ౫౨॥

అథర్వశిరసా తం స తతః స్తుత్వా సదాశివమ్ ।

ఉమాం సమూజ్య తుష్టావ ప్రణనామాఽథ దణ్ణవత్ ॥ ౫౩॥

సమ్మానితః స తైః స్కన్ధోఽతిష్ఠత్తద్భక్తిసంయుతః ।

తదాజ్ఞావశగో భూత్వా శాన్తియోగపరోఽభవత్ ॥ ౫౪॥

వివాహార్థం శివేనాఽసౌ ప్రేరితస్తమువాచ హ ।

స్త్రియం బన్ధకరీం నాథ నేచ్ఛామి గణపే రతః ॥ ౫౫॥

అత్యగ్రహాయుతః స్కన్ధోఽభజత్తం గణనాయకమ్ ।

మాయాసుఖం పరిత్యజ్య తన్నిష్ఠః స బభూవ హ ॥ ౫౬॥

ఏవం సజ్కటహారిణ్యా చతుర్థ్యా మహిమాదుభతః ।

కథితః శాన్తిదః సర్వసమ్మేలనకరోఽభవత్ ॥ ౫౭॥

అన్యచ్ఛృణు మహాభాగ చరిత్రం పాపనాశనమ్ ।

వజ్రదేశే ద్విజః కశ్చిత్ పాపకర్మా బభూవ హ ॥ ౫౮॥

త్యక్త్వా బ్రాహ్మణమార్గం స మద్యపానరతోఽభవత్ ।

యవసిం స సమాదాయ యవనోఽభూన్ మహాబలః ॥ ౫౯॥

వక్తుం న శక్యతే తస్య కర్మ పాపమయం మహత్ ।

కథనే పరదోషాణాం దోషీ భవతి మానవః ॥ ౬౦॥

కదాచిజ్జ్వరసంయుక్తో బభూవే జాతిదూషణః ।

తత్రాశ్విసభవా ప్రాప్తా నృప కృష్ణా చతుర్థికా ॥ ౬౧॥

తత్ర తేన జలాన్నం చ భక్షితం న భయాన్నృప ।

సుపక్వానాం తన్దలాలానాం పీతం చన్ద్రోదయే జలమ్ ॥ ౬౨॥

తతో బహౌ గతే కాలే మమార యవనో ద్విజః ।

సన్యువ్యా బ్రహ్మభూతం తం గాణేశాశ్చక్రీరే నృప ॥ ౬౩॥

ఏతాదృశా మహాపాపా వ్రతపుణ్యప్రభావతః ।

బ్రహ్మభూతా బభూవుశ్చ కా కథా విధికారిణామ్ ॥ ౬౪॥

ఏవం నానా జనా రాజన్ భుక్త్వా భోగాన్ యథేప్పితాన్ ।

బ్రహ్మణ్యం తే గతాస్తత్తు మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౬౫॥

ఇదమాశ్విసజాయాస్తు మాహాత్యం యః శృణోతి వా ।

పఠేత్ స కృష్ణసజ్కష్ట్యాః సర్వార్థం లభతే నరః ॥ ౬౬॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే ఆశ్విసకృష్ణచతుర్థిమాహాత్యవర్ణనం నామ అష్టావింశోఽధ్యాయః

॥ ౪.౨౮

౪.౨౯ కార్తికకృష్ణచతుర్థిమాహాత్యవర్ణనం నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

కార్తికే కృష్ణపక్షే యా చతుర్థీ సజ్కటి మతా ।
 మాహాత్మ్యం వద తస్యాస్త్యం సర్వపాపహరం పరమ్ ॥ ౧ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 ఆశ్రతే కథయిష్యామి చేతిహాసం పురాతనమ్ ।
 మహారాష్ట్రే మహాతేజా రాజాఽభూత్ కర్దమాభిధః ॥ ౨ ॥

వేదవేదార్థతత్త్వజ్ఞః స్వధర్మనిరతోఽభవత్ ।
 లోకాన్ సన్యుహ్య షష్ఠాంశం పాలయన్ పుత్రకాన్ యథా ॥ ౩ ॥

అపారసేనయా యుక్తశ్చతురజ్జప్రమోదయా ।
 పూర్ణకోశః కుబేరాభో బభౌ శస్త్రాస్త్రపారగః ॥ ౪ ॥

స్వబలేన నృపాన్ సర్వాన్ వశాన్ కృత్వా మహాబలః ।
 చకార వశగాం పృథ్వీం సముద్రాంతాం విశేషతః ॥ ౫ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౨౯ పాన ౮౧)

కరదా ఇతరే సర్వే రాజానః సేవకా ఇవ ।
 సామంతాశ్చ మహారాజ తస్యాజ్ఞావశవర్తినః ॥ ౬ ॥

పుణ్యవాన్ ధర్మశీలశ్చ నానాదానపరాయణః ।
 దేవవిప్రాఽతిథిప్రేప్సుః స్వదారనిరతోఽభవత్ ॥ ౭ ॥

యజ్ఞా విసీతకస్తీర్థకారకః పరవీరహా ।
 నానాగుణయుతః సోఽపి మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౮ ॥

స ఏవ యక్షుణాఽత్యంతం పీడితః పాపరూపిణా ।
 శోకాకులోఽభవద్రాజా ఆస్థిశేషో బభూవ హ ॥ ౯ ॥

నానోపాయాః కృతాస్తస్య శాస్త్రయే న చ సోఽభవత్ ।
 శాస్త్రంతో మహారాజస్తీర్థయాత్రాపరోఽభవత్ ॥ ౧౦ ॥

నానాతీర్థాని రాజాఽసౌ చకార తదపి హ్యహో ।
 పీడయా నైవ ముక్తోఽభూత్తతో దుఃఖితమానసః ॥ ౧౧ ॥

దేవార్చనరతా విప్రాః కృతాస్తేన మహాత్మనా ।
 తథాపి రోగసంయుక్తోఽధికో రాజా బభూవ హ ॥ ౧౨ ॥

తతః శాన్తిధరో రాజా వైరాగ్యే నిదధే మనః ।
 రాజ్యం త్యక్త్వా ప్రధానేషు సస్త్రికః స వనం యయా ॥ ౧౩ ॥

బభ్రామ వనగో భూత్వా యత్ర తత్ర మహీపతిః ।
 తతో మఙ్కణకం విప్రమదర్శద్యోగిసత్తమమ్ ॥ ౧౪॥
 తద్ దృష్ట్వా నిపపాతోర్వాస్యం రురోద భృశమేవ సః ।
 తతస్తం మునిముఖ్యోఽసౌ జగాద దయయా యుతః ॥ ౧౫॥
 మఙ్కణక ఉవాచ ।
 శ్శృణు రాజన్ మహాభాగ యేన త్వం రోగపీడితః ।
 అభవస్తదఘం సర్వం కథయామి నృపాధమ ॥ ౧౬॥
 ముఖ్యం నష్టం చ రాజ్యే తే చతుర్థీసంజ్ఞితం వ్రతమ్ ।
 తేన త్వం పాపసంయుక్తో నరకే గచ్ఛసి ద్రువమ్ ॥ ౧౭॥
 సర్వాదౌ తద్వృతం కార్యం నిత్యవద్రాజసత్తమ ।
 సర్వసిద్ధికరం పూర్ణం చతుర్విధఫలప్రదమ్ ॥ ౧౮॥
 తద్వృతేన విహీనస్తస్య నానాధర్మపరాయణః ।
 చతుఃపదార్థహీనత్వాన్నిష్ఫలోఽసి నృపాధమ ॥ ౧౯॥
 ఏవముక్త్వా చ మాహాత్మ్యం చతుర్థీసమృభవం మునిః ।
 శ్రావయామాస తస్మై తచ్చుత్వా సోఽపి తమబ్రవీత్ ॥ ౨౦॥
 కర్షమ ఉవాచ ।
 ధన్యం మే జన్మ కర్మాది త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ।
 వ్రతస్య శ్రవణార్థనోఽకృతకృత్యో న సంశయః ॥ ౨౧॥
 దయానిధే గణేశస్య స్వరూపం వద విస్తరాత్ ।
 సర్వదేవాధిదేవం తం భజిష్యామి నిరన్తరమ్ ॥ ౨౨॥
 మఙ్కణక ఉవాచ ।
 గణేశస్య స్వరూపం కథయితుం శక్యతే న తత్ ।
 తథాప్యపాధిసంయుక్తం వదామి శ్శృణు కర్షమ ॥ ౨౩॥
 పురాఽహం పత్రభక్షః సంస్తవనే సంస్థితోఽభవమ్ ।
 బహుకాలే గతే హస్తో విద్ధో మే కణ్ణకేన చ ॥ ౨౪॥
 తదా పత్రరసస్తస్మాదన్రవత్ కిఞ్చిదప్యహో ।
 దృష్ట్వా విస్మితచిత్తోఽహం నృత్యం చాకరవం తదా ॥ ౨౫॥

అహో దేహాద్గతం కుత్ర రుధిరం మే స్వభావజమ్ |
 పత్రభక్షణభావేన రసః స్రవతి హస్తతః || ౨౬||
 తతో నృత్యస్య వేగేన కమ్పితం స చరాచరమ్ |
 మదీయతపసా యుక్తం దేవాః శక్కురమాయయుః || ౨౭||
 శక్కురః సర్వదేవైశ్చాగత్య మామబ్రవీద్యచః |
 కిం నృత్యసి మహాభాగ పశ్య మే కౌతుకం మహత్ || ౨౮||
 ఇత్యుక్త్వా త్రుటికా తేన కృతా తత్ర రసస్య మే |
 భస్మరూపం కృతం భూపాఽభవం తేనాతివిస్మితః || ౨౯||
 త్యక్త్వా నృత్యం మహేశానం ప్రణమ్య స్తుతవాన్ క్షణాత్ |
 అస్తర్థాయ స్వమాత్మానం శక్కురః స గతోఽభవత్ || ౩౦||
 (Page ఖం. ౪ అ. ౨౯ పాన ౮౨)
 మయా మనసి రాజేన్ద్ర్య సన్ధృతం శక్కురాత్ పరమ్ |
 విద్యతే న తథా కర్తమన్యథా కర్తమీశ్వరః || ౩౧||
 దర్శయిత్వా తపోరూపమతో భస్మ కృతం మహత్ |
 రసస్య సర్వగః సోఽపి బ్రహ్మీకారః ప్రదృశ్యతే || ౩౨||
 త్యక్త్వా విష్ణుం మహేశస్య భజనే నిరతోఽభవమ్ |
 క్రమేణ యోగయుక్తోఽహం తపస్త్యక్త్వా శమే రతః || ౩౩||
 జడాదికా మయా యోగభూమయః క్రమితాస్తతః |
 క్రమేణ సహజే సంస్థోఽభవం వై మోహవర్జితః || ౩౪||
 యత్ర తత్ర మహీదేశే భ్రాన్తోఽహం యోగధారకః |
 సహజం బ్రహ్మ మోహేన హీనం దృష్టం మయా తతః || ౩౫||
 స్వాధీనం సహజం బ్రహ్మ న యోగ్యం శాన్తిదే పరే |
 తేనాఽహం బ్రహ్మణి భ్రాన్తః సూర్యం చ శరణం గతః || ౩౬||
 ప్రణమ్య సౌరమార్గేణ స్తోత్రేణ ప్రస్తుతో మయా |
 ప్రసన్నో మాఽవదత్తత్ర వరం వరయ చేప్పితమ్ || ౩౭||
 తతోఽహమవదం సూర్యం వద శాన్తిప్రదం ప్రభో |
 సహజం మోహహీనత్వాత్ స్వాధీనం నైవ శాన్తిదమ్ || ౩౮||
 తతో మామబ్రవీత్ సూర్యః ప్రసన్నో భక్తియన్త్రితః |

గణేశం భజ భావేన తదా శాన్తిమవాప్సుసి || 3౯ ||

అనచ్చక్షిశ్చ సత్ సూర్యః సమో విష్ణుర్మహామునే |
సహజః శక్జురః ప్రోక్షస్తేషాం యోగే గణేశ్వరః || ౪౦ ||

చతుర్ణాం చైవ సంయోగే స్వానన్దః పరికీర్తితః |
అయోగః పఞ్చభిర్వీనస్తత్ర నిర్మాయకో బభౌ || ౪౧ ||

సంయోగే మాయయా యుక్తో యోగే మాయావివర్జితః |
తయోరోగే శాన్తిదః స గణేశో బ్రహ్మనాయకః || ౪౨ ||

చిత్తరూపా మహాబుద్ధిః పఞ్చధా పరికీర్తితా |
చిత్తమోహప్రదా సిద్ధిస్తాభ్యాం క్రీడతి విఘ్నపః || ౪౩ ||

చిత్తం మోహయుతం విప్ర త్యక్త్వా యోగేన శాన్తిదమ్ |
చిన్తామణిం భజస్వ త్వం యోగివన్ద్యో భవిష్యసి || ౪౪ ||

ఏవముక్త్వా దదౌ మన్తం ప్రభుర్మహ్యం షడక్షరమ్ |
స విధిం తం నమస్కృత్య స్వాశ్రమేఽహం సమాగమమ్ || ౪౫ ||

తత్ర విఘ్నేశ్వరం భక్త్యా భజం తం నిత్యమాదరాత్ |
తతః స్వల్పేన శాన్తిస్థోఽభవం యోగస్య సేవయా || ౪౬ ||

తథాపి గణరాజం సమ్పూజ్య మన్తపరాయణః |
అభజం తేన సన్తప్తః ప్రత్యక్షం ప్రయయా స్వయమ్ || ౪౭ ||

మయా సమ్పూజితో భక్త్యా స్తుతో నానావిధైః స్తవైః |
మహ్యం దత్త్వా దృఢాం భక్తిమన్తర్ధానం చకార హ || ౪౮ ||

తదారభ్య మహీపాల గాణపత్యోఽహమాదరాత్ |
భజామి తం గణేశానం స్వచ్ఛన్దేన మహామతే || ౪౯ ||

ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై కర్ణమాయ షడక్షరమ్ |
మన్తం విధియుతం విప్రో గణేశకృపయా యుతః || ౫౦ ||

అన్తర్ధానం చకారాపి మహాన్ మజ్గుణకో మునిః |
రాజా హర్షసమాయుక్తః స్వగృహం ప్రత్యపద్యత || ౫౧ ||

తత్రాఽదౌ కార్తికే మాస్యాగతా కృష్ణా చతుర్థికా |
తాం చకార పురస్థేష్య జన్వైర్వర్షయుతో నృప || ౫౨ ||

తతో భూపేన విఖ్యాతం కృతం వ్రతమనుత్తమమ్ |
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం వ్రతం చక్రుర్జనా భువి || ౫౩||
 రోగహీనః స రాజర్షిరభజద్గణనాయకమ్ |
 జనా వన్ధ్యత్వహీనాశ్చాఽభజంస్తే భావసంయుతాః || ౫౪||
 పుత్రే రాజ్యం పరిత్యజ్య సస్త్రీకః స వనం యయౌ |
 తత్ర విఘ్నేశ్వరం భక్త్యాఽభజచ్ఛానన్యచేతసా || ౫౫||
 అస్తే స్వానన్దగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౩౦ పాన ౮౩)
 క్రమేణ భూమిసంస్థాస్తే బ్రహ్మభూతా బభూవిరే || ౫౬||
 ఏవం వ్రతస్య మాహాత్మ్యం కథితం తే నృపోత్తమ |
 అన్యత్త్వం శృణు భావేన పరం కార్తికసమ్భవమ్ || ౫౭||
 చాణ్డాలః కోఽపి పాపాత్మా హింసాయాం తత్పరోఽభవత్ |
 జఘాన బ్రాహ్మణానన్యాన్ జన్తూన్ వనసమాశ్రితాన్ || ౫౮||
 పరస్త్రియం వనే దృష్ట్వాఽయభత్తాం హఠసంయుతః |
 ఏవం నానావిధం పాపం చకార దుర్ముతిః సదా || ౫౯||
 కదాచిత్ కార్తికే మాసి చతుర్థ్యాం వనమాశ్రితః |
 కృష్ణాయాం తత్ర సర్వేణ దష్టః పాపపరాయణః || ౬౦||
 తతోఽతిభయసంయుక్తః స్వగృహం ప్రత్యపద్యత |
 తత్రోపాయాః కృతా నానా స్వజన్వైరిషహారకాః || ౬౧||
 తథాపి విషబాధా చ న జహౌ తం సుదుర్ముతిమ్ |
 తతశ్చన్ద్రోదయే కిశ్చిత్ సావధానో బభూవ హ || ౬౨||
 తత్రాన్నం భక్షయిత్వా స పునస్తద్గరలేన చ |
 వ్యాకులః పతితస్తత్ర గతచేష్టోఽత్యజోఽభవత్ || ౬౩||
 పశ్చుమ్యాం స మృతః పాపీ బ్రహ్మభూతో బభూవ హ |
 వ్రతపుణ్యప్రభావేన తదదుభృతమివాఽభవత్ || ౬౪||
 ఏవం నానావిధా రాజన్ వ్రతపుణ్యప్రభావతః |
 బభూవిరే బ్రహ్మభూతా మయా వక్తుం న శక్యతే || ౬౫||
 ఏతత్తే కథితం సర్వం మాహాత్మ్యం కార్తికే నృప |

సంకష్టాః యస్తు పఠతి శ్చోతిపితమాలభేత్ || ౬౬ ||

|| ౬౦ || తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే కార్తికకృష్ణచతుర్థిమాహాత్యవర్ణనం నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః
|| ౪.౨౯ ||

౪.౩౦ మార్గశ్చిరైకృష్ణచతుర్థిమాహాత్యవర్ణనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దశరథ ఉవాచ |

మార్గశ్చిరై చ కృష్ణాయాశ్చతుర్థ్యా వద మానద |

మాహాత్యం సర్వదం స్వామిన్ యేన త్యస్తో భవామ్యహమ్ || ౧ ||

వసిష్ఠ ఉవాచ |

ఇతిహాసం పురావృత్తం కథయామి సవిస్తరమ్ |

రాజా బభూవ తేజస్వీ హరిశ్చన్ద్రః ప్రతాపవాన్ || ౨ ||

అయోధ్యాయాం స్థితః సోఽపి నానాధర్మపరాయణః |

సదా సద్గుణసంయుక్తో యజ్ఞా కర్మపరాయణః || ౩ ||

యద్యచ్ఛయాచతే విప్రస్తద్దదాతి స హర్షతః |

తస్య పుణ్యేన తుల్యం తు న బభూవ ధరాతలే || ౪ ||

తతశ్చలయితుం యోగీ విశ్వామిత్రః సమాయయౌ |

సర్వరాజ్యం నృపస్యైవ జగృహే దానమార్గతః || ౫ ||

రాజ్యభ్రష్టం నృపం కృత్వా పరప్రాస్తే గతం పునః |

నానామిషేణ తం తత్రాచ్ఛలయన్ మునిసత్తమః || ౬ ||

తతః సోఽపి నృపోఽత్యంతం ధర్మయుక్తో బభూవ హ |

న చచాలాతిదుఃఖేన సంయుక్తః పరమార్థవిత్ || ౭ ||

తత్రైకదా చతుర్థి సా మార్గశ్చిరై సమాగతా |

కృష్ణా నృపః క్షుధాయుక్తో బభూవ తృషయా యుతః || ౮ ||

ఛలితో మునినాఽత్యంతం తతశ్చన్ద్రోదయోఽభవత్ |

తత్రాన్నం భక్షయామాస రాజేన్ద్రో దైవయోగతః || ౯ ||

పశ్చుమ్యాం బుద్ధిసమ్భేదో విశ్వామిత్రస్య చాఽభవత్ |

తజ్ఞాత్వా విస్మితో యోగీ విచచార స్వచేతసి || ౧౦||

(Page ౪౦. ౪ అ. 30 పాస ౮౪)

తతస్తేన వ్రతం తత్ర జ్ఞాతం రాజ్ఞా కృతం మహత్ |

ప్రత్యక్షం వరదో భూత్వా హరిశ్చన్ద్రమువాచ హ || ౧౧||

కురు రాజ్యం మహాబుద్ధే శృణు మే పరమం వచః |

తవ రాజ్యే చతుర్థీజం వ్రతం నష్టం బభూవ హ || ౧౨||

తేన త్వం పీడయా యుక్తః ప్రజాతోఽసి నృపాధమ |

అహం సజ్జుభితో వాఽపి తదర్థం నాత్ర సంశయః || ౧3||

సర్వాదౌ తద్వ్యతం కార్యం చతుఃపాదప్రదం నృప |

నిత్యవన్నాత్ర సన్దేహః సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౧౪||

త్వయా నానావిధం పుణ్యం కృతం విధియుతం మహత్ |

తత్సర్వం నిష్ఫలం జాతం వ్రతహీనప్రభావతః || ౧౫||

జనైః సర్వైర్మహారాజ నరకే త్వం పతిష్యసి |

త్వయా కృతం వ్రతం ముఖ్యమధునాఽజ్ఞానతో మహత్ || ౧౬||

తేనాఽహం ప్రీతిసంయుక్తః కృతో వై రాజసత్తమ |

తత్ కురుష్వ మహీపాల జనైః సౌఖ్యమవాప్స్యసి || ౧౭||

ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై మన్త్రమష్టాక్షరం మునిః |

సవిధిం గణనాథస్య సోఽపి తం పునరబ్రవీత్ || ౧౮||

హరిశ్చన్ద్ర ఉవాచ |

గణేశస్య స్వరూపం మే వద సర్వజ్ఞ తే నమః |

వ్రతస్యైవ ప్రభావం త్వం విధియుక్తం మహామునే || ౧౯||

విశ్వామిత్ర ఉవాచ |

గణేశ్వరస్య మాహాత్మ్యం శృణు సజ్జేపతో నృప |

ఏక ఏవ గణేశోఽయం సర్వే తస్య గణాః స్మృతాః || ౨౦||

మనోవాణీమయం విశ్వం తదేవ గణవాచకమ్ |

నానాభావసమాయుక్తం మయా వక్తుం న శక్యతే || ౨౧||

మనోవాణీవిహీనం యన్నానాబ్రహ్మప్రవాచకమ్ |

గణరూపం తు విజ్ఞేయం వేదే పశ్య మహీపతే || ౨౨||

సిద్ధిరాభినికరీ ప్రోక్తా బుద్ధిరాభినిధరా నృప |
 తాభ్యాం క్రీడతి విఘ్నేశశ్చిత్తే చింతామణిః స్థితః || ౨౩||
 తం భజస్వ విధానేన తదా శాన్తిమవాప్స్యసి |
 రాజ్యకర్తాఽపి వన్ద్యస్త్యం యోగినాం ప్రభవిష్యసి || ౨౪||
 చిత్తం పఞ్చవిధం ప్రోక్తం తత్ర మోహశ్చ పఞ్చధా |
 సమోఽహం చిత్తముత్సుఙ్గ్య చింతామణిర్భవిష్యసి || ౨౫||
 ఏవముక్త్యా వ్రతస్యైవ మాహాత్మ్యం మునిపుఙ్గవః |
 శ్రావయామాస తస్మై తత్రతశ్చాన్తర్హితోఽభవత్ || ౨౬||
 విశ్వామిత్రం గతం జ్ఞాత్వా రాజా హర్షసమన్వితః |
 అయోధ్యాయాం యయా వేగాత్ ప్రధానైరనుమోదితః || ౨౭||
 నాగరైః సహ రాజాఽపి చకార వ్రతముత్తమమ్ |
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం గణేశభజనే రతః || ౨౮||
 సర్వత్రైవం ప్రశస్తం తద్ వ్రతం చకార హర్షతః |
 భూమిసంస్థా జనాః సర్వే వ్రతం చక్రుర్విశేషతః || ౨౯||
 నానేన సదృశం కింశ్చిత్ సర్వదం వ్రతముత్తమమ్ |
 తతో రోగాదిభిర్హిన్ బభూవే హర్షసంయుతః || ౩౦||
 రాజా గణపతిం నిత్యమభజన్నాన్యచేతసా |
 పుత్రే రాజ్యం వినిక్షిప్య సస్త్రికశ్చ యయా వనమ్ || ౩౧||
 తత్రైవ గణరాజం సోఽభజత్ సుతపసా యుతః |
 శాన్తిం ప్రాప్తో విశేషేణాఽభవద్ద్యోగీ స పార్థివః || ౩౨||
 అన్తే స్వానన్దగో భూత్వా గణేశే లీనతాం గతః |
 ఏవం వ్రతస్య మాహాత్మ్యం కథితం తేఽజనన్దన || ౩౩||
 జనాః సర్వే క్రమేణైవ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే |
 చతుర్థీవ్రతజేనైవ పుణ్యేన పరమేణ తే || ౩౪||
 అన్యచ్ఛృణు మహీపాల మాలవే నగరం మహత్ |
 కర్ణా నామ చ తత్రాఽఽసీద్వేశ్యా నరవిమోహినీ || ౩౫||
 లోకాన్ సా హావభావేన మోహయామాస తత్క్షణాత్ |

నానా జనాః స్వధర్మం త్యక్త్వాఽభవన్ వై తదాత్మకాః ॥ ౩౬ ॥

(Page ౪ అ. ౩౧ పాస ౮౫)

స్వస్వస్త్రియం పరిత్యజ్య తన్నిష్ఠాస్తే బభూవిరే ।

మద్యమాంసరతాః సర్వే నరాధిప కృతాస్తయా ॥ ౩౬॥

బ్రాహ్మణాదయ ఏవం తే భ్రష్టా జాతా విశేషతః ।

చౌర్యాదికర్మసంయుక్తాః కిం వదామి మహామతే ॥ ౩౮॥

కథనే పరదోషాణాం దోషి భవతి మానవః ।

ఏతాదృశీ తు సా వేశ్యా పాపరూపాఽతిదారుణా ॥ ౩౯॥

నానాజన్మైర్యతా రాజన్నరకే కృతనిశ్చయా ।

న విరామం చకారాఽపి నరాణాం మోహనే కదా ॥ ౪౦॥

ఏకదా జ్వరసంయుక్తా మార్గశీర్షే బభూవ చ ।

చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షే సాఽభవద్దాహేన పీడితా ॥ ౪౧॥

పఞ్చమ్యాం సా మృతా తత్ర బ్రహ్మభూతా బభూవ హా ।

వ్రతస్యైవ ప్రభావేణ పతితానాం సహాయినీ ॥ ౪౨॥

ఏవం నానా జనా రాజన్ బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ।

తత్ర తే కతి వై బ్రూయాం నాలం వర్షాయుతైరపి ॥ ౪౩॥

మార్గశీర్షచతుర్థ్యా యన్ మాహాత్యం కథితం పరమ్ ।

పఠనాత్ శ్రవణాత్ సర్వసిద్ధిదం భవతి హ్యహో ॥ ౪౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే మార్గశీర్షకృష్ణచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః

॥ ౪.౩౦

౪.౩౧ పౌషకృష్ణచతుర్థీమాహాత్యవర్ణనం నామైకత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

పౌషకృష్ణచతుర్థ్యాస్తు మాహాత్యం వద భో గురో ।

న తృప్యామి కథాం శృణ్వన్ సర్వసిద్ధికరీం పరామ్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి పురాతనభవం మహాన్ ।
 రాజా వీరసహో నామ బభూవే హస్తినాపురే ॥ ౨॥
 బలవాన్నీతియుక్తశ్చాభవచ్చస్త్రాస్త్రపారగః ।
 ధర్మశీతో వదాన్యః స మాన్యాన్ మానయితా భృశమ్ ॥ ౩॥
 నానాదానరతశ్చాపి వాన్యదోషయుతోభవత్ ।
 తదర్థం యత్నమాస్థాయ దేవనేవాపరోభవత్ ॥ ౪॥
 బ్రాహ్మణైః పుత్రకామార్థం పుత్రీయామిష్టిమాహరత్ ।
 నైవ లేభే స తదపి పుత్రం వంశవివర్ధనమ్ ॥ ౫॥
 తీర్థక్షేత్రాదికస్థానే నానాధర్మానకారయత్ ।
 స్వయం పూజాపరో భూత్వా న లేభే సన్తతిం తతః ॥ ౬॥
 తతోఽతిదుఃఖితో రాజా త్యక్త్వా రాజ్యం వనే యయా ।
 సస్త్రీకో భ్రమమాణః స శీతోష్ణేః పీడితోభవత్ ॥ ౭॥
 మహావనాన్తరం గత్వా దుఃఖశోకసమన్వితః ।
 సింహవ్యాఘ్రాదికాన్ దృష్ట్వా భయహీనశ్చచార హ ॥ ౮॥
 తత్రాఽఽజగామ యోగీన్ద్రస్త్రితో నామ మహామునిః ।
 తం దృష్ట్వా ప్రణనామాఽఽదౌ కృతాఙ్గాలిపుటః స్థితః ॥ ౯॥
 తేన పృష్ఠ ఉవాచాఽసౌ నిజం సర్వం మహాయశాః ।
 రురోద తం మహాయోగీ జగాద కరుణాయుతః ॥ ౧౦॥
 త్రిత ఉవాచ ।
 రాజ్యే తే నృపశార్దూల సర్వసిద్ధికరం వ్రతమ్ ।
 నష్టం చతుర్థీజం పూర్ణం తేన వన్ధ్యోఽసి నిశ్చితమ్ ॥ ౧౧॥
 సర్వాదౌ తత్ ప్రకర్తవ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ।
 తదా కర్మ కృతం సర్వం చతుఃపాదప్రదం భవేత్ ॥ ౧౨॥
 నానాధర్మపరస్త్వం వై జనాస్థైవ మానద ।
 (Page ఖం. ౪ అ. ౩౧ పాన ౮౬)
 ఫలహీనప్రభావేణ పతిష్కన్తి చ రౌరవే ॥ ౧౩॥
 ఏవముక్త్వా చతుర్ధ్యాస్తు మాహాత్యం మునిసత్తమః ।
 శ్రావయామాస సమూర్ణం తతస్తం త్వబ్రవీన్నృపః ॥ ౧౪॥

వీరసహ ఉవాచ ।

గణేశస్వరస్య మాహాత్మ్యం వద మే కరుణానిధే ।
 ఏతాదృశం వ్రతం యస్య తం భజిష్యామి నిత్యదా ॥ ౧౫॥

త్రిత ఉవాచ ।

గణేశస్య స్వరూపం యద్వక్ష్యం శక్యం కథం భవేత్ ।
 ఉపాధియుక్తం భావేన కథయామి శృణుష్వ తత్ ॥ ౧౬॥

అహం పురా తపోయుక్తః శాపానుగ్రహణే క్షమః ।
 ఏకో ద్వితశ్చ మే రాజన్ భ్రాతరో విద్యయా యుతౌ ॥ ౧౭॥

తాభ్యాం యజ్ఞార్థమేవాహం గతో రాజ్ఞో మహాత్మనః ।
 అభవం కారయిత్వా తం స్వగృహే గన్తుముత్సుకః ॥ ౧౮॥

దక్షిణాపశుభిర్ముక్తం విపులైర్మార్గసంస్థితమ్ ।
 భ్రాతరో లోకసంయుక్తౌ కూపే క్షిప్త్వా ప్రజగ్మతుః ॥ ౧౯॥

జలహీనే హి కూపేఽహం పతితః ఖేదసంయుతః ।
 తత్ర మానసికం యజ్ఞం ప్రచకార హితావహమ్ ॥ ౨౦॥

ఆజగుత్తత్ర దేవాద్యా హవిర్భాగార్థమాదరాత్ ।
 మయా సమ్పూజితాః సర్వే తృప్తాః సంహర్షితా బభుః ॥ ౨౧॥

అమరా ఈప్సితం సర్వే వరం మహ్యం దదుర్పుష ।
 తతః కూపాచ్చ మాం సర్వే బహిః క్షిప్త్వా ప్రజగ్మిరే ॥ ౨౨॥

తతోఽహం యాచయిత్వాఽన్యం నృపం గోభిః సమన్వితః ।
 హర్షణ స్వాశ్రమం గత్వా సంస్థితస్తప ఆచరన్ ॥ ౨౩॥

తతోఽతితపసా జ్ఞానం సర్వగం హ్యభవత్తతః ।
 తపస్త్వక్ష్వా చ యోగేన ప్రాభవం భూమిసాధకః ॥ ౨౪॥

జడోన్మత్తపిశాచాద్యా భూమయః సాధితా మయా ।
 అన్తే బ్రహ్మగతోఽతిష్ఠం సమాత్మాఽహం స్వశాన్తిదే ॥ ౨౫॥

స్వాశ్రమే హర్షయుక్తోఽహం తతో ముద్గల ఆగతః ।
 ధర్మశీలో వదాన్యశ్చ మాన్యాన్ మానయితా భృశమ్ ॥ ౨౬॥

యోగీన్స్వైర్వన్ధితో నిత్యం తం దృష్ట్వా ప్రణతోఽభవమ్ ।

పూజయిత్వా సువిశ్రాంతం తమప్రచ్ఛం కృతాజ్ఞాళిః ।
శాన్తియోగం వద స్వామిన్ శాన్తిభ్యః శాన్తిదాయకమ్ ॥ ౨౭ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
అసచ్ఛక్తిశ్చ సత్సూర్యః సమో విష్ణుర్మహామునే ।
అవ్యక్తః శక్ష్మరస్తేషాం సంయోగే గణపోఽభవత్ ॥ ౨౮ ॥

సంయోగే మాయయా యుక్తో గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
అయోగే మాయయా హీనో భవ తే మునిసత్తమ ॥ ౨౯ ॥

సంయోగాయోగయోరోగ్యే యోగో గాణేశసంజ్ఞకః ।
శాన్తిభ్యః శాన్తిదః ప్రోక్తో భజ తం భక్తిసంయుతః ॥ ౩౦ ॥

ఏవముక్త్యా గణేశస్య దదౌ మన్త్రం స ముద్గలః ।
ఏకాక్షరం విధియుతం తతః సోఽతర్హితోఽభవత్ ॥ ౩౧ ॥

తతోఽహం గణరాజం తమభజం సర్వభావతః ।
తేన శాన్తిసమాయుక్తశ్చరామి హ్యకుతోభయః ॥ ౩౨ ॥

న గణేశాత్ పరం బ్రహ్మ న గణేశాత్ పరం తపః ।
న గణేశాత్ పరం కర్మ జ్ఞానం న గణపాత్ పరమ్ ॥ ౩౩ ॥

న గణేశాత్ పరో యోగో భక్తిర్న గణపాత్ పరా ।
తస్మాచ్చ సర్వపూజ్యోఽయం సర్వాదౌ సిద్ధిదాయకః ॥ ౩౪ ॥

గణేశానం పరిత్యజ్య కర్మ జ్ఞానాదికం చరేత్ ।
తత్సర్వం నిష్ఫలం యాతి భస్మని ప్రహుతం యథా ॥ ౩౫ ॥

సర్వాంస్త్యక్త్యా గణేశానం భజితేఽనన్యచేతసా ।
సర్వసిద్ధిం లభేత్ సద్యో బ్రహ్మభూతః స కథ్యతే ॥ ౩౬ ॥

ఏవముక్త్యా త్రితస్తస్మై దదౌ మన్త్రం దశాక్షరమ్ ।
విధియుక్తం తతః సాక్షాదన్తర్ధానం చకార హ ॥ ౩౭ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౩౧ పాన ౮౭)

రాజా వీరసహో రాజన్ హర్షతః స్వపురం యయౌ ।
ప్రధానైర్నాగరైః సర్వైర్మానితః సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౩౮ ॥

తత్రాదౌ పౌషగాం కృష్ణాం చతుర్థీం తాం సమాగతామ్ ।
చకార స్వపురస్థైః స విధియుక్తాం సుహర్షితః ॥ ౩౯ ॥

ప్రశస్తం తద్ వ్రతం తేన కృతం సర్వత్ర భూమిప |
 శుక్లకృష్ణచతుర్థీజం వ్రతం చక్రుర్జనా భువి || ౪౦ ||
 తతః పుత్రం మహాశూరం నీతిజ్ఞం ధర్మసంయుతమ్ |
 లేభే నానాగుణైర్మృక్షం జనాః సంహర్షితా బభుః || ౪౧ ||
 రోగాదిభిర్వినిర్ముక్తా హృష్టాః పుష్టాశ్చ తేభవన్ |
 యత్ర తత్ర చతుర్థీజం మాహాత్మ్యమవదన్ జనాః || ౪౨ ||
 పుత్రం రాజ్యే సమాస్థాప్య రాజా నిర్వృత్తిధారకః |
 సస్త్రీకో గణనాథం తమభజద్భావసంయుతః || ౪౩ ||
 అన్తే బ్రహ్మమయః సోఽపి బభూవ వ్రతపుణ్యతః |
 క్రమేణ భూమిసంస్థాన్తే బ్రహ్మభూతా బభూవిరే || ౪౪ ||
 ఏవం వ్రతస్య మాహాత్మ్యం కథితం తే నృపోత్తమ |
 అన్యచ్ఛృణు మహాభాగ పాపనాశకరం మహత్ || ౪౫ ||
 గౌడే కశ్చిద్ వణిక్ పాపీ లోభయుక్తో బభూవ హ |
 ద్రవ్యార్థం పితరం సోఽపి జఘాన విషదోషతః || ౪౬ ||
 మాతరం స తథా దుష్టో మార్గే నానాజనాంస్తథా |
 వణిజో విషయోగేన మారయామాస నిత్యదా || ౪౭ ||
 ఏవం బహుధనో జాతః పరస్త్రీలాలసోభవత్ |
 మద్యమాంసపరో దుష్టో సతీసజ్జేషు లాలసః || ౪౮ ||
 నానామిషేణ దుష్టః స్మ సతీర్యభతి వేగతః |
 పరస్త్రీయస్తతో రాజ్ఞా ధృతోఽసౌ తాడితోభవత్ || ౪౯ ||
 నిగడైర్బద్ధ ఏవాఽసౌ సంస్థితో రాజవేశ్మని |
 దైవయోగేన పౌషీ సా ప్రాప్తా కృష్ణా చతుర్థికా || ౫౦ ||
 తస్యామన్నాదిభిర్హిన్సః స్థితో దుఃఖసమన్వితః |
 చంద్రోదయే రక్షకైర్వద్ధత్తమన్నమభక్షయత్ || ౫౧ ||
 పశ్చుమ్యాం రాజదూతైః స శూలప్రోతో మమార హ |
 బ్రహ్మభూతః స వై జాతో వ్రతపుణ్యప్రభావతః || ౫౨ ||
 ఏవమజ్ఞానసంయుక్తా జ్ఞానయుక్తా బభూవిరే |

బ్రహ్మభూతా వ్రతస్యైవ ప్రభావేణ మహామతే || ౫౩ ||

తత్రైవ కతి తే రాజన్ కథయామి విశేషతః |

న వక్తుం శక్యతే తస్మాదుక్తం సజ్జేపతో మయా || ౫౪ ||

ఇదం పాషన్య సజ్కష్ట్యా మాహాత్మ్యం సంశృణోతి యః |

పఠేద్వా తస్య శుభదం భవిష్యతి నిరన్తరమ్ || ౫౫ ||

|| ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే పాషకృష్ణచతుర్థీమాహాత్మ్యవర్ణనం నామైకత్రింశోఽధ్యాయః ||

౪.౩౧

(Page ఖం. ౪ అ. ౩౨ పాన ౮౮)

౪.౩౨ మాహాత్మ్యవర్ణనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దశరథ ఉవాచ |

మలమాసే చ సజ్కష్ట్యాశ్చతుర్థ్యా వద మానద |

మాహాత్మ్యం ప్రీతిదం పూర్ణం న తృప్తోఽహం కృపానిధే || ౧ ||

వసిష్ఠ ఉవాచ |

ఆన్యదేశే మహారాజో బభూవే రైవతాన్తరే |

ధర్మదత్త ఇతి ఖ్యాతో నానాధర్మపరాయణః || ౨ ||

యజ్ఞా వినీతకోఽత్యన్తం నీతిజ్ఞోఽఖిలతోషకృత్ |

షష్ఠాంశగ్రాహకః సోఽపి ప్రజాపాలనతత్పరః || ౩ ||

జలోదరయుతోఽకస్మాదభవన్ మానదాయకః |

సార్వభౌమోఽతిపాపేన గృహీతః సర్వశాస్త్రవిత్ || ౪ ||

నానోపాయాః కృతాస్తస్య శాస్త్రయే నృపసత్తమ |

తథాఽపి రోగనిర్ముక్తో న బభూవ మహీపతిః || ౫ ||

తులాదానాదికాన్యేవ మహాదానాని పీడితః |

చకార రోగయుక్తస్తదప్యత్యన్తమజాయత || ౬ ||

పరిభ్రమన్ స తీర్థాని చకార విధిసంయుతః |

దేవతాఽఽరాధనం రాజా నాఽభవద్రోగవర్జితః || ౭ ||

తతోఽతిదుఃఖితో రాజా జలేనైవాత్మఘాతనమ్ |
 విషేణ కర్తుముద్యుక్తో నానాజనైః సువిహ్వలైః || ౮ ||
 తతోఽకస్మాన్ మహాయోగీ చాష్టావక్రః సమాయయౌ |
 తద్ధృహే తం నమస్కృత్య పూజయామాస బాన్ధవైః || ౯ ||
 భోజితం తం ప్రణమ్యైవ కృత్వా కరపుటం నృపః |
 ధర్మదత్త ఉవాచాఽసౌ వినయావనతోఽభవత్ || ౧౦ ||
 ధర్మదత్త ఉవాచ |
 ధన్యోఽస్యనుగృహీతోఽస్మి సఫలో మే భవోఽభవత్ |
 తవ దర్శనతో విప్ర సాక్షాద్యోగీశ్వరస్య తు || ౧౧ ||
 ఆత్మఘాతేఽహముద్యుక్తస్తత్ర తే దర్శనం మహత్ |
 ప్రాప్తం పుణ్యసమూహేన నరకో న భవిష్యతి || ౧౨ ||
 వసిష్ఠ ఉవాచ |
 ఏవం వదంతమానన్దయుక్తో యోగీన్ద్రసత్తమః |
 ఉవాచ తం మహారాజం దయయా కరుణానిధిః || ౧౩ ||
 అష్టావక్ర ఉవాచ |
 కిమర్థం దేహఘాతే త్వముద్యుతోఽసి మహామతే |
 రోగదుఃఖవినిర్ముక్తో భవిష్యసి న సంశయః || ౧౪ ||
 తవ రాజ్యే మహీపాల చతుర్థీముఖ్యకవ్రతమ్ |
 నష్టం తేన మహోగ్రేణ పాపేన సంయుతో భవాన్ || ౧౫ ||
 రాజా రాష్ట్రకృతం పాపం త్వయా ప్రాప్తం తథైవ తత్ |
 త్వమపి వ్రతసంహీనః పతితోఽసి నృపాధమ || ౧౬ ||
 సర్వాదౌ తద్వ్రతం కార్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ |
 తదా కర్మ కృతం రాజన్ ఫలయుక్తం భవేత్ కిల || ౧౭ ||
 త్వయా ధర్మయుతం కర్మ కృతం నానావిధం తథా |
 చతుఃపదార్థహీనం తద్భూభూవ హ జనైః కృతమ్ || ౧౮ ||
 సర్వైః సహ జనై రాజన్నరకే త్వం పతిష్యసి |
 తదర్థం వ్రతరాజం తత్ కురు సర్వసమన్వితః || ౧౯ ||
 ఏవముక్త్యా చతుర్థ్యా యన్ మాహాత్మ్యం మునిసత్తమః |

శ్రావయామాస తస్మై స కరుణాయుతచేతసా ॥ ౨౦॥

శ్రుత్వా ముఖ్యం స మాహాత్మ్యం ధర్మదత్తః సువిస్మితః ।
ఉవాచ తం హి యోగీంద్రం హర్షయుక్తేన చేతసా ॥ ౨౧॥

ధర్మదత్త ఉవాచ ।

పూర్వపుణ్యం మహాన్ మేఽస్తి కథనాయ న శక్యతే ।
మయేదృశం వ్రతం విప్ర శ్రుతం తేన మహద్భుతమ్ ॥ ౨౨॥

అధునా విఘ్నరాజస్య స్వరూపం మే దయానిధే ।
కథయస్వ సదా దేవం భజిష్యామి మహాప్రభుమ్ ॥ ౨౩॥

న సామాన్యం చరిత్రం తత్తస్య దేవాధిపస్య యత్ ।
యస్యేదృశం వ్రతం ముఖ్యం సర్వసిద్ధిప్రదం భవేత్ ॥ ౨౪॥

అష్టావక్ర ఉవాచ ।

ధర్మదత్త మహాభాగ శ్శృణు త్వం గణపస్య యత్ ।
యస్యేదృశం వ్రతం ముఖ్యం సర్వసిద్ధిప్రదం భవేత్ ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౪ అ. 3౨ పాన ౮౯)

నిర్గుణం గజవాచ్యం యద్బ్రహ్మ మస్తకమేవ చ ।
తస్య దేహాః సగుణకం బ్రహ్మ యోగే గజాననః ॥ ౨౬॥

సిద్ధిర్భ్రాన్తిస్వరూపా సా బుద్ధిర్భ్రాన్తిధరాఽభవత్ ।
తాభ్యాం క్రీడతి విఘ్నేశో మాయాభ్యాం పరమార్థతః ॥ ౨౭॥

స్వసంవేద్యేన యోగేన లభ్యతే దర్శనం మహత్ ।
తేన స్వానందవాసీ స కథ్యతే యోగిభిః ప్రభుః ॥ ౨౮॥

సంయోగేఽయం గకారః సో యోగేఽయం చ ణకారకః ।
తయోః స్వామీ గణేశానః శాన్తియోగేన లభ్యతే ॥ ౨౯॥

పఞ్చాధా చిత్తవృత్తిర్యా తస్యాం మోహస్తు పఞ్చాధా ।
సమోహం చిత్తముత్సృజ్య లభ్యతే చిత్తచాలకః ॥ ౩౦॥

తేనాఽయం గణనాథస్తు చిన్తామణిరితి స్మృతః ।
తం భజస్వ మహాభాగ తదా శాన్తో భవిష్యసి ॥ ౩౧॥

ఏవముక్త్యా దదౌ తస్మై మన్తం మాలాత్మకం ప్రభుః ।
సవిధిం ధర్మదత్తాయ తతః సోఽతర్హితోఽభవత్ ॥ ౩౨॥

రాజాఽపి హర్షసంయుక్తో బభూవాతితరాం తతః ।
 ధన్యమాత్మానమేవం స్మ మన్యతే భాగ్యగౌరవాత్ ॥ 33 ॥
 తత్రాదౌ మలమాసే యా చతుర్థీ కృష్ణపక్షగా ।
 సమాగతా జనై రాజా తాం చకార విధానతః ॥ 3౪ ॥
 తతస్త్వేన వ్రతం ముఖ్యం తత్ సర్వత్ర ప్రకాశితమ్ ।
 తతో జనా వ్రతం చక్రుర్భూమిస్థా యత్ర తత్ర తే ॥ 3౫ ॥
 తతో రోగవినిర్ముక్తో ధర్మదత్తో బభూవ హా ।
 జనాః సర్వే తథా హృష్టా బభూవా రోగవర్జితాః ॥ 3౬ ॥
 నిత్యం గణపతిం రాజాఽభజచ్ఛానన్యమానసః ।
 గణేశప్రీతయే నానాదానాని స దదౌ సదా ॥ 3౭ ॥
 తతో రాజ్యే స్వపుత్రం స సంస్థాప్యైకాన్తసంస్థితః ।
 సస్త్రీకో గణనాథం తమభజద్ధ్యానమార్గతః ॥ 3౮ ॥
 అన్తే జగామ విఘ్నేశం తల్లీనః స బభూవ హా ।
 జనాః సర్వే క్రమేణైతే బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ॥ 3౯ ॥
 ఏవం వ్రతస్య మాహాత్మ్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ।
 కథితం తే మహీపాల శృణ్వన్యత్త్వం కథానకమ్ ॥ ౪౦ ॥
 గాన్ధారదేశవాసీయః క్షత్రియః పాపకారకః ।
 బభూవ స పరద్రవ్యహారకశ్చౌర్యమార్గతః ॥ ౪౧ ॥
 ద్యూతమద్యరతో నిత్యం పరస్త్రిలమ్పటోఽభవత్ ।
 గోమాంసభక్షణే సక్తో మిథ్యావాక్ సాక్ష్యపూరకః ॥ ౪౨ ॥
 నానాభేదైః సుదుర్బుద్ధిః కలహం యత్ర తత్ర వై ।
 చకార సర్వదా రాజన్ హింసాకర్మపరాయణః ॥ ౪3 ॥
 తతో రాజ్ఞా మహాపాపీ వనే నిష్కాసితో బలాత్ ।
 జఘాన మార్గగాంస్తత్ర జన్తూన్నానావిధాన్ ఖలః ॥ ౪౪ ॥
 ద్విజాదీనాం వధే సక్తః స్త్రీబాలవధకారకః ।
 ఏవం నానావిధం పాపం నిత్యమేవ చకార సః ॥ ౪౫ ॥
 తతో ద్రవ్యయుతోఽత్యంతం బుభుజే భోగముత్తమమ్ ।
 హృదీప్సితం స దుష్టాత్మా నానాచౌరసమన్వితః ॥ ౪౬ ॥

కదాచిత్ పర్వతద్రోణీం మలమాసే స ఆశ్రితః ।
చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షస్య హింసార్థం లోభసంయుతః ॥ ౪౭॥

తతో మానవమేకం తు మార్గస్థం స దదర్శ హ ।
నిఃస్పృత్యాధావదత్యన్తం శస్త్రహస్తో వధాయ వై ॥ ౪౮॥

పపాల క్రూరకర్మాణం దృష్ట్వా తం సోఽపి భీతితః ।
క్రోశమాత్రం తతో దుష్టః పపాత పదవ్యుత్కమాత్ ॥ ౪౯॥

పతితం తం సమాజ్ఞాయ నరః క్రోధసమన్వితః ।
పాషాణేన మహాదుష్టం మారయామాస మస్తకే ॥ ౫౦॥

మస్తకః స్ఫుటితస్తత్ర క్షత్రియస్య నరాధిప ।
తేన స వ్యాకులోఽత్యన్తం గతచేష్టో బభూవ హ ॥ ౫౧॥

(Page ఖం. ౪ అ. 33 పాన ౯౦)

రాత్రౌ చన్ద్రోదయే కిఞ్చిత్ సావధానోఽభవత్ కుఢీః ।
పాయసం భక్షయామాస స్వల్పం దుఃఖసమన్వితః ॥ ౫౨॥

తతో మమార పఞ్చమ్యాం గతః స్వానన్దకే పురే ।
తత్ర దృష్ట్వా గణేశానం బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౫౩॥

ఏవం వ్రతప్రభావేణ పాపకర్మా స క్షత్రియః ।
బ్రహ్మభూతో బభూవాఽపి కిం పునర్జానతః కృతమ్ ॥ ౫౪॥

నానాజనా వ్రతేనైవ భుక్త్వా భోగాన్ హృదీప్సితాన్ ।
బ్రహ్మభూతా బభూవుశ్చ కథితుం తన్న శక్యతే ॥ ౫౫॥

ఇదం కృష్ణచతుర్థ్యా యన్ మాహాత్యం మలమాసకే ।
శ్చోణోతి యస్తు పఠతి స ఈప్సితమవాప్నుయాత్ ॥ ౫౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే మలమాసకృష్ణపక్షచతుర్థీ-
మాహాత్యవర్ణనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౪.3౨

౪.౩౩ శమీమూలచతుర్థీవ్రతాచరణవర్ణనం నామ త్రయస్త్రిశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

శమీమూలే చ యస్తిష్ఠేచ్ఛతుర్థ్యాం మునిసత్తమ ।

సంజ్ఞష్ట్యాం తస్య మాహాత్మ్యం వద మే కరుణానిధే ॥ ౧ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి పురాతనభవం నృప ।

సర్వసిద్ధికరం పూర్ణం శ్రవణాత్ పఠనాన్నుణామ్ ॥ ౨ ॥

పాణ్డూలే బ్రాహ్మణః కశ్చిదత్రిగోత్రసముద్భవః ।

పూర్వకర్మవిపాకేన కుష్ఠయుక్తో బభూవ హ ॥ ౩ ॥

నానాక్షతసమాకీర్ణః ప్రసవత్ పూయశోణితః ।

కీటకైః సర్వతో వ్యాప్తో హ్యన్ధః కుజ్జోఽభవన్నృప ॥ ౪ ॥

తం దృష్ట్వా తాదృశం పుత్రం పితా పరమదుఃఖితః ।

అత్రిం జగామ శరణం తం పప్రచ్ఛ ప్రణమ్య సః ॥ ౫ ॥

తేనాపి కథితం రాజన్ శమీమూలే స్థితో భవేత్ ।

చతుర్థీం సంజ్ఞతీం కుర్యాత్తదా పాపాత్ ప్రముచ్యతే ॥ ౬ ॥

తతః సోఽపి స్వపుత్రం తం శమీమూలే మహీపతే ।

సమానాయ్య బబన్ధైవ దామ్నా సర్వార్థసాధకః ॥ ౭ ॥

సూర్యోదయాత్ సమారభ్య యావచ్ఛస్త్రోదయోఽభవత్ ।

తావత్తత్ర మహారోగీ సోఽతిష్ఠద్భస్మనాకులః ॥ ౮ ॥

తతః పిత్రా సమాసీతః స్వగృహే సోఽపి తక్షణాత్ ।

నేత్రయుక్తో బభూవాఽథ రోగాదిభిర్వివర్జితః ॥ ౯ ॥

కుబ్జతాహీనరూపం తం సంస్థితం విగతజ్వరమ్ ।

తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం విప్రాః సర్వే విసిస్మిరే ॥ ౧౦ ॥

తతః సోఽపి గణేశానమభజన్నిత్యమాదరాత్ ।

చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షే వై శమీమూలే స్మృ తిష్ఠతి ॥ ౧౧ ॥

అన్తే శాన్తిసమాయుక్తో బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ।

ఏవం తిష్ఠేచ్ఛమీమూలే సోఽసాధ్యం కురుతే వశమ్ || ౧౨ ||

అన్యచ్ఛృణు మహీపాల మాహాత్మ్యం సర్వసిద్ధిదమ్ |
చోరః కశ్చిన్ మహాన్ పాపీ నగరే స గతోఽభవత్ || ౧౩ ||

స్ఫోటయిత్వా గృహం కిఞ్చిత్తేన తత్ర ప్రవిశ్య సః |
ధనం గృహీత్వా నిర్యాతో నరైర్దృష్టః పపాల సః || ౧౪ ||

జనైః కోలాహలస్తత్ర కృతః పరమదారుణః |
శ్రుత్వా రాజ్ఞో యయుర్దూతాః శస్త్రహస్తా మహాబలాః || ౧౫ ||

(Page ఖం. ౪ అ. 33 పాన ౯౧)

జ్ఞాత్వా వృత్తాన్తముగ్రం తే ధావితాః క్రోధసంయుతాః |
వేగేన తం మహాచౌరం జఘ్నుః శస్త్రప్రహారతః || ౧౬ ||

ఛిన్నాఙ్గం పతితం చౌరం దూతాః సఙ్కృహ్య దారుణమ్ |
తం బబంధుః శమీవృక్షే తతో రాజానమాయయః || ౧౭ ||

సమాగతా చతుర్థీ సా తత్రాఽకస్మాన్ మహీపతే |
కృష్ణా సోఽపి మహాచౌరో శమీమూలస్థితోఽభవత్ || ౧౮ ||

పఞ్చమ్యాం క్షతహీనాఙ్గం చౌరం సర్వత్ర శోభనమ్ |
సజ్ఞాతం రాజదూతాస్తే జ్ఞాత్వా రాజ్ఞే న్యవేదయన్ || ౧౯ ||

రాజా తత్ర సమాగమ్య తం ప్రణమ్య పురఃస్థితః |
ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర విమానం సహసాఽఽగతమ్ || ౨౦ ||

తం తత్రాగృహ్య నిక్షిప్య గణాన్ శుణ్డావిరాజితాన్ |
తాన్ ప్రణమ్య స పప్రచ్ఛ రాజర్షిర్గస్తుముత్సుకాన్ || ౨౧ ||

మహానేన ఉవాచ |

భో భో గణపతేర్దూతాః కిమనేన కృతం మహాత్ |
వదేత కరుణాయుక్తాస్తద్వయం కరవామహై || ౨౨ ||

గాణేశా ఊచుః |

కృష్ణపక్షే చతుర్థ్యాం యః శమీమూలే జపేన్మనుమ్ |
తిష్ఠేత్ సూర్యోదయాద్యావత్తథా చన్ద్రోదయో భవేత్ || ౨౩ ||

నిరాహారః స విఘ్నేశం పూజయేత్ వ్రతకారకః |
పశ్చాద్విప్రాంశ్చ సమోఽభిజ్య స్వయం భుజ్జీత వాగ్యతః || ౨౪ ||

రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్ పఞ్చమ్యాం పూజనం పునః ।
ప్రకుర్యాత్ గణరాజస్య స ఈప్సితమవాప్పుయాత్ ॥ ౨౫॥

ఫలయుక్తః సద్య ఏవ భవత్యత్ర న సంశయః ।
అన్తే స్వానందగో భూత్వా బ్రహ్మభూతః స జాయతే ॥ ౨౬॥

ఏవముక్త్యా గతా దూతాశ్చౌరేణ సహితా నృప ।
చారో విఘ్నేశ్వరం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౨౭॥

తతో రాజా మహాభాగో గణేశభజనే రతః ।
స చతుర్థ్యాం శమీమూలే తిష్ఠన్నియమసంయుతః ॥ ౨౮॥

తతో రాజా గతిం లేభే త్రిలోక్యాం వ్రతపుణ్యతః ।
బ్రహ్మాదీనాం సభాయాం స గత్వాఽతిష్ఠత్ స్వయేచ్ఛయా ॥ ౨౯॥

పునః స్వనగరే రాజా చమ్రావత్స్యాం జగమ హ ।
ఏవం సర్వత్రగో భూత్వా రరాజే రాజమణ్డలే ॥ ౩౦॥

అన్తే సర్వజనై రాజా నగరస్థైర్మహామతే ।
జగమ విఘ్నరాజం తం బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౩౧॥

ఇదం తే ముఖ్యమాహాత్యం శమీమూలస్థితైర్మహత్ ।
చతుర్థ్యాం కథితం రాజన్ సఙ్కష్ట్యాం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౩౨॥

శృణుయాద్యః పఠేద్వా స సద్య ఏవ ఫలం లభేత్ ।
ఈప్సితం గణరాజస్య ప్రసాదాన్నాత్ర సంశయః ॥ ౩౩॥

ఏవం నానా జనా రాజన్నాన్యదోషాదివర్జితాః ।
బభూవుశ్చరితం తేషాం మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౩౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శమీమూలచతుర్థీవ్రతాచరణవర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః
॥ ౪.౩౩

(Page ఖం. ౪ అ. ౩౪ పాన ౯౨)

౪.౩౪ వసిష్ఠదశరథసంవాదసమాప్తివర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దశరథ ఉవాచ ।

శ్రావణాదిషు మానేషు లడ్వాదీన్ యస్తు భక్షతి ।

తస్య విధియుతం విప్ర మాహాత్మ్యం వద సర్వదమ్ ॥ ౧॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

మనోర్వైవస్యతస్యైవ పుత్ర ఇక్ష్వాకుసంజ్ఞకః ।

రాజ్యలోభీ కనిష్ఠః సన్ వ్రతం చకార సిద్ధిదమ్ ॥ ౨॥

బభక్ష శ్రావణే కృష్ణసంకృష్ట్యాం పంచుఖాద్యజాన్ ।

లడ్డుకాన్ సప్త భావేన వ్రతసాధనతత్పరః ॥ ౩॥

దధిభక్షణమాత్రం స భాద్రే కృష్ణే చకార హా ।

ఆశ్వినే నిర్జలం తద్వచ్చకార వ్రతమద్భుతమ్ ॥ ౪॥

కార్తికే దుగ్ధభుక్ రాజాఽతిష్ఠత్ స్వనియమే రతః ।

మార్గశీర్షే జలం పీత్వాఽభజత్తం గణనాయకమ్ ॥ ౫॥

పౌషే గోమూత్రమాత్రం తు వ్రతం పీత్వా సమాచరత్ ।

మాఘే శుక్లతిలాన్ రాజా బభక్ష వ్రతకారణాత్ ॥ ౬॥

ఫాల్గునే శర్కరాయుక్తం మానవోఽభక్షయద్ ఘృతమ్ ।

చైత్రే తద్వత్ పంచగవ్యం పూజయిత్వా వినాయకమ్ ॥ ౭॥

వైశాఖే పద్మబీజం స బభక్ష వ్రతధారకః ।

జ్యేష్ఠే ఘృతం గవాం భక్షంశ్చకార వ్రతముత్తమమ్ ॥ ౮॥

ఆషాఢే మధుమాత్రం స బభక్ష నియమే రతః ।

చన్ద్రోదయే గణేశానం పూజయిత్వా విధానతః ॥ ౯॥

తతస్తస్య వ్రతస్యైవ ప్రభావేణ మహామతే ।

సుద్యుమ్నా మనుపుత్రో య ఇలో జ్యేష్ఠోఽభవన్నృప ॥ ౧౦॥

తతో మునిభిరాద్యం తం రాజానం స చకార హా ।

మనురిక్షాకుమేవం తు సార్వభౌమం మహాద్యుతిమ్ ॥ ౧౧॥

ఏవం త్వసాధ్యకం రాజన్నిచ్చేద్వై యది మానవః ।

ధర్మమార్గేణ తత్ సోఽపి లభతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨॥

ఏవం నానా జనా రాజన్ వ్రతపుణ్యప్రభావతః ।
లభ్యాంఽతే బ్రహ్మభూతాశ్చ బభూవుర్భూమిమణ్డలే ॥ ౧౩॥

అత్స్తవ్యం రాజశార్దుల పాపరూపోఽసి సామృతమ్ ।
తవ రాజ్యే వ్రతం నష్టం నృపాధమ న బుద్ధ్యనే ॥ ౧౪॥

జన్వైః సహ వ్రతం తస్మాత్ కురుష్వ త్వం భవిష్యసి ।
పుత్రయుక్తశ్చ విఘ్నేశమన్తే గచ్ఛసి నిశ్చితమ్ ॥ ౧౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ప్రణమ్య తం దశరథో మహారాజో జగామ హా ।
స్వపురే జనసంయుక్తశ్చకార వ్రతముత్తమమ్ ॥ ౧౬॥

తతో భూవేన సర్వత్ర ప్రశస్తం తద్వ్రతం కృతమ్ ।
చక్రుః సర్వజనా భూమౌ వ్రతం గాణేశ్వరం మహత్ ॥ ౧౭॥

వ్రతపుణ్యప్రభావేణ విష్ణుః సాక్షాద్బభూవ హా ।
చతుర్థాఽఽత్యానమాభజ్య పుత్రస్తస్య మహాత్మనః ॥ ౧౮॥

రామశ్చ భరతో రాజా లక్ష్మణః శత్రుసూదనః ।
పుత్రాశ్చత్వార ఏవం తే బభూవుర్బలసంయుతాః ॥ ౧౯॥

అన్తే జగామ విఘ్నేశం దశరథః ప్రతాపవాన్ ।
లోకా దుఃఖవిహీనాశ్చ బ్రహ్మభూతా బభూవీరే ॥ ౨౦॥

వసిష్ఠరేర్దశరథస్యేమం విప్రస్య ధీమతః ।
సంవాదం వ్రతహేతుం తు యః శ్శృణోతి పఠేన్నరః ॥ ౨౧॥

తస్మై విఘ్నేశ్వరః సాక్షాద్గదాతి ఫలముత్తమమ్ ।
పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తం ధనధాన్యసమన్వితమ్ ॥ ౨౨॥

నానారోగవిహీనత్వమైశ్వర్యాదియుతం మహత్ ।
అన్తే గణపతౌ లీనం కరోత్యత్ర న సంశయః ॥ ౨౩॥

చతుర్థ్యాశ్చరితం పూర్ణం కథితం తే ప్రజాపతే ।
శ్రోతుమిచ్ఛా పునః కిం తే వర్తతే వద సామృతమ్ ॥ ౨౪॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్ణే గజాననచరితే వసిష్ఠదశరథసంవాదసమాప్తివర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః
 || ౪.౩౪

(Page ఖం. ౪ అ. ౩౫ పాన ౯౩)

౪.౩౫ చతుర్థ్యుద్యాపననిరూపణం నామ పంచుత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |

ఉద్యాపనం వ్రతస్యాస్య వద త్వం మునిసత్తమ |
 యేన సాజ్ఞం ఫలం సర్వం లభతే వ్రతకారకః || ౧ ||

ముద్గల ఉవాచ |

ఉద్యాపనం ప్రజానాథ వ్రతస్యాదౌ మతం బుద్ధైః |
 అథవా వర్షమధ్యే తత్ కర్తవ్యం వ్రతకారిణా || ౨ ||

అథవా భాద్రమాసే వై శుక్లాయాం చ ప్రజాపతే |
 ఉద్యాపనం ప్రకర్తవ్యం కృష్ణాయాం మాఘమాసకే || ౩ ||

మహామణ్డపకం కుర్యాత్ కదలీస్తమ్భమణ్డతమ్ |
 నానాశోభాసమాయుక్తం విభవే సతి మానద || ౪ ||

విత్తశాత్యం న కుర్యాత్ స యథావిభవమాచరేత్ |
 ఛత్రాఽఽదర్శాదిభిః శోభాం దీపమాలావిరాజితమ్ || ౫ ||

మణిముక్తాద్దికైః పూర్ణం భూషణైశ్చ విశేషతః |
 యత్ర తత్ర యథాయోగ్యం ప్రకుర్యాద్వ్యతకారకః || ౬ ||

మధ్యాహ్నాసమయే తస్యాః శుక్లాయాః కథితం ప్రభో |
 చన్ద్రోదయే చ కృష్ణాయాశ్చతుర్థ్యాః పూజనం చరేత్ || ౭ ||

గోమయేన ప్రలిప్యాఽథ ధాన్యరాశిం ప్రకల్పయేత్ |
 తన్మధ్యేఽష్టదలం పద్మం కుర్యాత్తద్గురుణా స్వయమ్ || ౮ ||

తత్ర సంస్థాప్య సౌవర్ణం కలశం తామ్రజం తథా |
 రౌప్యం వా మృన్మయం దక్ష వస్త్రయుగ్మేన వేష్టయేత్ || ౯ ||

తస్యోపరి సువర్ణస్య పాత్రం స్థాప్య మహామతిః |
 వస్త్రం తతో గణేశస్య యస్త్రం కుర్యాద్విచక్షణః || ౧౦ ||

తత్ర గణపతేశ్చైవ మూర్తిర్ధాతువినిర్మితా ।
 సర్వావయవసంయుక్తా భూషణై రాజితా భవేత్ ॥ ౧౧॥
 ద్విజోత్తమశ్చ సంస్థాప్య పూజయేత్తాం యథావిధి ।
 బ్రాహ్మణాన్ వరయేచ్ఛుద్ధానేకవింశతినజ్ఞ్యకాన్ ॥ ౧౨॥
 గణానాం త్వేతి మస్త్రస్య జపం కుర్యాద్విశేషతః ।
 తతో హోమం ప్రకుర్వీత సహస్రం వా తదర్ధకమ్ ॥ ౧౩॥
 అష్టోత్తరశతం వాఽపి తథా జపదశాంశకమ్ ।
 గీతవాద్యపురాణాని వేదాధ్యయనమేవ చ ॥ ౧౪॥
 నానాశాస్త్రప్రవాదాంశ్చ కుర్వన్తు బ్రాహ్మణాస్తతః ।
 యత్ర తత్ర గణేశస్య కథాః సజ్కథయన్తు తే ॥ ౧౫॥
 తతః పూర్ణాహుతిం కుర్యాద్వ్యసోర్ధారాం స పాతయేత్ ।
 బలిదానం తతః కుర్యాత్తతో వాయనకం చరేత్ ॥ ౧౬॥
 ఏకవింశతిపక్వాన్నైరేకవింశతినజ్ఞ్యకైః ।
 నైవేద్వైర్బ్రాహ్మణాన్ సమ్భోజ్యార్థయేత్తాన్ విశేషతః ॥ ౧౭॥
 దక్షిణాం విపులాం దత్త్వా సపత్నీకాన్ ప్రతోషయేత్ ।
 యోషిద్భ్యః కణ్డ్యుక్తీర్ధద్యాదూభషణాని మహామతిః ॥ ౧౮॥
 కృష్ణాయాం చ చతుర్థ్యాం స చన్ద్రాయార్ఘ్యం ప్రదాపయేత్ ।
 శుక్లాయాం తత్రథా దక్ష చరేచ్ఛన్ద్యార్ఘ్యవర్జితమ్ ॥ ౧౯॥
 ఆదౌ స తిథయే దద్యాత్ పశ్చాద్విష్ణుశ్చైవైవై ।
 తతశ్చన్ద్రాయ తన్ మస్త్రైర్ఘ్యం మస్త్రసమన్వితమ్ ॥ ౨౦॥
 తిథీనాం మాతృరూపే త్వం దేవి సర్వార్థదాయని ।
 గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం చతుర్జ్యే తే నమో నమః ॥ ౨౧॥
 గజానన నమస్తుభ్యం నానాసిద్ధిప్రదాయినీ ।
 గృహాణార్ఘ్యం బుద్ధిపతే మయా దత్తం శుభప్రద ॥ ౨౨॥
 అత్రిగోత్రసముద్భూత గణేశప్రీతివర్ధన ।
 గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యామృతధారక ॥ ౨౩॥
 కృష్ణపక్షే సదా రాత్రౌ భోజనం స సమాచరేత్ ।

శుక్లపక్షే చ పంచమ్యాం బ్రాహ్మణాదీంస్తు భోజయేత్ || ౨౪||

చతుర్థ్యాం జాగరం కుర్యాత్ గణేశకథయాన్వితః |

పంచమ్యాం పూర్వవత్ పూజ్య నైవేద్యాద్వైర్మహామతిః || ౨౫||

దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ దద్యాదన్నాదికం తథా |

(Page ఖం. ౪ అ. 3౬ పాన ౯౪)

బ్రాహ్మణేభ్యో విశేషేణ దక్షిణాం దాపయేన్నరః || ౨౬ ||

సర్వాన్ సమ్భాజ్య దానేన తోషయేద్దేవసన్నిధౌ |

గణేశదృఢభక్తిం స యాచయేత్తేభ్య ఆదరాత్ || ౨౭||

తతః సోపస్కరాం మూర్తిం దద్యాత్ స్వగురవే స్వయమ్ |

ఏకవింశతివిప్రేభ్యః కలశాన్ దాపయేత్తతః || ౨౮||

సస్తోష్యోదారధీః సర్వాన్ స భావేన క్షమాపయేత్ |

తతో గణపతిం నిత్యం భజేతానన్యచేతసా || ౨౯||

ఏవముద్యాపనం కుర్యాద్వృతస్యాస్య మహామతిః |

స సమ్పూర్ణఫలం భుక్త్వా బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి || ౩౦||

వక్తుం న శక్యతే దక్ష మాహాత్మ్యం చ వ్రతోద్భవమ్ |

సోద్యాపనం విశేషేణ కథితం తే యథామతి || ౩౧||

ఇదం చతుర్థీజం దక్ష చరితం సంశ్చోణోతి చేత్ |

పఠేద్వా తస్య విఘ్నేశో మానసేప్పితదో భవేత్ || ౩౨||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోఢలే మహాపురాణే

చతుర్థీ ఖణ్డే గజాననచరితే చతుర్థ్యుద్యాపననిరూపణం నామ పంచాత్రింశోఽధ్యాయః ||

౪.౩౫

౪.౩౬ లోభాసురవరప్రాప్తివర్ణనం నామ షట్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |

మాహాత్మ్యం యచ్ఛృతం ముఖ్యం చతుర్థీసమ్భవం మహత్ |

కృతకృత్యశ్చ తేనాఽహం సజ్ఞాతో మునిసత్తమ || ౧||

అధునా వద మాహాత్మ్యం లోభాసురనిబర్హణే |

గజాననస్య యోగీశ చరిత్రం సర్వసిద్ధిదమ్ || ౨||

ముద్గల ఉవాచ |

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి పురాతనభవం ప్రభో |

సర్వసిద్ధిప్రదం దక్ష శ్రవణేన న సంశయః || 3||

ఏకదా శైలవర్యే తు కైలాసే శక్కురః స్థితః |

పార్వత్యా స్వగణైః సార్థం దేవైర్మునిభిరావృతః || ౪||

తత్రాఽఽజగామ పౌలస్త్యః కుబేరో నిధిసంయుతః |

ప్రణమ్య గిరిజాయుక్తం శక్కురం పురతః స్థితః || ౫||

సమీపే శక్కురస్వైవ గత్వా చామరసంయుతః |

అనేవత మహాత్మానం భక్తియుక్తేన చేతసా || ౬||

అకస్మాద్దైవయోగేన దృష్ట్వా పర్వతనన్దినీమ్ |

రూపేణాప్రతిమాం సర్వావయవైః శోభనైర్మృతామ్ || ౭||

సాక్షాన్ మాయామయీం శక్తిం మోహయుక్తో బభూవ హ |

కామబాణాభిభూతః సన్నపశ్యత్తాం సువిహ్వలః || ౮||

సకామదృష్టిసంయుక్తం పశ్యంతం తం ధనాధిపమ్ |

దృష్ట్వా కోపసమాయుక్తా బభూవే శక్కురప్రియా || ౯||

క్రోధేన వక్రనేత్రం సా జ్వాలయామాస తత్క్షణాత్ |

కుబేరస్య మహాదేవీ సోఽపి శోకాకులోఽభవత్ || ౧౦||

అతివిహ్వలగాత్రత్వాత్ ప్రాస్కన్దద్ వీర్యముత్తమమ్ |

ధనపస్యాఽత్ర పుత్రోభూత్ పపాత శోభయా యుతః || ౧౧||

తతః స లజ్జయా యుక్తః ప్రణనామ మహేశ్వరీమ్ |

నియమ్యాత్మానమానిస్య తుష్టావ విభిధైః స్తవైః || ౧౨||

తతః సా శక్కురేణైవ సాన్వితా జగదమ్బికా |

పిఙ్గాక్షం తం చకారాఽపి పుత్రభావప్రదర్శినీ || ౧౩||

జగదమ్బా లోభనార్థం కుబేరోఽభూత్ సముద్యతః |

మాతృగామిస్వరూపత్వాత్ పుత్రస్తస్య ప్రతాపవాన్ || ౧౪||

(Page ౪౦. ౪ అ. 3౬ పాస ౯౫)

లోభ ఏవ సమాఖ్యాతం నామ తస్య ద్విజైస్తతః ।
 సజ్జుహ్య తం గృహం దేవో ధనదః ప్రజగామ హ ॥ ౧౫॥
 కుబేరభవనే సంస్థం లోభం తం నారదో మునిః ।
 జ్ఞాత్వా జగామ పాతాలే వీణాగానపరాయణః ॥ ౧౬॥
 తారం పాతాలసంస్థం తం దానవానాం హితైషిణమ్ ।
 ఇన్ద్రేణ నిర్జితం జ్ఞాత్వా నారదః ప్రయయౌ మునిః ॥ ౧౭॥
 తారః సముత్థితో విప్రం ప్రణనామ ముదా యుతః ।
 పప్రచ్ఛాఽఽపూజ్య వృత్తాన్తం దానవానాం హితావహమ్ ॥ ౧౮॥
 తార ఉవాచ ।
 ఇన్ద్రేణాఽహం జితో విప్ర దానవా మర్దితా భృశమ్ ।
 అధునా కిము కుర్యాం తద్వద మే మునిసత్తమ ॥ ౧౯॥
 నారద ఉవాచ ।
 అలకాయాం కుబేరస్య పుత్రోఽభూద్వీర్యపాతతః ।
 లోభస్తత్ర సమాగత్య హర త్వం పుత్రమాదరాత్ ॥ ౨౦॥
 తం పాలయ మహాభాగ తేన తే వాఞ్ఞితం మహత్ ।
 భవిష్యతి న సన్దేహో మమ తస్మాద్వచః కురు ॥ ౨౧॥
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ నారదోఽతర్హితోఽభవత్ ।
 తారః స్మ హర్షితోఽత్యన్తం మేనే స కృతకృత్యతామ్ ॥ ౨౨॥
 మాయయా దానవాధీశస్త్యలకాయాం జగామ హ ।
 గృహీత్వా లోభకం పుత్రం సుప్తం స్వగృహమాగమత్ ॥ ౨౩॥
 లోభం కేనచిదాగత్య హృతం జ్ఞాత్వా ధనాధిపః ।
 న శోకం మానసే సోఽపి ప్రచక్రే దుర్నిమిత్తజమ్ ॥ ౨౪॥
 తారః పుత్రం సమానీయ పాలయామాస హర్షతః ।
 బాలకీడనకైర్యుక్తం తం దృష్ట్వా విస్మితోఽభవత్ ॥ ౨౫॥
 ఉత్పాట్య బాలకైర్వృషాన్ రేమే లోభః ప్రతాపవాన్ ।
 తలప్రహారవేగేన దారుణాం బిభిదే శిలామ్ ॥ ౨౬॥
 ఏవం నానావిధం కర్మాస్య దృష్ట్వా దానవోత్తమాః ।
 హర్షయుక్తా బభూవుస్తే మేనిరే కృతకృత్యతామ్ ॥ ౨౭॥

తతః పఞ్చమవర్షే స చకార వ్రతబద్ధనమ్ ।

వేదానధ్యాపయామాస శుక్రశిష్యైర్మహాబలః ॥ ౨౮॥

స ఆసురీం మహామాయాం సర్వదేవవిమోహినీమ్ ।

విద్యామభ్యస్య లోభస్తు శస్త్రాస్త్రే పారగోఽభవత్ ॥ ౨౯॥

తతః ప్రణమ్య విపేన్ద్రం శుక్రం సర్వవిదాంవరమ్ ।

పప్రచ్ఛ సర్వదం పూర్ణముపాయం లోభ ఆదరాత్ ॥ ౩౦॥

తతః పఞ్చాక్షరీం విద్యాం దదౌ తస్మై మహామునిః ।

శైవీం విధియుతాం లోభస్తుం ప్రణమ్య యయౌ వనమ్ ॥ ౩౧॥

తత్ర గత్వా తపస్తేషే శివం ధ్యాత్వా మహాసురః ।

జపం చకార భావేన నిరాహారపరాయణః ॥ ౩౨॥

భస్మాజ్జలేపసంయుక్తః శైవమార్గపరాయణః ।

తోషయామాస యత్నేన శక్యరం సర్వదం పరమ్ ॥ ౩౩॥

ఏవం తపసి లోభః స సంస్థితో బహువాసరమ్ ।

తతస్తస్య శరీరేఽపి వల్మీకో వవృధే మహాన్ ॥ ౩౪॥

దీవ్యవర్షసహస్రేణ ప్రసన్నః శక్యరః ప్రభుః ।

ఆయయౌ తం వరం దాతుం పార్వత్యా సహ శూలభృత్ ॥ ౩౫॥

సమాగతం మహేశానం న బుభోధ స దానవః ।

తతస్తుం జలమాసిచ్య శమ్భుః శక్తం చకార హ ॥ ౩౬॥

తతః శమ్భుం సమాలోక్య హర్షయుక్తేన చేతసా ।

జగాద తం ప్రణమ్యాదావుత్థితో దానవాధిపః ॥ ౩౭॥

లోభాసుర ఉవాచ ।

ధన్యం మేఽద్య తపో మస్త్రో ధన్యా మే జనకౌ ప్రభో ।

జన్మ జ్ఞానాదికం సర్వం యేన దృష్టో మహేశ్వరః ॥ ౩౮॥

కిం స్తౌమి త్వాం మహేశాన సాక్షాద్భ్రహ్మ సనాతనమ్ ।

తథాపి స్తౌమి దేవేశ త్వద్ధర్మసస్ఫురన్మతిః ॥ ౩౯॥

నమస్తే విశ్వనాథాయ సర్వాన్తర్యామిణే నమః ।

(Page ౪౦. ౪ అ. ౩౭ పాన ౯౬)

శక్కురాయ శివాయైవ హ్యనన్తగుణరాశయే || ౪౦||
 త్రినేత్రాయ మహాదేవ శక్తియుక్తాయ శమ్భవే |
 నిర్గుణాయ గుణానాం తే చాలకాయ నమో నమః || ౪౧||
 ఆమేయశక్తయే తుభ్యం గిరీశాయ వృషధ్వజ |
 ప్రస్థే పాత్రే చ సంహర్త్రే త్రిధారూపాయ వై నమః || ౪౨||
 అకర్తుమన్యథా కర్తుం కర్తుం శక్తాయ తే నమః |
 సదా మోహవిహీనాయ మృడాయ సతతం నమః || ౪౩||
 స్వాధీనాయ పరేశాయ సహజే ఖేలకారిణే |
 శూలహస్తాయ దేవానాం పతయే తే నమో నమః || ౪౪||
 కైలాసవాసినే తుభ్యం భస్మలేపకరాయ వై |
 దిగమ్బురాయ సర్వేభ్యః సర్వదాయ నమో నమః || ౪౫||
 ఏవం స్తుత్వా మహేశానం తూష్టిం భావేన సంస్థితః |
 లోభాసురః ప్రసన్నాత్మా సాశ్రుకః స కృతాఙ్గులిః || ౪౬||
 తమువాచ మహాదేవో వరం వృణు హృదీప్సితమ్ |
 దాస్యామి తపసా స్తోత్రేణ తుష్టో దానవోత్తమ || ౪౭||
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ |
 భవిష్యతి న సన్దేహో భుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ || ౪౮||
 యః పఠిష్యతి దైత్యేన్ద్ర శ్రావయిష్యతి వా నరః |
 శ్రోష్యతే స లభేత్ సదోఽవ్యాఙ్ఘ్రతం మత్ప్రియః సదా || ౪౯||
 శ్రుత్వా శక్కురవాక్యం స తం జగద మహాసురః |
 హర్షేణోత్ఫుల్లనేత్రశ్చ భక్త్యా వినయసంయుతః || ౫౦||
 లోభాసుర ఉవాచ |
 వరదోఽసి యది త్వం చ తదా భక్తిం చ తే దృఢామ్ |
 దేహి రాజ్యం మహాదేవ బ్రహ్మాణ్డస్య విశేషతః || ౫౧||
 నానైశ్వర్యసమాయుక్తమారోగ్యాదిసమన్వితమ్ |
 మనసీప్సితమేవం మే సిద్ధ్యతు త్వదనుగ్రహాత్ || ౫౨||
 మనోవాణీమయం యచ్ఛ తస్మాన్ మృత్యుర్న మే భవేత్ |
 సదానన్దసమాయుక్తం మాం కురుష్య కృపానిధే || ౫౩||

లోభాసురస్య వాక్యం వై శ్రుత్వా చకితమానసః ।

శక్చరస్తపసా బద్ధస్తథేతి తమువాచ హ ॥ ౫౪ ॥

అన్ద్రాయ స్వమాత్మానం కైలాసస్థో బభూవ హ ।

లోభాసురః ప్రసన్నాత్మా స్వగృహం ప్రత్యపద్యత ॥ ౫౫ ॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే లోభాసురవరప్రాప్తివర్ణనం నామ షట్టింశోఽధ్యాయః ॥ ౪.3౬

౪.3౬ లోభాసురస్యన్యపదప్రాప్తివర్ణనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

లోభాసురః సమాగత్య పితరం మాతరం తతః ।

ప్రణమ్య సుహృదః సర్వాన్ యథాయోగ్యం చకార హ ॥ ౧ ॥

మహిషాసురపుత్రీం స ఉవాహ రూపశాలినీమ్ ।

తృష్ణాం గుణయుతాం సోఽపి తయా సంహర్షితోఽభవత్ ॥ ౨ ॥

ఏవం నానా విభోగేన సుహృదానన్దకారకః ।

బభూవ బలసంయుక్తో మదేన భృశమోహితః ॥ ౩ ॥

మహ్యం సమాగతః సోఽపి దానవైః పరివారితః ।

నగరం నిర్మమే తత్ర సదా విషయవర్ధనమ్ ॥ ౪ ॥

చకార నామ తస్యాపి సుఖదం దానవేరితః ।

తతో దిగ్భ్యః సమాయాతా నానా దైత్యగణాః పురే ॥ ౫ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. 3౬ పాన ౯౭)

తతో లోభోఽసురైః సర్వైః స్వయం గత్వా మహామునిమ్ ।

శుక్రం సమానయత్తత్ర ప్రణమ్య భావసంయుతః ॥ ౬ ॥

శుక్రేణ ప్రేరితా దైత్యా గతాస్తత్ర మహాపురే ।

దేవాన్తకశ్చ వృత్రశ్చ బలిర్జుమ్భః ప్రతాపవాన్ ॥ ౭ ॥

సరాన్తకః ప్రహేతిశ్చ హేతిర్విప్రచితిస్తథా ।

ఇత్యాద్యా బహవశ్చాన్యే మిలితా అభవన్ ప్రభో ॥ ౮ ॥

బ్రాహ్మణైః కారయామాస తతః శుక్రోఽభిషేచనమ్ |
 దైత్యాదీనాం మహారాజ్యే స్థాపయామాస తం మునిః || ౯ ||
 సర్వే సంహృష్టకాస్తత్ర బభూవుర్దానవోత్తమాః |
 తతః స్వస్వగృహేష్యేతేఽగమన్ ఘోషకరా భృశమ్ || ౧౦ ||
 తతో బహూ గతే కాలేఽసురో లోభః ప్రతాపవాన్ |
 ఆహ్వాయామాస దూతైస్తాన్ దానవాన్ బలసంయుతాన్ || ౧౧ ||
 ఆజ్ఞామాత్రేణ తస్యైవ సమాజగ్ముర్పలాన్వితాః |
 అసురా భయదాః సర్వేఽసురం లోభం ప్రజాపతే || ౧౨ ||
 లోభాసురోఽసురాన్ సర్వాన్ సమ్ప్రపూజ్య యథావిధి |
 ఉవాచ తాన్ మహావాక్యం హర్షయన్ దానవోత్తమః || ౧౩ ||
 లోభాసుర ఉవాచ |
 విప్రచిత్త్యాదికాః సర్వే శ్శృణుధ్వం మే వచో హితమ్ |
 భవతాం పుణ్యయోగేన జేష్యామి సకలం జగత్ || ౧౪ ||
 యదీచ్ఛాం భవతాం వృద్ధాః శ్రేష్ఠా అత్రైవ సజ్గతాః |
 తదాఽఽజ్ఞా మే ప్రకర్తవ్యా కరోమి బలసంయుతః || ౧౫ ||
 ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా హర్షితా దానవోత్తమాః |
 జగుస్తం భావగమ్భీరం సాధు సాధు త్వయేరితమ్ || ౧౬ ||
 జేష్యామస్త్యత్ప్రసాదేన దేవాన్ విష్ణుపురోగమాన్ |
 పరాక్రమతులా తేన విద్యతే జగతి ప్రభో || ౧౭ ||
 తతోఽతిహర్షితాః సర్వే శుక్రం తత్ర సమానయన్ |
 తేనాజ్ఞప్తా మహాభాగాః సజ్జాస్తే ప్రబభూవిరే || ౧౮ ||
 గజాసురో విప్రచిత్తిర్దేవాన్తకనరాన్తకౌ |
 ప్రతాపవాంశ్చ తారో వై ప్రహేత్సిర్దేవీరీవ చ || ౧౯ ||
 బలిర్బృహస్పతిః సర్వే వై దంశితా అభవంస్తదా |
 స్వస్వసేనాయుతాః సర్వే నానావాహనగా బభుః || ౨౦ ||
 పదాతయోఽప్యసజ్ఞ్యాతా అశ్వారోహస్తథాఽపరే |
 పశుసంస్థాః ఖగారాహో అపారాశ్చ సమాయయుః || ౨౧ ||
 గజారోహో రథారూఢా నానావాహనసంస్థితాః |

మహాసురాః శస్త్రసంయుక్తా లోభాసురమాయయుః ॥ ౨౨ ॥

తైః సమేత్య మహాబాహుర్లోభః సంహర్షితోఽభవత్ ।

పృథివీజయనార్థాయ కాలకమ్పనకారకః ॥ ౨౩ ॥

ఏతాదృశా మహాపీరా యత్రాతిష్ఠన్ సుస్థశితాః ।

తైర్మృగ్యధం నృపశార్దూలాః కిం కర్తారోఽల్పమానవాః ॥ ౨౪ ॥

నృపాః కేచిన్ మృతాస్తత్ర సజ్ఞామే దారుణే ప్రభో ।

కేచిత్తాన్ శరణం జగ్ముః పలాయనపరా యయుః ॥ ౨౫ ॥

ఏవం సప్తసముద్రాంతాం పృథీవీం జిత్వా మహాబలాః ।

ఆసురా హర్షితాః సర్వే సార్వభౌమా బభూవిరే ॥ ౨౬ ॥

యే మృతాస్తత్సుతాస్తైస్తే స్థాపితాః కరదాయినః ।

పలాయితాశ్చ తత్థాన్నే స్థాపితా దానవోత్తమాః ॥ ౨౭ ॥

శరణం యే గతాస్తేఽపి స్థాపితా హర్షసంయుతాః ।

వరం తస్య సమాజ్ఞాయ శేషస్తాంశ్చ సమాయయౌ ॥ ౨౮ ॥

వార్షికం కరభారం స కృత్వా దత్త్వా మహాధనమ్ ।

సామ్నా తైః పూజితః సోఽపి స్వగృహే నాగరాడ్ యయౌ ॥ ౨౯ ॥

తతోఽతిహర్షితా దైత్యా యయుః స్వర్గం సుశోభనమ్ ।

లోభాసురేణ సంయుక్తా మహామాయా మహాబలాః ॥ ౩౦ ॥

ఇన్ద్రః సురగణైః సార్థం దంశితో వజ్రధారకః ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౩౮ పాన ౯౮)

బృహస్పతిం ప్రణమ్యైవం జగాద స్వమతం ప్రభుః ॥ ౩౧ ॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

లోభాసురః సమాయాతో దానవైర్బలవత్తరైః ।

తేన యోద్ధం గమిష్యామి త్వదాజ్ఞావశగః ప్రభో ॥ ౩౨ ॥

ఇన్ద్రస్య వచనం శ్రుత్వా నిఃశ్వస్య మునిపుఙ్గవః ।

జగాద తం మహేన్ద్రం బృహస్పతిః స ప్రతాపవాన్ ॥ ౩౩ ॥

గురురువాచ ।

శైవేన వరదానేన యుక్తోఽసౌ దైత్యనాయకః ।

నానారూపధరః సోఽపి జేతుం నైవ ప్రశక్యతే ॥ ౩౪ ॥

అతః సర్వం పరిత్యజ్య విష్ణోశ్చ శరణం సుర |
 గచ్ఛ సోఽపి మహాబుద్ధిః కరిష్యతి హితం మహత్ || 3౫||
 గురోర్వచనమాకర్ణ్య సురేంద్రః శోకసంయుతః |
 సురేంద్రైః సహితః సోఽపి వికుణ్ఠమగమత్తదా || 3౬||
 దేవస్థానాని సర్వాణి దృష్ట్వా శూన్యాని సర్వతః |
 దైత్యా హర్షయుతాః సర్వే ప్రవేశం చక్రురజ్ఞానా || 3౭||
 దైత్యరాజోఽమరావత్యాం లోభః సర్వసమన్వితః |
 గత్వాఽఽసనే మహేంద్రస్య సమారూఢో బభౌ స్వయమ్ || ౩౮||
 సర్వాన్ సమ్యాన్య దైత్యేన్ద్రో దదౌ నానాపదాని సః |
 దైత్యేన్ద్రాస్తత్ర సంస్థాస్తే ముముదుర్భగకారకాః || 3౯||
 గన్ధర్వాస్తం మహాదైత్యమప్పరోభిః సమన్వితాః |
 సిపేవిరే ప్రజాపాల విద్యాధ్రాద్యాః సమాదృతాః || ౪౦||
 దేవోద్యానేషు దైత్యేన్ద్రా బభ్రుముర్హరసంయుతాః |
 యత్ర తత్ర మహాభాగా వ్యహరన్తే యథాసుఖమ్ || ౪౧||
 లోభాసురం ప్రణమ్యైవ సంస్థితా విగతజ్వరాః |
 అవదన్న సమః కశ్చిల్లోభేన భువనేషు చ || ౪౨||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే లోభాసురస్యేన్ద్రపదప్రాప్తివర్జనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ||
 ౪.3౭

౪.3౮ విష్ణుపరాజయో నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 ముద్గల ఉవాచ |
 ఇంద్రః సురగణైః సార్థం బృహస్పతిపురోగమః |
 వైకుణ్ఠే విష్ణుమానమ్య గత్వా తుష్టావ తం స్తవైః || ౧||
 తతస్తుష్టో హరిః ప్రాహ మహేంద్రం మాన్యభావతః |
 స్థీయతాం దైవతైః సర్వైః కిం కార్యం సముపస్థితమ్ || ౨||
 త్యక్త్వాఽమరావతీం తాత కిమర్థం చాగతో భవాన్ |

స్త్రీయా హీనః పదా దేవైర్వద దుఃఖం మహాద్భుతమ్ || 3 ||

ఇన్ద్ర ఉవాచ |

కిం వదామి జగత్పాల సర్వజ్ఞం త్వాం మహామతే |

తథాపి శృణు వృత్తాన్తం శోకదం దైవకారితమ్ || ౪ ||

లోభాసురశ్చ తైవేన వరేణ బలదర్పితః |

దానవేన్ద్రైర్మహాబాహుర్యో త్వం స హ్యోగతోఽధునా || ౫ ||

గురుణా బోధితాః సర్వే వయం ప్రాప్తా జనార్దన |

త్యక్త్వా రాజ్యాదికం సర్వం విచారం కురు సర్వథా || ౬ ||

దైత్యోఽమరావతీసంస్థో దేవస్థానాని మాధవ |

ప్రదదాతి చ దైత్యేభ్యః స్వర్గరాజ్యం కరోతి సః || ౭ ||

త్వం పాలకః శ్రుతౌ ప్రోక్తస్సన్మాచ్యరణమాగతాన్ |

రక్ష లోభాసురం హత్వా దేవానామీశ్వరో భవాన్ || ౮ ||

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా విష్ణుః కోపసమన్వితః |

(Page ౪౦. ౪ అ. 3౮ పాన ౯౯)

జగద దేవరాజం తం మహాబాహుర్విచక్షణః || ౯ ||

శ్రీహరిరువాచ |

హనిష్యామి మహాదైత్యం లోభం దానవసంయుతమ్ |

మా కురుష్య వృథా చిన్తాం కురు రాజ్యం మయార్పితమ్ || ౧౦ ||

ఏవముక్త్వా మహేన్ద్రం స దేవేన్ద్రైః సహ మాధవః |

వేగేనారుహ్య గరుడం యయౌ తామమరావతీమ్ || ౧౧ ||

సమాగతం మహావిష్ణుం మహాసైన్యసమాకులమ్ |

జ్ఞాత్వా దూతముఖాత్ సర్వే దానవాః సజ్జకా యయుః || ౧౨ ||

లోభః క్రోధసమావిష్ట ఆయయౌ యోద్ధుమాదృతః |

రథారూఢః స్వయం సాక్షాన్ మృత్యురూపోఽయముచ్యతే || ౧3 ||

లోభం దృష్ట్వాఽసురాః సర్వే భయభీతాః సమన్తతః |

మహాకాయం మహావీర్యం కాలకాలం ప్రదుద్రువుః || ౧౪ ||

పలతస్తాన్ సమాశ్వాస్య విష్ణుర్యుద్ధోద్యతోఽభవత్ |

తేన సార్థం యయుః సర్వే మహేన్ద్రాద్యాశ్చ దంశితాః || ౧౫ ||

సమాగతం రమానాథం రణభూమౌ ప్రతాపవాన్ |
 లోభః క్రోధసమావిష్టో చోదయత్ సోఽసురాంస్తతః || ౧౬ ||
 తతో యుద్ధం సమభవద్దేవానాం దానవైః సహ |
 తుములం శస్త్రసంఘాతైర్మారయన్తః పరస్పరమ్ || ౧౭ ||
 అన్యోన్యం తే జయం సర్వే దానవాః సురనాయకాః |
 ఇచ్ఛన్తో న జయం తత్రాప్నువన్ దక్ష హతోద్యమాః || ౧౮ ||
 రక్తఘ్నేః సమృద్ధివృత్తా స్మ నదీ పరమభీతిదా |
 విశ్రామం నిశి చక్రుర్న క్రోధావేషైః పరస్పరమ్ || ౧౯ ||
 దీనత్రయం మహాఘోరం యుద్ధం దారుణరూపకమ్ |
 తత్ర ప్రవృత్తం క్రోధేన యుక్తా దేవాః సమాయయుః || ౨౦ ||
 గణా విష్ణోశ్చ సజ్కృద్ధాస్తథా దేవేన్ద్రముఖ్యకాః |
 నానాస్త్రైర్దానవాన్ సర్వాన్ మమర్దుః సర్వతః ప్రభో || ౨౧ ||
 తతో హాహారవం కృత్వా దానవా భయసంయుతాః |
 న లేఖిరే యశో దైత్యాః పలాయన్త సమన్తతః || ౨౨ ||
 తతో హర్షయుతా దేవా నాదం చక్రుః సుదారుణమ్ |
 జయ విష్ణో మహాభాగ వదన్తి స్మ పరస్పరమ్ || ౨౩ ||
 తతోఽతిక్రోధసంయుక్తా దానవేన్ద్రాః సమాయయుః |
 విప్రచిత్తిముఖాస్తత్ర శరవృష్టిం ప్రచక్రీరే || ౨౪ ||
 తేషాం బాణైః సురాః సర్వే చిన్నాణ్ణాః పతితా మృధే |
 తద్ దృష్ట్వా క్రోధయుక్తాశ్చ దేవేన్ద్రాస్తాన్ ప్రదుద్రువుః || ౨౫ ||
 అభవత్ ద్వన్ద్వయుద్ధం చ నియతం రోమహర్షణమ్ |
 తేషాం మధ్యేఽథ కిఞ్చిత్త్వాం కథయామి సమాసతః || ౨౬ ||
 ఇన్ద్రేణ యుయుధే తత్ర గజాసురః ప్రతాపవాన్ |
 అగ్నినా చ స్వయం తారో వాయునా విప్రచిత్తికః || ౨౭ ||
 వరుణేన యయౌ తత్ర బలిః క్రోధసమన్వితః |
 కుబేరేణ ప్రహేతిశ్చ మదనేన చ హేతికః || ౨౮ ||
 సూర్యేణ యుయుధే క్రోధాత్ స ప్రతాపీ నరాన్తకః |

దేవాన్తకో విష్ణునా స క్రోధయుక్తః సమాయయౌ ॥ ౨౯ ॥

జృమ్భః సోమేన దైత్యేశో యుయుధే బలసంయుతః ।
యమేనైవ మహాబాహుర్వృత్రశ్చ యుయుధే భృశమ్ ॥ ౩౦ ॥

నానాద్వన్ద్వభవం యుద్ధం చక్రర్దేవేన్ద్వకైః సహ ।
దైత్యేన్ద్వా బలగర్విష్టా వర్ణనాయ న శక్యతే ॥ ౩౧ ॥

అహోరాత్రం రతా యుధే న విరామం ప్రచక్రీరే ।
నానాశస్త్రాస్త్రవర్షేణ వవృషుస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౩౨ ॥

దివసాస్త్రత్ర పక్షౌచవ గతాస్తేషాం ప్రయుధ్యతామ్ ।
నాప్రాప్యత జయో దేవైరైత్యైః పరమదుర్జయైః ॥ ౩౩ ॥

తతోఽతికోపసంయుక్తః స ప్రతాపీ గజాసురః ।
ఇన్ద్రిం సక్లృహ్య చిక్షేప మహాపర్వతమస్తకే ॥ ౩౪ ॥

మూర్చ్ఛితో దేవరాజః స తతో దేవాః పలాయితాః ।
(Page ఖం. ౪ అ. ౩౮ పాన ౧౦౦)

ఏవం ద్వన్ద్వరత్నైరైత్త్యైర్దేవేన్ద్వా మూర్చ్ఛితాః కృతాః ॥ ౩౫ ॥

హా హా కృత్వా తతః సర్వం దేవసైన్యం దిశో దశ ।
పపాల తన్ మహాశ్చర్యం దృష్ట్వా విష్ణుశ్చుకోప హా ॥ ౩౬ ॥

చక్రం ప్రగృహ్య చిక్షేప మహాబాహుః స దారుణమ్ ।
దైత్యసైన్యే తతస్తేన హతా దైత్యా అనేకశః ॥ ౩౭ ॥

కేషాఞ్చిన్మన్తకేష్యేతదపతద్దారుణం మహత్ ।
చిచ్ఛేద హస్తపాదాదీన్ దానవానామితస్తతః ॥ ౩౮ ॥

తతో దైత్యేన్ద్రికాః సర్వే ఆయయుస్తే జనార్దనమ్ ।
శస్త్రాస్త్రైః సర్వతో దుష్టా మారయామాసురేవ తమ్ ॥ ౩౯ ॥

నారాయణస్తతః కోపసంయుక్తోఽతిప్రతాపవాన్ ।
గజాసురం స వివ్యాధ బాణైర్దశభిరావృతమ్ ॥ ౪౦ ॥

తం మూర్చ్ఛితం చకారాఽసౌ తతో దేవాన్తకం హరిః ।
సప్తభిస్తాడయామాస పాతయామాస భూతలే ॥ ౪౧ ॥

ఏవం సర్వాన్ మహావిష్ణుః దానవేన్ద్వాన్ సుదారుణాన్ ।

వివ్యాధ మూర్చ్ఛితాంశ్చక్రే శరవరైః సమస్తతః ॥ ౪౨॥

తతో హోహారవం కృత్వాఽపలత్తత్ సైన్యముల్బణమ్ ।
దానవానాం భయార్తం వై దశదిక్షు విశేషతః ॥ ౪౩॥

తతో లోభః సమాయాతః క్రోధయుక్తో జనార్దనమ్ ।
జగాద వచనం సోఽపి మోహయుక్తో మహాసురః ॥ ౪౪॥

లోభ ఉవాచ ।

సమ్యక్ కృతం త్వయా విష్ణో యేన మే దర్శనం గతః ।
అధునా త్వాం న ముఞ్చామి జీవయుక్తం కదాచన ॥ ౪౫॥

నామరూపాత్మకేభ్యశ్చ మరణం నైవ మే భవేత్ ।
జ్ఞాత్వా కిమర్థమాయాతో జ్ఞానహీనో యథా నరః ॥ ౪౬॥

గదాం గృహీత్వైవముక్త్యా తాడయామాస కేశవమ్ ।
పపాత మూర్చ్ఛయా విష్ణుస్తతః సైన్యం వ్యమర్దయత్ ॥ ౪౭॥

ముహూర్తమాత్రకాలేన సావధానో బభూవ హ ।
పపాల దేవరాజైః స త్యక్త్యా సక్లౌమమణ్డలమ్ ॥ ౪౮॥

ప్రహస్య దానవాన్ సర్వాన్ సావధానానథాఽకరోత్ ।
లోభాసురః ప్రసన్నాత్మా తైః సార్థం స్వపురేఽగమత్ ॥ ౪౯॥

స్తుతో బన్ధిజనైస్తేభ్యో దత్త్వా దానాని హర్షితః ।
ఇన్ద్రాసనే సమాసీనో రేజే దానవసత్తమః ॥ ౫౦॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాప్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే విష్ణుపరాజయో నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౪.౩౮

౪.౩౯ లోభాసురబ్రహ్మణ్డజయో నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తతోఽతిదుఃఖితో విష్ణుర్దేవేన్ద్రైశ్చ సమన్వితః ।

త్యక్త్యా వికుణ్ఠమేవం స యయౌ శమ్భుం శరణ్యకమ్ ॥ ౧॥

గత్వా కైలాసకే దక్ష శివం నత్వా జనార్దనః ।

స్తుత్వా వృత్తాన్తమేవం స కథయామాస విస్తరాత్ ॥ ౨॥

శ్రుత్వా మహేశ్వరో విష్ణుం స దేవం స్వపురాగతమ్ ।
సాన్వయమాస యుక్తైశ్చ నానాదృష్టాన్తదర్శనైః ॥ ౩॥

శివ ఉవాచ ।

మా చింతాం కురు విష్ణో త్వం సర్వజ్ఞ జగదీశ్వర ।
తపఃపుణ్యం మహోగ్రం యత్రేన త్వం స పరాజితః ॥ ౪॥

తపః కృతం చ లోభేన ఫలం తస్య జనార్దన ।
భుక్త్వా మరిష్యతే నాథ కాలస్తత్ర ప్రతీక్ష్యతామ్ ॥ ౫॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౩౯ పాన ౧౦౧)

దేవైః సహ మహావిష్ణో మత్సమీపే స్థిరో భవ ।
మదీయభక్తియుక్తో హ్యోగమిష్యత్యత్ర వైవ సః ॥ ౬॥

ఏవముక్త్వా వచో విష్ణుం శఙ్కరః శోకసంయుతః ।
దేవైస్తేన సమాయుక్తోఽతిష్ఠత్ కైలాసపర్వతే ॥ ౭॥

అథ లోభాసురం సర్వైః సంస్థితం దానవైర్వృతమ్ ।
ఇన్ద్రాసనే మహాబాహుం తమూచుర్దానవోత్తమాః ॥ ౮॥

విప్రచిత్ర్యాద్యా ఊచుః ।
లోభ లోభ మహాభాగ శ్శృణు నో వచనం హితమ్ ।
విష్ణుర్దేవగణైః సర్వైః కైలాసే శఙ్కరం యయౌ ॥ ౯॥

అస్మాకం శఙ్కరః సోఽపీష్టదేవః పూజ్య ఆదరాత్ ।
శత్రూన్ రక్షతి సః శమ్భుర్భవిష్యతి విపక్షగః ॥ ౧౦॥

అధునా శఙ్కరస్యాస్య భావార్థం ప్రేష్యతాం మహాన్ ।
దూతః సర్వార్థసూజ్ఞః కస్తతః క్షేమం భవిష్యతి ॥ ౧౧॥

శివో యది స దేవానాం పక్షగో భవతి ప్రభో ।
తదా శమ్భుం ప్రజేష్యామస్తపోబలసమన్వితాః ॥ ౧౨॥

స తే శమ్భుర్వరస్యైవ దాతా జానీహి మానద ।
కర్మణాం ఫలదాతారః కృతా దేవాశ్చ కర్మణా ॥ ౧౩॥

కర్మాధీనం జగత్ సర్వం సదేవాసురమానుషమ్ ।
కర్మాజ్ఞావశగం దైత్య కర్మణా త్వం మహాప్రభుః ॥ ౧౪॥

దేవాః కర్మఫలం లోభార్దదతే న విశేషతః ।

తదైశ్వర్యవిహీనాస్తే పతన్తి స్వపదాత్ కిల ॥ ౧౫॥

అతస్యక్వాః స్వసన్దేహం త్యజ శమ్భుం విపక్షగమ్ ।
కురు కర్మాశ్రయం త్వం వై తేన క్షేమం భవిష్యతి ॥ ౧౬॥

ఇత్యుక్త్వా దానవేన్ద్రాస్తే విరామం చక్రరజ్జుసా ।
లోభాసురస్తత్సేషాం వచనే నిరతోఽభవత్ ॥ ౧౭॥

గజాసురం మహాపిర్యం ప్రేషయామాస సత్వరమ్ ।
కైలాసే శక్కురస్యైవ భావార్థం భావధారకః ॥ ౧౮॥

గత్వా శమ్భుం మహాదైత్యః ప్రణమ్య ప్రత్యువాచ సః ।
వచనం లోభదైత్యేన ప్రేషితం సామపూర్వకమ్ ॥ ౧౯॥

గజాసుర ఉవాచ ।

మహాదేవ నమస్తుభ్యం శృణు మే వచనం హితమ్ ।
లోభాసురేణ దేవేశ ప్రేషితోఽహం విశేషతః ॥ ౨౦॥

తేన సజ్కుఠితం వాక్యం తచ్చృణుష్య సుఖప్రదమ్ ।
త్వం సాక్షాదీశ్వరః పూర్ణోఽస్మాకం పూజ్యో నిరస్తరమ్ ॥ ౨౧॥

విష్ణుర్దేవవరః స్వామిన్నాగతస్తే ప్రసన్నిధౌ ।
అస్మాకం శత్రురేవాఽసౌ తం త్యజ త్వం సదాశివ ॥ ౨౨॥

వయం భక్తాస్త్యదీయాశ్చాస్మాకం మిత్రం తదేవ తే ।
మిత్రం శత్రుస్తథా శమ్భో పాలయస్వాదరాద్ధి సః ॥ ౨౩॥

నో చేత్ సక్లౌమభావేన జేష్యామస్త్యాం న సంశయః ।
కర్మణా త్వం సమర్థశ్చేత్ సజ్ఞాతో భుజ్శ్చ విష్టపమ్ ॥ ౨౪॥

కర్మణా లోభకః శమ్భో సర్వైశ్వర్యయతోఽధునా ।
తస్మాదస్మాన్ మహాభాగ రక్ష తే భక్తిసంయుతాన్ ॥ ౨౫॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వాఽబ్రవీన్నిఃశ్వస్య శక్కురః ।
గుజాసురం స్వయం సామ్నా వచనం హితకారకమ్ ॥ ౨౬॥

శివ ఉవాచ ।

గజాసుర మహాలోభం వద మే వచనం హితమ్ ।
గత్వా తం దానవేన్ద్రం త్వం సర్వాసురసమన్వితమ్ ॥ ౨౭॥

కైలాసం విష్ణునా త్యక్త్వా సహితోఽహం స్వదేవప్తైః ।

గచ్ఛామి యత్ర కుత్రాపి న త్యజామి జనార్దనమ్ ॥ ౨౮ ॥

కర్మణా త్వం సమర్థశ్చేత్ సజ్ఞాతో భుజ్శ్చ విప్లవమ్ ।
సర్వం చరాచరం తేఽభూత్ స్వాధీనం నాత్ర సంశయః ॥ ౨౯ ॥

ఏవముక్త్వా సుదుర్బుద్ధిం శక్యరః సురనాయకైః ।
జగామ పర్వతోద్దేశే త్యక్త్వా కైలాసమాత్మనః ॥ ౩౦ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౦ పాన ౧౦౨)

మహావనే మహేశానః పర్వతద్రోణిమాశ్రితః ।
దేవైర్విష్ణుముఖైః సర్వైః పశువత్ కాలచాలకః ॥ ౩౧ ॥

గజాసురః సభాం గత్వా జగాద సకలైర్ముతమ్ ।
లోభాసురం స వృత్తాన్తం శ్రుత్వా సంహర్షితోఽభవత్ ॥ ౩౨ ॥

తతః స సత్యలోకే చ వికుణ్ఠే శక్యరాలయే ।
దానవాన్ స్థాపయామాస నానాదేవపదేషు వై ॥ ౩౩ ॥

ఇన్ద్రాసనం పరిత్యజ్య యయౌ భూమ్యాం మహాసురః ।
స్వపురే దానవేన్ద్రాశ్చావసద్భోగపరాయణః ॥ ౩౪ ॥

న మమర్శ నిజాత్మానం గర్వితః కేవలం స తు ।
స్త్రీమాంసమదిరాదిష్వాసంసక్తోఽభూత్ సుదుర్మతిః ॥ ౩౫ ॥

ధన్యమాత్మానమేవం స మన్యతే స్మ కృతార్థకమ్ ।
బ్రహ్మణ్డం వశగం మేఽభూన్న మత్తః శ్రేష్ఠ ఏకకః ॥ ౩౬ ॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే లోభాసురబ్రహ్మణ్డజయో నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
౪.౩౯

౪.౪౦ గజాననప్రాదుర్భావో నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
తతో బహూ గతే కాలే దానవా బలదర్పితాః ।
జగర్లోభాసురం తత్ర లోభయుక్తా విశేషతః ॥ ౧ ॥
దానవేన్ద్రా ఉచుః ।

దేవా లోభాసుర స్వామిన్నస్మాకం శత్రవో మతాః ।
 సురాశ్చసురవర్యాణాం వేదే ప్రోక్తా విచారయ ॥ ౨ ॥
 శస్త్రాస్త్రైర్దేవసజ్జాస్తే న మరిష్యన్తి కర్షిచిత్ ।
 అమరా వేదశాస్త్రేషు కథితా నాత్ర సంశయః ॥ ౩ ॥
 కర్మాన్నా దేవతాః స్వామిన్ క్షతే కర్మణి తక్షణాత్ ।
 మరిష్యన్తి మహాభాగ తదర్థం యత్నుమాచర ॥ ౪ ॥
 జిత్వా బ్రహ్మాంధగోలం కిం సంస్థితోఽసి మహాసుర ।
 న కృతార్థస్తవమేవైవం కదా జీవత్సు శత్రుషు ॥ ౫ ॥
 హిరణ్యకశిపురిత్వా పురా దేవగణాన్ స్వయమ్ ।
 రాజ్యం చకార సర్వత్ర భువనేషు న సంశయః ॥ ౬ ॥
 తతో దేవైః ప్రయత్నేన నిర్మితో నృహరిః ప్రభో ।
 తేన హత్వా సురాధీశం దేవాః స్వస్థానగా బభుః ॥ ౭ ॥
 అతస్త్యం దైత్యరాజేన్ద్రో హితం కురు విశేషతః ।
 తదా చిరం మహారాజ సుఖయుక్తో భవిష్యసి ॥ ౮ ॥
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య లోభాసురః సుమన్దధీః ।
 ఆజ్ఞాపయత్తతో దైత్యో దైత్యేన్ద్రాన్ కర్మఖణ్డనే ॥ ౯ ॥
 తతో గజాసురాద్యాశ్చ నిర్గతా క్రోధసంయుతాః ।
 యత్ర తత్ర ద్విజాన్ ధృత్వా జఘ్నుర్యజ్ఞాన్ విశేషతః ॥ ౧౦ ॥
 యజ్ఞవృక్షాన్స్తథా గాశ్చ తీర్థాని యత్ర తత్ర తే ।
 జఘ్నుర్బుభజ్జురత్సవం కర్మఖణ్డనకారణాత్ ॥ ౧౧ ॥
 బభజ్జుః క్రోధసంయుక్తా దేవతాఽఽయతనాని తే ।
 స్వధర్మస్థం జనం దృష్ట్వా జఘ్నుర్దానవసత్తమాః ॥ ౧౨ ॥
 సర్వత్ర దానవాధీశైర్లోభాసురస్య మూర్తయః ।
 జనైః పూజ్యాః కృతా దక్ష తదాధారం బభూవ హ ॥ ౧౩ ॥
 న స్వాహా న స్వధా కుత్ర బభూవ ప్రలయే యథా ।
 న వషట్కారగం కర్మ త్రాసితం భూమిమణ్డలమ్ ॥ ౧౪ ॥
 లోభాసురయుతం సర్వైః కర్మ తైః ప్రతిపాదితమ్ ।

తతో హాహారవైర్యుక్తా బభూవుర్మానవాః ప్రభో ॥ ౧౫ ॥

బ్రాహ్మణా వనగా భూత్వా కేచిన్ మరణనిశ్చయాః ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౦ పాన ౧౦౩)

చక్రుః కర్మ తథా భ్రష్టా బభూవుర్బహవో ద్విజాః ॥ ౧౬ ॥

ఏవం బహౌ గతే కాలే దేవాః పరమదుఃఖితాః ।

ఉపవాసపరాః సర్వే బభూవున్తే ప్రజాపతే ॥ ౧౭ ॥

తతోఽతియత్నసంయుక్తా విచారం చక్రురజ్ఞాసా ।

లోభాసురవినాశాయ న ప్రాపున్తే దివోకసః ॥ ౧౮ ॥

తతోఽతిదుఃఖితాః సర్వే కిం కుర్మ ఇతి విహ్వలాః ।

సన్తస్థుః పర్వతోద్దేశే గుప్తభావేన దేవపాః ॥ ౧౯ ॥

తత్రాఽఽజగామ యోగీన్ద్రో రైభ్యః సర్వప్రియఙ్కరః ।

అవధూతః స్వరూపేణ సాక్షాద్విఘ్నేశ్వరో యథా ॥ ౨౦ ॥

తం ప్రణమ్య శివాద్యాన్తే పప్రచ్ఛుర్లోభనాశకమ్ ।

ఉపాయం దీనభావేన సాస్థిచర్మావశేషితాః ॥ ౨౧ ॥

తతోఽతికరుణాయుక్తో రైభ్యః సర్వార్థకోవిదః ।

జగాద తాన్ సురేన్ద్రాన్ స దీనాన్ దృష్ట్వా విశేషతః ॥ ౨౨ ॥

రైభ్య ఉవాచ ।

శ్శ్రీణుధ్వం విష్ణుశమ్భూద్వ్యా మునయన్తత్త్వభావితాః ।

లోభాసురో మహాపాపీ దుర్జయో నాత్ర సంశయః ॥ ౨౩ ॥

విఘ్నరాజం తదపి వై భజధ్వం భక్తిసంయుతాః ।

తేనాఽయం సుజయో దేవా భవిష్యతి విశేషతః ॥ ౨౪ ॥

స్వయం సాక్షాద్ బుద్ధిపతిర్బుద్ధిం సఙ్ఖాలయిష్యతి ।

గజాననస్య మన్తం వై జపధ్వం విధిపూర్వకమ్ ॥ ౨౫ ॥

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ రైభ్యః స్వచ్ఛన్దగోఽభవత్ ।

శివాదయో మహాభాగా హర్షితాః సమ్భభూవిరే ॥ ౨౬ ॥

గజాననస్య మన్తం తే జేపున్తపఃపరాయణాః ।

సవిధిం ధ్యానసంయుక్తాస్తోషయామాసురస్వహమ్ ॥ ౨౭ ॥

నిరాహారప్రభావేణ సన్తుష్టో భక్తిభావితః ।

శతవర్షేషు దేవేశానాయయౌ స గజాననః ॥ ౨౮॥

దృష్ట్వా గజాననం తే తు హర్షితా దేవనాయకాః ।
దేవా మునిగణాః సర్వే పుపూజః స్నేహసంయుతాః ॥ ౨౯॥

కృత్వా కరపుటం భక్త్యా తుష్టువుస్తం గజాననమ్ ।
పునరుత్థాయ తే సర్వే ప్రణేముస్తం గజాననమ్ ॥ ౩౦॥

దేవర్షయ ఊచుః ।
గజానన నమస్తుభ్యం సర్వేషాం బీజరూపిణే ।
నిర్భీజాయ గణేశాయ విఘ్నానాం పతయే నమః ॥ ౩౧॥

అనంతాయైకదంతాయ హేరమ్భాయ నమో నమః ।
చతుర్భుజాయ సర్వేశ సర్వపూజ్యాయ తే నమః ॥ ౩౨॥

సర్వసిద్ధిప్రదాత్రే చ సురాసురమయాయ తే ।
సిద్ధిబుద్ధిప్రచాలాయ సిద్ధిబుద్ధిపతే నమః ॥ ౩౩॥
అగుణాయ గుణేశాయ గుణరూపాయ గౌణినే ।
మాయామయాయ మాయాయాశ్చాలకాయ పరాత్మనే ॥ ౩౪॥

సర్వాదయే మహోదార పరాక్రమపరాయ తే ।
స్వానందవాసినే తేఽస్తు నమః స్వానందదాయినే ॥ ౩౫॥

యోగాకారాయ యోగానాం స్వామినే శాన్తిదాయినే ।
బ్రహ్మణస్పతయే తేఽస్తు బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణే నమః ॥ ౩౬॥

అనాధారాయ సర్వేషామాధారాయ నమో నమః ।
ఆదిమధ్యాంతహీనాయాదిమధ్యాంతాయ తే నమః ॥ ౩౭॥

పరశ్వక్కుశహస్తాయ త్రినేత్రాయ మహోదర ।
నమో మూషకవాహాయ మూషకధ్వజినే నమః ॥ ౩౮॥

నమో నమస్తే సకలాయ ధామ్నే సదా సుఖానందకరాయ పాత్రే ।
జగత్ సుప్రప్తే సకలస్య హస్తే గుణైర్విహీనాయ గణాధిపాయ ॥ ౩౯॥

విదేహరూపాయ పరాయ భోక్త్రే బోధేన హీనాయ సుసాంజ్ఞకాయ ।
సదా స్వబుద్ధౌ పరసంస్థితాయ గజాత్మరూపాయ నమో నమస్తే ॥ ౪౦॥

బోధహీనం చ యద్బ్రహ్మ తదేవ గజవాచకమ్ ।
గజచిహ్నేన యోగీన్ద్రాః పశ్యన్తి త్వాం గజాననమ్ ॥ ౪౧॥

(Page ౪౦. ౪ అ. ౪౦ పాన ౧౦౪)

యథా ముఖస్య చిహ్నాన జ్ఞాయన్తే మానవాదయః ।
తథా విదేహచిహ్నాన జ్ఞాయనే త్వం తు యోగిభిః ॥ ౪౨॥

విదేహం గజరూపం యత్రేన తే ముఖముచ్యతే ।
గణేశస్య ప్రాప్తికరం గజానన నమోస్తు తే ॥ ౪౩॥

కిం స్తవామ గణాధీశ యత్ర వేదాదికాస్తథా ।
యోగినః శాన్తిమాపన్నాస్తం వయం శరణం గతాః ॥ ౪౪॥

స్తుత్వా విఘ్నేశ్వరం తే తు ప్రణేముస్తం పునః పునః ।
తానువాచ గణాధీశో హర్షయన్ సర్వభావవితే ॥ ౪౫॥

గజానన ఉవాచ ।
స్తోత్రం భవత్కృతం దేవా ఈశ్వరా మునయశ్చ మే ।
సర్వసిద్ధిప్రదం పూర్ణం భవిష్యతి నిరన్తరమ్ ॥ ౪౬॥

యద్యదిచ్ఛతి తత్తద్వై దాస్యామి భక్తియన్త్రితః ।
పఠనాచ్ఛ్రవణాదస్య సస్తుష్టోఽహం విశేషతః ॥ ౪౭॥

వరదోఽహం వృణుత వో దాస్యామి వరమిప్పితమ్ ।
తపసా భక్తిభావేన స్తోత్రేణ తుష్టిమాగతః ॥ ౪౮॥

గజాననవచః శ్రుత్వా హర్షితా దేవతర్షయః ।
ప్రత్యూచిరే ప్రణమ్యేదం వచనం సర్వసౌఖ్యదమ్ ॥ ౪౯॥

దేవర్షయ ఉచుః ।
లోభాసురేణ భో స్వామిన్ త్రాసితం భువనత్రయమ్ ।
వయం కర్మవిహీనత్వాదుపోషణయుతాః కృతాః ॥ ౫౦॥

అతస్త్వం జహి దైత్యేశం సర్వాజేయం గజానన ।
తవ భక్తిం దృఢాం దేహి లోభహీనాం విశేషతః ॥ ౫౧॥

తేషాం వచనమాకర్ణ్య గజానన ఉవాచ తాన్ ।
మా భయం కురుత ప్రాజ్ఞా హనిష్యామి మహాసురమ్ ॥ ౫౨॥

లోభహీనా మదీయా యా భక్తిర్వశ్య భవిష్యతి ।
అధునా దానవేన్ద్రం తం జేష్యామి చ న సంశయః ॥ ౫౩॥

మునీన్ దేవానేవముక్తాఃభవత్తత్రైవ సంస్థితః ।

సర్వేషాం కార్యసిద్ధ్యర్థం గజాననః ప్రతాపవాన్ ॥ ౫౪॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాస్త్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే గజాననప్రాదుర్భావో నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౪.౪౦

౪.౪౧ శుక్రోపదేశవర్ణనం నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దూతం గజాననస్తత్ర ప్రేషయామాస శక్కరమ్ ।

స గత్వా దైత్యపం దక్ష జగాద శ్శృణు తద్వచః ॥ ౧॥

శివ ఉవాచ ।

శ్శృణు లోభాసుర త్వం మే వచనం హితకారకమ్ ।

కరిష్యసి యదా సామ్నా భవిష్యసి తదా సుఖీ ॥ ౨॥

గజాననః స్వయం సాక్షాద్బ్రహ్మణాం నాయకః స్మృతః ।

స ఆగతః సురైః సర్వైర్దేవైర్మునిభిర్వృతః ॥ ౩॥

నగరప్రాంతభాగే తే దశయోజనదూరతః ।

సంస్థితేన చ దైత్యేశ ప్రేషితోఽహం విశేషతః ॥ ౪॥

మదీయవరదానేన నిర్భయోఽసి హి మానద ।

అతస్త్వదీయరక్షార్థం ప్రేషయామాస మాం ప్రభుః ॥ ౫॥

బ్రహ్మాణ్డం వశమానీయ త్వం సర్వేశోఽసి సామృప్తమ్ ।

దేవాన్ పశుసమానాంశ్చ కృత్వా దైత్యైర్నిరస్తరమ్ ॥ ౬॥

అధునా వైరముత్సృజ్య స్నేహం కురు మహామతే ।

దేవాః స్వపదగాః సస్తు బ్రాహ్మణాః కర్మకారిణః ॥ ౭॥

గజాననస్య వర్తస్య మిత్రభావేన దానవ ।

భుజ్వి భోగాన్ మహాభాగ నోచేత్త్వాం స హనిష్యతి ॥ ౮॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౧ పాన ౧౦౫)

శివస్య వచనం శ్రుత్వా క్రోధయుక్తో మహాసురః ।

జగాద తం తిరస్కృత్య మహాదేవం మదాన్వితః ॥ ౯॥

లోభాసుర ఉవాచ ।

కోఽసౌ గజాననః శమోభ్య త్వం భేదకర ఏవ చ ।

మోహయస్యధునా మాం కిం దేవానాం పక్షగః పురః ॥ ౧౦ ॥

అధునా త్వాం మహాదేవ హన్తి క్రోధసమన్వితః ।

కిం కరోమి చ దూతస్త్వం గచ్ఛ దేవం గజాననమ్ ॥ ౧౧ ॥

వద వాక్యం మదీయం త్వం హనిష్యామి సదేవకమ్ ।

గజాననం న సన్దేహః పశ్య మే పౌరుషం మహత్ ॥ ౧౨ ॥

ఏవం నిర్భర్త్సితః శమ్భుః క్రోధారుణవిలోచనః ।

జగాద తం మహాదైత్యం విశేషజ్ఞః సుదుర్మతిమ్ ॥ ౧౩ ॥

శివ ఉవాచ ।

మృత్యుయోగేన పాపిష్ఠ త్వం యుతోఽసి న సంశయః ।

గజాననం తేన లోభ నిన్దసి బ్రహ్మనాయకమ్ ॥ ౧౪ ॥

శివః పునః సుదుర్బుద్ధిమేవముక్త్యా యయౌ ప్రభుమ్ ।

గజాననం ప్రణమ్యాదౌ వృత్తాన్తం సజ్జగౌ పునః ॥ ౧౫ ॥

తదాకర్ణ్య వచః క్రూరం గజాననః ప్రతాపవాన్ ।

క్రోధసంరక్తచక్షుః సన్ పరశుం త్వక్షిపత్తతః ॥ ౧౬ ॥

అనన్తాదిత్యసంకృశః పరశుః కాలభీతిదః ।

ఆయయౌ దైత్యపుర్యాం వై జ్వాలామాలాభిరావృతః ॥ ౧౭ ॥

తేజోమయం మహాస్త్రం తద్ దృష్ట్వా దైత్యగణాః పరమ్ ।

భయభీతా యయుస్తం తే హాహాకారరవాకులాః ॥ ౧౮ ॥

దానవేన్ద్రైః సభాసంస్థం లోభం దృష్ట్వా సుఖం వచః ।

జగుర్దారుణరూపం యత్ సర్వేభ్యో భయదాయకమ్ ॥ ౧౯ ॥

నాగరా ఊచుః ।

కిం స్థితోఽసి మహాదైత్య లోభ జ్వాలాసమాకులమ్ ।

ఆస్త్రం సమాగతం క్రూరం దాహయామాస దానవాన్ ॥ ౨౦ ॥

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా భయహర్షసమన్వితః ।

జగాద దానవాఢీశాన్ మహాకోపయుతోఽసురః ॥ ౨౧ ॥

లోభాసుర ఉవాచ ।

గజాననోఽమరైః సార్థం సమాయాతో న సంశయః |
 సమర్థో దృశ్యతే నూనం యస్యాస్త్రబలమీదృశమ్ || ౨౨||
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దానవేన్ద్రా మహాబలాః |
 ఊచుః ప్రాజ్ఞులయః సర్వే మా భయం కురు సత్తమ || ౨౩||
 గజాననం హనిష్యామః పశ్యతి త్వయి మానద |
 ఏవముక్త్యా యయః సర్వే దంశితా యోద్ధుమాదృతాః || ౨౪||
 తతస్తైర్యమసక్ష్మాశ్చైర్దృష్టం తేజోమయం మహత్ |
 ఆస్త్రం బ్రహ్మపతే క్రూరం ప్రలయస్య ప్రకాశకమ్ || ౨౫||
 దదాహ దానవాంస్తత్ర సర్వతస్తీక్షణేజసా |
 హాహాకారరవాః సర్వే పపలుర్భయవిహ్వలాః || ౨౬||
 దానవేన్ద్రైస్తతో దక్ష మేఘాస్త్రం మోచితం మహత్ |
 జలౌఘైః సర్వతో మేఘా వవృషుర్దారుణం పరమ్ || ౨౭||
 జలం సర్వం మహాస్త్రం తవోఽషయామాస తక్షణాత్ |
 మేఘస్థం తే తతో మేఘా నిస్తేజస్కా బభూవిరే || ౨౮||
 దైత్యేన్ద్రాన్ దైత్యముఖ్యాంశ్చ జ్వాలయా పరశుస్తదా |
 దదాహ చ తతో భీతా పపలుర్శత్ర తత్ర తే || ౨౯||
 తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం స లోభాసుర ఆయయౌ |
 రథారూఢో మహాతేజాస్తన్నివృత్త్యర్థమాదృతః || ౩౦||
 పశ్యతో దైత్యరాజస్య జ్వాలాఽకస్మాత్ సమాగతా |
 రథం సాశ్వం దదాహాఽపి తతః శస్త్రాణి సర్వతః || ౩౧||
 తతః పపాల దైత్యేన్ద్రః కపిం లోభాసురో యయౌ |
 తం ప్రణమ్య మహాభాగం పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః || ౩౨||
 లోభాసుర ఉవాచ |
 స్వామిన్ గజాననో దేవ ఆగతః స మహాబలః |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౪౧ పాన ౧౦౬)
 దాహయామాస శస్త్రేణాఽనివార్యేణ రథం స మే || ౩౩||
 తన్నివృత్త్యర్థమేవాహం న పశ్యామీహ కిఞ్చన |
 అతస్మై శరణం నాథ ప్రాప్తోఽహం రక్ష మాం మునే || ౩౪||

మనోవాణీమయం సర్వం తస్మాన్ మృత్యుర్న మే భవేత్ |
నామరూపధరః సోఽపి కథం మాం ధక్ష్యతి ప్రభో || 3౫||

యది మే మరణం ప్రాప్తమేవం తర్హస్తు సామృతమ్ |
దేవానాం శరణం నాథ న గమిష్యామి కర్హితే || 3౬||

అతో వద మహాభాగ ఉపాయం హితదాయకమ్ |
త్వదాధారం చ యోగీన్ద్ర జీవనం మే ప్రవర్తతే || 3౭||

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా శుక్రః సర్వజ్ఞముఖ్యకః |
లోభాసురం భయోద్విగ్నం తం జగాద ప్రహర్షయన్ || 3౮||

శుక్ర ఉవాచ |
మా కురుష్య భయం వత్స శృణు మే వచనం హితమ్ |
తత్ సమాచార దైత్యేన్ద్ర తతః క్షేమం భవిష్యతి || 3౯||

గజాననః ప్రసన్నాత్మా యదిచ్ఛతి మహాసుర |
తదేవ సత్యరూపం వై భవిష్యతి న సంశయః || ౪౦||

బ్రహ్మణాం నాయకః ప్రోక్తో గచ్ఛ తం వినయాన్వితః |
నాఽయం దేవాధిపో దైత్య సురాసురమయః ప్రభుః || ౪౧||

ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా లోభస్తం పునరబ్రవీత్ |
నిఃశ్వస్య దేవపైః సార్థం కథం యోద్ధుం సమాయయౌ || ౪౨||

మధ్యస్థశ్చేన్ మహాభాగం తం గచ్ఛామి శరణ్యకమ్ |
న లజ్జా తేన మే స్వామిన్ సంశయం ఛిన్ది హృత్ఫిత్తమ్ || ౪3||

శుక్ర ఉవాచ |
దేహరూపం మహద్బ్రహ్మ దేహ్యోత్మా వేదభాషితమ్ |
తయోర్యోగే మహదైత్య బోధోఽసి పదవాచకః || ౪౪||

బోధనాశే విదేహాఖ్యం బ్రహ్మ సౌఖ్యం ప్రకీర్తితమ్ |
సుసిద్ధిదం తదేవ త్వం విజానీహి గజాననమ్ || ౪౫||

సర్వేషాం బీజరూపం యత్తస్య బీజం న విద్యతే |
తదేవ గజశబ్దాఖ్యం బ్రహ్మ వేదే ప్రకీర్తితమ్ || ౪౬||

గజవిహ్నేన గచ్ఛన్తి యోగినో హి గజాననమ్ |

తేన నామ్నా సమాఖ్యాతో మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః || ౪౭ ||
 యథా ముఖస్య చిహ్నాన జ్ఞాయతే మానవాదిభిః |
 గజచిహ్నాన తద్బ్రహ్మ జ్ఞాయతే యోగిభిః సదా || ౪౮ ||
 తేనైవ స్థాపితం విశ్వం బోధరూపం మహామతే |
 స్వస్వధర్మయుతం పూర్ణం తత్రాయం సంస్థితోఽభవత్ || ౪౯ ||
 పాతాలే దానవానాం చ రాజ్యం స్వర్గే దివౌకసామ్ |
 పృథివ్యాం మానవానాం వై త్రివిధం రచితం పురా || ౫౦ ||
 యదా దేవా మహాభాగ లోభయుక్తా మదాన్వితాః |
 పాతాలస్థాన్ దైత్యగణాఞ్జఘ్నుర్మూలవినాశకాః || ౫౧ ||
 తదాఽయం దేహధారీ చ దైత్యేభ్యో వరదోఽభవత్ |
 దేవానాం విఘ్నసన్దాతా గణేశః సర్వభావవత్ || ౫౨ ||
 తతో దైత్యగణాః సర్వే బలయుక్తా సురేంద్రకాన్ |
 జఘ్నుర్వీరశ్రియా రాజన్ విఘ్నహీనప్రభావతః || ౫౩ ||
 యదా దైత్యా మహాలోభ లోభయుక్తా విశేషతః |
 దేవానాం జీవనాశార్థమభవన్ కర్మఖణ్డనాత్ || ౫౪ ||
 తదా విఘ్నేశ్వరః సాక్షాద్దేహం ధృత్వా చ దానవాన్ |
 హత్వా స్వస్థానగాన్ దేవానకరోద్ధర్మపాలకః || ౫౫ ||
 సురాఽసురాదయః సర్వే స్వస్వధర్మరతా యదా |
 తదాఽయం బ్రహ్మరూపః సంశ్చిత్తే చిన్తామణిర్బభౌ || ౫౬ ||
 చిత్తరూపా స్వయం బుద్ధిర్భ్రాన్తిరూపా మహామతే |
 సిద్ధిస్తాభ్యాం గణాధీశః ఖేలతి బ్రహ్మనాయకః || ౫౭ ||
 స్వసంవేద్యాత్ మనస్తస్య దర్శనం జాయతే యతః |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౪౨ పాన ౧౦౭)
 తేనాఽయం గణపః స్వానన్దవాసీ కథ్యతే బుధైః || ౫౮ ||
 అతస్తస్యైవ దైత్యేంద్ర శరణం సుఖదం భవేత్ |
 అన్యథా సకలం హత్వా మరిష్యసి న సంశయః || ౫౯ ||
 గజాననస్య దైత్యేశ శస్త్రం బ్రహ్మమయం హ్యతః |
 తస్మై కురు నమో భక్త్యా శాస్త్రరూపం భవిష్యతి || ౬౦ ||

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శుక్రోపదేశవర్ణనం నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౪.౪౧

౪.౪౨ లోభాసురశాన్తివర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శుక్రస్య వచనం శ్రుత్వా లోభాసురః ప్రణమ్య తమ్ ।

తథేతి ప్రతిపాద్యైవ సకపిః శరణం యయౌ ॥ ౧॥

నగరప్రాంతభాగే తచ్ఛస్త్రం గజాననస్య చ ।

సమీపసంస్థాన్ జిజ్ఞాసల దానవాదీన్ సమాస్థితమ్ ॥ ౨॥

తం ప్రణమ్య మహాదైత్యో లోభః పరశుముత్తమమ్ ।

కృతాఙ్గాలిః ప్రతుష్టావ భయభీతః సమన్తతః ॥ ౩॥

లోభాసుర ఉవాచ ।

నమస్తే శస్త్రరాజాయ శస్త్రాణాం బ్రహ్మరూపిణే ।

నానాశస్త్రాణి శస్త్రేష త్వదాధారాణి తే నమః ॥ ౪॥

ప్రలయానలసంకాశం స్వరూపం ధరతే నమః ।

అనన్తవీర్యయుక్తాయ భాస్కరామితతేజసే ॥ ౫॥

దృశ్యాదృశ్యమయామైవ సర్వదర్పహరాయ తే ।

ధర్మసంస్థాపనార్థాయ నానారూపధరాయ చ ॥ ౬॥

సాక్షాద్గజాననస్యైవ యద్వీర్యం నియతాత్మకమ్ ।

తదేవ త్వం మహాశస్త్రం కిం తే స్త్రామి నమో నమః ॥ ౭॥

శరణాగతపాలాయ సదా స్వానన్దసంస్థితః ।

రక్ష మాం భయభీతం భోః పరశో తే నమో నమః ॥ ౮॥

ఏవం లోభాసురం సంస్తువన్తం తం తు మహాబలమ్ ।

కావ్యేన శస్త్రరాజం తచ్ఛాన్తిరూపధరం బభౌ ॥ ౯॥

గత్వా గజాననస్యైవ హస్తగం తద్భూషావ హా ।

లోభాసురః స శుక్రేణాఽఽయయౌ విఘ్నేశ్వరం తతః ॥ ౧౦॥

సమాగతం మహాదైత్యం దృష్ట్వా దేవర్షయోఽభవన్ |
 విస్మితా హర్షితాః సర్వే పరస్పరముఖేక్షణాః || ౧౧ ||
 గజాననం ప్రణమ్యైవ లోభాసురః ప్రతాపవాన్ |
 కావ్యేన పూజయామాస భక్తియుక్తో విశేషతః || ౧౨ ||
 ప్రణమ్య తం పునర్దైత్యః కృత్వా కరపుటం ప్రభుమ్ |
 గజాననం భావసంయుక్తస్తుష్టావ ప్రహర్షితః || ౧౩ ||
 లోభాసుర ఉవాచ |
 నమస్తే గజవక్త్రాయ నానాసిద్ధిప్రదాయినే |
 బుద్ధిచాలకవేషాయ బ్రహ్మణే వై నమో నమః || ౧౪ ||
 హేరమ్భాయ సదా స్వానన్దవాసినే మహాత్మనే |
 పరాత్పరతరాయైవ విఘ్నేశాయ నమో నమః || ౧౫ ||
 సురాసురప్రియకర సురాసురమయాయ తే |
 లోభయుక్తాన్ విధర్మస్థాన్నాశనాయ నమో నమః || ౧౬ ||
 దేవానాం పాలకాయైవ దైత్యానాం రక్షకాయ తే |
 సర్వేషాం దర్పహస్తే వై గణేశాయ నమో నమః || ౧౭ ||
 లమ్బాదరాయ దేవేశ దైత్యేశ మూషకధ్వజ |
 అనాదయే చ సర్వేషామాదిరూపాయ తే నమః || ౧౮ ||
 ఆదిమధ్యాన్త హీనాయాదిమధ్యాన్తస్వరూపిణే |
 బ్రహ్మేశాయ మహేశానాం పాలకాయ నమో నమః || ౧౯ ||
 బ్రహ్మభ్యో బ్రహ్మదాత్రే చ సదా శాన్తిధరాయ తే |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౪౨ పాన ౧౦౮)
 శాన్తినాం శాన్తిరూపాయ నమో యోగాయ వై నమః || ౨౦ ||
 ఏకదంతాయ సర్వేశ వక్రతుణ్ణాయ తే నమః |
 మహోదరాయ పూర్ణాయ పూర్ణానన్దాయ తే నమః || ౨౧ ||
 సర్వేషాం మూలబీజాయ మాత్రే పిత్రే నమో నమః |
 జ్యేష్ఠరాజాయ జ్యేష్ఠానాం పాలకాయ నమో నమః || ౨౨ ||
 బీజరూపం గణాధీశ జగతాం బ్రహ్మణాం గజమ్ |
 చిహ్నాన లభ్యనే తేన గజానన నమోఽస్తు తే || ౨౩ ||

బోధహీనాయ రూపాయ సదా సాఙ్ఖ్యమయాయ చ |
 విదేహాయ నమస్తుభ్యం ప్రత్యక్షం రూపధారిణీ || ౨౪||
 యం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ వేదా యోగిశివాదయః |
 తం కిం స్తౌమి గణాధీశ నమస్తే వరదో భవ || ౨౫||
 త్వద్ధర్మనజమాహాత్మ్యాత్ సంస్తుతోఽసి మహాప్రభో |
 తేన మేఽభయదో భూత్వా రక్ష దాసం విశేషతః || ౨౬||
 ఏవం స్తుత్వా మహాలోభః ప్రణనామ గజాననమ్ |
 తమువాచ దయాసిన్ధుర్భక్తం భక్తప్రపాలకః || ౨౭||
 గజానన ఉవాచ |
 వరం వృణు మహాలోభ దదామి మనసీప్సితమ్ |
 ప్రసన్నోఽహం విశేషేణ భక్త్యా కావ్యప్రదత్తయా || ౨౮||
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధికరం భవేత్ |
 పఠతః శృణ్వణ్యతశ్చైవ లోభ తం నైవ పీడయ || ౨౯||
 పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తో భుక్త్వా భోగాన్ మనేప్పితాన్ |
 అన్తే స్వానన్దలోకే స బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి || ౩౦||
 యః స్తోతి మామనైవ స మే మాన్యో న సంశయః |
 సదా సురస్వభావేన హీనః సోఽపి భవిష్యతి || ౩౧||
 త్వాం హన్తుం క్రోధసంయుక్త ఆగతోఽహం న సంశయః |
 శరణాగతమేవం తు దానవోత్తమ హన్మి న || ౩౨||
 గజాననవచః శ్రుత్వా లోభో హర్షసమన్వితః |
 ఉవాచ తం మహాబుద్ధిర్భావేన బ్రహ్మనాయకమ్ || ౩౩||
 లోభాసుర ఉవాచ |
 గజానన వరం మే త్వం దేహి సమూర్ణదాయక |
 తవ భక్తిస్వరూపం చ గాణపత్యప్రియాత్మతామ్ || ౩౪||
 స్థానం దేహి విశేషేణ ప్రభో వృత్తిం చ శాశ్వతీమ్ |
 కార్యం కథయ సర్వేశ కరిష్యామి గజానన || ౩౫||
 గజానన ఉవాచ |
 మదీయా భక్తిరద్యా తే భవిష్యతి మహామతే |

గాణపత్యేషు తేన్నేహో వృద్ధిం యాస్యతి నిత్యదా ॥ 3౬ ॥

స్వస్థానే త్వం స్థిరో భూత్వా తిష్ఠ మే భక్తిసంయుతః ।

యత్ర మే సృరణం నాస్తి పూజనం వాఽసురోత్తమ ॥ 3౭ ॥

ఆదౌ కర్మాదిషు ప్రాజ్ఞ తత్ సమాహర నిత్యదా ।

యథా దేవాః ప్రియా మే తు తథా త్వమపి లోభక ॥ 3౮ ॥

మమ భక్తాశ్చ యే దైత్య తాన్ రక్షస్వ విశేషతః ।

మదీయభక్తిరూపం తు లోభ వర్ణయ తేషు వై ॥ 3౯ ॥

ఏవముక్తః ప్రభుం లోభస్తం ప్రణమ్య గజాననమ్ ।

కావ్యేన సహితః సోఽపి స్వపురం ప్రయయా ప్రభో ॥ ౪౦ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖండే గజాననచరితే లోభాసురశాన్తివర్ణనం నామ ద్వివత్పారింశోఽధ్యాయః ॥

౪.౪౨

(Page ఖం. ౪ అ. ౪3 పాన ౧౦౯)

౪.౪3 దేవమునికృతస్తుతివర్ణనం నామ త్రివత్పారింశోఽధ్యాయః

శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శాన్తిరూపధరం లోభం దృష్ట్వా దేవర్షయోఽమలాః ।

గజాననం నిజం నాథం హర్షితా నేమురాదరాత్ ॥ ౧ ॥

గజాననం పూజయిత్వా విధానేన సురర్షయః ।

పునః ప్రణమ్య తం సర్వే తుష్టువుః కరసముప్రైః ॥ ౨ ॥

విదేహరూపం భవబంధహారం సదా స్వనిష్ఠం స్వముఖప్రదం తమ్ ।

అమేయసాక్ష్యేన చ లభ్యమీశం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ 3 ॥

ముస్మిన్యవన్త్యం విధిబోధహీనం సుబుద్ధిదం బుద్ధిధరం ప్రశాన్తమ్ ।

వికాలహీనం సకలాన్తగం వై గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౪ ॥

అమేయరూపం హృది సంస్థితం తం బ్రహ్మాహమేకం భ్రమనాశకారమ్ ।

అనాదిమధ్యాన్తమపారరూపం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౫ ॥

జగత్ప్రమాణం జగదీశమేవమగమ్యమాద్యం జగదాదిహీనమ్ ।

అనాత్మనాం మోహప్రదం పురాణం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౬ ॥
 న భూర్న రూపం న జలం ప్రకాశం న తేజసిస్థం న సమీరణస్థమ్ ।
 న ఖే గతం పఞ్చవిభూతిహీనం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౭ ॥
 న విశ్వగం తైజసగం న ప్రాజ్ఞం సమష్టివ్యష్టిస్థమనన్తగం న ।
 గుణైర్విహీనం పరమార్థభూతం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౮ ॥
 గుణేశగం నైవ చ బిన్దుసంస్థం న దేహినం బోధమయం న ఢుణ్ణీమ్ ।
 సంయోగహీనాః ప్రవదన్తి తత్త్వం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౯ ॥
 అనాగతం నైవ గతం గణేశం కథం తదాకారమయం వదామః ।
 తథాపి సర్వం ప్రభుదేహసంస్థం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౦ ॥
 యది త్వయా నాథ కృతం న కిఞ్చిత్తదా కథం సర్వమిదం విభాతి ।
 అతో మహాత్మానమచిన్త్యమేవ గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౧ ॥
 సుసిద్ధిదం భక్తజనస్య దేవం స కామికానామిహ సౌఖ్యదం తమ్ ।
 ఆకామికానాం భవబన్ధహారం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౨ ॥
 సురేన్ద్రనేవ్యం హ్యసురైః సునేవ్యం సమానభావేన విరాజయన్తమ్ ।
 అనన్తవాహం ముషకధ్వజం తం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౩ ॥
 సదా సుఖానన్తమయే జలే చ సముద్రజే చేక్షురసే నివాసమ్ ।
 ద్వన్వస్య పానేన చ నాశరూపే గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౪ ॥
 చతుఃపదార్థా వివిధప్రకాశాస్త ఏవ హస్తాః స చతుర్భుజం తమ్ ।
 అనాథనాథం చ మహోదరం వై గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౫ ॥
 మహాఖుమారూఢమకాలకాలం విదేహయోగేన చ లభ్యమానమ్ ।
 అమాయినం మాయికమోహదం తం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౬ ॥
 రవిస్వరూపం రవిభాసహీనం హరిస్వరూపం హరిబోధహీనమ్ ।
 శివస్వరూపం శివభాసనాశం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౭ ॥
 మహేశ్వరీస్థం చ సుశక్తిహీనం ప్రభుం పరేశం పరవన్ద్యమేవమ్ ।
 అచాలకం చాలకబీజభూతం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౮ ॥
 శివాదిదేవైశ్చ ఖగ్నైః సువన్ద్యం నరైర్లతావృక్షపశుప్రభూభిః ।
 చరాచరైరోకవిహీనమేవం గజాననం భక్తియుతా భజామః ॥ ౧౯ ॥

మనోవచోహీనతయా సుసంస్థం నివృత్తిమాత్రం హ్యజమవ్యయం తమ్ |
తథాపి దేవం పుర ఆస్థితం తం గజాననం భక్తియుతా భజామః || ౨౦||

వయం సుధన్యా గణపస్తవేన తథైవ నత్యార్చనతస్తవైవ |

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౩ పాన ౧౧౦)

గణేశరూపాశ్చ కృతాస్త్యయా తం గజాననం భక్తియుతా భజామః || ౨౧||

గజాఖ్యబీజం ప్రవదన్తి వేదాస్తదేవ చిహ్నాన చ యోగినస్త్యామ్ |

గచ్ఛన్తి తేనైవ గజాననస్త్యం గజాననం భక్తియుతా భజామః || ౨౨||

పురాణవేదాః శివవిష్ణుకాద్యాః మరాః శుకాద్యా గణపస్తవే వై |

వికుఠ్ఠితాః కిం చ వయం స్తవామ గజాననం భక్తియుతా భజామః || ౨౩||

ముద్గల ఉవాచ |

ఏవం స్తుత్వా గణేశానం నేముః సర్వే పునః పునః |

తానుత్థాప్య వచో రమ్యం గజానన ఉవాచ హ || ౨౪||

గజానన ఉవాచ |

వరం బ్రూత మహాభాగా దేవాః సర్విగణాః పరమ్ |

స్తోత్రేణ ప్రీతినంయుక్తః పరం దాస్యామి వాఙ్ఘ్రితమ్ || ౨౫||

గజాననవచః శ్రుత్వా హర్షయుక్తాః సురర్షయః |

జగుస్తం భక్తిభావేన సాశ్రునేత్రాః ప్రజాపతే || ౨౬||

దేవర్షయ ఉచుః |

గజానన యది స్వామిన్ ప్రసన్నో వరదోఽసి భోః |

తదా భక్తిం దృఢాం దేహి లోభహీనాం త్వదీయకామ్ || ౨౭||

లోభాసురస్య దేవేశ కృతా శాన్తిః సుఖప్రదా |

తదా జగదిదం సర్వం వరయుక్తం కృతం త్వయా || ౨౮||

అధునా దేవదేవేశ కర్మయుక్తా ద్విజాదయః |

భవిష్యన్తి ధరాయాం వై వయం స్వస్థానగాస్తథా || ౨౯||

స్వస్వధర్మరతాః సర్వే గజానన కృతాస్త్యయా |

అతఃపరం వరం యాచామహే ఢుణ్ణే కమప్యహో || ౩౦||

యదా తే స్మరణం నాథ కరిష్యామో వయం ప్రభో |

తదా సజ్కటహీనాన్ వై కురు త్వం నో గజానన || ౩౧||

ఏవముక్త్యా ప్రణేముస్తం గజాననమనామయమ్ |
 స తానువాచ ప్రీతాత్మా భక్త్యధీనస్వభావతః || ౩౨ ||
 గజానన ఉవాచ |
 యద్యచ్ఛ్రాద్ధితం దేవా మునయః సర్వమజ్ఞుసా |
 భవిష్యతి న సన్దేహో మత్స్పృత్యా సర్వదా హి వః || ౩౩ ||
 భవత్కృతమదీయం వై స్తోత్రం సర్వత్ర సిద్ధిదమ్ |
 భవిష్యతి విశేషేణ మమ భక్తిప్రదాయకమ్ || ౩౪ ||
 పుత్రపౌత్రప్రదం పూర్ణం ధనధాన్యవివర్ధనమ్ |
 సర్వసంపుత్కరం దేవాః పఠనాచ్ఛ్రవణాన్స్పృణామ్ || ౩౫ ||
 మారణోచ్ఛాటనాదీని నశ్యన్తి స్తోత్రపాఠతః |
 పరకృత్యం చ విప్రేన్యా అశుభం నైవ బాధతే || ౩౬ ||
 సజ్గామే జయదం చైవ యాత్రాకాలే ఫలప్రదమ్ |
 శత్రూచ్ఛాటనకాద్యేషు ప్రశస్తం తద్భవిష్యతి || ౩౭ ||
 కారాగ్రహగతస్యైవ బన్ధనాశకరం భవేత్ |
 అసాధ్యం సాధయేత్ సర్వమనేనైవ సురర్షయః || ౩౮ ||
 ఏకవింశతివారం చైకవింశతి దినావధిమ్ |
 ప్రయోగం యః కరోత్యేవ స భవేత్ సర్వసిద్ధిభాక్ || ౩౯ ||
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం బ్రహ్మభూయస్య దాయకమ్ |
 భవిష్యతి న సన్దేహః స్తోత్రం మద్భక్తివర్ధనమ్ || ౪౦ ||
 ఏవముక్త్యా గణాధీశస్త్రైవాన్తరధీయత |
 దేవాః సర్షగణాః సర్వేభవన్ ఖిన్నా ఇవ ప్రభో || ౪౧ ||
 గజాననస్య మూర్తిస్తైః స్థాపితా సిద్ధిదా తతః |
 నైర్మతే కోణభాగే స్మ దర్శనేన సుఖప్రదా || ౪౨ ||
 తత్రైవ సంస్థితా దేవా మునయో భక్తిసంయుతాః |
 అంశేన స్వాధికారేషు స్వాశ్రమేషు గతా బభుః || ౪౩ ||
 తతః స్వధర్మసంయుక్తా బభూవుర్మానవా భువి |
 యథాయోగ్యం జగత్ సర్వం బభూవే హర్షితం విధే || ౪౪ ||

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౪ పాస ౧౧౧)

ఏతద్గజాననస్యైవ చరితం పాపనాశనమ్ ।

భుక్తిముక్తిప్రదం దక్ష కథితం బ్రహ్మదం పరమ్ ॥ ౪౫॥

యః పఠేత్ పాఠయేద్వాపి శృణోతి శ్రద్ధయాన్వితః ।

స ఈప్సితఫలం భుక్త్యా బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి ॥ ౪౬॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే దేవమునికృతస్తుతివర్ణనం నామ త్రివత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

౪.౪౩

౪.౪౪ సిన్ధూరశివసమాగమో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

ధన్యోఽహం ముద్గల స్వామింస్త్యత్సజ్ఞాన్నాత్త సంశయః ।

లోభశాన్తికరం చిత్రం శ్రుతం భక్త్యా చరిత్రకమ్ ॥ ౧॥

న తృప్తోఽహం గజాస్యస్య సుధాపాన ఇవ ప్రభో ।

వద క్షేత్రస్య మాహాత్మ్యమధునా తస్య సర్వదమ్ ॥ ౨॥

గజాననస్య భక్త్యర్థమవతారాన్ ధృతాన్ వద ।

సజ్ఞేపేణ మహాభాగ సర్వజ్ఞోఽసి చ తే నమః ॥ ౩॥

సూత ఉవాచ ।

దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా ముద్గలో హర్షసంయుతః ।

జగాద తం మహాభాగం మహాభాగో దయాన్వితః ॥ ౪॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అవతారా అనంతాశ్చ గజాననస్య మానద ।

భక్తానాం కార్యసిద్ధ్యర్థం కథనం నైవ శక్యతే ॥ ౫॥

తథాపి శృణు దక్ష త్వమవతారచరిత్రకమ్ ।

గజాననస్య కథయామి సమాసేన సర్వదమ్ ॥ ౬॥

పార్వత్యా శఙ్కరేణైవాఽఽరాధితో గణనాయకః ।

దివ్యవర్షసహస్రేణ ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ ॥ ౭॥

తాభ్యాం సమూజితో దేవః స్తుతః సంయాచితోఽభవత్ |
 త్వం పుత్రో భవ నా స్వామిన్ సంసారోత్తారణాయ వై || ౮ ||
 తథేతి ప్రతిపాద్యాఽసౌ గణేశోఽతర్దధే స్వయమ్ |
 పుత్రః సింధవధాయాభూన్ మయూరేశ ఇతి స్మృతః || ౯ ||
 హత్వా సింధుం మహావీర్యం గతః స్వానన్దకే పురే |
 ఏవం నానాఽవతారాన్ స దధార శివయోర్మృహే || ౧౦ ||
 అష్టకోట్యవతారాశ్చ గణేశస్య ప్రకీర్తితాః |
 శివపుత్రాశ్చ తే ఖ్యాతాః కార్యార్థం త్వంశభావతః || ౧౧ ||
 కేచిచ్చివాత్ సుముద్భూతాః కేచిచ్చక్రేర్మహాత్మనః |
 ఉభయోర్యోగతః కేచిత్ కలాంశా అభవన్ పరాః || ౧౨ ||
 యాదృశం సజ్కుటం ప్రాప్తం తదర్థం సంస్మృతో విభుః |
 తావత్ కలాంశయోగేన పుత్రోఽభూత్ సుఖదాయకః || ౧౩ ||
 కృత్వా కార్యస్య సంసిద్ధిం పునః స్వానన్దగోఽభవత్ |
 తద్వియోగేన సన్తప్తౌ శివో కిల బభూవతుః || ౧౪ ||
 అన్యే నానాఽవతారాశ్చ కశ్యపాదిగృహేంఽశతః |
 ధృతా గజాననేనైవ వక్తుం నైవ ప్రశక్యతే || ౧౫ ||
 ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ |
 గజాననావతారేణ యుక్తం శ్ంణు ప్రజాపతే || ౧౬ ||
 ఏకదా నిద్రితం శమ్భుర్బ్రహ్మీణం ప్రయయౌ ప్రభుః |
 కిఞ్చిత్ కార్యార్థమేవం తముత్థాప్య స్వగృహేఽగమత్ || ౧౭ ||
 స ఉత్థితో మహాజృమ్భాం చకార క్రోధసంయుతః |
 తస్మాజ్జాతః పుమానేకో రక్తవర్ణః సుశోభనః || ౧౮ ||
 సువాసబహులేనైవ యుక్తః కామ ఇవాపరః |
 తం దృష్ట్వా విస్మితో బ్రహ్మ జగాద స మహాబలమ్ || ౧౯ ||
 బ్రహ్మోవాచ |
 కోఽసి త్వం పురుషశ్రేష్ఠ కిమర్థం హ్యేగతో వద |
 ఏవం పృష్టః స తం దేవం జగాద మేఘనిఃస్వనః || ౨౦ ||

పుమానువాచ ।

బృహ్మాయాస్తే సముత్పన్నః పుత్రోఽహం దేవనాయక ।

స్థానం నామాదికం దేహి భక్షణం వివిధం పితః ॥ ౨౧॥

తతోఽతిహర్షితో బ్రహ్మ పుత్రం దృష్ట్వా మహాద్భుతమ్ ।

దదౌ తస్మై విశేషేణ వరాంస్తాళ్ శృణు మానద ॥ ౨౨॥

సువాసబహులం రక్తం వపుస్తే తేన సిన్ధుర ।

నామ నానావిధాన్ భోగాన్ భుజ్జ్వ సర్వత్రగః స్వయమ్ ॥ ౨౩॥

న బలేన సమస్తే వై భవిష్యతి చరాచరే ।

బ్రహ్మణ్ణజయసంయుక్తో భవ పుత్ర మమాజ్ఞయా ॥ ౨౪॥

యద్యదిచ్చసి తత్తతే సఫలం ప్రభవిష్యతి ।

క్రోధాదాలింగనే యం త్వం భస్మసాతం కరిష్యసి ॥ ౨౫॥

ఏవం నానావరాన్ దత్త్వా సంస్థితం ప్రపితామహమ్ ।

తం ప్రణమ్య స సిన్ధూరో జగామాస్తుత్య భూతలే ॥ ౨౬॥

శౌనక ఉవాచ ।

తపోహీనాయ దాతాఽసౌ దదౌ సన్దుర్లభాన్ వరాన్ ।

కిం కారణం వద ప్రాజ్ఞ సంశయో మే మహాన్ హృది ॥ ౨౭॥

సూత ఉవాచ ।

ఇచ్ఛాసంకల్పసిద్ధ్యర్థం తపస్తపతి యో నరః ।

విపులే సోఽపి తపసి మృతో యది భవేన్ మునే ॥ ౨౮॥

అన్యస్మిన్ జన్మని ప్రాజ్ఞః ఫలయుక్తః ప్రజాయతే ।

స్వల్పశ్రమేణ దేవోఽపి వరం దదాతి నిశ్చితమ్ ॥ ౨౯॥

ఏతత్తే కథితం సర్వం సంశయచ్ఛేదనం వచః ।

అధునా శృణు సంవాదం ప్రకృతం యం పురా భవమ్ ॥ ౩౦॥

విచారం మార్గమధ్యే స గత్వా సిన్ధూర ఆకరోత్ ।

తపోహీనాయాఽపి దేవో మే దదాతి వరం కథమ్ ॥ ౩౧॥

అతోఽహం వఙ్చితో నూనం విధినా నాత్ర సంశయః ।

లింగయత్వా మృతం కుర్వే తం సత్యత్వదిదృక్షయా ॥ ౩౨॥

నిఃసంశయం భవేదేవం విచార్య సిన్ధురాసురః ।

ఆయయౌ బ్రహ్మణః సోఽపి సమీపే క్రోధసంయుతః ॥ 33 ॥

గర్జయిత్వా విధాతారమాలిఙ్గితుం ప్రచక్రమే ।

తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం బ్రహ్మోవాచ సుదారుణమ్ ॥ 3౪ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

మద్వ్యరస్య ప్రభావేన మాం హస్తుం సముపాగతః ।

అతో దైత్యోఽసి దుష్ట త్వమభాగ్యాన్నాత్ర సంశయః ॥ 3౫ ॥

పుత్రస్నేహేన రే దుష్ట వరా దత్తాః సుదుర్లభాః ।

అతో గజాననస్త్వాం వై హనిష్యతి కులాధమ ॥ 3౬ ॥

ఏవముక్త్వా పపాలాఽసౌ వికుణ్ఠే శరణం యయౌ ।

నారాయణం చ సిన్ధూరస్తమను ప్రయయౌ ఖలః ॥ 3౭ ॥

నారాయణాయ వృత్తాన్తం కథయామాస విస్తరాత్ ।

సోఽపి శ్రుత్వా వినిశ్చస్యాఽభవత్ సమ్ప్రాజ్య సంస్థితః ॥ 3౮ ॥

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర సిన్ధూరశ్చ సమాగమత్ ।

జగాద విష్ణుమవ్యక్తం వచః క్రోధసమన్వితః ॥ 3౯ ॥

సిన్ధూర ఉవాచ ।

విష్ణో రక్ష విధాతారం మాం శప్తాస్ ప్రసమాగతమ్ ।

హనిష్యామి త్వయా సార్థం పశ్య మే పౌరుషం పరమ్ ॥ ౪౦ ॥

విష్ణురువాచ ।

అహం సత్త్వగుణశ్చాయం వేదాధ్యయనతత్పరః ।

ఆవాం హత్వా మహాదైత్య న యశస్తే భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥

త్వదధీనౌ చ సిన్ధూర ఆవాం జానీహి మానద ।

శక్కురః సర్వసంహర్తా స యశస్తే హరిష్యతి ॥ ౪౨ ॥

విష్ణోర్వచనమాకర్ణ్య త్యక్త్వా విష్ణుం చతుర్ముఖమ్ ।

జగామ శక్కురం సద్యః కైలాసే యుద్ధలాలసః ॥ ౪3 ॥

ధ్యానస్థం శక్కురం దృష్ట్వా విచారమకరోద్ధృది ।

అముం నగ్నం తపోయుక్తం కిమర్థం హన్మి మూర్ఖవత్ ॥ ౪౪ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౫ పాస ౧౧3)

వామాఙ్గే సంస్థితాం నారీం రూపేణాప్రతిమాం పరామ్ ।

తాం గృహీత్వా గమిష్యామి స్వేచ్ఛయా క్రీడానోత్సుకః ॥ ౪౫ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే సిందూరశివసమాగమో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
౪.౪౪

౪.౪౫ శివవిచారవర్ణనప్రసక్తో నామ పంచుచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం నిశ్చితసంకల్పః సిందూరో గిరిజాం తతః ।

గృహ్యోష్ఠీయ యయా సద్యో మూర్చ్ఛితాం భయవిహ్వలామ్ ॥ ౧ ॥

తస్య శ్వసనవేగేన పతితా నన్దిముఖ్యకాః ।

గణాః పునః సముత్థాయ హాహాకారం ప్రచక్రరే ॥ ౨ ॥

హస్తగా పార్వతీ తత్ర సావధానా బభూవ హా ।

సస్మార గణపం దేవం దైత్యపాశనియన్మితా ॥ ౩ ॥

గౌర్యువాచ ।

గజానన జ్ఞానవిహారకారిన్ న మాం చ జానాసి పరావమర్షామ్ ।

గణేశ రక్షస్వ న చేచ్ఛరీరం త్యజామి సద్యస్త్యయి భక్తియుక్తా ॥ ౪ ॥

విష్నుస్య శత్రోఽసురసంఘహస్తర్విష్ణుశ హేరమ్బు మహోదరప్రియ ।

మాం రక్ష దైత్యాత్వయి భక్తియుక్తాం లమ్బోదర ప్రేమవివర్ధనామ్యత ॥ ౫ ॥

కిం సిద్ధిబుద్ధిప్రసరేణ మోహాయుక్తోఽసి కిం వా నిశి నిద్రితోఽసి ।

కిం లక్షలాభార్థవిచారయుక్తః కిం మాం చ విస్మృత్య సుసంస్థితోఽసి ॥ ౬ ॥

కిం భక్తసంజ్ఞేన చ దేవదేవ నానోపచారైశ్చ సుయన్మితోఽసి ।

కిం మోదకాద్వైర్గణపాఽఽవృతోఽసి నానావిహారేషు చ వక్రతుణ్ణ ॥ ౭ ॥

స్వానన్ధభోగేషు పరిప్లుతోఽసి దాసీం చ విస్మృత్య మహానుభావ ।

అనన్తలీలాసు సలాలసోఽసి కిం భక్తరక్షార్థసుసంకృటస్థ ॥ ౮ ॥

అహో గణేశామృతపానదక్షామరైస్తథా వాఽసురపైః స్మృతోఽసి ।

తదర్థనానావిధిసంయుతోఽసి విస్పృజ్య దాసీం త్వమనన్యభావామ్ ॥ ౯ ॥

రక్షస్వ మాం దీనతమాం పరేశ సర్వత్ర చిత్రేషు చ సంస్థితస్త్యమ్ ।

ప్రభో విలమేన వినాయకోఽసి బ్రహ్మేశ కిం దేవ నమో నమస్తే ॥ ౧౦॥
 భక్తాభిమానీతి చ నామ ముఖ్యం వేదే బభూవాత్ర న కిం మహాత్మన్ ।
 ఆగత్య హత్వా దితిజం సురేశ మాం రక్ష దాసీం హృది పాదనిష్ఠామ్ ॥ ౧౧॥
 అహో న దూరం బత కిచ్ఛిదేవ కథం న బుద్ధీశ సమాగతోఽసి ।
 సచ్ఛిన్య దేహం ప్రజహామి తే హి యశః కరస్యే విపరీతమేవ ॥ ౧౨॥
 రక్ష రక్ష దయాసిన్ధోఽపరాధాన్ మే క్షమస్య చ ।
 క్షణే క్షణే వయం దాస్యో రక్షితవ్యా విశేషతః ॥ ౧౩॥
 స్తువన్త్యామేవ పార్వత్యాం శక్కురో బోధసంయుతః ।
 బభూవ గణపానాం వై శ్రుత్వా హాహారవం విధే ॥ ౧౪॥
 గణేశం మనసా స్మృత్వా వృషారూఢః సమాయయౌ ।
 క్షణేన దైత్యరాజం తం దృష్ట్వా డమరుణా త్వహన్ ॥ ౧౫॥
 తతః సోఽపి శివం వీక్ష్యౌఽఽలిక్కితుం ధావితోఽభవత్ ।
 శివస్య శూలకాదీని శస్త్రాణ్యాకుణ్ణితాని వై ॥ ౧౬॥
 (Page ఖం. ౪ అ. ౪౫ పాన ౧౧౪)
 తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం భయభీతో మహేశ్వరః ।
 సస్మార గణపం సోఽపి నిర్విఘ్నార్థం ప్రజాపతే ॥ ౧౭॥
 పార్వత్యాః స్తువనం శ్రుత్వా స గజానన ఆయయౌ ।
 బ్రాహ్మణస్య స్వరూపేణ తయోర్మధ్యే ప్రయుధ్యతోః ॥ ౧౮॥
 గణేశేన కృతం తత్ర కౌతుకం పరమాద్భుతమ్ ।
 పపాత గుప్తరూపశ్చ పరశురైత్యవక్షసి ॥ ౧౯॥
 తేనాహతం మహాదైత్యం వ్యాకులం వీక్ష్య విఘ్నపః ।
 తతస్తం బ్రాహ్మణః ప్రాహ శ్శ్రుణు దైత్య వచో హితమ్ ॥ ౨౦॥
 జగజ్జనిమిమాం శక్తిం ముఞ్చ నో చేచ్ఛివః స్వయమ్ ।
 గుప్తరూపేణ సద్యస్తావం మారయిష్యతి నిశ్చితమ్ ॥ ౨౧॥
 అహం శమ్భుం కరిష్యామి త్వదాజ్ఞావశవర్తినమ్ ।
 భార్యాం తస్య పరిత్యజ్య కురు రాజ్యం త్రిలోకగః ॥ ౨౨॥
 తథేతి సిన్ధురేణైవ కృతం సోఽపి శివం వచః ।
 జగాద హాస్యవదనో దైత్యాధీనో భవ ప్రభో ॥ ౨౩॥

బ్రహ్మలబ్ధవరం దైత్యం న జేతుం తం క్షమో భవాన్ ।
 మహేశశక్తిం సక్లృహ్య కాలస్య క్రమణం కురు ॥ ౨౪ ॥
 తథేతి శక్కరేణోక్తం దదౌ శక్తిం శివాయ సః ।
 దైత్యః కైలాసగో భూత్వా ననన్ద విజయీ తతః ॥ ౨౫ ॥
 తతః కైలాసమేవం స త్యక్త్వా భూలోకగోఽభవత్ ।
 దైత్యస్త్రిభువనం జిత్వా జగదీశో బభూవ హ ॥ ౨౬ ॥
 అన్తర్ధానం చకారాఽసౌ గణేశో ద్విజరూపధృక్ ।
 తత్ దృష్ట్వా పార్వతీ తత్ర శోకయుక్తా బభూవ హ ॥ ౨౭ ॥
 అహో బ్రాహ్మణరూపేణాఽఽగతోఽయం గణనాయకః ।
 మోచయిత్వా న మాం శమ్భో త్వాం సంరక్ష్య యయౌ పునః ॥ ౨౮ ॥
 తతస్తౌ పార్వతీశమ్భూ పరలీవనగౌ ప్రభూ ।
 బభూవతుశ్చ విఘ్నేశం తపసా హృది చిన్తకౌ ॥ ౨౯ ॥
 తతాప తప ఉగ్రం స సస్త్రీకః శక్కరస్తతః ।
 గతే వర్షతే పూరే తం గజానన ఆయయౌ ॥ ౩౦ ॥
 గణేశ ఉవాచ ।
 వరం వృణు మహాదేవ యత్తే చిత్తే ప్రవర్తతే ।
 దాస్యామి తపసా తుష్టో వాఞ్ఞితం ప్రాహ శక్కరమ్ ॥ ౩౧ ॥
 తతస్తం శక్కరో నత్వా స్తుత్వా నానావిధైః స్తవైః ।
 పార్వత్యా పూజ్య విఘ్నేశం ప్రణమ్య ప్రత్యువాచ హ ॥ ౩౨ ॥
 శివ ఉవాచ ।
 వరదోఽసి గణాధీశ తదా మే త్వం సుతో భవ ।
 యావజ్జీవనపర్యంతం తిష్ఠ నాథ నమోఽస్తు తే ॥ ౩౩ ॥
 త్వయా నానాఽవతారాశ్చ ధృతా మదీయవేశ్మని ।
 తే సర్వే స్వల్పకాంశస్థా బభూవుర్గణనాయక ॥ ౩౪ ॥
 తాదృశం మా కురు స్వామిన్ వస నిత్యం చ మే గృహే ।
 తత్రాఽహం త్వాం భజిష్యామి పుత్రభావేన విఘ్నప ॥ ౩౫ ॥
 సంసారే పుత్రభావేన మూర్తౌ త్వాం కులదైవతమ్ ।

హృదయే యోగయుక్తోఽహం భజిష్యామి గజానన ॥ 3౬ ॥

తథేతి గణనాథస్తం జగదాన్తర్దధే పునః ।

కైలాసమాగతః శమ్భుః శోకయుక్తో విశేషతః ॥ 3౭ ॥

తతః కిచ్ఛిద్గతే కాలే పార్వతీ స్నానమాచరత్ ।

నగ్నా తత్ర మహేశానః సహసా సముపాగతః ॥ 3౮ ॥

లజ్జితా తం నిరీక్ష్యైవ జగదమ్భా స్వకేశతః ।

దేహం సజ్ఞాచ్ఛయామాస శక్కరో గృహగోఽభవత్ ॥ 3౯ ॥

తతః కదాచిత్సా దేవీ సఖీభ్యాం సంస్థితాఽభవత్ ।

ఉవాచ తాం సఖీ తత్ర జయా చ విజయా పరా ॥ ౪౦ ॥

జయావిజయే ఊచతుః ।

గణా నన్దిముఖాః సర్వైఃస్మదీయా నాత్ర సంశయః ।

శివం యదీ నిరుద్భ్యైవ తిష్ఠామశ్చేచ్ఛిచ్ఛివాత్మకాః ॥ ౪౧ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౬ పాన ౧౧౫)

అతః కం చ మహాదేవి స్వకీయం వశగం గణమ్ ।

కురు త్వం సా తతః శక్తిస్తథేతి ప్రత్యువాచ తే ॥ ౪౨ ॥

స్వాఙ్గాన్ మలం సమాకృష్య కృత్వా తం పురుషాకృతిమ్ ।

పునః సజ్జీవయామాస పార్వతీ తం జగద హ ॥ ౪౩ ॥

ద్వారే తిష్ఠ మహాబాహో మదాజ్ఞావశగః సదా ।

మదాజ్ఞయా వినా పుత్ర మా ప్రవేశ్యస్త్వయా నరః ॥ ౪౪ ॥

అహం స్నానార్థమత్రైవ సంస్థితా కాలపర్యయే ।

పతిర్మే తత్ర రే వత్స త్వాగతోఽపి భవేత్ స్వయమ్ ॥ ౪౫ ॥

కేనాపి కథితం తత్రాఽతో మా కురు చ తాదృశమ్ ।

స్వామినం శక్కరం పుత్ర నిషేధస్వ మదాజ్ఞయా ॥ ౪౬ ॥

తథేతి తాం ప్రణమ్యాఽఽదౌ ద్వారసంస్థో బభూవ సః ।

పురుషః సా సఖీభ్యాం చ ముదితా సంస్థితాఽభవత్ ॥ ౪౭ ॥

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర గణయుక్తః శివో యయా ।

తం న్యషేధత్ స్వవేగేన బోధితోఽపి ప్రజాపతే ॥ ౪౮ ॥

తతోఽతికోపసంయుక్తః శక్కరః ప్రబభూవ హ ।

తజ్ఞాత్వా సా సఖీభ్యాం చ ముదితా సంస్థితాఽభవత్ || ౪౯ ||

తతోఽతిక్రోధసంయుక్తో గణాన్నన్ద్రిముఖాన్ శివః |

ఆజ్ఞాపయచ్ఛ యుద్ధాయ హస్తవ్యోఽయం న సంశయః || ౫౦ ||

తతస్తే శస్త్రసజ్ఞాత్వైర్జఘ్నుస్తం క్రోధసంయుతాః |

పార్వత్యా తేజ ఉగ్రం యన్నిషిప్తం పురుషే తదా || ౫౧ ||

తేజసా శస్త్రసజ్ఞాతా మోఘా జాతా విశేషతః |

ముసలేన జఘానాఽసౌ గణాన్ సర్వాన్ మహాబలః || ౫౨ ||

తతః పలాయనం చక్రుర్గణాః సర్వే భయాన్వితాః |

తతః స్కన్ధం శివః క్రుద్ధః ప్రేషయామాస దారుణమ్ || ౫౩ ||

కుణ్డితాస్త్రో భయోద్విగ్నః సేనానీస్తాడితో భృశమ్ |

పపాల చ తతః శమ్భుః సస్మారాఽమరముఖ్యకాన్ || ౫౪ ||

బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ దేవేన్ద్రో యమాద్యాః సర్వ ఆగతాః |

ప్రణీపత్య మహేశానం సంస్థితాశ్చాఽభవన్ పురః || ౫౫ ||

తాన్ శివః కథయామాస వృత్తాంతం తే తతో యయుః |

ఇన్ద్రాదయః సగన్ధర్వా యుయుధుః పురుషేణ చ || ౫౬ ||

పలాయనం తేఽపి చక్రుః కుణ్డితాస్త్రా భయాతురాః |

తాడితా ముసలేనైవ శఙ్కరః షోభితోఽభవత్ || ౫౭ ||

తతస్తత్ర విచారం తే చక్రుః సర్వే సురేన్ద్రకాః |

విష్ణుముఖ్యాః శివేనైవ మునిభిశ్చ ప్రజాపతే || ౫౮ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శివవిచారవర్ణనప్రసంగో నామ పంచవత్వారింశోఽధ్యాయః ||

౪.౪౫

౪.౪౬ శక్తిమలమాహాత్యవర్ణనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

విచార్య దేవప్రైః సర్వైః ప్రేషయామాస శఙ్కరః |

బ్రహ్మీణం బ్రాహ్మణైః సార్థం స్నేహార్థం సోఽపి తం యయౌ || ౧ ||

తం దృష్ట్వా గృహ్య పురుషో ముసలం సోఽపి దారుణమ్ ।
ఆయయౌ తం నిరీక్ష్యైవ పపాల స పితామహాః ॥ ౨॥

వయం సర్వే ద్విజాః పుత్ర శస్త్రహీనాః సమాగతాః ।
శృణు వాక్యం విచారజ్ఞ పలన్తన్తే తమబ్రువన్ ॥ ౩॥

తథాపి న బుబోధైవ పురుషస్తం విలోక్య సః ।
బ్రహ్మ జగామ శమ్భుం తం వృత్తాన్తమవదత్తతః ॥ ౪॥

తతో విష్ణుయుతః శమ్భుః క్రోధానలవిలోచనః ।
సంక్రామాయ యయౌ తత్ర ముసలం సోఽపి చాదదే ॥ ౫॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౬ పాన ౧౧౬)

ఆగత్యైవ న్యహాఞ్చమ్భుం హృదయే యమసన్నిభః ।
శూలం పపాత తద్గస్తాచ్ఛివశ్చ వ్యాకులోఽభవత్ ॥ ౬॥

తతస్తం గదయా విష్ణుర్వోధయామాస దారుణమ్ ।
తతస్త్రిశూలఘాతేన శిరశ్చిచ్ఛేద శఙ్కరః ॥ ౭॥

మమార పురుషస్తత్ర శ్రుత్వా సా పార్వతీ పునః ।
కోపయుక్తా చ కోటిః సా శక్తిస్తా నవ నిర్మమే ॥ ౮॥

తయాఽఽజ్ఞప్తా మహాదేవ్యః సంహర్తుం సకలం జగత్ ।
ప్రాప్తా ఆలోక్య దేవాస్తే భయభీతా బభూవిరే ॥ ౯॥

శఙ్కరేణ ద్విజాస్తత్ర ప్రేషితా నారదాదయః ।
అన్తరిక్షచరాః సర్వే ప్రణేమూః పార్వతీం తతః ॥ ౧౦॥

రక్ష రక్ష జగత్సర్వం జగదమ్భ త్వదుద్భవమ్ ।
తుష్టవుస్తామథోవాచ మునీన్ క్రోధయుతా సతీ ॥ ౧౧॥

పార్వత్యువాచ ।
మమ పుత్రః కిమర్థం తైర్హతః సర్వైః సురేశ్వరైః ।
సజీవం సంహరిష్యామి కురుధ్వం చేన్న సంశయః ॥ ౧౨॥

తథేతి ప్రతిపాద్యైవ గతాస్తే శఙ్కరం పునః ।
శక్తయస్తమ్భితాః సర్వాః శివః సర్వైః సమాయయౌ ॥ ౧౩॥

యుద్ధే మృతస్య బాలస్య మస్తకం త్వప్సరోగణాః ।
జగృహుస్తత్ర తం దృష్ట్వా శిరోహీనం సుదుఃఖితః ॥ ౧౪॥

శివస్తతో గణాన్ ప్రాహ యః పూర్వం దృశ్యతే త్వయా ।
 తమానయత హత్వా వై తస్య మస్తకమత్ర యత్ ॥ ౧౫ ॥
 తతో గజాసురః ప్రాప్తుః సహసా నారదేరితః ।
 హస్తుం దేవగణాన్ సర్వాన్ మహాబలపరాక్రమః ॥ ౧౬ ॥
 తతశ్చ ఙ్గోభితాః సర్వే పలాయంత దిశో దశ ।
 శూలఘాతేన శమ్భుస్తం మారయామాస తత్క్షణాత్ ॥ ౧౭ ॥
 తస్య మస్తకయోగేన పురుషం తే దివోకసః ।
 యోజయిత్వా ప్రజానాథ సజీవం చక్రీరే నరమ్ ॥ ౧౮ ॥
 సర్వే హతోద్యమా జాతాస్తతో బ్రహ్మీ సమాగతః ।
 జీవయామాస తం తత్ర సజీవో న బభూవ హ ॥ ౧౯ ॥
 తతో విష్ణుః స్వయం తత్ర జీవయామాస విద్యయా ।
 సజీవో న బభూవాపి దుఃఖితోఽతితతోఽభవత్ ॥ ౨౦ ॥
 తతః శివః స్వయం తత్ర జీవయుక్తం చకార తమ్ ।
 సజీవం న దదర్శైవ దుఃఖితోఽతితరాం తదా ॥ ౨౧ ॥
 తతో విఘ్నేశ్వరం సర్వే తుష్టువుః కార్యసిద్ధయే ।
 అధర్వశిరసా దక్ష శక్యరాధ్యాః సురేశ్వరాః ॥ ౨౨ ॥
 ప్రార్థయామాసురత్యంతం నిర్విఘ్నం కురు విఘ్నప ।
 అధునా విశ్వమేవేదమకాలే లయమేష్యతి ॥ ౨౩ ॥
 గణేశస్మరణేన స్మ బుద్ధిఃప్రాప్తా దివోకసామ్ ।
 వేదమస్త్రేణ దేవాస్తే తారమావాహయన్తి చ ॥ ౨౪ ॥
 ఓఙ్కారస్తత్ర మస్త్రేణాఽఽకర్షితః సహసాఽఽగతః ।
 శవం ప్రవిశ్య సన్నస్థా తతః సోఽభవదుత్థితః ॥ ౨౫ ॥
 తతో జ్ఞానయుతా దేవా జాతా విఘ్నవిహీనకాః ।
 తం దృష్ట్వా గజవక్త్రం వై ప్రణవం ప్రణవాకృతిమ్ ॥ ౨౬ ॥
 తుష్టువుర్దేవదేవేశం నానాస్తోత్రైః ప్రజాపతే ।
 పుపూజస్తం చ సారాద్దౌ పూజ్యం చక్రుః స్వమూలకమ్ ॥ ౨౭ ॥
 దక్ష ఉవాచ ।

సాక్షాదోఽఙ్కారరూపశ్చ గణేశోఽయం న సంశయః |
స కథం మలజః శక్తైరైత్యమస్తకధారకః || ౨౮||
ఏనం మే సంశయం బ్రహ్మజ్ఞోఽఛ్చత్తుమ్హర్షి సామ్ప్రతమ్ |
శ్రుత్వా కథాం మహారమ్యాం జ్ఞానయుక్తో భవామ్యహమ్ || ౨౯||
ముద్గల ఉవాచ |
సతీ దక్షగృహే తాత దగ్ధా సా శైలజాఽభవత్ |
హిమావలే స్వయం శమ్భుస్తతాప తప ఉత్తమమ్ || ౩౦||
తత్ర సా పార్వతీ దేవీ శుశ్రూషాయాం ప్రజాపతే |
(Page ఖం. ౪ అ. ౪౭ పాన ౧౧౭)
నిరతా తాం నిరీక్ష్యైవ శమ్భుః సస్మార పూర్వగామ్ || ౩౧||
మమాజ్ఞావశగా దేవీ నేయం దక్షగృహే గతా |
అతోఽహం న వృణోమ్యేతాం పునః శైలసుతాం కదా || ౩౨||
తారకాసురభీతైర్దేవైః కామః ప్రార్థితస్తతః |
స యయౌ శఙ్కరస్థానం మోహితుం మదసంయుతః || ౩౩||
తం ప్రజ్ఞాల్వ్య మహేశానస్యక్వాః హిమగిరిం యయౌ |
అన్యత్ర సా తతో దేవీ ఖేదయుక్తా బభూవ హా || ౩౪||
మనసి జ్ఞానమార్గేణ జ్ఞాత్వా శమ్భువిచేష్టితమ్ |
తపసా సంయుతా భూత్వా వనగా శివమార్చయత్ || ౩౫||
గతే వర్షశతే శమ్భుః ప్రసన్నో న బభూవ హా |
తతః సా విఘ్నరాజం చ సస్మార ధ్యానసంయుతా || ౩౬||
వర్షణైకేన హేరమ్భుః ప్రసన్నశ్చ బభూవ హా |
శివబుద్ధిప్రభేదం స చకార బుద్ధిధారకః || ౩౭||
తతో దయాయుతః శమ్భుస్తాం యయౌ ద్విజరూపధృక్ |
శఙ్కరం నిన్దయామాస నానావాక్యైః సమీపగః || ౩౮||
తచ్ఛ్రుత్వా కమ్పితా దేవీ బోధయామాస శామ్భువైః |
చేష్టితైస్తం తతః సోఽపి పునర్నిన్దాం చకార హా || ౩౯||
స్థానం త్యక్త్వా తతో దేవీ తం జగామ ద్విజం పునః |
తిరస్కృత్య శివస్తాం స్వం దర్శయామాస రూపకమ్ || ౪౦||

తతః సా తం ప్రణమ్యైవ తుష్టావ వివిధైః స్తవైః ।
గణేశం మనసా ధ్యాత్వా ప్రార్థ్య తం సిద్ధిదో భవ ॥ ౪౧॥

తతః ప్రసన్నభావేన శక్కురః ప్రదదౌ వరమ్ ।
విస్మితస్తాం నిరీక్ష్యైవ తపసా కర్పితాం ప్రభుః ॥ ౪౨॥

శివ ఉవాచ ।
వృణోమి త్వాం మహాదేవి వశ్యోఽహం తే సదాఽనఘే ।
తపసా భక్తిభావేన న వియోగో భవిష్యతి ॥ ౪౩॥

ధూలిధూసరితం తేఽగం శిరోభూచ్చ జటాన్వితమ్ ।
అతో మలస్తవాఙ్గస్య సర్వపూజ్యో భవిష్యతి ॥ ౪౪॥

ఇత్యుక్త్వా శక్కురస్తత్రాన్తర్ధానం ప్రచకార సః ।
పార్వతీ ప్రేమసంయుక్తా స్వగృహం వై జగామ హ ॥ ౪౫॥

స్వభక్తస్య శివస్యైవ రక్షణార్థం వచో మహత్ ।
గౌరీమలాఙ్గసమ్భూతో బభూవ హ గజాననః ॥ ౪౬॥

గణేశాన్న పరః కోఽపి సర్వపూజ్యో మహామతే ।
గణేశవరదానేన సత్యవాక్యాః శివాదయః ॥ ౪౭॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే శక్తిమలమాహాత్యవర్ణనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
౪.౪౬

౪.౪౭ గణేశభక్తాధీనత్వవర్ణనం నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
అన్యచ్ఛృణు చరిత్రం తు గజమస్తకధారణే ।
మహేశ ఇతి విఖ్యాతో రాజా ధర్మయుతోఽభవత్ ॥ ౧॥

తస్య గేహ గురుః సాక్షాజ్జగామ కీర్తిమోహితః ।
రాజ్ఞా సమ్మానితః సోఽపి నృపాయ చ దదౌ వరమ్ ॥ ౨॥

బృహస్పతిరువాచ ।
ప్రణతస్తే మహీపాల మూర్ధా మే ప్రభవిష్యతి ।

సర్వపూజ్యో విశేషేణ గతోఽభూత్ స్వగృహే గురుః ॥ ౩॥

తతః కదాచిద్రాజ్షిర్నారదం మార్గసంస్థితమ్ ।
అవమత్య యయా సోఽపి తం శశాప నృపాధమమ్ ॥ ౪॥

నారద ఉవాచ ।

మదేన రాజశార్దూల మామనాదృత్య గచ్ఛసి ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౭ పాస ౧౧౮)

అతోఽసురస్య యోనౌ త్వం పతిష్యసి న సంశయః ॥ ౫॥

కాలే సోఽపి మమారాఽథ గజయోనౌ బభూవ హ ।

గజాసుర ఇతి ఖ్యాతో నరకుఙ్కరవేషభృత్ ॥ ౬॥

గజాసురేణ శమ్భోస్తపః కృతం చ విశేషతః ।

మన్త్రం జజాప తైవేనాతోషయన్నియమే రతః ॥ ౭॥

సహస్రేషు గతేష్వేవ వర్షేషు వరదః శివః ।

జగాద వృణు దైత్యేశ యత్తే మనసి వర్తతే ॥ ౮॥

స వవ్రే రాజ్యముగ్రం మే దేహి లోకత్రయస్య చ ।

బలం సర్వాతిగం శమ్భో ఆరోగ్యం సర్వపూజ్యతామ్ ॥ ౯॥

అన్తే మోక్షం చ మే దేహి తథేతి శక్కరోఽబ్రవీత్ ।

మన్తకః సర్వపూజ్యస్తే భవిష్యతి గజాసుర ॥ ౧౦॥

అతో గజాసురస్యైవ మన్తకం గణపేన తత్ ।

ధృతం వచో రక్షణార్థం శక్కరస్య బృహస్పతేః ॥ ౧౧॥

అన్యచ్ఛృణు ప్రజానాథ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।

కదాచిచ్ఛక్కరైశ్చైవ పూజితో గణనాయకః ॥ ౧౨॥

దదౌ శివాయ నిర్మాల్యం మూర్తీసంస్థశ్చ విఘ్నపః ।

స్వప్నే తస్య స మాహాత్యం కథయామాస విస్తరాత్ ॥ ౧౩॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

ఏకనిష్ఠతయా శమ్భో భక్త్యాఽహం పూజితస్త్యయా ।

ప్రసన్నోఽహం స్వమూర్తీస్థః శ్శృణు మే వచనం హితమ్ ॥ ౧౪॥

నిర్మాల్యం మే గృహాణ త్వం సర్వసిద్ధిప్రదం శివ ।

యేనేదం మన్తకే పుష్పం ధృతం మాన్యేన భక్తితః ॥ ౧౫॥

సర్వపూజ్యః స వై భావీ సర్వాతిగయశోధరః ।
 తతః సోఽతర్దధే ధుణ్ణిః శివో జాగరితోఽభవత్ ॥ ౧౬ ॥
 హస్తే పుష్పం సమాలోక్య విస్మితః శక్కురోఽభవత్ ।
 విచారం స చకారైవ కిమిదం దేవభాషితమ్ ॥ ౧౭ ॥
 సర్వపూజ్యో గణాధీశో నాన్యో బ్రహ్మాణ్డమణ్డలే ।
 అతో మే భక్తిమాహాత్మ్యం పరిక్షార్థం దదౌ ప్రభుః ॥ ౧౮ ॥
 తతః శివేన నిర్మాల్యం న ధృతం మస్తకే స్వకే ।
 పూజాయాం స్థాపితం దక్ష మహాభక్తేన సర్వదమ్ ॥ ౧౯ ॥
 తతోఽత్రిసంభవస్తత్ర దుర్వాసాః సహసాఽఽయయౌ ।
 దర్శనార్థం మహేశస్య శివేన భృశమానితః ॥ ౨౦ ॥
 శివో విచారమకరోదయం యోగీ సయోగవితే ।
 వర్ణాశ్రమవిహీనశ్చ మతః సాక్షాద్విద్యానాయకః ॥ ౨౧ ॥
 అతో నిర్మాల్యయోగ్యోయం దదౌ తస్మై సదాశివః ।
 నిర్మాల్యం విఘ్నరాజస్య కథయిత్వా యశో మహత్ ॥ ౨౨ ॥
 తం ప్రణమ్య మహాయోగీ దుర్వాసాః ప్రయయౌ ప్రభుమ్ ।
 యథేచ్ఛం విచరన్ మార్గే దదర్శ దేవనాయకమ్ ॥ ౨౩ ॥
 విచారం మనసా యోగీ చకార స్వహితావహమ్ ।
 సర్వపూజ్యో గణేశాద్వై నాన్యో భవతి నిశ్చితమ్ ॥ ౨౪ ॥
 వయం భక్తా గణేశస్య భజామోఽనన్యచేతసః ।
 అతో నిర్మాల్యయోగ్యోఽహం నైవ శక్కురవత్ కదా ॥ ౨౫ ॥
 అయం దేవపతిః సాక్షాద్విద్యః సత్త్వగుణాన్వితః ।
 యోగ్యోఽయం నైవ సన్దేహస్తం యయౌ మునిసత్తమః ॥ ౨౬ ॥
 తం దృష్ట్వా మఘవా సత్వా స్థిత ఐరావతే ప్రభుః ।
 ఆజ్ఞాం కురు మహాభాగ మునే దాసోఽస్మి తే జగౌ ॥ ౨౭ ॥
 తతః సోఽపి ప్రసన్నాత్మా దదౌ తస్మై మహామునిః ।
 నిర్మాల్యం గణనాథస్య మాహాత్మ్యం ప్రోచ్య సాదరః ॥ ౨౮ ॥
 ఇన్ద్రో రాజ్యశ్రియా యుక్తో గృహీత్వా గజమస్తకే ।
 నిర్మాల్యమిన్ద్రః సంస్థాప్య యయౌ మార్గమవస్థితః ॥ ౨౯ ॥

నిర్మాల్యస్యాపమానేన భ్రష్టోఽభూద్దేవనాయకః ।
గతా సత్త్వమయా లక్ష్మీర్ణజస్తేజోయుతోఽభవత్ ॥ ౩౦॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౭ పాన ౧౧౯)

తిరస్కృత్య మహేన్ద్రం తం గజో హత్వా సురాన్ పరాన్ ।
యయా వనే ప్రజానాథ స్వచ్ఛన్దశ్చ బభూవ సః ॥ ౩౧॥

తతోఽతితాపసంయుక్త ఇన్ద్రో హీనః శ్రియాఽభవత్ ।
దైత్యరాజా బుభుజిరే సజ్ఘహ్య స్వర్గమాగతాః ॥ ౩౨॥

తతో బహౌ గతే కాలే గురుణా బోధితః సురః ।
దేవైః సహ గణేశానం తోషయామాస నిత్యదా ॥ ౩౩॥

గతే వర్షసహస్రే తు గణేశస్తం యయా తదా ।
పూజితః సంస్తుతస్తేన ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ ॥ ౩౪॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

మా కురుష్య మహేన్ద్ర త్వం మమ నిర్మాల్యదూషణమ్ ।
భక్త్యధీనః స్వభావేన ప్రసన్నోఽహం కృతస్త్వయా ॥ ౩౫॥

సముద్రతనయా లక్ష్మీర్ణవిష్యతి సుసిద్ధిదా ।
తాం ప్రాప్య పూర్వవద్దేవాః శ్రియా యుక్తా భవిష్యథ ॥ ౩౬॥

పూజాకృతఫలం యచ్చ నిర్మాల్యే సంస్థితం భవేత్ ।
తస్య వన్దనమాత్రేణ సఫలో జాయతే నరః ॥ ౩౭॥

భావేనాఽఽగృహ్య నిర్మాల్యం మస్తకే ధారితం యది ।
పునస్తచ్చుద్ధభూమౌ వై స్థాపయేద్వా జలే సుర ॥ ౩౮॥

గర్తే యత్ర మనుష్యస్య పాదస్పర్శో న వై భవేత్ ।
తదా ఫలయుతః సోఽపి మద్దూపో జాయతే నరః ॥ ౩౯॥

సదా దుఃఖయుతం త్వాఽహం పురా కర్తుం సముద్యతః ।
గురుణా బోధితం మత్వాఽపరాధం తే సహామ్యహమ్ ॥ ౪౦॥

మామేవ శరణం దేవమాగతం సంవిచిన్త్య వై ।
బహుకాలేన దేవేశ క్రోధహీనోఽహమాగతః ॥ ౪౧॥

ఏవముక్త్యా గణాధీశో గతః స్వానన్దకే పురే ।

ఇన్ద్రో రాజ్యశ్రియా యుక్తో బభూవే స ప్రజాపతే || ౪౨||

సదా నిర్మాల్యభావజ్ఞో గణేశభజనే రతః |

నిర్విఘ్నోన మహేన్ద్రశ్చాఽఽమరణం రాజ్యమాకరోత్ || ౪౩||

అధునా శ్శృణు వృత్తాన్తమైరావతగజస్య చ |

ఇన్ద్రం త్యక్త్వా వనే గత్వా చచార స్వేచ్ఛయేరితః || ౪౪||

హస్తీనీభిః సదా మోహాయుక్తః పరమదుర్జయః |

బుభుజే వివిధాన్ భోగాన్ మదేనైవ సమన్వితః || ౪౫||

తతః స్వల్పేన కాలేన గణేశో జఠరే గతః |

పార్వత్యా వరదానేన తస్య దైత్యః శిరోఽహరత్ || ౪౬||

మస్తకేన విహీనశ్చ బభూవ గణనాయకః |

తాదృశోఽవాతరత్తత్ర విష్ణుః శోకపరోఽభవత్ || ౪౭||

జనార్దనశ్చేష్టితం జ్ఞాత్వా ధ్యానేన యయౌ వనే |

ఐరావతశిరశ్చిత్వా యోజయామాస తత్క్షణాత్ || ౪౮||

తత్రోక్కారం సమావాహ్య మస్త్రేణ జీవసంయుతమ్ |

చకార విఘ్నరాజం స దేవాస్తే హర్షితా బభుః || ౪౯||

దైత్యేన తచ్చిరస్త్వక్తం నర్మదాయాం ప్రజాపతే |

తత్ర కుణ్డం సముత్పన్నం గణేశమహిమాన్వితమ్ || ౫౦||

తత్ర యా దృషదో రక్తా నర్మదాయాం సమాస్థితాః |

యత్ర తత్ర గణేశాస్తే బభూవుః సర్వసిద్ధిదాః || ౫౧||

దక్ష ఉవాచ |

కథం రేవాజలే సంస్థా దృషదో మునిసత్తమ |

గణేశాస్తస్మమాఽఽచక్ష్య ధన్యా సా సరితాం వరా || ౫౨||

ముద్గల ఉవాచ |

బ్రహ్మకమణ్డలూత్పన్నాశ్చతస్రో నద్య ఏవ చ |

గణ్డౌ చ యమునా దక్ష నర్మదా తు సరస్వతీ || ౫౩||

గణ్డాయా మహిమానం తం సర్వత్రాతులముత్తమమ్ |

జ్ఞాత్వా సా నర్మదా దేవీ సస్తప్తా చేతసాఽభవత్ || ౫౪||

తతస్తయా తపస్తప్తం శక్కురస్య మహాత్మనః |

శతవర్షే గతే శమ్భుః ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ || ౫౫||
 తయా సమ్భుజితః శమ్భుః స్తుతో జ్ఞాత్వా మనేప్పితమ్ |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౪౮ పాస ౧౨౦)
 తస్యా జలే శివాః సర్వే దృషదశ్చ కృతాస్తదా || ౫౬||
 తతో గంగాసమం తేజో బభూవ సరితః ప్రభోః |
 సర్మదాయాస్తథా సాపి న సన్తోషయుతాఽభవత్ || ౫౭||
 పునస్తతాప తీవ్రం సా తపో విఘ్నేశ్వరే రతా |
 గతేషు వై సహస్రేషు వర్షేషు వరదోఽభవత్ || ౫౮||
 స్తుతః సమ్భుజితః సోఽపి హృదీప్పితవరం దదౌ |
 రక్తవర్ణా గణేశానా దృషదో జలగాః కృతాః || ౫౯||
 తతః సాఽతీవ మాహాత్యయ్యుతా జాతా సరిద్వరా |
 దర్శనేన జనానాం వై గంగాస్నానఫలప్రదా || ౬౦||
 యస్యాస్మీరే జలే సంస్థా దృషదః శక్కురాత్మికాః |
 రక్తా గణేశరూపాస్తతే సామ్యగా కా భవేన్నదీ || ౬౧||
 మహిమానం వర్ణయితుం రేవాయాః కః ఙమో భవేత్ |
 గణేశశివసంయుక్తా యత్ర తత్ర మహానదీ || ౬౨||
 ఏతత్తే కథితం సర్వం విస్తరాద్గణపస్య వై |
 చేష్ఠితం సర్వపాపఘ్నం సర్వసంశయనాశనమ్ || ౬౩||
 ఆదౌ దక్ష గణేశస్య దైత్యమస్తకథారణమ్ |
 ఐరావతస్య తద్వద్వై భక్తమాహాత్యురక్షణాత్ || ౬౪||
 శిరశ్చేదాదికం తస్య చరిత్రం తద్ బృహస్పతేః |
 నిర్మాల్యస్య చ రక్షార్థం మాహాత్యుం గణపాశ్రితమ్ || ౬౫||
 భక్తవచః సమాబద్ధో గణేశః కిం ప్రజాపతే |
 న కరోతి మహాభాగ భక్తాధీనస్తతః స్మృతః || ౬౬||
 యేన స్వశిరసశ్చేదః కృతో భక్తస్య కారణాత్ |
 మలజో గజవక్త్రశ్చ బభూవే భక్తిమోహితః || ౬౭||
 ఏతత్తే కథితం సర్వం చేష్ఠితం పరమాద్భుతమ్ |
 ప్రకృతం శృణు దక్ష త్వం గజాననచరిత్రకమ్ || ౬౮||

పార్వతీ ప్రేమసంయుక్తా పూజయామాస తం సుతమ్ |
 దేవా హర్షయుతాః సర్వే జగ్ముః స్వం స్వం నివేశనమ్ || ౬౯ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే గణేశభక్తాధీనత్వవర్ణనం నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ||
 ౪.౪౭

౪.౪౮ సిన్ధూరవధో నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |
 ఏకదా నారదో యోగీ సిన్ధూరాసురమాగమత్ |
 పూజితస్తేన తం విప్రో హర్షయుక్తో జగాద హ || ౧ ||

నారద ఉవాచ |
 కైలాసే శంకరస్యైవ బభూవే పుత్ర ఉత్తమః |
 గణేశస్తపసా తుష్టః సిద్ధిబుద్ధిపతిః స్వయమ్ || ౨ ||

దేవైః సమ్పూర్ణితః సోఽపి త్వాం హనిష్యతి నిశ్చితమ్ |
 అతో యత్సపరో దైత్య భవ గచ్ఛామి మానద || ౩ ||
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ నారదః స్వేచ్ఛయా చరన్ |
 గతః సోఽపి భయోద్విగోష్ణీ బభూవాసురనాయకః || ౪ ||

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర ప్రధానం సహసాఽఽగతమ్ |
 విచార్య తేన దైత్యేన్ద్రో యయౌ హస్తుం సురాన్ పురా || ౫ ||

సమాగతం విలోక్యైవ పలాయన్తేన్ద్రముఖ్యకాః |
 బ్రహ్మాణం శరణం సర్వే భయభీతా దివౌకసః || ౬ ||

సిన్ధూరః కోపసంయుక్త ఆయయౌ తత్ర మానద |
 బ్రహ్మో హంసం సమారుహ్య దేవైః పపాల తక్షణాత్ || ౭ ||

వికుణ్ఠే స గతో విష్ణుం దైత్యస్తత్ర సమాగతః |
 (Page ఖం. ౪ అ. ౪౮ పాన ౧౨౧)
 తతో విష్ణుః శివం దేవైర్యయౌ సత్వర ఏవ చ || ౮ ||

తత్రాఽపి స యయా దైత్యః శమ్భుర్దేవైర్గణేశ్వరమ్ ।

తుష్టావ దైత్యనాశార్థం తతః స వరదోఽభవత్ ॥ ౯॥

సిన్ధూరమాయయా తత్ర ప్రభుః పరశుధారకః ।

గజాననో మూషకారూఢకో భూత్వా ప్రతాపవాన్ ॥ ౧౦॥

తం దృష్ట్వా యోద్ధుమాయాస్తం సిన్ధూరః క్రోధసంయుతః ।

జగాద స్వమదేనైవ యుక్తః పరమదుర్జయః ॥ ౧౧॥

సిన్ధూర ఉవాచ ।

కిమర్థం రణభూమౌ త్వమాగతోఽసి గజానన ।

బాలభావేన మాం మూర్ఖ న జానాసి సురేరితః ॥ ౧౨॥

మచ్ఛాసేన చలన్తి స్మ మేరుమన్దరకాదయః ।

తలప్రహారవేగేన బ్రహ్మాణ్డం శతధా భవేత్ ॥ ౧౩॥

శివాదయః సురేశాశ్చ భయభీతాః సమాగతాః ।

తాన్ దృష్ట్వాఽపి గణాధీశ యోద్ధుం కథముపాగతః ॥ ౧౪॥

బాలభావేన సంయాతం న త్వాం హన్మి గజానన ।

త్వత్ప్రోకాన్ సురాంశ్చాహం హనిష్యామి న సంశయః ॥ ౧౫॥

క్రోధేనాహం చ యం కఞ్చిదాలిఙ్గామి గజానన ।

స భస్మసాదృభవేన్నానం కిం కరిష్యసి మాం వద ॥ ౧౬॥

ఏవం శ్రుత్వా గణాధీశో దైత్యేశస్య వచో మహత్ ।

స ఉవాచ ప్రహస్యాఽథ సిన్ధూరం లోకపీఠకమ్ ॥ ౧౭॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

దైత్యాధమ మహాబాహో మాం న వేత్సి ప్రభావిణమ్ ।

స్వానన్దవాసినం పూర్ణం బ్రహ్మభూతం విశేషతః ॥ ౧౮॥

ఏవముక్త్వా విరాడ్రూపం దధార స గజాననః ।

హస్తాభ్యాం మర్దయిత్వా తం మస్తకే విభురాలిపత్ ॥ ౧౯॥

బ్రహ్మణో రక్షణార్థం స వచః సిన్ధూరధారకః ।

గజాననో బభూవాపి భక్తేశో భక్తిభావితః ॥ ౨౦॥

సిన్ధూరం మర్దితం దృష్ట్వా దేవా హర్షసమన్వితాః ।

తుష్టువుస్తం ప్రపూజ్యైవ భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ॥ ౨౧॥

దేవా ఉఃచుః ।

గజాననాయ పూర్ణాయ సాఙ్ఖ్యరూపమయాయ తే ।

విదేహేన చ సర్వత్ర సంస్థితాయ నమో నమః ॥ ౨౨॥

ఆమేయాయ చ హేరమ్బాయ తే పరశుధారక ।

మూషకవాహనాయైవ విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౨౩॥

అనన్తవిభవాయైవ పరేషాం పరరూపిణే ।

గుహాగ్రజాయ దేవాయ శివపుత్రాయ తే నమః ॥ ౨౪॥

పార్వతీనన్దనాయైవ దేవానాం పాలకాయ తే ।

సర్వేషాం పూజ్యదేహాయ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౨౫॥

స్వానన్దవాసినే తుభ్యం శివస్య కులదైవత ।

విష్ణ్వాదీనాం విశేషేణ కులదేవాయ తే నమః ॥ ౨౬॥

యోగాకారాయ సర్వేషాం యోగశాస్త్రిప్రదాయ చ ।

బ్రహ్మేశాయ నమస్తుభ్యం బ్రహ్మభూయప్రదాయ తే ॥ ౨౭॥

సిద్ధిబుద్ధిపతే నాథ సిద్ధిబుద్ధిప్రదాయినే ।

మాయినే మాయకేభ్యశ్చ మోహదాయ నమో నమః ॥ ౨౮॥

లమ్బోదరాయ వై తుభ్యం సర్వోదరగతాయ చ ।

అమాయినే చ మాయాయా ఆధారాయ నమో నమః ॥ ౨౯॥

గజః సర్వస్య బీజం యత్యేన చిహ్నాన విఘ్నప ।

యోగినస్త్యాం ప్రజానన్తి తదాకారా భవన్తి తే ॥ ౩౦॥

తేన త్వం గజవక్త్రశ్చ కిం స్తుమస్త్యాం గజానన ।

వేదాదయో వికుణ్ఠాశ్చ శక్కురాద్యాశ్చ దేవపాః ॥ ౩౧॥

శుకాదయశ్చ శేషాద్యాః స్తోతుం శక్తా భవన్తి న ।

తథాపి సంస్తుతోఽసి త్వం సూర్త్యా త్వద్ధర్మానాత్మనా ॥ ౩౨॥

గజాననం ప్రణేముస్తమేవముక్త్యా శివాదయః ।

స తానువాచ ప్రీతాత్మా భక్తిభావేన తోషితః ॥ ౩౩॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౯ పాన ౧౨౨)

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

భవత్కృతమిదం స్తోత్రం మదీయం సర్వదం భవేత్ |
పఠతే శృణ్వతే దేవా బ్రహ్మభూయప్రదాయకమ్ || ౩౪||

వరం వృణుత దేవేశాస్తుష్టిం స్తోత్రేణ చాగతః |
దాస్యామి సకలాభీష్టం భవతాం యచ్ఛిక్రీతమ్ || ౩౫||

శివాదయ ఊచుః |
యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన |
తదా తిష్ఠ గృహే శమోభాః సర్వదా విఘ్ననాశనః || ౩౬||

త్వాం దృష్ట్వా విఘ్నహీనాశ్చ భవిష్యామో నిరస్తరమ్ |
ప్రత్యక్షం యోగరూపం చ పశ్యామస్తేన సార్థకాః || ౩౭||

ముద్గల ఉవాచ |
గజాననస్తానువాచాఽథ తథేతి సురేశ్వరాన్ |
స్వలోకం కల్పయామాస తత్రైవ శివపార్శ్వగమ్ || ౩౮||

దశయోజనసాహస్రవిస్తారస్తస్య మానద |
గణాః కుముదముఖ్యాశ్చ కల్పితా మోదకాదయః || ౩౯||

తిష్ఠతి స్వర్గలోకేషు తదాది గణనాయకః |
గణేశలోక ఏవాఽసౌ బభూవే భుక్తిముక్తిదః || ౪౦||

సకామాస్తం సమాగమ్య పతంతి పృథివీతలే |
నిష్కామాస్తస్య దేహే తే అన్తే లీనా భవంతి హి || ౪౧||

ఏతత్తే కథితం సారం గజాననచరిత్రకమ్ |
శివపుత్రత్వభావేన బ్రహ్మేశోఽయం బభూవ హ || ౪౨||

యః శృణోతి నరో భక్త్యా పఠేద్వా తస్య సిద్ధిదమ్ |
భవిష్యతి ప్రజానాథ తథా నానాసుఖప్రదమ్ || ౪౩||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే సిన్ధూరవధో నామాష్టవత్వారింశోఽధ్యాయః || ౪.౪౮

౪.౪౯ గణేశనిర్మాల్యమాహాత్యవర్జనం నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |

నిర్మాల్యస్య చ మాహాత్యం శ్రుతం యత్ పరమాద్భుతమ్ ।
విస్తరేణ పునః స్వామిన్ వద తస్య చరిత్రకమ్ ॥ ౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।
పరాశరగృహే దేవో బభూవ హ గజాననః ।
పుత్రభావేన తస్యాపి చరితం కథితం పురా ॥ ౨॥

పరాశరేణైవ తత్ర స్థాపితా మూర్తిరాదరాత్ ।
గజాననస్య భో దక్ష సర్వదాఽభూత్ సునేవితా ॥ ౩॥

నిత్యం తత్రైవ దేవేశా బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ।
రాత్రౌ గజాననం తే సమూజయన్తి సుసిద్ధిదమ్ ॥ ౪॥

గజాసురవధాద్దక్ష ప్రారభ్య భక్తిసంయుతాః ।
స్వర్గపుష్పాపహారాద్యైః సుప్రసన్నాననామ్బుజాః ॥ ౫॥

కదాచిత్ తత్ర రాజర్షిర్మృగయాసక్త ఆయయో ।
సైన్యేన స్వప్రధానైశ్చ సంవృతో వీరభద్రకః ॥ ౬॥

స ఆగత్య గణేశానం పూజయన్ భక్తిసంయుతః ।
తత్రైవ నిశి సంస్థోఽభూద్ధాణపత్యో మహాయశాః ॥ ౭॥

ఉషఃకాలే సమాగత్య స పుపూజ గజాననమ్ ।
పుష్పాణి దృష్టవాన్ సోఽభూత్ తత్ర స్వర్గోద్భవాని చ ॥ ౮॥

సువాసబహులాన్యేవ మన్దారాద్యాని భూమిపః ।
విస్మితో మానసే భూత్వాఽభవత్తత్రైవ సంస్థితః ॥ ౯॥

దేవాలయం పిథాయాఽసౌ భూపఃసంస్థాప్య రక్షకాన్ ।
సైన్యయుక్తో జజాగార దేవదర్శనలాలసః ॥ ౧౦॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౪౯ పాన ౧౨౩)
తతో దేవేన్ద్రముఖ్యాశ్చ రాత్రౌ దేవాః సమాయయః ।
తద్ దృష్ట్వా గుప్తరూపేణ పుపూజస్తం గజాననమ్ ॥ ౧౧॥

పూజయిత్వా గతాః సర్వే రాజా తత్ర సమాగతః ।
పూజాం దృష్ట్వా మహాభాగో విస్మితోఽభూత్ పునః పునః ॥ ౧౨॥

తతః స్వగురవే గత్వా పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ।
దేవదర్శనకాక్షీ కృతాజ్ఞులిః స విశేషతః ॥ ౧౩॥

వీరభద్ర ఉవాచ ।

స్వామిన్ దేవగణాః పూజయితుం చాత్ర గజాననమ్ ।

నిత్యమాయాన్తి తాన్ ద్రష్టుమిచ్ఛామి వద కారణమ్ ॥ ౧౪॥

శివశర్మోవాచ ।

నిర్మాల్యసమ్భవాని త్వం పుష్పాణి యత్ర తత్ర చ ।

ఆచ్ఛాదయ మహిపాల తేషాం తే దర్శనం భవేత్ ॥ ౧౫॥

తథేతి వీరభద్రేణ కృతం దేవాలయే పునః ।

దేవాః సమాగతా రాత్రావజ్ఞానేనాచరంస్తతః ॥ ౧౬॥

నిర్మాల్యస్పర్శమాత్రేణ పుణ్యహీనా బభూవిరే ।

పూజాం కృత్వా పునర్గస్తుమిచ్ఛాం చక్రుః సురేశ్వరాః ॥ ౧౭॥

తతోఽతివేగహినైశ్చ దేవైర్దేవేన్ద్రసత్తమైః ।

విచారేణ సమాజ్ఞాతం కారణం గతిఖణ్డనే ॥ ౧౮॥

పాదస్పర్శః కృతోఽస్మాభిర్నిర్మాల్యే గణపస్య చ ।

అతో గతివిహినైశ్చ కిం కర్తవ్యం విశేషతః ॥ ౧౯॥

తతో రాజా సమాయాతః పూజార్థం దేవసన్నిధౌ ।

నిర్మాల్యమార్జనం కృత్వా దదర్శ దేవముఖ్యకాన్ ॥ ౨౦॥

తాన్ ప్రణమ్య మహాభక్త్యా తుష్టావ వివిధైః స్తవైః ।

ప్రసన్నాస్తే చ రాజానమూచుః శమ్భ్వాదయః సురాః ॥ ౨౧॥

శివాదయ ఉచుః ।

రాజంస్తవయా కృతం కర్మ స్వార్థభావేన దుఃఖదమ్ ।

దేవానాం తత్ర చోపాయం కురు గతిప్రదాయకమ్ ॥ ౨౨॥

తతో రాజా భయోద్విగ్నః స్వగురుం ప్రణిపత్య తమ్ ।

పప్రచ్ఛ చలనే తేషాముపాయం పుణ్యదం పరమ్ ॥ ౨౩॥

గురుణా బోధితో రాజా హృది ధ్యాత్వా గజాననమ్ ।

గణేశపూజయా జాతం పుణ్యపుష్పం దదౌ తదా ॥ ౨౪॥

అగాధపుణ్యయోగేన దేవా గతియుతాః కృతాః ।

విష్ణ్వాదయో జగుస్తుం తే వరం వృణు మహిపతే ॥ ౨౫॥

అమోఘం దర్శనం ప్రోక్తమస్మాకం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।

అతో మనేషితం భూప దాస్యామో నాత్ర సంశయః ॥ ౨౬ ॥

తతో రాజా చ బ్రహ్మాద్యానువాచ స కృతాఙ్గాలిః ।
గణేశే దృఢభక్తిర్మోఽస్తు భవత్కృపయా పరా ॥ ౨౭ ॥

తతస్తే విస్మితాః సర్వే ప్రార్థయిత్వా గజాననమ్ ।
దదుర్భక్తిం గణేశానే బ్రహ్మభూతపదప్రదామ్ ॥ ౨౮ ॥

గతాః స్వర్గేషు దేవాస్తే రాజా తత్ర సమాస్థితః ।
రాజ్యం పుత్రే వినిక్షిప్య బాలే ప్రధానసంయుతే ॥ ౨౯ ॥

నిత్యం గజాననం భక్త్యాఽభజదనన్యచేతసా ।
అన్తే స్వానందగో భూత్వా భజతే గణనాయకమ్ ॥ ౩౦ ॥

ఏవం నిర్మాల్యమాహాత్యం సజ్జేషేణ నిరూపితమ్ ।
పరనాచ్యువణాన్పుభోః భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౩౧ ॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే గణేశనిర్మాల్యమాహాత్యవర్ణనం నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
॥ ౪.౪౯

(Page ఖం. ౪ అ. ౫౦ పాన ౧౨౪)

౪.౫౦ విఘ్నాసురాశ్రమగమనం నామ పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
పార్శ్వేణ మునినా పూర్వం దీపవత్సలయా సహ ।
పత్న్యా పరమసత్యా వై తపసాఽఽరాధితో విభుః ॥ ౧ ॥

దశవర్షసహస్రేషు గణేశో వరదోఽభవత్ ।
స్తుతః సమ్పూజితస్తేన నానాస్తోత్రైః ప్రజాపతే ॥ ౨ ॥

తాభ్యాం పుత్రో భవ స్వామిన్ వృతస్త్యన్నౌ వరో మహాన్ ।
తథేతి గణరాజస్తౌ కథయిత్వా యయా పురమ్ ॥ ౩ ॥

తతః కదాచిద్దేవర్షిర్నారదస్త్విన్ద్రమాయయో ।
పూజితః సురనాథేన జగద వచనం హితమ్ ॥ ౪ ॥

నారద ఉవాచ ।

హిమవత్యాం హిమప్రాస్తే రాజా మదసమన్వితః ।
 అభినందన ఏవాఽసౌ యజ్ఞం కరోతి దుర్మతిః ॥ ౫॥
 బ్రాహ్మణాన్ స సమానీయ ప్రోవాచ బలగర్వితః ।
 యజ్ఞమిన్ద్రేణ హీనం మే కురుధ్వం యత్నసంయుతాః ॥ ౬॥
 నో చేత్ సర్వాన్ హనిష్యామి క్రోధయుక్తో మహర్షయః ।
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా తథేతి బ్రాహ్మణా జగుః ॥ ౭॥
 అద్య శో వా కరిష్యన్తి యజ్ఞం భయసమన్వితాః ।
 బ్రాహ్మణా నాత్ర సన్దేహో యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥ ౮॥
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ నారదః ప్రయయౌ తతః ।
 వికుణ్ఠే స మహావిష్టుం తతః స్వచ్ఛన్దగోఽభవత్ ॥ ౯॥
 ఇన్ద్రః క్రోధసమావిష్టః సస్మార కాలరూపిణమ్ ।
 భగవన్తం మహాకాయమిన్ద్రం స ప్రయయౌ ప్రభుః ॥ ౧౦॥
 తం ప్రణమ్య ప్రతుష్టావ కథయామాస దుఃఖదమ్ ।
 వృత్తాన్తం ప్రార్థయామాస యజ్ఞవిధ్వంసనాయ తమ్ ॥ ౧౧॥
 కాలస్తథేతి తం తుష్టః కథయిత్వా యయౌ ధరామ్ ।
 ధారయామాస మనసి కాలః కలయతాం ప్రభుః ॥ ౧౨॥
 కాలాధీనం జగత్ సర్వం సదా కాలేన భుజ్యతే ।
 కాలం యోగబలేనైవ జయన్త్యత్ర హి యోగినః ॥ ౧౩॥
 తత్రాదౌ కర్మసంశుద్ధా యోగనిష్ఠా భవన్తి చ ।
 అతః కర్మవినాశార్థం యతిష్యేఽహం విశేషతః ॥ ౧౪॥
 కర్మహీనా నరాః సర్వే మలినాః సమ్భవన్తి చ ।
 నేచ్ఛన్తి యోగమాద్యం తే భవిష్యన్తి మదాత్మకాః ॥ ౧౫॥
 జన్మమృత్యుయుతాః సర్వే మదధీనా న సంశయః ।
 ఇన్ద్రేణ ప్రేరితస్తత్ర చ్ఛద్మ వైవ కరోమ్యహమ్ ॥ ౧౬॥
 విచార్య కాల ఇతి స ఆసురం రూపమాదధే ।
 విష్ణురూపేణ తం భూపం యయౌ క్రోధసమన్వితః ॥ ౧౭॥
 యజ్ఞం బభజ్జు వేగేన బ్రాహ్మణాన్స్తాడయన్ పురా ।

తతో నానాస్థలే దుష్టో హ్యగమద్విష్నురూపధృక్ ॥ ౧౮॥

కర్మఖణ్డనభావేన చచార బలమోహితః ।

సర్వత్ర కర్మలోపాయ విఘ్నేనాపిడ్య మానవాన్ ॥ ౧౯॥

తతః సోఽపి మహావేగో జనాన్ కాలేన మోహయన్ ।

భ్రామయామాస విప్రాన్ యోగినో నానాస్వరూపధృక్ ॥ ౨౦॥

ప్రాతఃకాలం చకరాఽసౌ నిశీథం సాయమాదరాత్ ।

మధ్యాహ్నం కారయామాస నానాభ్రమకరః సదా ॥ ౨౧॥

చకార రాత్రిరూపం స దివసం కర్మఖణ్డకః ।

రాత్రిం దివసరూపాం తాం వక్తుం నైవ ప్రశక్యతే ॥ ౨౨॥

లోకాన్ భ్రమయతాన్ సర్వాన్ కర్మహీనాంశ్చకార సః ।

చన్ద్రమాచాప్యద్య కాలస్తు సూర్యం నక్షత్రకాడికాన్ ॥ ౨౩॥

తతోఽతిభయసంయుక్తా దేవా భ్రాంతా బభూవిరే ।

కర్మహీనప్రభావేణ చోషోషణపరాయణాః ॥ ౨౪॥

న సమర్థా బభూవుస్తే కాలం చలయితుం ప్రభుమ్ ।

కాలాధీనాః సురాః సర్వే సృష్టిస్థితిలయాత్మకాః ॥ ౨౫॥

తతో వసిష్ఠముఖ్యాశ్చ బ్రహ్మణం శరణం యయుః ।

(Page ఖం. ౪ అ. ౫౦ పాస ౧౨౫)

తేన సార్థం చ వైకుణ్ఠం జగ్ముః కాలభయాన్వితాః ॥ ౨౬॥

విష్ణునా శక్కరం జగ్ముర్భ్రాహ్మణా భయసంకూలాః ।

స్తుత్వా నానావిధైః స్తోత్రైః శశంసుః కాలచేష్టితమ్ ॥ ౨౭॥

శివేన సంయుతాః సర్వే విఘ్నేశం తుష్టువుః ప్రభుమ్ ।

తపసా ధ్యానయుక్తేన తోషయామాసురాదరాత్ ॥ ౨౮॥

గతే వర్షశతే కాలే పరమాత్మా గజాననః ।

వరదస్తాన్ యయా దేవాన్ బోధయామాస తాపసాన్ ॥ ౨౯॥

తతస్తైః సంస్తుతో దేవః ప్రార్థితో విఘ్ననాశనే ।

తథేతి ప్రతిపాద్యైవ పార్శ్వపుత్రో బభూవ సః ॥ ౩౦॥

దీపవత్సలయా యుక్తః పార్శ్వః పరమయోగవిత్ ।

పురా తతాప ఘోరం స తపో విఘ్నేశ్వరం స్మరన్ ॥ ౩౧॥

ప్రగతేషు స వర్షేషు సహస్రే గణనాయకః ।
 ప్రసన్నస్తం యయౌ తేన పూజితః సంస్తుతోఽభవత్ ॥ ౩౨॥
 స వవే మే భవ స్వామిన్ పుత్రః పరమతారకః ।
 సంసారే పుత్రవాత్సల్యాదృభజిష్యామి సహ స్త్రియా ॥ ౩౩॥
 మూర్తౌ దేవస్వభావేన హృదయే యోగమార్గతః ।
 భజిష్యామి త్రిధా ఢుణ్ణే త్వాం సర్వత్ర విశేషతః ॥ ౩౪॥
 నానాకర్మపరోఽహం వై తవ దేవ గజానన ।
 పితా జాతశ్చ తేన త్వం తారకో మే భవిష్యసి ॥ ౩౫॥
 తథేతి విఘ్నరాజస్తమువాచాంఽతర్దధే ప్రభుః ।
 విఘ్నాసురవినాశాయ బభూవే దేహధారకః ॥ ౩౬॥
 దీపవత్సలికాయాః స జఠరే సఙ్గతో విభుః ।
 స్తనపానాదికం సర్వం స చకారాతితోషితః ॥ ౩౭॥
 పఞ్చావర్షాత్మకో బాలో బభూవ మునివేశ్మని ।
 తదా దేవర్షయః సర్వే తం యయుర్భక్తిసంయుతాః ॥ ౩౮॥
 శమ్భూద్వాన్ స సురాన్ వీక్ష్య వసిష్ఠాదిమునీశ్వరాన్ ।
 పార్శ్వః సమ్భృమసంయుక్తస్తాన్ పుపూజ యథావిధి ॥ ౩౯॥
 ఉవాచ ప్రేమసంయుక్తో ధన్యం మే జన్మ కర్మ చ ।
 యేన దేవగణాః సర్వే మునయో గృహమాగతాః ॥ ౪౦॥
 ఆజ్ఞాం కురుత దేవేశా దాసోఽహం భవతాం ద్విజాః ।
 కరిష్యామి న సద్దేహో భవత్స్మృతిబలేన వై ॥ ౪౧॥
 దేవర్షయ ఊచుః ।
 తవ భాగ్యబలేనైవ సుతః స్వానన్దగోఽభవత్ ।
 గజాననః స్వయం సర్వే ప్రార్థయామో హితాయ తమ్ ॥ ౪౨॥
 విఘ్నాసురేణ దుష్టేన జగదృష్టం కృతం మునే ।
 తస్య నాశార్థవేషం త్వం కురు యత్నం మహామతే ॥ ౪౩॥
 శ్రుత్వా తేషాం వచః క్రూరం మునిః శోకయుతోఽభవత్ ।
 పతస్మిన్నన్తరే తత్ర స గజానన ఆయయౌ ॥ ౪౪॥

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ నేముః సర్వే సురేశ్వరాః ।

మునయస్తుష్టువుర్దేవం ప్రార్థయామాసురాదరాత్ ॥ ౪౫॥

తేషాం హృది స్థితం జ్ఞాత్వా శస్త్రహస్తశ్చతుర్భుజః ।

మూషకోపరి సంస్థో యో యయౌ హస్తుం మహాసురమ్ ॥ ౪౬॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే విఘ్నసురాశ్రమగమనం నామ పంచాశతతమోఽధ్యాయః ॥

౪.౫౦

(Page ౪౦. ౪ అ. ౫౦ పాస ౧౨౬)

౪.౫౧ విఘ్నరాజావతారవర్ణనం నామైకపంచాశతతమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కేనాపి విఘ్నదైత్యస్య స్థానం న జ్ఞాయతే సదా ।

కాలస్య గణనాథస్తు యయౌ తస్యాఽశ్రమం ప్రభుః ॥ ౧॥

గుప్తరూపధరం విఘ్నమజ్కుశేన సమానయత్ ।

తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం దేవాః సర్వే విసిస్మిరే ॥ ౨॥

తతస్తం స మహాకాలః ప్రావమత్య గజాననమ్ ।

ఆన్తర్ధాయ స్వమాత్మానమగ్నిరూపో బభూవ హ ॥ ౩॥

త్రైలోక్యసంస్థితం జ్ఞాత్వా తేజస్తత్త్వసమాశ్రితమ్ ।

విఘ్నం గజాననః క్రుద్ధో వాయుః సంహారకోఽభవత్ ॥ ౪॥

తతః కాలః స్వయం దక్షాఽభవదాకాశతత్త్వగః ।

వాయుస్థం గణనాథం స కర్షయామాస దారుణః ॥ ౫॥

ఆకాశస్థం మహాకాలం జ్ఞాత్వాఽహఙ్కారధారకః ।

గజాననశ్చ తం క్రుద్ధోఽకర్షయత్ ప్రలయం ప్రభుః ॥ ౬॥

తతో విఘ్నా మహత్తత్త్వం సమాశ్రిత్య గజాననమ్ ।

తాడయామాస సజ్కుద్ధః కాలః కలయతాం ప్రభుః ॥ ౭॥

తతో గజాననః క్రుద్ధః ప్రధానరూపధారకః ।

మహత్తత్త్వస్థమేవం తం కర్షయామాస దారుణమ్ ॥ ౮॥

తతోఽభవత్ సోఽపి మహత్తత్త్వం త్యక్త్వా గుణేశగః ।
 ప్రధానం హస్తుమారేభే కాలః పరమదుర్జయః ॥ ౯ ॥
 తతో గజాననః సాక్షాద్బిన్దుబ్రహ్మస్థితోఽభవత్ ।
 చతుష్పాదమయీం శక్తిం హస్తుం విక్షేప సోఽతకమ్ ॥ ౧౦ ॥
 గుణేశాన్న పరః కాలస్తతః ఖణ్డతవిక్రమః ।
 కాలో మాయాం చతుష్పాదాం నిరీక్ష్య త్రాసితోఽభవత్ ॥ ౧౧ ॥
 శక్తిం దృష్ట్వా మహాఘోరాం కాలగర్వహరాం పరామ్ ।
 శరణం గణరాజం స యయౌ కాలః ప్రజాపతే ॥ ౧౨ ॥
 సమాగతం మహావిఘ్నం దేవా మునిగణాస్తతః ।
 విస్మితాశ్చాఽభవన్ సర్వే జయేతి గణపం జగుః ॥ ౧౩ ॥
 విఘ్నాసురః ప్రణమ్యాదౌ పుపూజ హ గజాననమ్ ।
 తద్ దర్శనజబోధేన తుష్టావ స కృతాజ్ఞులిః ॥ ౧౪ ॥
 విఘ్నాసుర ఉవాచ ।
 నమస్తే గణనాథాయ గజాననస్వరూపిణే ।
 యోగాయ యోగనాథాయ యోగిభ్యో యోగదాయినే ॥ ౧౫ ॥
 అనాకారాయ సాకారరూపాయ తే నమో నమః ।
 నానాభేదవిహీనాయ భేదానాం పతయే నమః ॥ ౧౬ ॥
 విఘ్నేశాయ పరేశాయ కాలభీతిహరాయ తే ।
 హేరమ్బాయ పరేషాం వై పరాత్పర నమో నమః ॥ ౧౭ ॥
 అనాదయే హ్యనాథాయ సర్వేషామాదిమూర్తయే ।
 భక్తేశాయ సదా భక్తవాఙ్మోచితప్రద తే నమః ॥ ౧౮ ॥
 స్వానన్దవాసినే తుభ్యం మూషకధ్వజినే నమః ।
 మూషకోపరిసంస్థాయ ధుణ్ణిరాజాయ తే నమః ॥ ౧౯ ॥
 ఆదిమధ్యాన్తహీనాయాదిమధ్యాన్తస్వరూపిణే ।
 గజవక్త్రాయ వై తుభ్యం సర్వపూజ్యాయ తే నమః ॥ ౨౦ ॥
 సిద్ధిబుద్ధిస్వరూపాయ సిద్ధిబుద్ధిప్రదాయ చ ।
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం మహోదర నమో నమః ॥ ౨౧ ॥
 ఆమేయమాయాతిగమూర్తయేఽపి తే నదా సుశాన్తిప్రదపూర్ణమూర్తయే ।

మనోవచోహీనమయాయ తేజసే మనోవచోయుక్తకలాయ తే నమః ॥ ౨౨॥

అజ్ఞానదోషేణ కృతోఽపరాధో హేరమ్ప తం క్షన్తుమిహార్హసి త్వమ్ ।
రక్షస్వ మాం భక్తియుతం దయాభే శ్రేష్ఠం వరం దేహి పరేశపాల ॥ ౨౩॥

అధునా హి మయా బుద్ధం స్వరూపం తే గజానన ।
యోగాకారమయోఽసి త్వం తతోఽహం నిర్జితస్త్వయా ॥ ౨౪॥

త్వాం వినా కా సమర్థః స్యాత్ కాలం కలయతాం ప్రభుమ్ ।
జేతుం ధన్యః కృతో నాథ పాదపద్మస్య దర్శనాత్ ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౫౧ పాస ౧౨౭)

ఏవం స్తుత్వా మహావిఘ్నః ప్రణనామ గజాననమ్ ।
తముత్థాప్య జగాదేదం వచనం సర్వదః పరః ॥ ౨౬॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।
త్వయా కృతం మదీయం వై స్తోత్రం సర్వప్రదం భవేత్ ।
కాలస్య న భయం తేషాం పఠతాం శృణ్వతాం సదా ॥ ౨౭॥

యద్యదిచ్చతి తత్తద్వై దాస్యామి స్తోత్రపాఠతః ।
మహాయోగప్రదం చాస్తు స్తోత్రం మత్ప్రితివర్ధనమ్ ॥ ౨౮॥

హన్తుం త్వాం క్రోధసంయుక్త ఆగతోఽహం న సంశయః ।
వాఙ్చితం వృణు నో హన్మి అధునా శరణార్థినమ్ ॥ ౨౯॥

మహాకాల ఉవాచ ।
భక్తిం దేహి త్వదీయాం మే సుదృఢాం తాం గజానన ।
దాసరూపేణ మాం నాథ రక్షస్వ త్వత్సమీపగమ్ ॥ ౩౦॥

బ్రహ్మేశ కార్యం కథయ తత్ కరిష్యామి యన్త్రితః ।
స్థానం భక్త్యయుతం దేహి తత్ర తిష్ఠామి నిత్యశః ॥ ౩౧॥

మన్నామపూర్వకం నామ కురు త్వం తే గజానన ।
సర్వసిద్ధికరం నాథ పూర్ణయోగప్రదం పరమ్ ॥ ౩౨॥

జగాద గణరాజస్తు తతస్త్వం భక్తముత్తమమ్ ।
నిర్వికల్పం మనస్తస్య జ్ఞాత్వా భక్తప్రపాలకః ॥ ౩౩॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।
మదీయా భక్తిరచలా భవిష్యతి తవాఽనఘ ।

యద్యదిచ్చసి తత్తతే సఫలం చాస్తు సర్వదా ॥ 3౪ ॥

మత్ సమీపే గణో భూత్వా తిష్ఠ త్వం బలసంయుతః ।
మహావిఘ్నస్వరూపేణ నానావిఘ్నగణైర్వృతః ॥ 3౫ ॥

విఘ్నరాజేతి మన్నామ భవిష్యతి సుసిద్ధిదమ్ ।
బ్రహ్మభూయకరం పూర్ణం వాఙ్చితార్థప్రదాయకమ్ ॥ 3౬ ॥

యత్ర మే స్మరణం నాస్తి కర్మాదౌ పూజనం తథా ।
తత్ సర్వం భుక్ష్వ విఘ్న త్వం భ్రంశయిత్వా సురేన్ద్రకాన్ ॥ 3౭ ॥

శివవిష్ణుముఖా దేవా అన్యే మునిముఖా నరాః ।
శేషాద్యా నాగరాజాస్తే నానాజన్తవ ఏవ చ ॥ 3౮ ॥

అహఙ్కారేణ సంయుక్తా భవన్తి యది తేఽసుర ।
తదా తాన్ భ్రంశయిత్వా త్వం భుక్ష్వ భోగాన్ యథేప్పితాన్ ॥ 3౯ ॥

మద్భక్తికారిణః సర్వే త్వయా పాల్యా విశేషతః ।
తేషాం నిర్విఘ్నభావేన పురో భావపరో భవ ॥ ౪౦ ॥

ఏవముక్త్యాన్తర్దధేఽసౌ గజాననః ప్రతాపవాన్ ।
విఘ్నా విఘ్నైః సమాయుక్తః శాన్తరూపో బభూవ హ ॥ ౪౧ ॥

దేవా మునిముఖాః సర్వే స్వస్వస్థానం యయుస్తతః ।
సపత్నీకస్తత్ర పార్శ్వే మూర్చ్ఛితోఽభూత్ ప్రజాపతే ॥ ౪౨ ॥

తయోర్బృది గణాధీశః ప్రకటోఽభూద్వచోఽబ్రవీత్ ।
మాం చిన్తామణీరూపం తే పశ్య తాత హృది స్థితమ్ ॥ ౪3 ॥

మూర్తౌ పూజనమాత్రేణ హృది ధ్యానేన మానదౌ ।
సస్తుష్టౌ జనకౌ నిత్యం సంశయో న భవిష్యథః ॥ ౪౪ ॥

యదా మే స్మరణం తాతౌ మహాకార్యే కరిష్యథః ।
ద్రక్ష్యథో మాం న నన్దేహో యోగశాన్తౌ భవిష్యథః ॥ ౪౫ ॥

ఏవముక్త్యాన్తర్దధే సోఽపి గణేశో హృది రూపధృక్ ।
తౌ స్వస్థౌ మూర్తిమాస్థాప్య నిరన్తరమపూజతామ్ ॥ ౪౬ ॥

ఇతి తే గణరాజస్య కథితం చరితం మహత్ ।
అంశా గజాననస్యైతే అవతారా విధే స్మృతాః ॥ ౪౭ ॥

వరేణ్యపుత్రభావేన బభూవ హ గజాననః ।
 కస్మిన్ కాలే వధార్థాయ సిన్ధూరస్య న సంశయః ॥ ౪౮॥
 కల్పభేదానుసారేణ నానారూపధరః ప్రభుః ।
 గజాననో హ్యభూద్వర్ణయితుం వాపి న శక్యతే ॥ ౪౯॥

(Page ౪౦. ౪ అ. ౫౨ పాన ౧౨౮)
 ఇత్యాద్యా బహవో భేదా గజాననస్య సిద్ధిదాః ।
 తాంశ్చ జ్ఞాతుం కోర్హతి వర్ణయితుం వా ప్రజాపతే ॥ ౫౦॥
 సజ్జేషేణ మయా తుభ్యం కథితం పాపనాశనమ్ ।
 చరితం విఘ్నరాజస్య భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౫౧॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే విఘ్నరాజావతారవర్ణనం నామైకపంచశతతమోఽధ్యాయః ॥
 ౪.౫౧

౪.౫౨ చరిత్రమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ ద్విపంచాశతతమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 గజాననస్య క్షేత్రం మే వద కుత్ర ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 మాహాత్మ్యం తస్య విప్రేశ సజ్జేషేణ సుసిద్ధిదమ్ ॥ ౧॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 దిశాన్తే నైర్వతే కోణే దేవైర్మునిభిరాదరాత్ ।
 స్థాపితో గణనాథశ్చ గజవక్త్రావతారధృక్ ॥ ౨॥
 ద్వీపేషు స్వస్వఖణ్డేషు విభుర్నైర్వృతకోణగః ।
 పూజ్యతే మానవైః సర్వైర్దేవైశ్చ మునిభిస్తథా ॥ ౩॥
 భాద్రశుక్లవతుర్థ్యాం తైః స్థాపితో గణనాయకః ।
 మధ్యాహ్నాసమయే దక్ష పురా సోత్సవవర్ధినీ ॥ ౪॥
 తస్యాం యాత్రాం ప్రకుర్వన్తి జనా భక్తిపరాయణాః ।
 త్రిలోకస్థా విశేషేణ నానాసిద్ధిప్రవృద్ధయే ॥ ౫॥
 దశయోజనవిస్తారో విభుః క్షేత్రస్య మధ్యగః ।

మూషకశ్చతురస్రస్య పురతస్త్రిప్థతి ప్రభోః ॥ ౬ ॥
 సిద్ధిస్తస్యాఽపి వామాక్షే దక్షిణాక్షే చ బుద్ధికా ॥
 అష్టదిక్షు ప్రజానాథ సిద్ధయోఽష్టౌ వ్యవస్థితాః ॥ ౭ ॥
 అష్టమాతృగణః పశ్చాత్తతోఽష్టౌ ఖైరవా మతాః ।
 దశదిక్షు చ దిక్పాలాః సశస్త్రాః సంస్థితాః ప్రభోః ॥ ౮ ॥
 శివవిష్ణుముఖా దేవా వామాక్షే సంస్థితా విభోః ।
 కాశ్యాదిముఖ్యక్షేత్రాణి గజ్ఞాద్యాశ్చ తథోత్తరే ॥ ౯ ॥
 మునయః శేషకాద్యాశ్చ పృష్ఠభాగే వ్యవస్థితాః ।
 భక్తా ముద్గలముఖ్యాశ్చ పురతః సంస్తువన్తి తమ్ ॥ ౧౦ ॥
 త్రిలోకేషు చ యే ముఖ్యాస్తే సర్వే తత్ర సంస్థితాః ।
 అంచేన దేవసేవార్థం స్వాధికారేషు మానద ॥ ౧౧ ॥
 తీర్థేషు స్నానకర్తారః సముద్రే భక్తిసంయుతాః ।
 స్వస్వనామ్నాఙ్కీతేష్యేవ స్వల్పదేహధరా అపి ॥ ౧౨ ॥
 పరస్పరం బోధయన్తో గజాననచరిత్రకమ్ ।
 నృత్యన్తి తే హసన్త్యేవ దేవచేష్టాపరాయణాః ॥ ౧౩ ॥
 గణేశతీర్థం వై తత్ర గజాననసుసిద్ధిదమ్ ।
 తత్ర స్నానం ప్రకుర్వన్తి యే నరాస్తే ప్రజాపతే ॥ ౧౪ ॥
 కృతకృత్యా న సన్దేహో మనేప్పితఫలప్రదే ।
 తత్ర యాత్రాం ప్రకుర్వన్తి చతుర్విధఫలప్రదామ్ ॥ ౧౫ ॥
 ధన్యాస్తే పురుషా లోకే కృతకృత్యా భవన్తి వై ।
 వసన్తి యే యత్ర కుత్ర గజాననపరాయణాః ॥ ౧౬ ॥
 బ్రహ్మభూతాశ్చ తే ప్రోక్తా దర్శనాత్ పాపనాశనాః ।
 అన్యదేవస్య యే భక్తా మృతాః క్షేత్రే భవన్తి చేత్ ॥ ౧౭ ॥
 తే తస్య లోకమాసాద్య భోగాన్ భుంజన్తి శాశ్వతాన్ ।
 తదన్తే గణనాథం వై గచ్ఛన్తి బ్రహ్మసిద్ధయే ॥ ౧౮ ॥
 తత్ర సిద్ధిం గతా నానా సరా నార్యశ్చ భో విధే ।
 తేషాం చరిత్రకం పూర్ణం మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౧౯ ॥

(Page ఖం. ౪ అ. ౫౨ పాన ౧౨౯)

యాత్రామాత్రేణ తత్రైవ చతుర్విధఫలం లభేత్ |

మరణే బ్రహ్మభూతశ్చ నరో భవతి నిశ్చితమ్ || ౨౦||

సజ్జేపేణ మయా తుభ్యం కథితం క్షేత్రగం మహత్ |

మాహాత్మ్యం విస్తరేణైవ కోఽపి నార్హతి నిశ్చితమ్ || ౨౧||

ఇదం గజాననస్యాపి చరితం సర్వసిద్ధిదమ్ |

భవిష్యతి మహాభాగ సర్వసౌఖ్యకరం తథా || ౨౨||

నానాఖ్యానసమాయుక్తం కథితం తే ప్రజాపతే |

యః శ్రృణోతి నరో భక్త్యా పఠేద్వా తస్య సిద్ధిదమ్ |

భవిష్యతి మహాభాగ సర్వసౌఖ్యకరం తథా || ౨౩||

నానేన సదృశం కిञ్చిత్ పావనం బ్రహ్మదాయకమ్ |

విద్యతే సర్వశాస్త్రేషు భుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ || ౨౪||

స్వర్ణభారసహస్రాణి నిత్యం యో వై దదాతి చేత్ |

తదస్య శ్రవణాన్ మర్త్యో లభతే నాత్ర సంశయః || ౨౫||

గోదానాని నరో యస్తు దదాతి భక్తిసంయుతః |

నిత్యం సహస్రశో దక్ష ఫలం ప్రాప్నోతి శాశ్వతమ్ || ౨౬||

నానాదానాని యో దద్యాద్బ్రాహ్మణేభ్యో యథావిధి |

తేషాం పుణ్యఫలం భుక్త్వా పతతి మానవో భువి || ౨౭||

అస్య శ్రవణమాత్రేణ భుక్త్వా భోగాన్ మనేప్పితాన్ |

అన్తే స్వానందగో భూత్వా బ్రహ్మభూతో భవేన్నరః || ౨౮||

నానాయజ్ఞాదికం కర్మ కురుతే మానవః సదా |

నాస్య శ్రవణమాత్రేణ కలాంశమపి తత్ ఫలమ్ || ౨౯||

జన్మమృత్యుప్రదాన్యేవ కర్మాణి సకలాని చ |

ఇదం సర్వప్రదం ప్రోక్తమన్తే బ్రహ్మప్రదాయకమ్ || ౩౦||

సజ్జేపేణ ప్రజానాథ కథితం సుఖదం పరమ్ |

గజాననస్య మాహాత్మ్యం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి || ౩౧||

సూత ఉవాచ |

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ ముద్గలో విరరామ హ |

శ్రుత్వా దక్షోఽపి సంహృష్టో బభూవ మునిసత్తమ ॥ ౩౨॥

మయాఽపి కథితం సర్వం మాహాత్మ్యం పూర్ణసిద్ధిదమ్ ।

తుభ్యం విప్రర్షియుక్తాయ యథా ముద్గలభాషితమ్ ॥ ౩౩॥

ధన్యోఽహం కృతకృత్యోఽహం భవతాం సజ్గమేన వై ।

గణేశామృతధారాయాం ప్రవృత్తః సర్వభావతః ॥ ౩౪॥

గణేశాన్న పరం కిఞ్చిత్ సర్వాదౌ తేన స స్మృతః ।

సర్వపూజ్యశ్చ విప్రరే బ్రహ్మేశో బ్రహ్మదః పరః ॥ ౩౫॥

శ్రుతం త్వయా మహాభాగ బ్రాహ్మణైః శాస్త్రకోవిదైః ।

అధునా కిం చ తే విప్ర ఇచ్ఛా శ్రోతుం వదస్వ తామ్ ॥ ౩౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

చతుర్థే ఖణ్డే గజాననచరితే చరిత్రమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

౪.౫౨

॥ ఇతి చతుర్థః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

॥ ఇతి శ్రీముద్గలపురాణే చతుర్థః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

Proofread by Yash Khasbage

MudgalapurAna Khanda 4 Gajananacharitam

pdf was typeset on September 18, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

